

รายงานการวิจัย

การจัดการ

ความรู้เชิงสร้างสรรค์

สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

CREATIVE KNOWLEDGE
MANAGEMENT
to CREATIVE
SOCIETY and ECONOMY

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แสงเดือน

มีนาคม 2554

ทุนสนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ภายใต้โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ชื่อโครงการวิจัย : การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แสงเดือน

ปีที่สำเร็จ : 2554

แหล่งทุนสนับสนุน : งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2553 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ภายใต้โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้มาโดยการคัดสรรจากต่างประเทศ จำนวน 23 รูปแบบ จากในประเทศจำนวน 20 รูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบ จำนวน 3 ท่าน นักศึกษาระดับปริญญาตรีได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 90 คน ผู้ได้รับความรู้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 135 คน บุคคลทั่วไป จำนวน 180 คน และผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบจำนวน 17 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์การจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ แบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้ แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้ได้รับความรู้ และแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมิน สำหรับด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม เกี่ยวข้องกับความรู้ สังคม และปัจจัยอื่น

2. รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล ความรู้เชิงสร้างสรรค์ สังคม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมิน ในแต่ละกระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ ประกอบด้วย 2ก ได้แก่ ก่อตั้งชุมชนและก่อให้เกิดความรู้ การสร้างสรรค์ความรู้ ประกอบด้วย 3ส ได้แก่ แสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง การแบ่งปันความรู้ ประกอบด้วย 3บ ได้แก่ บอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก และการประเมินผลความรู้ ประกอบด้วย 3ป 1ก ได้แก่ เป็นไปได้ ประสบผลสำเร็จ ประดิษฐ์ผลงาน และการจัดการ

3. ผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี พบว่า

3.1 การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้ (นักศึกษาระดับปริญญาตรี) พบว่า ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการจัดการความรู้ ทั้ง 3 กลุ่ม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านระดับความรู้ พบว่า

3.2 การประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีผลการประเมินในแต่ละด้านและทุกหัวข้ออยู่ในระดับดีมาก

3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (รวม 3 ชั้นปี) ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านสร้างความเป็นไปได้ และด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีความคิดเห็นโดยรวมแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก

3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีของกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไป พบว่า ความคิดเห็นโดยรวม ของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่าบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน และด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่าบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นโดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

3.5 การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทำการรับรองรูปแบบในองค์ประกอบ กระบวนการ และขั้นตอนในทุกประเด็นของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นรูปแบบที่สำคัญต่อการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

Title : Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning
Name : Associate Professor Dr. Kiatisak Punlumjeak and Assistant Professor Dr. Sukanya Sangdean
Year : 2011

Abstract

The purpose of this research were to study foreign and domestic knowledge management concepts, to develop the Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy and to study the effects of Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning. The samples were 23 foreign and 20 domestic knowledge management models, 3 experts to evaluate creative knowledge management model, 90 undergraduate students to manage the creative knowledge, 135 undergraduate students, 44 people to evaluate the creative knowledge and 17 experts to accredit the creative knowledge management model. The research data were collected by analysis form, creative knowledge management model, model evaluation form, creative knowledge evaluation form, creative knowledge questionnaire, model accreditation form and analyzed by content analysis, percentage, mean and standard deviation.

The findings were as followed :

1. Foreign and domestic knowledge management models were 4 knowledge management processes : knowledge identification, knowledge creation, knowledge sharing and knowledge evaluation. And 3 components : society, knowledge, and factors.

2. The model of Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning consists of 3 components : internal knowledge, external knowledge creative knowledge and creative society and economy. And 4 processes : knowledge identification, knowledge creation, knowledge sharing and knowledge evaluation. Knowledge identification consists of 2 components : building community and generating knowledge. Knowledge creation consists of 3 components : seeking, creation, and refinement. Knowledge sharing consists of 3 components : story telling, sharing and storing. Knowledge evaluation consists of 4 components : possibility, successful, invention and management.

3. Effects of Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning included :

3.1 The self assessment of undergraduate students satisfied to creative knowledge at a high level.

3.2 The creative knowledge evaluation by experts were creative knowledge at very good level.

3.3 The opinions of undergraduate students upon creative knowledge at a high level. But a highest level on possibility and product design/invention. And a high level on success with planning.

3.4 The opinions of people upon creative knowledge at a high level but a highest level on possibility. And a high level on success with planning and product design/invention

3.5 The accreditation of the model of Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning by 17 experts. Theirs were accredited to components, processes and steps of developed model.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2553 ภายใต้โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัย ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี และบุคคลทั่วไปที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างเต็มที่และเห็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในการสนับสนุนการดำเนินการวิจัย พร้อมกันนี้ขอขอบคุณเครือข่ายการวิจัยและกัลยาณมิตรการวิจัยทุกท่านที่ช่วยเหลือจนการวิจัยสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ จนได้นวัตกรรมการศึกษาที่สามารถจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

<http://gotoknow.org/blog/kiatisak>

punlumjeak@hotmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แสงเดือน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

pickupandfa@hotmail.com

มีนาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- ปัญหาการวิจัย.....	4
- วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
- ขอบเขตของการวิจัย.....	5
- คำจำกัดความในการวิจัย.....	5
- กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
- การจัดการความรู้.....	8
- ความหมายของการจัดการความรู้.....	8
- กรอบแนวคิดการจัดการความรู้.....	10
- เทคโนโลยีและเครื่องมือในการจัดการความรู้.....	11
- กลยุทธ์ในการจัดการความรู้.....	13
- การวัดการจัดการความรู้.....	13
- ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการความรู้.....	17
- รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ.....	19
- รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ.....	27
- การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงแนวคิด.....	31
- การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงการวิจัยเป็นฐาน.....	37
- การจัดการความรู้ในการเรียนการสอนเชิงการวิจัยเป็นฐาน.....	65
- ความรู้เชิงสร้างสรรค์.....	76
- สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	78
- การเรียนรู้ระดับปริญญาตรี.....	82
- สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน.....	82
- การปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	84
- การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้.....	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- แนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	89
- กลยุทธ์การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี.....	97
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	103
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	119
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	119
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	125
- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	126
- ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	128
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	129
- ตอนที่ 1 การจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศไทย.....	129
- ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี.....	158
- รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี.....	158
- การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	158
- การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการประเมินรูปแบบการจัดการ ความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ ระดับปริญญาตรี.....	163
- ตอนที่ 3 ผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี.....	163
- การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการ ความรู้.....	163
- การประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	166
- ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมาย นักศึกษาระดับปริญญาตรี.....	174

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรีของกลุ่มเป้าหมาย บุคคลทั่วไป.....	177
- การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	182
- การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการรับรองรูปแบบ การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตน ระดับปริญญาตรี.....	188
- ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	191
บทที่ 5 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	201
- บทนำ.....	202
- แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	206
- การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	208
- องค์ประกอบของการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	209
- กระบวนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	211
- การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification).....	213
- การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation).....	224
- การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing).....	232
- การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation).....	239
- ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	250
- แนวทางการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี.....	259
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ.....	260

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผล.....	261
- วัตถุประสงค์การวิจัย.....	261
- วิธีดำเนินการวิจัย.....	261
- สรุปผลการวิจัย.....	264
- การอภิปรายผล.....	268
- ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้.....	280
- ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	281
บรรณานุกรม.....	282
ภาคผนวก.....	289
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	290

สารบัญญัตินำ

ตารางที่	หน้า
1 กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์.....	78
2 เปรียบเทียบการเรียนรู้แบบเดิมและการเรียนรู้แบบใหม่.....	87
3 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านกระบวนการ.....	131
4 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ.....	140
5 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านกระบวนการ.....	147
6 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ.....	152
7 ผลประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (3 ท่าน).....	159
8 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการประเมินรูปแบบการจัดการ ความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับ ปริญญาตรี.....	163
9 ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ดำเนิน การจัดการความรู้ ทั้งหมด 3 กลุ่ม จำนวน 90 คน.....	164
10 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในกลุ่ม CoP-A (10 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	166
11 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในกลุ่ม CoP-B (7 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	169
12 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในกลุ่ม CoP-C (8 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	171
13 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษารวมทั้ง 3 กลุ่ม (3 CoP) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	173
14 ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จาก การจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี.....	175
15 ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการ ความรู้ระดับปริญญาตรี.....	178
16 ความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป (180 คน) ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จาก การจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี.....	179
17 ผลการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (17 ท่าน).....	183

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการรับรองรูปแบบการจัดการ ความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนัย ปริญาตรี.....	188
19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่ สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนัยปริญาตรี.....	191

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา.....	32
2 กรอบแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา.....	33
3 กระบวนการจัดการความรู้และเปลี่ยนรูปแบบความรู้ด้วยการจัดการความรู้อย่างง่าย.....	35
4 รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ : ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการ ความรู้.....	38
5 รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1.....	50
6 รูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด.....	51
7 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอนาคต.....	54
8 รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี.....	57
9 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	59
10 รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพคณะศึกษาศาสตร์.....	61
11 ตัวแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	63
12 รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน.....	65
13 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอน.....	66
14 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้.....	68
15 รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม.....	71
16 รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา.....	73
17 แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี ตามแนวพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.....	89
18 รูปแบบของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.....	100
19 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	128
20 การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับ ปริญญาตรี.....	209
21 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification).....	213
22 การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation).....	224
23 การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing).....	232
24 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation).....	239

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นระบบเศรษฐกิจที่สะท้อนถึงกระบวนการซึ่งรวมเอาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ สามารถผลิตได้ทั้งสินค้าที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้อันมีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และมีเป้าหมายทางการตลาด ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มองค์กรความรู้ดั้งเดิม กลุ่มการแสดงศิลปะ กลุ่มสิ่งพิมพ์และวรรณกรรม กลุ่ม Visual Arts กลุ่ม Audio-Visuals กลุ่มงานออกแบบ เป็นต้น

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย หน่วยงานด้านยุทธศาสตร์ของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความรู้และความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา “คน” ให้มีความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมให้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาให้กลายเป็นนโยบายแห่งชาติ

หลักการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ควรสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งด้านการศึกษา สร้างเด็กให้กล้าคิดกล้าแสดงออก ภาครัฐต้องสร้างพื้นที่หรือระบบสาธารณูปโภคให้เหมาะกับธุรกิจยุคใหม่เพื่อก้าวไปสู่ Creative Economy (วารสาร สามโกเศศ, 2553)

แนวโน้มที่สำคัญประการหนึ่งในปัจจุบัน คือ การที่เรากำลังก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการสร้างสรรค์ (Creative Society) ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก โดยในสังคมยุคใหม่นั้นจะเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องมาจากสังคมแห่งความรู้ ที่ท่านผู้อ่านคุ้นเคยกันอยู่ในช่วงหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากมองว่าในปัจจุบันเรื่องของความรู้เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอแล้ว การบริหารความรู้ได้กลายเป็นสิ่งที่พื้นฐานและจำเป็นสำหรับองค์กรทุกแห่ง ในขณะเดียวกัน พัฒนาการของเทคโนโลยี ทำให้ความรู้ที่เราต้องการสามารถหามาได้ด้วยปลายนิ้วสัมผัส ดังนั้น พัฒนาการต่อไปของสังคมจึงเป็นการต่อยอดจากการเป็นเพียงแค่สังคมแห่งความรู้ กลายเป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค์ (พสุ เดชะรินทร์, 2552)

กระบวนการเรียนรู้ที่ทำกันอยู่ไปเน้นที่ การสอน (Teaching) แบบครูเป็นผู้สอนสั่งมากเกินไป การทำเช่นนี้ไม่ช่วยให้เด็กผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดตามศักยภาพได้จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเสียใหม่... (ชัยอนันต์ สมุทวนิช, 2542) การจัดการความรู้จึงได้พัฒนาระบบขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2547) เป็นศาสตร์สำหรับการเรียนรู้สมัยใหม่ คือ เป็นการเรียนรู้ที่อยู่กับงานและชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้จากรูปธรรมการปฏิบัติจริง ชีวิตจริง การศึกษาในระบบผูกพันกับความรู้ในกระตาะ ซึ่งแตกต่างกับหลักการของการจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในคน ได้แก่ ความรู้ในสมอง การคิด ความเชื่อ ค่านิยมและทักษะในการปฏิบัติ เป็นต้น

สภาพที่เป็นปัญหา ในการจัดการศึกษาไทยปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคมและประเทศ ซึ่งไม่ตรงกับความคาดหวังของสังคมที่ต้องการเตรียมคนให้แข่งขันกับสังคมโลก ทำให้เกิดปัญหาความล้าหลังทางการศึกษา นอกจากนี้ยังเกิดวิกฤตในด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความทุกข์เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เรียนในสิ่งที่ไกลตัว ต้องสร้างจินตนาการด้วยความยากลำบากและต้องท่องจำตลอดเวลา ขาดการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียนมาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (รุ่ง แก้วแดง, 2543 อ้างถึงใน นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์, 2545)

การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตลอดเวลาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องมีการสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวตนของทุกคน นอกจากนี้ยังพบว่า มีข้อคิดเห็นของ วิจารย์ พานิช (2546) กล่าวไว้ว่าปัญหาหลักของมหาวิทยาลัยไทยในปัจจุบันในความเห็นของผู้เขียน อยู่ที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถใช้ศักยภาพของตน หรือกล่าวให้ชัดยิ่งขึ้น ศักยภาพของคณะมหาวิทยาลัย ให้เกิดผลสูงส่งต่อสังคมได้ มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ทำได้แต่งานง่าย ๆ ไม่สามารถทำงานยาก ๆ ที่มีผลเชิงสร้างสรรค์สูงส่งต่อสังคมได้

ความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีผู้ประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีการพัฒนามาประมาณ 15 ปี มาใช้กับการจัดการศึกษา เช่น Carroll, and others (2003) ใช้หลักการ เครื่องมือ วิธีการของการจัดการความรู้ช่วยในการเรียนการสอนของครู โดยครูและชุมชนร่วมกันออกแบบกระบวนการและวางแผนการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ Sridharan B. and Kinshuk (2002) พัฒนาการจัดการความรู้บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ Milam John H. (2001) ที่พบว่า e-Learning เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการจัดการความรู้ และคาดว่าสถานศึกษาจะได้ประโยชน์ในการจัดการดังกล่าว เนื่องจาก e-Learning ถือเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนใช้บ่อยมากที่สุด การถ่ายทอดความรู้สามารถทำได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ซึ่งคล้ายกับการศึกษาในระบบปกติ ในขณะที่ Metaxiotis, Kostas (2003) ได้ประยุกต์หลักการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยการสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักการของการจัดการความรู้เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา การทำงานและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน เนื่องจากบทบาทของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันเปลี่ยนไปสู่สังคมฐานความรู้ บทบาทที่เคยมีแต่เดิมในสองลักษณะ คือ การสร้างความรู้และการเผยแพร่ความรู้ ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่มีการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการจัดการความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตการทำงานและวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล ในข้อสรุปดังกล่าวเป็นไปทิศทางเดียวกับความเห็นของ Oosterlinck, Prof A" and Leuven, Rector K.U. (n.d.) ที่จัดการความรู้ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งให้ข้อสังเกต คือ มหาวิทยาลัยในยุคใหม่ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) Knowledge Creation คือ สร้างงานวิจัย 2) Knowledge Dissemination คือ การแพร่ความรู้ทางการวิจัยแก่ผู้เรียนโดยการสอน และ 3) Academic Service to Society คือ นำความรู้จากข้อที่ 1 และ 2 เผยแพร่สู่สังคม

ตลอดจนจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักวิชาการ หน่วยงาน นักการศึกษา ได้นำการจัดการความรู้ไปทำการวิจัยหลายลักษณะทั้งในองค์กรภาคเอกชน ภาครัฐ องค์กรชุมชน ในทางการศึกษา ได้ทำการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ ส่วนใน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการวิจัยกับสถานศึกษา ในโรงเรียน การจัดการความรู้จากชุมชนสู่ สถานศึกษา สำหรับการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน ยังมีการวิจัยจำนวนน้อยมาก สรุปได้ว่า มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ของผู้เรียน การ จัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยการร่วมจัดการความรู้ระหว่างภูมิ ปัญญาชาวบ้าน นักศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัย มีการจัดการความรู้ด้านการสอนของ คณาจารย์ และการนำการจัดการความรู้มาวิจัยในลักษณะการเรียนการสอน พบงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง โดยทำการวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษาให้มีลักษณะเป็นห้องเรียนการเรียนรู้ ในระดับปริญญาตรี โดยเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ และการจัดการความรู้ด้านการสอนของ คณาจารย์ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยมีประสิทธิผลและความพึงพอใจในการนำการจัดการความรู้มา ใช้ แต่คงต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมอีกมากเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความรู้เป็นนวัตกรรมที่สามารถ พัฒนาบุคคล ชุมชน และสังคมในยุคเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นฐานในการพัฒนาประเทศอย่าง ยั่งยืน โดยเฉพาะการวิจัยครั้งนี้ที่นำการจัดการความรู้มาใช้ในการเรียนการสอนโดยศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษาที่เน้นการจัดการความรู้สู่สังคมเพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และนำไป ประยุกต์ใช้กับการจัดการความรู้ในวงกว้างต่อไป

ความพยายามในการจัดการปัญหาทางการศึกษาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การนำเทคนิคการ จัดการความรู้มาใช้ในระบบการศึกษา เป็นวิธีการที่จะส่งเสริมรูปแบบความร่วมมือซึ่งความพยายาม ที่จะสร้างให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเป็นไปเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่ง สอดคล้องกับแนวความคิดของ ชินภัทร ภูมิรัตน (2547)

ปัญหาของการเรียนการสอนในบ้านเราคือการศึกษาที่ผู้เรียนยังมีลักษณะเป็นผู้บริโภค คือคอยรับ ความรู้จากผู้สอนเป็นสำคัญ ในขณะที่เด็วยกกันก็คิดตามอย่างคนอื่นมากกว่าคิดด้วยตนเอง การที่จะ สร้างผลงาน สร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง ให้มีลักษณะของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นใน สังคมนั้น ก็ยังมีไม่ชัดเจนมากนัก และการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงใน สังคมไทย

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุดกระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ (มาตรา 22) สำหรับระดับอุดมศึกษาเองนั้นก็ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรา 28 ว่า “... มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ ความรู้และพัฒนาสังคม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นเช่นเดียวกับการศึกษาระดับอื่น ๆ ที่จะต้องมีการปฏิรูป เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2543) สถาบันอุดมศึกษาจะตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้ย่อมต้องขึ้นอยู่กับบุคลากร ทุกฝ่ายที่จะต้องบูรณาการทั้งเนื้อหาวิชา วิธีการ เทคนิค กลยุทธ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน

สภาพปัจจุบันและแนวโน้มเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้รับผลกระทบจากปรัชญาในการจัดการศึกษาระดับโลกในเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาการเรียนรู้จะพัฒนาโดยการเรียนรู้ทางไกล การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้แบบนำตนเอง และการเรียนรู้ที่มีความสุข ดังนั้นจึงต้องมีกลวิธีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนของครูจากการให้เป็น การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามปรัชญาข้างต้น ด้วยการใช้ประโยชน์จากแหล่ง ความรู้ในชุมชนและศักยภาพที่สถาบันมีอยู่ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และกลยุทธ์ในการจัดการปฏิรูปการเรียนรู้จึงต้องดำเนินการทั้งด้านผู้เรียน ผู้สอน ด้านวิธีการเรียน การสอน ด้านหลักสูตร ด้านผู้บริหาร ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการ (พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์, ม.ป.ป.)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการความรู้เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นกระบวนการเรียนรู้ในทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้จัดการความรู้ โดยเฉพาะความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมใหม่ที่มีลักษณะเป็นสังคมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. การจัดการความรู้ในต่างประเทศและในประเทศไทยเป็นอย่างไร ?
2. การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี มีองค์ประกอบและกระบวนการอย่างไร ?
3. ผู้เรียนระดับปริญญาตรีมีความรู้ความสามารถความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นอย่างไร ?
4. สังคมกลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์อย่างไร ?

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการกำหนด สร้างสรรค์ แบ่งปัน และประเมิน ระหว่าง ความรู้ที่ฝังลึกที่เป็นความรู้ภายในบุคคลและความรู้ที่ชัดเจนที่เป็นความรู้ภายนอกบุคคลจากการจัดการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี

2. ระดับปริญญาตรี เป็นการเรียนรู้ในการศึกษาระดับปริญญาตรี ในที่นี้จะทำการวิจัยในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเฉพาะการศึกษาในระบบเท่านั้น

3. การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการ การจัดการความรู้ จากเอกสารทั้งสิ่งพิมพ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

4. รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้น

5. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่จัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย และกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรีและกลุ่มบุคคลทั่วไปที่แสดงความคิดเห็นต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

คำจำกัดความในการวิจัย

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการจัดการความรู้จากความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) ในลักษณะความรู้ภายในบุคคล (Internal Knowledge) กระบวนการทำงาน แนวปฏิบัติ และความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ในลักษณะความรู้ภายนอกบุคคล (External Knowledge) ที่ได้ถูกบันทึก จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่เป็นความรู้ของบุคคล กลุ่ม ชุมชน สังคม ที่อยู่ในรูปแบบสื่อ และช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ โดยได้มีกระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ความรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Knowledge) เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ขบขันมาจากภายในตนเอง (Care-why) ที่เกิดจากประสบการณ์ และได้รับฟังประสบการณ์ของคนอื่นๆ แล้วนำมามองทั้งหลายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดเป็นความคิดของตนเองที่สามารถนำมาใช้ได้จริง ซึ่งเป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับความเป็นจริง (truth) ความรู้ที่ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อน (complexity) การตัดสินใจหรือวินิจฉัย (judgement) สถานการณ์ใหม่โดยการเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีอยู่แล้ว และเพิ่มเติมความรู้จากประสบการณ์ใหม่ (วิจารณ์ พานิช, 2547; ธนพรรณ กุลจันทร์, 2549)

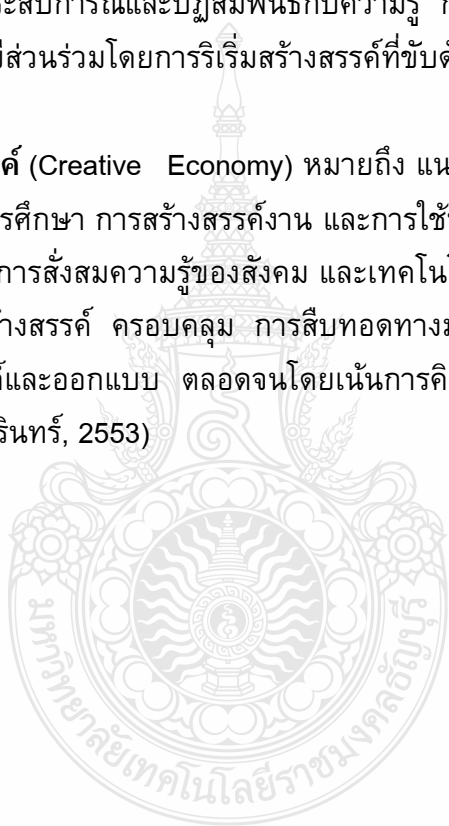
ลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) 2) ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) 3) ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) และ 4) ความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) ตามลำดับ (Bloom, 1956 ; Anderson and Krathwohl, 2001)

กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์ (Create) (Anderson and Krathwohl, 2001 อ้างถึงใน ปราวินยา สุวรรณรัฐโชติ, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย 1) สร้างความเป็นไปได้ (Generating) หมายถึง เสนอแนวทางที่เป็นไปได้ 2) วางแผน (Planning) หมายถึง กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ และ 3) ผลิตงาน (Producing) หมายถึง ประดิษฐ์/ ผลิตงาน

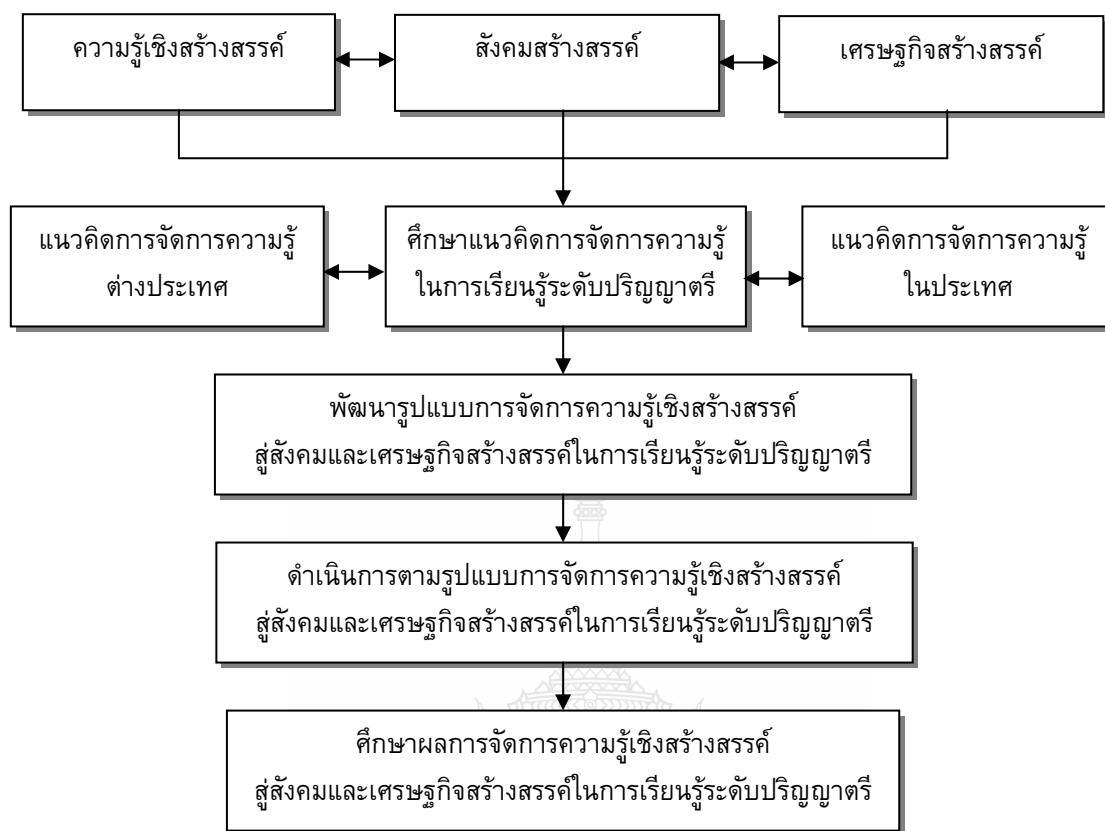
การเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (Undergraduate Learning) หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนในการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา

สังคมสร้างสรรค์ (Creative Society) หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะวัฒนธรรมองค์กรตั้งแต่องค์กรครอบครัว องค์กรในชั้นเรียน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมไทย ซึ่งองค์กรชั้นเรียนประกอบด้วยผู้เรียนที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกัน ทั้งเพศ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนได้มีประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์กับความรู้ การเรียน การทำงาน การดำเนินชีวิต วัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมโดยการริเริ่มสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนภายในตนกับประสบการณ์ในสังคมทุกระดับ

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หมายถึง แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ ซึ่งขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุม การสืบทอดทางมรดกและวัฒนธรรม ศิลปะ สื่อสมัยใหม่ และงานสร้างสรรค์และออกแบบ ตลอดจนโดยเน้นการคิดค้นและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่า (พสุ เดชะรินทร์, 2553)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ผู้สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ใช้ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี
2. ได้รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในลักษณะนวัตกรรมสร้างสรรค์สู่การผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าที่ส่งเสริมให้เกิดสังคมสร้างสรรค์เพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. เป็นแนวทางการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ในระดับอื่น ในการผลิตและเตรียมบุคคลให้มีคุณลักษณะการจัดการ และมีสมรรถนะเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถนำไปต่อยอดการวิจัยในลักษณะอื่นได้ เช่น ในการจัดการความรู้บนเว็บ ในการจัดการความรู้ในองค์กร เป็นต้น
4. ได้ความรู้จากการจัดการความรู้เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสังคมสร้างสรรค์ ตลอดจนชุมชนและสังคมมีความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลและกรอบในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การจัดการความรู้
2. ความรู้เชิงสร้างสรรค์
3. สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
4. การเรียนรู้ระดับปริญญาตรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ ดังต่อไปนี้

ความหมายของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังที่จะยกตัวอย่างได้ดังนี้

การจัดการความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเลือก การเข้าถึงและผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน หรือมีความรู้ทักษะในการทำงานที่เกี่ยวข้อง สามารถปรับเข้ากับทั้งนายจ้างและลูกจ้างที่เป็นการทำงานส่วนบุคคลและพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Bergeron, 2003)

การจัดการความรู้ หมายถึง ระบบที่ประยุกต์วิธีการค้นหา ความเข้าใจและการใช้ความรู้ในการสร้างสรรค์มูลค่า (O'Dell et al., 1998)

การจัดการความรู้ หมายถึง การควบคุมความรู้ที่ชัดเจนและจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (Van der Spek, 1997)

การจัดการความรู้ หมายถึง การก่อให้เกิดความรู้ที่ถูกต้องถ่ายทอดไปสู่คนที่ถูกต้องและตรงกับเวลาที่ต้องการด้วย ดังนั้นคนที่ได้รับความรู้จึงจะสามารถใช้ในการตัดสินใจที่ดีที่สุดได้ (Petrash, 1996)

การจัดการความรู้ หมายถึง ระบบประกอบด้วยความรู้ที่ชัดเจนและการคิดอย่างรอบคอบในการสร้างและการใช้ประโยชน์ของความรู้ ความรู้จึงเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและผลตอบแทนจากสินทรัพย์ความรู้ (Wiig, 1993)

นอกจากนี้ นักวิชาการต่างประเทศยังได้พยายามให้ความหมายไว้ในหลายมุมมอง แม้จะไม่มีข้อสรุปโดยตรงเกี่ยวกับความหมายของการจัดการความรู้ก็ตาม แต่พอสรุปได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้ (Peter A.C. Smith, 2000)

ในกลุ่มแรกจะให้ความสำคัญกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ ผู้สนใจแนวคิดนี้ได้แก่ Woolf, 1990, Turban, 1992 และ Beckman, 1997 ในขณะที่กลุ่มที่สองพิจารณาความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ ความคิดและสิ่งที่พูดคือหลักการเบื้องต้นของแต่ละบุคคล แนวคิดนี้ได้แก่ Benet & Bennet, 2004 , Devenport & Prusak, 1998 และ Probst, Raub & Romhardt, 2000 ส่วนกลุ่มที่สามพิจารณานิยามการจัดการความรู้ที่หลักการพื้นฐาน ความเชื่อและความเห็นที่เป็นจริงเป็นสิ่งที่ดี แนวคิดนี้ได้แก่ Nonaka & Takeuchi, 1995, Van der Spek & Spijkervet, 1997 ส่วนกลุ่มสุดท้ายพิจารณาความรู้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออก ได้แก่ O'Dell & Grayson, 1998 และ Sveiby, 1997

ส่วนในประเทศไทยมีนักวิชาการให้ความหมายการจัดการความรู้พอยกตัวอย่างได้ดังนี้

การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เสมอมา เป้าหมายคือ การพัฒนา และพัฒนาคน โดยมีความรู้เป็นเครื่องมือ มีกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ (วิจารณ์ พานิช, 2547)

การจัดการความรู้ เป็นการจัดการสารสนเทศและความรู้ที่เป็นนามธรรม (Intangible Asset) ที่องค์กรต้องการใช้เป็นส่วนสำคัญสำหรับสร้างความแตกต่างให้กับองค์กร การจัดการความรู้ส่วนใหญ่มาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ (สมชาย นำประเสริฐชัย, 2546)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ความคิดเห็นความหมายของการจัดการความรู้ไว้ว่า การจัดการความรู้ขึ้นอยู่กับบริบท 3 ประการ ความหมายของการจัดการความรู้ในบริบทที่ 1 ให้ความสำคัญกับความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติของบุคคลหรือองค์กรโดยเน้นที่ผลลัพธ์ บริบทที่ 2 ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการที่จะให้ได้ความรู้ใหม่ บริบทที่ 3 ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งผลการจัดการความรู้ และได้สรุปไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นการจัดการความรู้ที่มีอยู่ภายในตัวคน องค์กร และภายนอกตัวคน โดยกระบวนการกำหนด การสืบค้น การสร้าง การจัดเก็บ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผลความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง องค์กร และสังคม (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

จากการประมวลความหมายการจัดการความรู้ จะเห็นได้ว่าการจัดการความรู้ขึ้นอยู่กับบริบท การนำไปใช้ กลุ่มเป้าหมายที่จะจัดการความรู้ องค์กรประกอบ กระบวนการจัดการ ตลอดจนลักษณะความรู้ที่จะจัดการ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะเน้นการจัดการความรู้ที่เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่จะเป็นฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศต่อไป

ประเภทความรู้

การจัดการความรู้ในยุคสังคมฐานความรู้ ที่อาศัยความรู้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศ ความรู้นี้มีทั้งความรู้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร ระดับชุมชน และระดับสังคม หากแบ่งประเภทความรู้สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) ความรู้ฝังลึก (Tacit) 2) ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit) (Tiwana, 2000; Alavi and Leidner, 2001; Nonaka and Takeuchi, 2004) ความรู้ฝังลึก เป็นความรู้ภายในบุคคล ในบริบทของความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะ และเป็นสิ่งที่ยากในการบันทึกให้เป็นแบบแผนที่ชัดเจนเนื่องจากความรู้ฝังลึกจะถูกเก็บไว้ในสมองของคน และเป็นองค์ประกอบภายในที่สำคัญในการพัฒนา โดยมีกระบวนการที่ใช้ทดสอบด้วยวิธีต่างๆ เห็นจากการปฏิบัติงานที่เรียกได้ว่าเป็นประสบการณ์ ความชำนาญ กรอบความคิดภายในตัวบุคคล ค่านิยม การหยั่งรู้ เป็นต้น ความรู้ชัดแจ้ง เป็นองค์ประกอบของความรู้ที่สามารถประมวล และถ่ายทอดอยู่ในระบบภาษาที่เป็นทางการ เช่น เอกสารต่างๆ ฐานข้อมูล เว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แผนภูมิ ตั๋วหนังสือ สูตร สมการ กฎ ทฤษฎี และอื่นๆ

นอกจากนี้มีการจำแนกประเภทความรู้ที่เรียกว่า The D I K W Quartet (Natarajan, G. and Shekhar, S., 2001) คือ 1) ข้อมูล (Data) เป็นเนื้อหาที่แยกออกจากกันแล้วไม่สามารถสร้างความเข้าใจได้ด้วยตนเอง 2) สารสนเทศ (Information) เป็นกระบวนการและการประมวลผลข้อมูล 3) ความรู้ (Knowledge) เป็นการจัดระบบและตีความสารสนเทศตามบริบทที่ช่วยเพิ่มอธิบายเกี่ยวกับบุคคลและความเชี่ยวชาญสำหรับบริบทในองค์กร 4) ภูมิปัญญา (Wisdom) เป็นการสังเคราะห์และวิเคราะห์ความรู้อย่างลึกซึ้ง โดยไม่ได้เกิดจากสัญชาตญาณ และเป็นสิ่งอยู่ข้างในอย่างลึกซึ้งซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่ได้มีมาก่อน

จากการแบ่งประเภทความรู้จะเห็นได้ว่าการแบ่งตามกระบวนการเกิดความรู้เป็นความรู้ฝังลึก และความรู้ชัดแจ้ง และยังมีการแบ่งตามระดับความรู้ เป็น ข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ และ ภูมิปัญญา ประเด็นที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้คือความรู้ที่เน้นเฉพาะความรู้เชิงสร้างสรรค์จะมีลักษณะอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดในหัวข้อความรู้เชิงสร้างสรรค์ต่อไป

กรอบแนวคิดการจัดการความรู้

แนวคิดการจัดการความรู้มีหลากหลายทั้งในต่างประเทศและเริ่มมีการนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรตลอดจนทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

Bonnie Rubenstein-Montano (2001 อ้างถึงใน บุญดี บุญญาภิจ, 2547) ได้แบ่งชนิดของกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบบ Prescriptive แบบ Descriptive และแบบผสมผสานระหว่าง Prescriptive และ Descriptive

1. กรอบแนวคิดแบบ Prescriptive เป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายถึงพัฒนาการของความรู้ในองค์กร หรือเรียกว่า “วงจรความรู้” (Knowledge Cycle) ซึ่งเป็นกรอบความรู้ที่พบมากที่สุดในแต่ละแนวคิดจะมีองค์ประกอบ ลำดับ และขั้นตอนของวงจรแตกต่างกัน ได้แก่ แนวคิดของ

2. กรอบแนวคิดแบบ Descriptive เป็นกรอบความคิดที่อธิบายถึงขั้นตอนการจัดการความรู้และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร การเชื่อมโยงการจัดการความรู้กับความมุ่งหมายขององค์กร แนวคิดดังกล่าวได้แก่ Leonard-Barton (1995) O'Dell (1998) และ O'Sterhoff (2003)

3. กรอบแนวคิดแบบผสมผสานระหว่าง Prescriptive และ Descriptive เป็นกรอบความคิดที่ประกอบด้วย องค์ความรู้ขององค์กร องค์ประกอบของกระบวนการความรู้ ปัจจัยที่ทำให้องค์กรสามารถจัดการความรู้ได้ รวมถึงขั้นตอนในการจัดการความรู้ แนวคิดผสมผสานดังกล่าวได้แก่ Arthur Anderson และ American Productivity & Quality Center (APQC) (1996) Singapore Productivity and Standards Board (PSB) (2001) Holsapple (2002) และ Bonnie Rubenstein-Montano (2001)

จากแนวคิดการจัดการความรู้ที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากรอบความคิดการจัดการความรู้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แบบ Prescriptive แบบ Descriptive และแบบผสมผสานระหว่าง Prescriptive และ Descriptive โดยที่ แบบ Prescriptive มุ่งที่อธิบายถึงพัฒนาการของความรู้ในองค์กร หรือเรียกว่า “วงจรรู้” (Knowledge Cycle) แบบ Descriptive มุ่งที่อธิบายถึงขั้นตอนการจัดการความรู้และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร สำหรับแบบผสมผสาน มุ่งที่องค์ความรู้ขององค์กร องค์ประกอบของกระบวนการความรู้ ปัจจัยที่ทำให้องค์กรสามารถจัดการความรู้ได้ รวมถึงขั้นตอนในการจัดการความรู้ ในแต่ละแบบกรอบแนวคิดยังมีความหลากหลายเช่นกัน ทั้งมุ่งเน้นที่กระบวนการจัดการ มุ่งเน้นที่กิจกรรม มุ่งเน้นที่การปฏิบัติการ มุ่งเน้นขั้นตอน มุ่งเน้นความเชื่อมโยงแต่ละระบบย่อยขององค์กร และมุ่งเน้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

อย่างไรก็ตามยังพอสรุปได้ว่า กรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ยังไม่มีกรอบที่ชัดเจนและหยุดนิ่ง จุดหลักคือความรู้โดยจะเป็นความรู้ที่เป็นปฏิบัติของบุคคล กลุ่ม องค์กร อาศัยกระบวนการ วิธีการ กิจกรรมและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและเอื้อต่อการจัดการให้ได้ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคล กลุ่ม และองค์กร

เทคโนโลยีและเครื่องมือในการจัดการความรู้

การนำความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละคนหรือองค์กรมาจัดการนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสมในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการจัดการความรู้ พอสรุปและนำเสนอได้ดังนี้ (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

1. ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice-CoP) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ อาจเกิดจากกลุ่มที่ต้องทำงานเหมือนกัน กลุ่มที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นต้น มีความใกล้ชิด ความพึงพอใจ ความสนใจที่เป็นพื้นฐานคล้ายคลึงกัน

2. การใช้ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง (Mentoring Programs) เป็นวิธีการพัฒนาความสามารถของพนักงาน ซึ่งมุ่งที่พนักงานใหม่ที่จำเป็นต้องมีการสอนงานอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ในเวลาอันสั้น โดยการมอบให้พี่เลี้ยงเป็นผู้สอนและแนะนำวิธีการทำงานให้

3. การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Reviews-AAR) เป็นการเปิดใจคุยกันโดยตรงไปตรงมา ในเวลาไม่เกิน 20 นาที โดยผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ตอบคำถามดังนี้ 1) สิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นคืออะไร 2) สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคืออะไร 3) ทำไมจึงมีความแตกต่าง 4) ได้เรียนรู้อะไร เพื่อว่าวันพรุ่งนี้จะได้ทำให้ดีขึ้น

เป้าหมายของกระบวนการนี้ คือ การเรียนรู้ของทีม การสร้างความเชื่อใจ และความเหนียวแน่นของทีม

4. การเสวนา (Dialogue) ไม่ใช่เป็นเพียงเทคนิค เพื่อการปรับปรุงองค์กร การสื่อสาร การแก้ปัญหา หรือเพื่อหาความเห็นที่เป็นเอกฉันท์ แต่เป็นเทคนิคสำหรับการเรียนรู้ของทีม ที่จะนำมาสู่การคิดร่วมกัน นำพลัง และการกระทำมาสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ทำให้เกิดปัญญาและความสามารถที่มากกว่าผลรวมของแต่ละคน เป็นการค้นหาความหมายร่วมกัน ในกลุ่มสมาชิก ในระหว่างกระบวนการ Dialogue ผู้คนจะเรียนรู้วิธีการ ที่จะคิดร่วมกัน สร้างสภาพที่ความคิด อารมณ์ และการกระทำ เป็นของทุกคน ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง ไม่ใช่เพียงการวิเคราะห์ปัญหา หรือการสร้างความรู้ใหม่

5. ฐานความรู้บทเรียนและความสำเร็จ (Lessons Learned and Best Practice Databases) การจัดการองค์ความรู้ในองค์กรได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ ทั้งในรูปแบบของความสำเร็จ ความล้มเหลวและข้อเสนอนะในเรื่องที่สนใจ โครงการหรือกลุ่มที่ปรึกษา

6. แหล่งผู้รู้ในองค์กร (Center of Excellence-CoE) เป็นการกำหนดแหล่งผู้รู้ในองค์กร (Center of Excellence) หรือที่อยู่ของผู้รู้ที่สามารถติดต่อได้ และจะสอบถามผู้รู้นั้นได้ที่ไหน และอย่างไรในแต่ละด้านแต่ละประเด็น

7. การเล่าเรื่อง (Story Telling) เป็นเรื่องราวที่บอกเล่าทำให้ผู้ฟังเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในความคิด มีความรู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องที่เล่า มีความต้องการที่จะหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาเหมือนเรื่องเล่านั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับผู้ฟังเอง

8. เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) เป็นการประชุมซึ่งเชิญสมาชิกจากทีมอื่น มาแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ทีมซึ่งต้องการความช่วยเหลือ ผู้ที่ถูกเชิญมา อาจจะเป็นคนที่อยู่ในองค์กรอื่น

9. เวที ถาม-ตอบ (Forum) เป็นพื้นที่ที่สามารถส่งคำถามเข้าไป เพื่อให้ผู้รู้ที่อยู่ร่วมใน Forum ช่วยกันตอบคำถามหรือส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญอื่นช่วยตอบได้

10. Webboard เป็นพื้นที่เสมือนที่อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

11. Case Study เป็นการนำเอาเรื่องราวของความสำเร็จและล้มเหลวของกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเอง หรือ ขององค์กรอื่นมาศึกษาเพื่อเกิดการเรียนรู้ Tacit Knowledge และ ความรู้แบบบูรณาการ

12. Workshop เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่เป็นปัญหา

13. การศึกษาดูงาน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่น

นอกจากนี้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสมในการนำมาจัดการความรู้ อย่างไรก็ตามก็ตีความความสำเร็จของการจัดการความรู้ จึงขึ้นอยู่กับทางเลือกเทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์กร ซึ่งจำเป็นต้องวิเคราะห์หาปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวัฒนธรรมของแต่ละองค์กร ตลอดจนความรู้ ระดับความรู้ ที่ต้องการ

กลยุทธ์ในการจัดการความรู้

นอกจากหลักการในการจัดการความรู้ที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจกล่าวได้ว่ากลยุทธ์ในการจัดการความรู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการความรู้ ขององค์กรเป็นอย่างดี กลยุทธ์ที่สำคัญได้แก่ กลยุทธ์ที่เน้นความรู้ (Classification by Knowledge) กลยุทธ์ที่เน้นกระบวนการธุรกิจ (Classification by Business Process) และ กลยุทธ์ที่เน้นผลลัพธ์สุดท้าย (Classification by End Results) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547)

1. กลยุทธ์ที่เน้นความรู้ (Classification by Knowledge)

1.1 Nonaka and Takeuchi's Matrix of Knowledge Type

1.2 Biusit's I-Space Model

2. กลยุทธ์ที่เน้นกระบวนการธุรกิจ (Classification by Business Process)

2.1 APQC International Benchmarking Clearinghouse และ APQC (American Productivity and Quality Center)

2.2 Mckinsey & Company (Day and Wendler)

3. กลยุทธ์ที่เน้นผลลัพธ์สุดท้าย (Classification by End Results)

3.1 Treacy & Wiersema's Value Discipline

3.2 Zack's Knowledge Strategy

การวัดการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ มีการวัดในหลายลักษณะ Liebowitz and Suen (2000) ได้นำเสนอตัววัดการจัดการความรู้เพื่อใช้วัดทรัพย์สินทางปัญญา (Knowledge Management Metrics for Measuring Capital) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวัดการจัดการความรู้แนวคิดของ ICM Group, 1998 ซึ่งมี 5 ด้านดังนี้
 - 1.1 ด้านมูลค่า เป็นการวัดเฉพาะด้านมูลค่า
 - 1.2 ด้านลูกค้า เป็นการวัดทางด้านลูกค้า
 - 1.3 ด้านโครงสร้าง เป็นการวัดทางด้านโครงสร้าง
 - 1.4 ด้านการเพิ่มมูลค่า เป็นการวัดทางด้านการเพิ่มมูลค่า
 - 1.5 ด้านบุคลากร เป็นการวัดทางด้านบุคลากร
2. การวัดการจัดการความรู้แนวคิดของ Root et al., 1998 ได้พัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบของทรัพย์สินทางปัญญา 2 ประการดังนี้
 - 2.1 ด้านบุคลากร เป็นการวัดด้านความสามารถ ทักษะคิด ไหวพริบ เซาว์นปัญญาของบุคลากร
 - 2.2 ด้านโครงสร้าง เป็นการวัดด้านความสัมพันธ์องค์การ การฟื้นฟูและการพัฒนาขององค์การ
3. การวัดการจัดการความรู้แนวคิดของ CMA (1999) การวัดทรัพย์สินทางความรู้ ของ CMA ได้อ้างอิงถึงตัววัดทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ ไว้ด้วย เช่น
 - จำนวนของผลิตภัณฑ์ใหม่
 - จำนวนลูกค้าใหม่
 - อัตราส่วนความสำเร็จคิดเป็นตัวเงิน
 - ร้อยละของธุรกิจของลูกค้า
 - ดัชนีวัดประสิทธิภาพในการผลิต
 - จำนวนของกระบวนการที่มีการพิจารณาใหม่
 - จำนวนของกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลง
 - ร้อยละของการยอมรับหลังจากพิจารณาไปครั้งแรก
 - จำนวนสิทธิบัตรที่ยื่นเสนอ
 - ตัวชี้วัดคุณภาพที่ปฏิบัติเป็นประเพณีนิยมและ ISO
 - ความพอใจของลูกค้า
4. การวัดการจัดการความรู้แนวคิดของ Lief Edvinsson แห่ง Skandia และ Michael Malone แห่ง MIT จัดทำเป็น รายงานทรัพย์สินทางปัญญาสากล ซึ่งมีตัววัดที่สำคัญ 5 ด้านดังนี้
 - 4.1 ด้านการเงิน มีรายละเอียดดังนี้
 - 1) ทรัพย์สินรวมหรือทรัพย์สินรวมต่อพนักงาน
 - 2) รายได้ต่อทรัพย์สินรวม กำไรต่อทรัพย์สินรวม
 - 3) รายได้จากการดำเนินธุรกิจใหม่ รายได้ต่อพนักงาน
 - 4) กำไรต่อพนักงาน
 - 5) มูลค่าตลาด ผลตอบแทนต่อมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ
 - 6) ผลตอบแทนต่อทรัพย์สินสุทธิที่ได้จากการดำเนินธุรกิจใหม่

4.2 ด้านลูกค้า มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ส่วนแบ่งตลาด
- 2) จำนวนลูกค้า หรือยอดขายประจำปีต่อลูกค้า
- 3) การสูญเสียลูกค้า
- 4) ระยะเวลาเฉลี่ยของความสัมพันธ์กับลูกค้าหรือระยะเวลาเฉลี่ยตั้งแต่เริ่มติดต่อกับลูกค้าและมีการขายเกิดขึ้น
- 5) ความนิยมของลูกค้า
- 6) การเยี่ยมชมบริษัทและการเข้าชมเว็บไซต์บริษัทของลูกค้า
- 7) จำนวนวันที่ใช้ในการเยี่ยมชมลูกค้า หรือจำนวนลูกค้าต่อจำนวนพนักงาน
- 8) ดัชนีวัดความพึงพอใจของลูกค้า
- 9) จำนวนรายการสินค้าที่ส่งคืน จำนวนเงินที่ชำระคืนแก่ลูกค้า
- 10) การลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อพนักงานขาย หรือพนักงานบริการและสนับสนุน

4.3 ด้านกระบวนการ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ค่าใช้จ่ายในการบริหารต่อรายได้รวม
- 2) เวลาที่ใช้ในกระบวนการจ่ายเงินออกไป
- 3) แฟ้มสัญญาที่ไม่มีข้อผิดพลาด
- 4) จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและเครื่องคอมพิวเตอร์แลปทอปต่อพนักงาน
- 5) สมรรถนะของเครือข่ายต่อพนักงาน
- 6) ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อพนักงาน ค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อค่าใช้จ่ายในการบริหาร
- 7) หน่วยความจำของเทคโนโลยีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 8) การดำเนินการด้านคุณภาพของบริษัท การดำเนินงานของบริษัทต่อเป้าหมายด้านคุณภาพ

4.4 ด้านการฟื้นฟูและการพัฒนา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาความสามารถต่อพนักงาน
- 2) ดัชนีวัดความพอใจของพนักงาน
- 3) การลงทุนด้านความสัมพันธ์กับลูกค้า
- 4) สัดส่วนของจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมหรือการพัฒนา

7) ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8) ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อค่าใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

9) ทรัพยากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อทรัพยากรรวม

10) ระยะเวลาการเป็นลูกค้ากับบริษัทโดยเฉลี่ยเป็นจำนวนเดือน

11) การติดต่อสื่อสารโดยตรงกับลูกค้าต่อปี

12) การลงทุนด้านพัฒนาทรัพย์สินด้านโครงสร้าง

13) อัตราส่วนของผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อกลุ่มผลิตภัณฑ์หลักของบริษัท

14) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยขั้นพื้นฐาน

15) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบผลิตภัณฑ์

16) การลงทุนในด้านการส่งเสริมและฝึกอบรมสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่

17) อายุเฉลี่ยของสิทธิบัตรของบริษัทและการคุ้มครองจากสิทธิบัตรใน

ด้านซอฟต์แวร์ ข้อมูล และฐานข้อมูลที่ได้รับการพัฒนา

4.5 ด้านบุคลากร มีรายละเอียดดังนี้

1) ดัชนีวัดความเป็นผู้นำ

2) ดัชนีวัดแรงจูงใจ

3) ดัชนีวัดการมอบอำนาจ

4) จำนวนพนักงานต่อหัวของพนักงานของบริษัท

5) การลาออกของพนักงานประจำปีในแต่ละปี

6) อายุเฉลี่ยของพนักงานและจำนวนพนักงานที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับ

การค้าและเทคโนโลยีสารสนเทศ

7) เวลาและค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

8) ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของคณะทำงาน

9) จำนวนพนักงานที่ทำงานเต็มเวลาหรือพนักงานประจำ

10) อายุเฉลี่ยของพนักงานที่ทำงานเต็มเวลาหรือพนักงานประจำ

11) ร้อยละของพนักงานประจำ

12) จำนวนพนักงานชั่วคราวที่ทำงานเต็มเวลา

13) จำนวนปีในการทำงานให้กับบริษัทโดยเฉลี่ยของพนักงานชั่วคราวที่

ทำงานเต็มเวลา

14) ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และรายการสนับสนุนแก่พนักงานชั่วคราวที่ทำงานเต็มเวลาต่อหัวต่อปี

15) จำนวนของพนักงานทำงานไม่เต็มเวลาหรือผู้ทำสัญญาทำงานไม่เต็มเวลา

กล่าวโดยสรุป การวัดผลการจัดการความรู้ดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ให้ความสำคัญต่อบุคลากรในองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินขององค์กร การวัดกระบวนการ การวัดผลผลิต การวัดมูลค่าเพิ่ม การวัดความพึงพอใจลูกค้า และอื่นๆ

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการความรู้

ในการจัดการความรู้ยังจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่เอื้อให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ (บุญดี บุญญาภิจ และคณะ, 2547) ได้แก่

1. ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ การจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารขององค์กร ผู้บริหารจะต้องเข้าใจแนวคิดและตระหนักถึงประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากการจัดการความรู้เพื่อที่จะสามารถสื่อสารและผลักดันให้มีการจัดการความรู้ในองค์กรอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จในการจัดการความรู้ คือ ทิศทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจนของการจัดการความรู้องค์กรต้องตอบให้ได้ว่าจะจัดการความรู้ในองค์กรเพื่ออะไร เพื่อนำเป้าหมายนั้นมากำหนดเป็นแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สิ่งสำคัญคือกลยุทธ์ของการจัดการความรู้จะต้องสนับสนุนและสอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานขององค์กร

2. วัฒนธรรมองค์กร สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จในการจัดการความรู้คือวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร องค์กรต้องทำความเข้าใจถึงอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางไม่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และพยายามหาวิธีการที่จะกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านั้น การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเพื่อทำให้บุคลากรในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีส่วนสำคัญในการช่วยให้คนในองค์กรสามารถค้นหาความรู้ ดึงความรู้ไปใช้ ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ และช่วยให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบ แต่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรต้องมั่นใจว่าระบบเทคโนโลยีนั้น ๆ สามารถเชื่อมต่อหรือรวมเข้ากับระบบเดิมที่องค์กรมีอยู่ได้ รวมถึงต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และใช้ได้ง่าย ที่สำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้คือ องค์กรต้องตระหนักว่าเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการติดต่อและเชื่อมโยงคนภายในองค์กรเข้าด้วยกันเท่านั้น เทคโนโลยีไม่ได้ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยน

4. การวัดผล การวัดผลของการจัดการความรู้จะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวน ประเมินผล และทำการปรับปรุงกลยุทธ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้ได้ นอกจากนี้ผลจากการวัดความสำเร็จของการจัดการความรู้จะโน้มน้าวให้บุคลากรทุกระดับเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการและแลกเปลี่ยนความรู้ ในการวัดผล องค์กรต้องตระหนักว่าตัวชี้วัดที่ดีจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกลยุทธ์การจัดการความรู้ ขององค์กรและสามารถบอกได้ว่าสถานะปัจจุบันของการจัดการความรู้เป็นอย่างไร การ ดำเนินการมีความคืบหน้าเพียงใด และได้ผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่อย่างไร และการจัดการ ความรู้ส่งผลกระทบต่ออะไรกับองค์กรบ้าง

5. โครงสร้างพื้นฐาน การดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นจะต้อง มีโครงสร้างและระบบรองรับสำหรับบุคลากรในองค์กรให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันได้อย่าง สะดวก โครงสร้างนี้อาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สถานที่ หรือเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ บุคลากรได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน หรือสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น โครงสร้างหรือระบบงานที่เอื้อให้ เกิดสภาพที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ และกลไกในการแลกเปลี่ยนความรู้ต่าง ๆ ในชีวิต การทำงานประจำวัน นอกจากนี้ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงโครงสร้างของหน่วยงานหรือ บุคลากรที่จะรับผิดชอบในการจัดการความรู้ว่าควรเป็นในรูปแบบใด เช่น การจัดตั้งทีมงานข้าม ฝ่าย เพื่อให้บุคลากรจากทุกฝ่ายงานเข้ามาร่วมกันวางแผนและดำเนินการในเรื่องการจัดการ ความรู้ เป็นต้น สุดท้ายคือ ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น ระบบการประเมินผลงาน และระบบการยกย่องชมเชยและให้รางวัลที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ขององค์กร

ปัจจัยหลักที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของการจัดการความรู้ 8 ประการ(วิจารณ์ พานิช, 2547) ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำที่แสดงความเชื่อในคุณค่าของภารกิจขององค์กร และจัด กระบวนการให้เกิดความมุ่งมั่นร่วม (Shared Purpose) ภายในองค์กร เป็นสิ่งมีค่าสูงสุดที่ผู้นำ จะพึงให้แก่องค์กร

2. โครงสร้าง การจัดโครงสร้าง (Organize) ภายในองค์กรเป็นกลุ่มงาน ทีมงาน สาย งานภายในองค์กรและเชื่อมโยงออกไปภายนอกองค์กร โครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น เกิดการ รวมตัวกันเป็นกลุ่มเฉพาะกิจได้ง่าย มีการสื่อสาร ร่วมมือข้ามสายงานในแนวราบอย่างคล่องตัว เป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดการความรู้

3. วัฒนธรรม พฤติกรรม และการสื่อสาร วัฒนธรรมคุณภาพ วัฒนธรรมการเรียนรู้ การมอง การเปลี่ยนแปลงพลวัตเป็นสภาพความเป็นจริง และเป็นโอกาสเปิดเผยแลกเปลี่ยน ข้อมูลภายในองค์กร เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการความรู้

4. เทคโนโลยีและกระบวนการ เทคโนโลยีและกระบวนการที่องค์กรใช้ในการดำเนิน ภารกิจหลักขององค์กร ถ้ามีความเหมาะสมจะช่วยในการจัดการความรู้

5. การให้รางวัลและการชมเชย เป็นการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ ไม่ปกปิดความรู้

6. การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการบันทึก ติดตาม และตรวจสอบ การปฏิบัติงาน และผลงานของบุคลากร ส่วนงาน และองค์กรในภาพรวม

7. ความรู้ ทักษะ ซีดความสามารถ เป็นความรู้ ทักษะ ซีดความสามารถสำหรับใช้ปฏิบัติงานหลักขององค์กร

8. การจัดการ เป็นกระบวนการที่ทำให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินการไปตามแผน การจัดการในลักษณะ Empower หน่วยย่อย หรือที่เรียกว่านำจากข้างหลัง (Lead from Behind) จะส่งเสริมการจัดการความรู้อย่างทรงพลังยิ่ง

จากปัจจัยความสำเร็จในการจัดการความรู้ นอกจากจะอาศัยกระบวนการที่เหมาะสมแล้วยังต้องมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จปัจจัยเหล่านั้นอาจจะขึ้นอยู่กับแต่ละองค์กร อาจจะเกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน การจัดการ ความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะขององค์กร อื่นๆ

รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ

การจัดการความรู้มีแนวคิด หลักการ วิธีการ กระบวนการ และรูปแบบที่เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างหลากหลาย จากการศึกษาการจัดการความรู้ต่างประเทศ 31 รูปแบบ (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; B.Rubentein-Montano et al., 2005) ผู้วิจัยได้การศึกษาและคัดสรรรูปแบบที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อสังคม โดยคัดสรรมา 23 รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. American Management Systems, 1999
2. Arthur Andersen Consulting, 1977
3. Andersen Consulting, 2000
4. Bergeron, 2003
5. Demarest, 1997
6. Dataware Technologies, Inc., 1998
7. Holsapple & Joshi Kentucky Initiative for Knowledge Management, 1997
8. Holsapple & Joshi, 1998
9. Knowledge Associates, 1998
10. Liebowitz, 2000
11. Liebowitz and Beckman, 1998
12. Marquardt, 1996
13. Monsanto Company, 1997
14. O' Dell, 1996

15. Price waterhouseCoopers, 1997
16. Probst, 2000
17. Ruggles, 1997
18. Skandia, 1999
19. The Knowledge Research Institute Inc., 1998
20. Turban, 2001
21. Van Der Spek & Spijkervet, 1998
22. Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997
23. Wiig, 1993

รูปแบบการจัดการความรู้ของ **American Management Systems, 1999**

ประกอบด้วย

1. การค้นหาความรู้ (สร้างศูนย์ความรู้) (Find : create knowledge centers)
2. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (กระตุ้นและให้คนยอมรับหรือเห็นคุณค่า)

(Organize : motivate and recognize people)

3. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ **Arthur Andersen Consulting, 1977** ประกอบด้วย

1. การประเมินค่าความรู้ (Evaluate)
2. การกำหนดบทบาทของความรู้ (Define the role of knowledge)
3. การสร้างกลยุทธ์ความรู้เชื่อมโยงสู่วัตถุประสงค์ของธุรกิจ (Create a

knowledge strategy linked to business objectives)

4. การจำแนกกระบวนการ วัฒนธรรม และความต้องการเทคโนโลยีเพื่อใช้เป็นกลยุทธ์การจัดการความรู้ (Identify processes, cultures and technologies needed for implementation of a knowledge strategy)

5. ใช้กลไกย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงระบบ (Implement feedback mechanisms)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ **Andersen Consulting, 2000** ประกอบด้วย

1. การได้มาซึ่งความรู้ (Acquire)
2. การสร้างความรู้ (Create)
3. การสังเคราะห์ความรู้ (Synthesize)
4. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share)

5. การใช้ความรู้สู่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กร (Use to Achieve Organizational Goals)
6. การควบคุมสภาพแวดล้อมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ (Environment Conducive to Knowledge Sharing)

รูปแบบการจัดการความรู้เป็นวัฏจักรขององค์กรของ Bergeron, 2003

การจัดการความรู้ในองค์กรเป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักร มีความเป็นพลวัต คือเปลี่ยนแปลงเสมอตามกาลเวลา ดังนั้นจึงสรุปกระบวนการดังกล่าวไว้ดังนี้ (Bergeron, 2003) การสร้างหรือการแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation or Acquisition) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การปรับปรุงความรู้ (Knowledge Modification)
2. การใช้ (Immediate Use)
3. การบันทึกความรู้ (Archiving)
4. การถ่ายโอนความรู้ (Transfer)
5. การแปลความหมาย (Translation/Repurposing)
6. การเข้าถึงผู้ใช้ (User Access) และ
7. การกำจัด (Disposal)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Demarest, 1997

การจัดการความรู้ของ Demarest (1997) ได้แบ่งกระบวนการจัดการความรู้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างความรู้ (Knowledge Construction)
2. การเก็บรวบรวมความรู้ (Knowledge Embodiment)
3. การกระจายความรู้ไปใช้ (Knowledge Dissemination)
4. การนำความรู้ไปใช้ (Use)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Dataware Technologies, Inc., 1998 ประกอบด้วย

1. การกำหนดปัญหาของธุรกิจ (Identify the Business Problem)
2. การเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง (Prepare for Change)
3. การสร้างทีมงานจัดการความรู้ (Create the KM Team)
4. การดำเนินการวิเคราะห์และตรวจสอบความรู้ (Perform the Knowledge Audit and Analysis)
5. การกำหนดลักษณะสำคัญของการแก้ปัญหา (Define the Key Features of the Solution)

6. การจัดเก็บความรู้ (Implement the Building Blocks for KM)
7. การเชื่อมโยงความรู้สู่สังคม (Link Knowledge to People)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Holsapple & Joshi Kentucky Initiative for Knowledge Management, 1997 ประกอบด้วย

1. การจัดหาความรู้ (ครอบคลุม การคัดเลือก การตีความ และการถ่ายโอน)
(Acquiring Knowledge : including Extracting, Interpreting and Transferring)
2. การคัดเลือกความรู้ (ครอบคลุม การเข้าถึงแหล่งความรู้ การสืบค้น และการถ่ายโอน) (Selecting Knowledge : including Locating, Retrieving and Transferring)
3. ความรู้ที่อยู่ภายใน (ครอบคลุม การประเมิน เป้าหมาย และการเก็บรักษา)
(Internalizing Knowledge : including Assessing, Targeting and Depositing)
4. การใช้ความรู้ (Using Knowledge)
5. การกำเนิดความรู้ (ครอบคลุม การติดตาม การประเมิน การผลิต และการถ่ายโอน) (Generating Knowledge : including Monitoring, Evaluating, Producing and Transferring)
6. ความรู้ที่อยู่ภายนอก (ครอบคลุม เป้าหมาย การผลิต และการถ่ายโอน)
(Externalizing Knowledge : including Targeting, Producing and Transferring)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Holsapple & Joshi, 1998 ประกอบด้วย

1. อิทธิพลของการจัดการ (ครอบคลุม ภาวะผู้นำ ความร่วมมือ การควบคุม และการประเมิน) (Managerial Influences : including Leadership, Coordination, Control, Measurement)
2. อิทธิพลของแหล่งข้อมูล (ครอบคลุม มนุษย์ ความรู้ การเงินและวัสดุ)
(Resource Influences : including Human, Knowledge, Financial, Material)
3. อิทธิพลของสภาพแวดล้อม (ครอบคลุม สิ่งที่กำลังเป็นที่นิยม การตลาด คู่แข่งขัน เทคโนโลยี เวลา และแนวโน้มทั่วไปของสังคม) (Environmental Influences : including Fashion, Markets, Competitors, Technology, Time, Climate)
4. กิจกรรม (ครอบคลุม การได้มา การเลือก ความรู้ภายในและการใช้ประโยชน์จากความรู้นั้น) (Activities : including Acquire, Select, Internalize, Use)
5. การเรียนรู้และผลลัพธ์ (Learning and Projection as Outcomes)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Knowledge Associates, 1998 ประกอบด้วย

1. การแสวงหาความรู้ (Acquire)
2. การพัฒนา (Develop)
3. การเก็บรักษา (Retain)
4. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Liebowitz, 2000 ประกอบด้วย

1. การเปลี่ยนแปลงสารสนเทศเป็นความรู้ (Transform Information into Knowledge)
2. การกำหนด และตรวจสอบความรู้ (Identify and Verify Knowledge)
3. การสืบค้นและเก็บรักษาความรู้ (Capture and Secure Knowledge)
4. การจัดระบบความรู้ (Organize Knowledge)
5. การเรียกใช้และการประยุกต์ความรู้ (Retrieve and Apply Knowledge)
6. การรวบรวมความรู้ (Combine Knowledge)
7. การเรียนรู้ (Learn Knowledge)
8. การสร้างความรู้ใหม่ (Create Knowledge) โดยการคิดอย่างสร้างสรรค์ การทดลอง และวิจัย
9. การกระจายความรู้/การขายความรู้ (Distribute/Sell Knowledge)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Liebowitz and Beckman, 1998 ประกอบด้วย

1. การกำหนด (กำหนดสมรรถนะหลัก กลยุทธ์ และขอบข่ายความรู้) (Identify: determine core competencies, sourcing strategy and knowledge domains)
2. การดักจับความรู้ (ให้เป็นระบบ) (Capture : formalize existing knowledge)
3. การเลือกความรู้ (Select : assess knowledge relevance, value, and accuracy and resolve conflicting knowledge) โดยการประเมินคุณค่า ความเกี่ยวข้อง เป็นจริง ถูกต้อง และที่ขัดแย้ง)
4. การจัดเก็บความรู้ (ในฐานข้อมูลขององค์กร) (Store : represent corporate memory in Knowledge repository)
5. การแบ่งปัน (การกระจายความรู้ไปยังผู้ใช้โดยดูจากความสนใจและงานรวมทั้งการทำงานร่วมกับทีมงานเสมือนจริงด้วย) (Share : distribute knowledge automatically to users based on interest and work and collaborate on knowledge work through virtual teams)

6. การประยุกต์ใช้ (การเรียกใช้ความรู้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาหรือสนับสนุนการทำงาน ช่วยการทำงานและการฝึกอบรม) (Apply : retrieve and use Knowledge in making decisions, solving problems automating or supporting work, job aids and training)

7. การสร้างความรู้ (โดยการค้นพบความรู้ใหม่จากงานวิจัย ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์) (Create : discover new knowledge through research, experimenting and creative thinking)

8. การขายความรู้ (เป็นการพัฒนาความรู้การตลาดใหม่ๆ ภายใต้การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ) (Sell : develop and market new knowledge-based products and services)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Marquardt, 1996 ประกอบด้วย

1. การแสวงหาความรู้ (Acquisition)
2. การสร้างความรู้ (Creation)
3. การถ่ายโอนและการใช้ประโยชน์จากความรู้ (Transfer and Utilization)
4. การจัดเก็บความรู้ (Storage)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Monsanto Company, 1997 ประกอบด้วย

1. ใช้แผนที่การเรียนรู้ (Use Learning Maps)
2. แผนที่คุณค่าความรู้ (Values Maps)
3. แผนที่สารสนเทศ (Information Maps)
4. แผนที่ความรู้ (Knowledge Maps)
5. การวัดผล (Measurements)
6. แผนที่เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Maps)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ O' Dell, 1996 ประกอบด้วย

1. การกำหนด (Identify)
2. การรวบรวมความรู้ (Collect)
3. การดัดแปลงความรู้ (Adapt)
4. การจัดระบบความรู้ (Organize)
5. การประยุกต์ใช้ (Apply)
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share)
7. การสร้างความรู้ (Create)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Price waterhouseCoopers, 1997 ประกอบด้วย

1. การค้นหาความรู้ (Find)
2. การกรองความรู้ (ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน) (Filter : for relevance)
3. การจัดรูปแบบ (ของปัญหา) (Format : to problem)
4. มุ่งไปข้างหน้า (สู่สังคม) (Forward : to right people)
5. ผลย้อนกลับ (จากผู้ใช้) (Feedback : from users)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Probst, 2000 ประกอบด้วย

1. การกำหนดความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Identification)
2. การจัดหาความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Acquisition)
3. การพัฒนาความรู้ใหม่ (Knowledge Development)
4. การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer)
5. การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Sharing)
6. การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization)
7. การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storage)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Ruggles, 1997 ประกอบด้วย

1. การก่อเกิดความรู้ (ครอบคลุม การสร้าง การได้มา การสังเคราะห์ การหลอมรวม การดัดแปลงความรู้) (Generation : including creation acquisition, synthesis, fusion, adaptation)
2. การรวบรวม (ครอบคลุม การดักจับความรู้ และแสดงความรู้) (Codification : including capture and representation)
3. การแลกเปลี่ยนถ่ายโอนความรู้ (Transfer)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Skandia, 1999 ประกอบด้วย

1. เครือข่ายและการแลกเปลี่ยนความรู้ (Networking and Knowledge Sharing)
2. การนำทางความรู้โดยทีมงาน (Knowledge Navigation by Project Teams)
3. เครื่องมือพัฒนาทุนทางปัญญา (Intellectual Capital Development Tool Box)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ The Knowledge Research Institute Inc., 1998

ประกอบด้วย

1. การคงอยู่ของความรู้ (Leverage Existing Knowledge)
2. การสร้างความรู้ใหม่ (Create New Knowledge)
3. การสืบค้น และจัดเก็บความรู้ (Capture and Store Knowledge)
4. การจัดระบบและเปลี่ยนแปลงความรู้ (Organize and Transform Knowledge)
5. จัดความรู้ให้เหมาะสม (Deploy Knowledge)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Turban, 2001 ประกอบด้วย

1. การสร้าง (Create)
2. การดักจับและเก็บ (Capture and Store)
3. การเลือกหรือกรอง (Refine)
4. การกระจาย (Distribute)
5. การใช้ (Use)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Van Der Spek & Spijkervet, 1998 ประกอบด้วย

1. การสร้างแนวคิด (ครอบคลุม การประดิษฐ์ คิดค้นความรู้ที่มีอยู่และวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของความรู้) (Conceptualize : including make an inventory of existing knowledge and analyze strong and weak points)
2. การสะท้อน (ครอบคลุม การออกแบบความต้องการ การพัฒนา และวางแผน) (Reflect : including decide on required improvements and make plans to improve process)
3. การทำกิจกรรม (ครอบคลุม ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ การรวบรวมความรู้ การเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาความรู้) (Act : including secure knowledge, combine knowledge, distribute knowledge and develop knowledge)
4. การทบทวน (ครอบคลุม การเปรียบเทียบสถานการณ์เก่าและใหม่ รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์) (Review : including compare old and new situation and evaluate achieved results)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997

ประกอบด้วย

1. การสร้างแนวคิด (การกำหนด/การทำรายการ การแสดง และจัดประเภท) (Conceptualize : identify /inventory, represent, classify)

2. การสะท้อน (รูปแบบการพัฒนาความรู้และการสร้าง รูปแบบการกำหนด แหล่งความรู้และผลลัพธ์) (Reflect : models of knowledge development and creation, models for identifying knowledge resources and results)

3. การกระทำ (การรวบรวมความรู้ บูรณาการความรู้ พัฒนาและกระจาย ความรู้) (Act : combine and consolidate knowledge, integrate knowledge, develop and distribute knowledge)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Wiig, 1993 ประกอบด้วย

1. การสร้างและหาแหล่งความรู้ (Creation and Sourcing)
2. การรวบรวมและการปรับเปลี่ยนความรู้ (Compilation and Transformation)
3. การเผยแพร่ความรู้ที่ประยุกต์ใช้ (Dissemination Application)
4. เห็นคุณค่าความรู้ (Value Realization)

จากแนวคิดการจัดการความรู้ของนักวิชาการ และองค์กร ทั้ง 23 รูปแบบ พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ มีความเหมือนและความแตกต่างกันทั้งกระบวนการ ขั้นตอน ตลอดจนคำที่ใช้เรียก และจุดเน้นที่แตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ โดยได้นำเสนอตั้งรายละเอียดปรากฏในบทที่ 4 ต่อไป

รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ในต่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับและเผยแพร่ในวงกว้างแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศทั้งหมด 27 รูปแบบ (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552) เพื่อนำแนวคิด แนวปฏิบัติที่ใช้ในบริบทของประเทศไทยมาปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบครั้งนี้ด้วย ดังต่อไปนี้

1. การจัดการความรู้ทั่วไปเชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดโดยได้คัดสรรมา ทำการศึกษา 5 รูปแบบ ได้แก่

- 1.1 วิจารย์ พานิช (2547)
- 1.2 ประพนธ์ ผาสุขยัต (2547)
- 1.3 บดินทร์ วิจารย์ (2547)
- 1.4 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548)
- 1.5 สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)

2. การจัดการความรู้ทั่วไปเชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 4 รูปแบบ ได้แก่

- 2.1 รูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับประเทศไทย (จิรัชฌา วิเชียรปัญญา, 2549)
- 2.2 รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน (ฉลาด จันทสมบัติ และคณะ, 2550)
- 2.3 รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ (พรพิมล ธรรมชาติกรมย์โชค, 2550)
- 2.4 รูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายทางสังคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านสุขภาพ (ประชาสรรค์ แสนภักดี, 2549)
3. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดรูปแบบที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ ได้แก่
 - 3.1 รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2001)
 - 3.2 รูปแบบการจัดการความรู้สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548)
 - 3.3 รูปแบบการจัดการความรู้ตามอัยยาศัย (นฤมล ตันธสุเรศธัญ, 2549)
 - 3.4 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา (ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.)
 - 3.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547)
4. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 10 รูปแบบ ได้แก่
 - 4.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)
 - 4.2 รูปแบบการจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน (หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548)
 - 4.3 รูปแบบการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วิลาวัลย์ มากุ่ม, 2549)
 - 4.4 รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550)
 - 4.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอด (พีระพงศ์ ภัคคีรี, 2550)
 - 4.6 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอนาคต(นวลละอ อแสงสุข, 2550)
 - 4.7 รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)
 - 4.8 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551)

4.9 รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉลาด จันทรสสมบัติ (2551)

4.10 รูปแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (แก้วเวียง นานาผล, 2551)

5. การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 3 รูปแบบ ได้แก่

5.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน (อรจรรย์ ณะทะกั่วทุ่ง, 2549)

5.2 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550)

5.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ (บัณฑิต นัตรวิโรจน์, 2550)

หลังจากได้ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศไทยทั้ง 27 รูปแบบผู้วิจัยได้คัดสรรรูปแบบที่เหมาะสมกับการจัดการทางการศึกษา และที่ได้นำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน จำนวน 18 รูปแบบ และได้ศึกษาเพิ่มเติมอีก 2 รูปแบบ รวมทั้งสิ้น 20 รูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดรูปแบบที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ ได้แก่

1.1 รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2001)

1.2 รูปแบบการจัดการความรู้สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548)

1.3 รูปแบบการจัดการความรู้ตามอัยยาศัย (นฤมล ตันธสุเรศษฐ์, 2549)

1.4 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา (ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.)

1.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547)

2. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 10 รูปแบบ ได้แก่

2.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)

2.2 รูปแบบการจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน (หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548)

2.3 รูปแบบการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2549)

2.4 รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550)

2.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอด (พีระพงศ์ ภัคคีรี, 2550)

2.6 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงใน อนาคต (นวลละออ แสงสุข, 2550)

2.7 รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)

2.8 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน (เดือนใจ รักษาพงศ์, 2551)

2.9 รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉลาด จันทรสสมบัติ, 2551)

2.10 รูปแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถม ศึกษาขนาดเล็ก (แก้วเวียง นานาผล, 2551)

3. การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน ซึ่งการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรร จากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอน 5 รูปแบบ ได้แก่

3.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน (อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549)

3.2 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน (จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550)

3.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ (บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550)

3.4 รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

3.5 รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชา เทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา (รัฐกรณ์ คิดการ, 2551)

การจัดการความรู้ทางการศึกษา

ในทางการศึกษาได้มีหน่วยงาน นักวิชาการ และนักการศึกษา ได้นำการจัดการ ความรู้มาประยุกต์ใช้ในลักษณะ เชิงแนวคิด และการวิจัย ผู้วิจัยขอแบ่งการจัดการความรู้ ทางการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงแนวคิด และการ จัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงการวิจัยเป็นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงแนวคิด

การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดรูปแบบที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ รายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2001)

การจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญของการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาและมีแนวคิดพื้นฐาน (พรชูลี อาชวอำรุง, 2001) ดังนี้

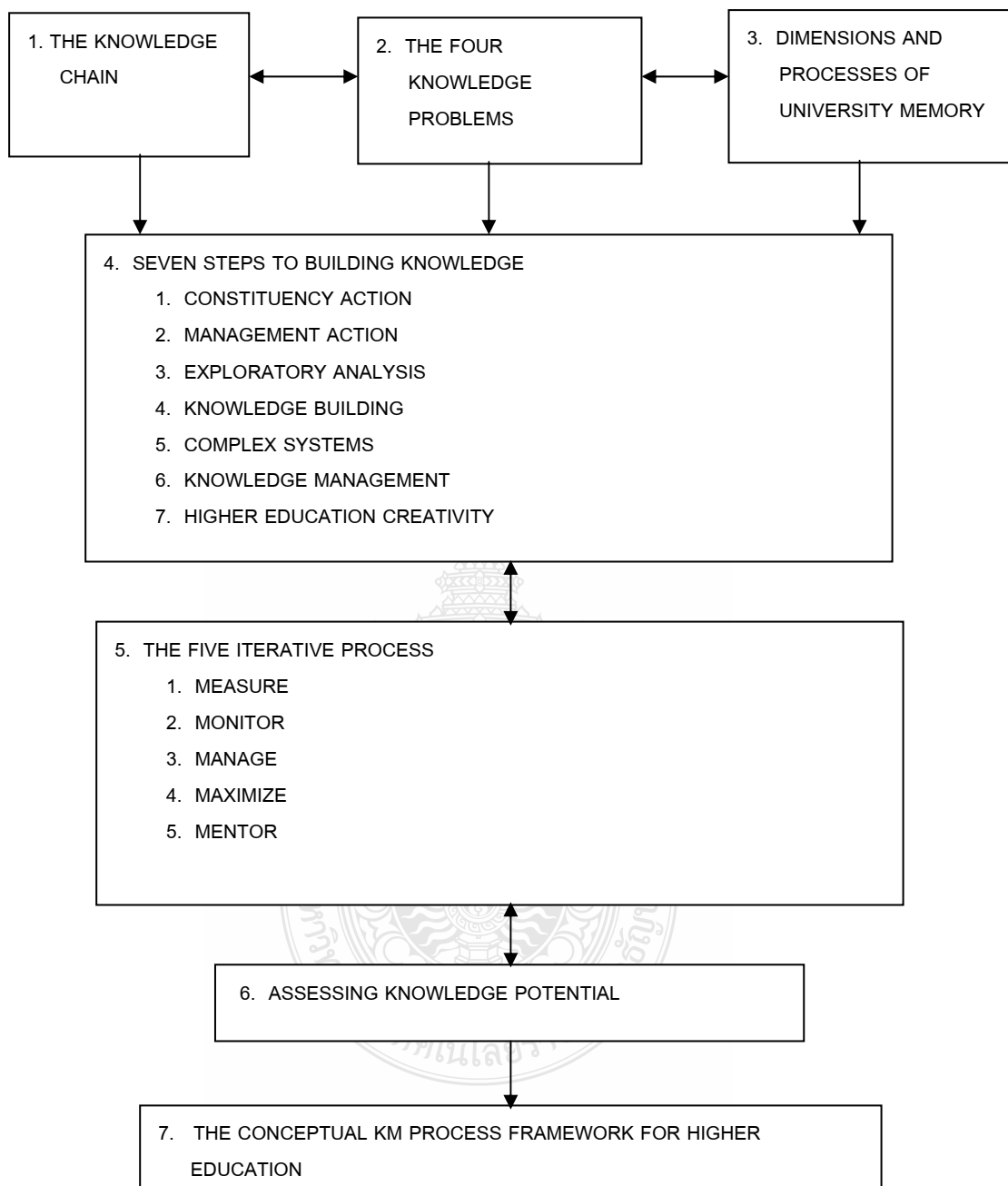
ปัจจัยที่ต้องทำการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านปรัชญา การวางแผน และการปฏิบัติการ รวมทั้งบริบทของเศรษฐกิจที่เน้นความรู้

กระบวนการต้นในการปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสู่เศรษฐกิจความรู้ ประกอบด้วย กระบวนการ 3 ประการคือ

1. จากความเจริญบนฐานของทรัพยากรสู่ความเจริญบนฐานของนวัตกรรม
2. จากการขาดแคลนทรัพยากรและผลผลิตลดลงสู่ความอุดมสมบูรณ์ของความรู้และผลผลิตที่เพิ่มพูนขึ้นและ
3. จากการทำให้สิ่งที่รู้แล้วสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในสิ่งแวดล้อมคงที่ สู้การค้นคว้าสิ่งที่ไม่รู้จักอย่างไม่สมบูรณ์ ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องอย่างรวดเร็ว

จากการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาจากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต แสดงให้เห็นความจำเป็นของการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ พร้อมแนวทางปฏิบัติจริง ได้แก่

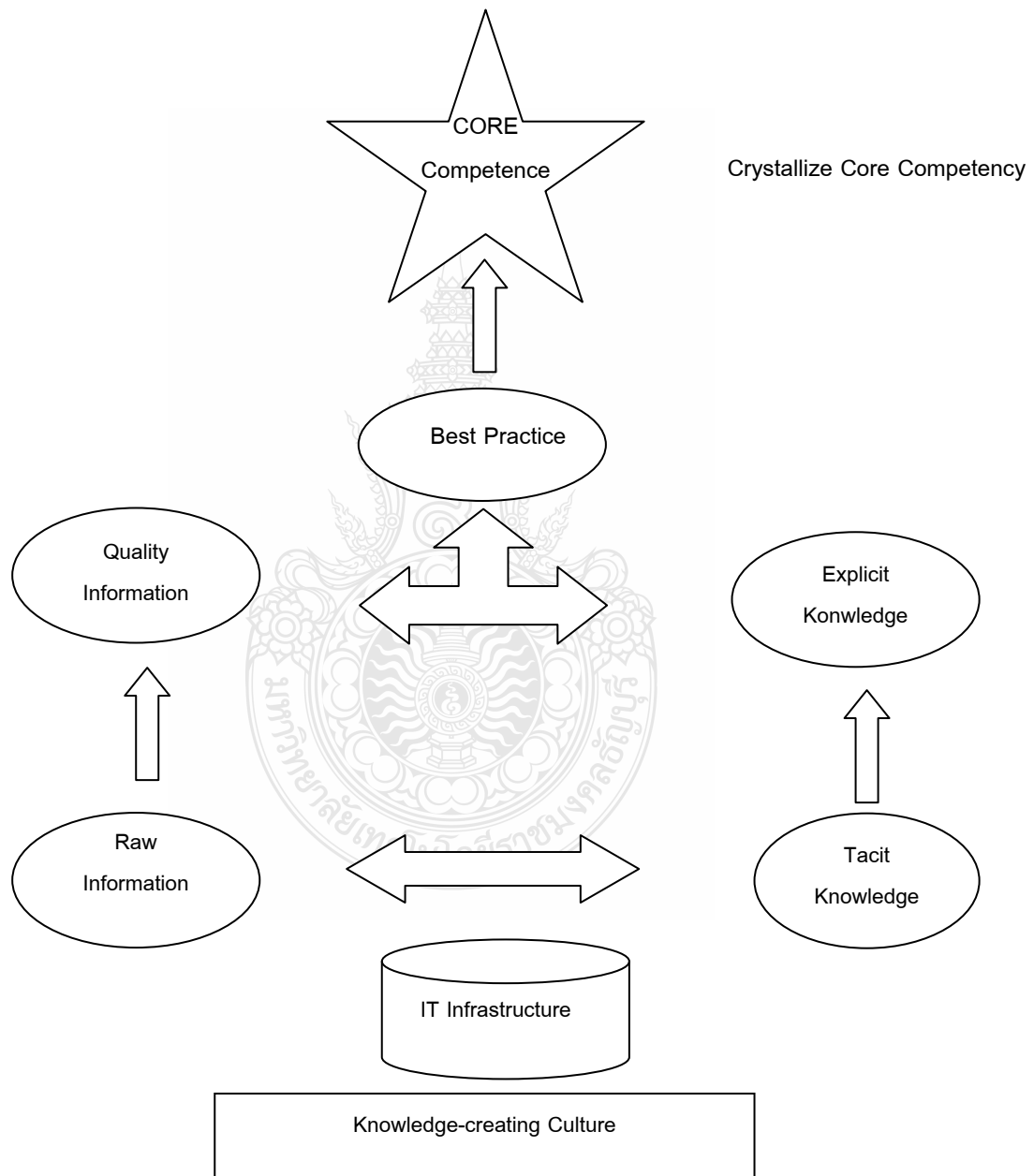
1. สายความรู้
2. ปัญหาและระดับความรู้ 4 ประการ
3. มิติและกระบวนการจำของสถาบันอุดมศึกษา
4. ขั้นตอน 7 ขั้นในการสร้างความรู้
5. กระบวนการจัดการความรู้ 5 ประการ
6. การประเมินศักยภาพความรู้ และ
7. กรอบแนวคิดของการบริหารความรู้สำหรับอุดมศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชาวำรุง, 2001)

กรอบแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา
**THE CONCEPTUAL KM PROCESS FRAMEWORK FOR
 HIGHER EDUCATION**

Pornchulee Achava – Amrung , 2001

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2001)

**รูปแบบการจัดการความรู้สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (สถาบันพัฒนา
ผู้บริหารการศึกษา, 2548)**

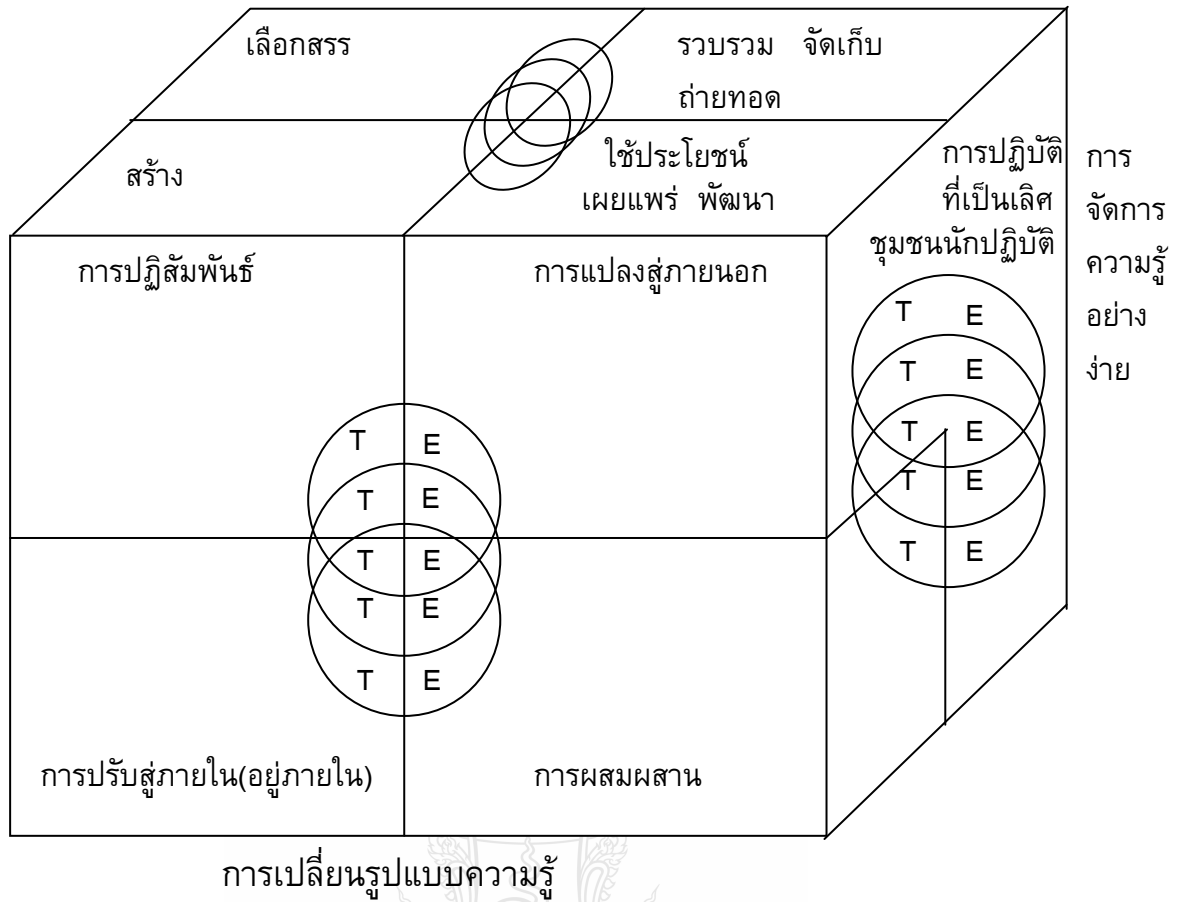
สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2548) ได้เสนอการจัดการความรู้ในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย
2. ค้นหาความรู้ฝังลึก
3. สร้างความรู้
4. เลือกความรู้หรือกลั่นกรองความรู้ที่เป็นประโยชน์
5. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ
6. การเผยแพร่ความรู้
7. การนำความรู้ไปใช้
8. การนำความรู้ที่ได้มาเก็บไว้เป็นแหล่งความรู้ เช่น ฐานข้อมูล หรือ Knowledge Portal
9. การติดตามตรวจสอบ เพื่อปรับปรุง

**รูปแบบการจัดการความรู้กับการศึกษาตามอริยาศัย (นฤมล ดันธสุเรศรัฎฐ์,
2549)**

การจัดการความรู้ในฐานะนักศึกษานอกระบบ เห็นว่าการจัดการความรู้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษาตามอริยาศัยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการศึกษาดังกล่าว ไม่เน้นความรู้ที่ชัดแจ้งหรือความรู้ในตำรา แต่เน้นความรู้ที่อยู่ในคนเน้นประสบการณ์ที่สั่งคมอยู่ในตัวคน จึงเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มากกว่าประกาศนียบัตรที่บ่งบอกถึงระดับการศึกษาของบุคคล

รูปแบบการจัดการความรู้กับการศึกษาตามอริยาศัย ได้นำเอาวิธีการจัดการความรู้
อย่างง่ายของวิจารณ์ พานิช มาบูรณาการเกิดเป็นลูกบาศก์เพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนดังนี้

ภาพที่ 3 กระบวนการจัดการความรู้และเปลี่ยนรูปแบบความรู้ด้วยการจัดการความรู้
อย่างง่าย

จากภาพที่ 3 ความรู้เดิมที่มีอยู่หรือสร้างขึ้นภายในสมองเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge - T) (ตามตารางซ้าย - ล่าง ของลูกบาศก์ทุกด้าน) ด้านความรู้นี้ได้รับการเลือกสรรแต่ที่ดีมีประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากการสังเกต การเลียนแบบ และการฝึกปฏิบัติโดยไม่ต้องใช้ภาษาสื่อสาร จากนั้นความรู้ฝังลึก (T) ที่ได้เรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์นี้จะมีการรวบรวมไว้แล้วจัดเก็บ อยู่ในรูปแบบของเอกสาร ตำรา หรือเขียนไว้บนเว็บ (Web) จากนั้นความรู้นี้จะได้รับการถ่ายทอด แปลงสู่ภายนอกเป็นความรู้ชัดแจ้ง (E) เพื่อใช้ประโยชน์ ทำให้เกิดการ เผยแพร่ มีการผสมผสานความคิดเห็น ข้อวิจารณ์ และผ่านการจัดการความรู้อย่างง่ายทั้ง 3 วิธี (การปฏิบัติที่เป็นเลิศ ชุมชนนักปฏิบัติและวงจรรยกกำลังสองบวกคว่ำ) ซึ่งส่งผลให้ความรู้ชัดแจ้ง (E) นั้นได้รับการพัฒนากระดับขึ้น ผู้ที่ร่วมอยู่ในกระบวนการจัดการความรู้จะได้ความรู้ที่พัฒนาที่ปรับเป็นความรู้เข้าสู่ภายในสมองของตนเอง เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ซึ่งเป็นความรู้ฝังลึก (T) และพร้อมที่จะนำความรู้นี้เข้าสู่วงจรกระบวนการจัดการความรู้ด้วยวิธีการจัดการความรู้อย่างง่ายต่อเนื่องไปไม่สิ้นสุด

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การจัดการความรู้เป็นสิ่งที่คนไทยได้ปฏิบัติกันมาช้านานแล้ว หากแต่เป็นการปฏิบัติที่แนบแน่นอยู่ในวิถีไทยเป็นการศึกษาตามอริยาศาสตร์กลมกลืนกันจนถูกละเลยไป เมื่อนำเอากรอบของการศึกษาในระบบมาพิจารณา

รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา (ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.)

การจัดการเรียนรู้ที่ทุกคนในสถานศึกษามีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Action Learning) คือ ภารกิจของผู้เรียน ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ด้วยการกำกับดูแลทักษะการปฏิบัติที่ตนรับผิดชอบ ฝึกปฏิบัติ ครูต้องกำกับดูแลด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านคุณธรรมค่านิยมของผู้เรียนควบคู่กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการพร้อมกันทุกด้าน

การจัดการความรู้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การจัดการความรู้โดยครูจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย 18 ขั้นตอน
2. การจัดการเรียนการสอนที่จะจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังจริยธรรมแบบคณะ (ทัศนีย์ ผลเนื่องมา, 2547 อ้างถึงใน ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน
3. การจัดการความรู้โดยการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 12 ขั้นตอน
4. การจัดการความรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้ด้วยการอ่านและค้นคว้า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
5. การจัดการความรู้โดยการเรียนรู้ด้วยการอ่านและการค้นคว้า เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
6. การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2540 อ้างถึงใน ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย 15 วิธีการ

รูปแบบการจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอแนวคิด/แนวปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับคนในองค์กรเป็นหลัก โดยมองว่า องค์กรเป็นระบบที่มีความซับซ้อนที่มีการพัฒนาตามบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละองค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นเหมือนกรอบหรือระเบียบวิธีปฏิบัติที่เอื้อให้คนในองค์กรมีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ความรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของงานและผลลัพธ์ให้ดียิ่งขึ้น ในการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ คน กระบวนการ และเทคโนโลยี ดังนี้ (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547)

1. คน คนเป็นทรัพยากรขององค์กรที่สำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้จัดการความรู้ แต่เราสามารถจัดองค์กรเพื่อให้องค์กรมีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคลากรใช้ความรู้ร่วมกัน การจัดการความรู้จึงยึดหลักการทำงานเป็นทีม โดยการดึงบุคลากรจากหลายๆ ระดับมาระดมความคิดเห็น ในสถานศึกษาหลายแห่ง พบว่า มีการรวมกลุ่มของครู อาจารย์จากหลายภาควิชาเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ แลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ เพราะการรวมกลุ่มกันขึ้นนี้ ช่วยให้งานของแต่ละคนมีความ

2. กระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดเก็บความรู้ของแต่ละฝ่าย และระบบแรงจูงใจและค่าตอบแทน ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการไหลเวียนของสารสนเทศภายในองค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นการส่งเสริมกระบวนการทำงานขององค์กรเพื่อไปสู่การตัดสินใจที่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ

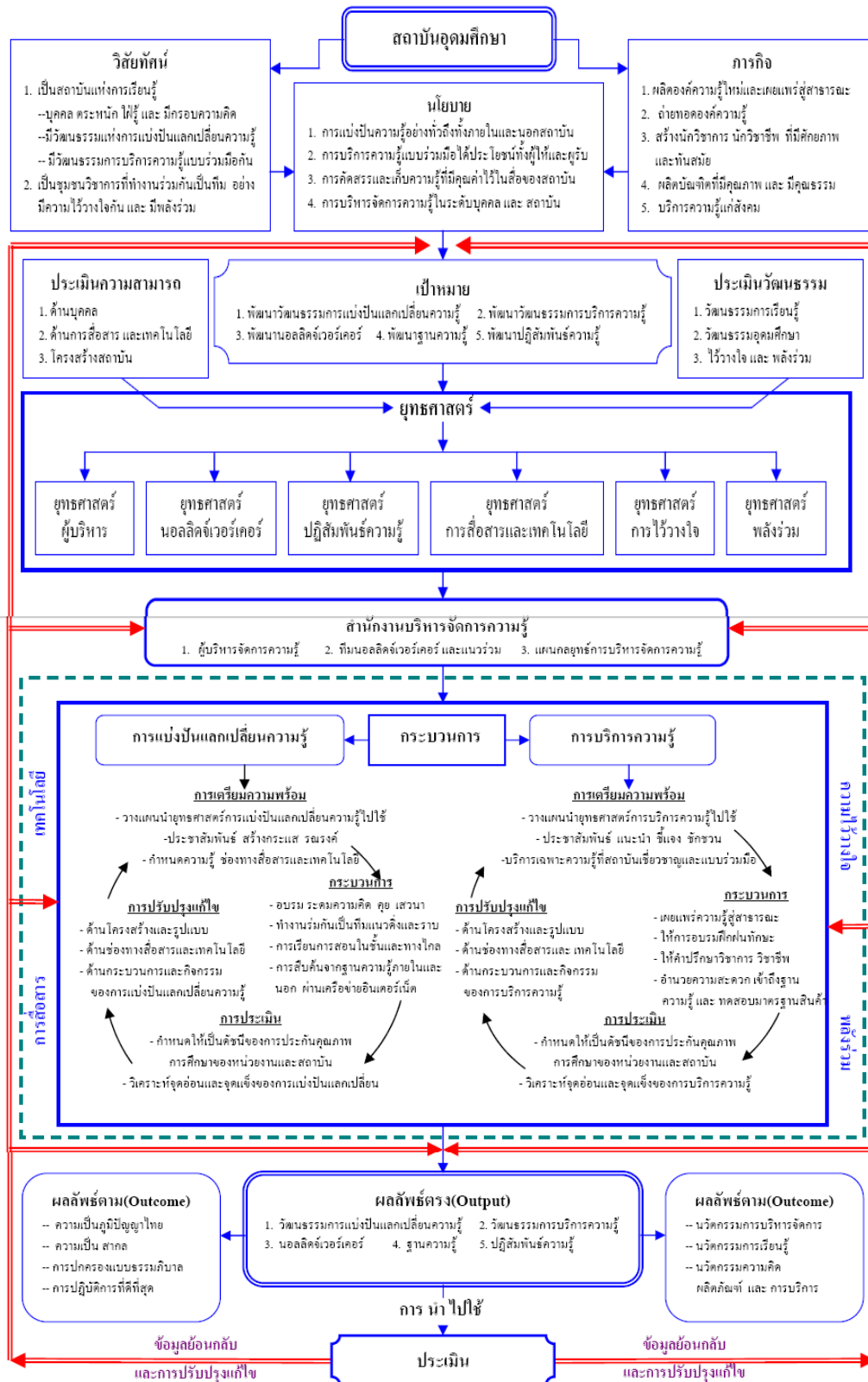
3. เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญ แต่จะต้องพิจารณาการจัดทำให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เทคโนโลยีไม่ใช่เงื่อนไขของการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ แต่เทคโนโลยีมีส่วนสนับสนุนให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น การใช้เทคโนโลยีให้เกิดผลจะต้องทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักภายในองค์กรเข้าถึงข้อมูลและเปิดช่องทางให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างฝ่ายต่างๆ

โดยสรุป การจัดการความรู้เป็นระเบียบวิธีอันหนึ่งที่น่ามาใช้ในรูปแบบที่หลากหลายภายในองค์กรทางการศึกษา การนำระเบียบวิธีนี้มาใช้จะต้องเข้าใจถึงวิธีการที่จะจัดการกับองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ คน กระบวนการและเทคโนโลยี ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งถูกละเลยไป ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กรโดยรวม

การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงการวิจัยเป็นฐาน

การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 10 รูปแบบรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)

ภาพที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ : ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)

รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ สรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์และภารกิจ ประกอบด้วย

1. เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
2. เป็นชุมชนวิชาการและวิชาชีพ
3. สร้างนักวิชาการและวิชาชีพที่ทันสมัย
4. ผลิตองค์ความรู้ใหม่ ๆ และถ่ายทอดสู่สาธารณะ
5. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพคุณธรรม

นโยบายและเป้าหมาย ประกอบด้วย

1. แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. บริการความรู้แบบร่วมมือที่ได้รับประโยชน์ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. บุคคลในสถาบันสามารถบริหารจัดการความรู้ในระดับตนเอง
4. คัดสรรและเก็บรักษาความรู้ที่มีคุณค่าไว้ในฐานความรู้ของสถาบัน
5. พัฒนাবัณฑิตกรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ของสถาบัน
6. พัฒนাবัณฑิตกรรมการบริการความรู้ของสถาบัน
7. พัฒนาบุคคลในสถาบันให้มีคุณลักษณะความเป็นนอลลิติจ์เวอร์เคอร์
8. พัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน
9. พัฒนาปฏิสัมพันธ์ความรู้

การประเมินความสามารถและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1. ประเมินความรู้ของบุคคลในสถาบันในทุกระดับ
2. ประเมินช่องทางการสื่อสารความรู้ของบุคคลและสถาบัน
3. ประเมินปริมาณและคุณภาพเทคโนโลยีปัจจุบันและอนาคต
4. ประเมินความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของบุคคลและสถาบัน
5. ประเมินวัฒนธรรมอุดมศึกษาและการเรียนรู้ของบุคคลในสถาบัน
6. ประเมินระดับการไว้วางใจและระดับพลังร่วมของบุคคลและสถาบัน

ยุทธศาสตร์การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์ผู้บริหาร
2. ยุทธศาสตร์นอลลิติจ์เวอร์เคอร์
3. ยุทธศาสตร์ปฏิสัมพันธ์ความรู้
4. ยุทธศาสตร์การสื่อสารและเทคโนโลยี
5. ยุทธศาสตร์การไว้วางใจ
6. ยุทธศาสตร์พลังร่วม

สำนักงานบริหารจัดการความรู้ ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารจัดการความรู้ (CKO)
2. ทีมนอลลิติจ์เวอร์เคอร์ และแนวร่วมนอลลิติจ์เวอร์เคอร์
3. แผนกลยุทธ์การบริหารจัดการความรู้

กระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ประกอบด้วย

1. เตรียมความพร้อม ด้านยุทธศาสตร์ นอลลิติจ์เวอร์เคอร์ และเทคโนโลยี
2. เลือกวิธีและช่องทางการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ที่เหมาะสม
3. ประเมินการแบ่งปันแลกเปลี่ยน เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ของการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคคล ระหว่างหน่วยงานและระหว่างสถาบัน
4. การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ดัชนีการประเมินและ สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

กระบวนการบริการความรู้ ประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อม ด้านยุทธศาสตร์ ทีมนอลลิติจ์เวอร์เคอร์ และเทคโนโลยี
2. การเลือกวิธีและช่องทางการบริการความรู้ที่เหมาะสม
3. การประเมินการบริการความรู้ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของการบริการความรู้แบบบริการตนเองและแบบร่วมมือแก่ บุคคลภายในสถาบันและสังคม
4. การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการบริการความรู้ ดัชนีการประเมิน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

ผลการดำเนินการ ประกอบด้วย ผลลัพธ์ตรง และผลลัพธ์ตาม

1. ผลลัพธ์ตรง (Output) ประกอบด้วย วัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรมบริการความรู้ ชุมชนนอลลิติจ์เวอร์เคอร์ ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน และ ปฏิสัมพันธ์ความรู้
2. ผลลัพธ์ตาม (Outcome) ประกอบด้วย ความเป็นภูมิปัญญาไทยประสานภูมิปัญญาสากล การปกครองแบบธรรมาภิบาล การมีนวัตกรรมบริหารจัดการ การเรียนรู้ ความคิด ผลิตภัณฑ์และบริการ และการมีต้นแบบการปฏิบัติการที่ดีที่สุด

การประเมินผลการดำเนินการ ประกอบด้วย

1. ทดลองใช้รูปแบบการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และบริการความรู้ เป็น โปรแกรมนำร่องในสถาบัน
2. ประเมินผลการทดลองใช้
3. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและบริการความรู้

รูปแบบการจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน (หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548)

เป็นการวิเคราะห์การจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน : กรณีศึกษาวิทยุชุมชน ในเขตภาคกลาง (หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548) โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

1. การบริหารจัดการวิทยุชุมชน **ด้านตัวบุคคล** ผู้บริหารวิทยุชุมชนเป็นคนในชุมชน แต่มีความแตกต่างกันในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน **ด้านการผลิตรายการ** คณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชนนำวิธีการจัดผังรายการจากวิทยุกระแสหลักมาใช้กำหนด แต่เนื้อหาสาระยังคงเป็นเรื่องของชุมชน และใช้วิธีการนำเสนอแบบบันเทิงสอดแทรกสาระ (Edutainment) **ด้านอุปกรณ์/สิ่งของ** อาสาสมัครนักจัดรายการใช้เครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน สามารถเรียนรู้การใช้งานได้ง่าย และมีการจ้างเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาอุปกรณ์ **ด้านงบประมาณ** ได้รับการสนับสนุนในรูปของเงิน สิ่งของ อุปกรณ์จากชุมชน มุ่งจัดสรรงบประมาณเป็นค่าสาธารณูปโภคเป็นหลัก

2. การจัดการความรู้วิทยุชุมชนในฐานะผู้ส่งสาร

2.1 การแสวงหาความรู้ ได้มีการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ภายในชุมชน

2.2 การสร้างความรู้ ได้มีการสร้างความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Socialization) ซึ่งจัดเป็นความรู้ในระดับที่ 2 (Know-How รู้วิธีการ) เป็นความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

2.3 การจัดเก็บข้อมูลและการสืบค้นความรู้ ได้มีการจัดเก็บข้อมูลและสืบค้นความรู้ในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.4 การถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ ได้มีการถ่ายโอนความรู้โดยตั้งใจ ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันไป

3. การเกิดมโนธรรมสำนึกของชุมชนในฐานะผู้รับสาร จากผู้ฟังหรือผู้เคยร่วมกิจกรรมวิทยุชุมชน ได้แก่ การรู้จักคุณค่าในตนเอง และการช่วยเหลือส่วนรวม

รูปแบบการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วิลาวัลย์ มากุ้ม, 2549)

เป็นรูปแบบที่ได้จากการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 23 องค์ประกอบ และ ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 80 ตัวบ่งชี้ (วิลาวัลย์ มากุ้ม, 2549) โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)

ประกอบด้วย

- องค์ประกอบย่อยที่ 1 วิสัยทัศน์
- องค์ประกอบย่อยที่ 2 ผู้นำ
- องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ
- องค์ประกอบย่อยที่ 4 การมีส่วนร่วม

องค์ประกอบหลักด้านการแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition)

ประกอบด้วย

- องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความรู้ ความสามารถ
- องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วม
- องค์ประกอบย่อยที่ 3 การเรียนรู้

องค์ประกอบหลักด้านการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) ประกอบด้วย

- องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ
- องค์ประกอบย่อยที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศ
- องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ
- องค์ประกอบย่อยที่ 4 การมีส่วนร่วม

องค์ประกอบหลักด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Transfer)

ประกอบด้วย

- องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ
- องค์ประกอบย่อยที่ 2 วัฒนธรรมองค์การ
- องค์ประกอบย่อยที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศ
- องค์ประกอบย่อยที่ 4 ความรู้ ความสามารถ
- องค์ประกอบย่อยที่ 5 การมีส่วนร่วม
- องค์ประกอบย่อยที่ 6 การเรียนรู้

องค์ประกอบหลักด้านการเก็บความรู้ (Knowledge Storage) ประกอบด้วย

- องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ
- องค์ประกอบย่อยที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศ
- องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ

องค์ประกอบหลักด้านการนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Utilization) ประกอบด้วย

- องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ
- องค์ประกอบย่อยที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศ
- องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ

ตัวบ่งชี้ จำนวนทั้งสิ้น 80 ตัวบ่งชี้ ของแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้
องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดความรู้ ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบย่อยที่ 1 วิสัยทัศน์ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่องานที่ปฏิบัติไว้ในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูสามารถนำความรู้ที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปปฏิบัติได้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

องค์ประกอบย่อยที่ 2 ผู้นำ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่องานที่ปฏิบัติไว้ในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารให้อิสระแก่ครูในการกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารจัดให้มีการประเมินผลความรู้ที่สถานศึกษาได้ใช้ไปแล้ว

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารให้ครูที่มีความรู้ทางวิชาการมาช่วยในการกำหนดความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ

องค์ประกอบย่อยที่ 4 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีบรรยากาศที่ดีในการกำหนดความรู้ร่วมกันของครู

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูให้ความร่วมมือในการร่วมคิด ร่วมวางแผนในการกำหนดความรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบหลักด้านการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีการแสวงหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ/ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีความสามารถในการใช้ความรู้ที่แสวงหามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูให้การยอมรับในความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 2 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้แสวงหาความรู้อย่างอิสระจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษาในการแสวงหาความรู้ร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูมีการนำความรู้ที่แสวงหามาได้มาพิจารณาร่วมกันก่อนนำไปในการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบย่อยที่ 3 การเรียนรู้ ประกอบด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (เช่น อีเมลล์ อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด การอบรม การประชุม การสัมมนา การสอนงานสื่อต่าง ๆ)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีการใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ในอดีตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูตระหนักถึงความรับผิดชอบในการเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้

องค์ประกอบหลักด้านการสร้างความรู้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีหน่วยงานหรือบุคลากรรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการสร้างความรู้ (เช่น การจัดประชุม สัมมนา อบรม การสาธิต การวิจัยในชั้นเรียน การระดมความเห็น การสนทนา)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารให้การยอมรับและชื่นชมในผลงานความรู้หรือนวัตกรรม ที่เกิดจากการสร้างความรู้ของครูหรือทีมงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการให้รางวัลแก่ทีมงาน หรือบุคคลที่สามารถสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดตั้งทีมความรู้เพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

องค์ประกอบย่อยที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศภายใน (Intranet)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีบุคลากรรับผิดชอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการเฉพาะ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างความรู้เพื่อใช้ในการจัดเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีความสามารถในการสร้างความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้มีการสร้างความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูสามารถสร้างความรู้จากการทำงานกิจกรรมต่าง ๆ (เช่น การสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การระดมสมอง การประชุมปฏิบัติการ การสอนงาน การประชุมทางไกล ข่าว ผลงานวิจัย)

องค์ประกอบย่อยที่ 4 การมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างความรู้หรือนวัตกรรมของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศที่ดีในกิจกรรมการสร้างความรู้ต่าง ๆ (เช่น การประชุม อบรม สัมมนา การระดมความเห็น การสนทนา หรือ การให้คำปรึกษาร่วมกัน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีส่วนร่วมคิด ร่วมกิจกรรมการสร้างความรู้ของสถานศึกษา

องค์ประกอบหลักด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความรู้ กับเครือข่ายความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารเป็นผู้นำในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในสถานศึกษา (เช่น การสาธิต การฝึกทักษะ การทำงานเป็นทีม การเสวนา การระดมความเห็น การทำวิจัยในชั้นเรียน)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูที่มีความชำนาญ/เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้ถ่ายทอดความรู้และทักษะของตนให้เพื่อนร่วมงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเพียงพอ

องค์ประกอบย่อยที่ 2 วัฒนธรรมองค์การ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดระหว่างเพื่อนครูด้วยกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 บรรยากาศการทำงานภายในสถานศึกษามีลักษณะเป็นเพื่อนร่วมงานมากกว่าการเคารพเชื่อฟัง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 บรรยากาศการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ และความรู้สึก

ตัวบ่งชี้ที่ 4 บรรยากาศภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างเปิดเผยและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกันภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้บริหารให้การส่งเสริมความคิดนอกกรอบและความคิดสร้างสรรค์ของครูและทีมงาน

องค์ประกอบย่อยที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอ

องค์ประกอบย่อยที่ 4 ความรู้ ความสามารถ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครูด้วยกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูสามารถใช้ความรู้ของตน ในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้อยู่เสมอ

องค์ประกอบย่อยที่ 5 การมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการวางแผนและการแก้ปัญหาในการทำงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูมีการสนทนาทางวิชาการระหว่างเพื่อนครูด้วยกันภายในสถานศึกษา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีการสนทนาทางวิชาการระหว่างเพื่อนครูด้วยกันภายนอกสถานศึกษา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้บริหารเปิดโอกาสและให้อิสระแก่ครูได้แสดงความคิดเห็นในการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

องค์ประกอบย่อยที่ 6 การเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการเรียนรู้ในอดีตในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ (เช่น การสัมมนาทางวิชาการ การทำวิจัยในชั้นเรียน การให้คำปรึกษา การสาธิต)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ (เช่น การสัมมนาทางวิชาการ การประชุมปฏิบัติการ การประชุมทางไกลผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การฝึกทักษะ การสนทนา การให้คำปรึกษา)

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นโดยส่งเสริมให้ศึกษาต่อ หรือศึกษาเพิ่มเติม

องค์ประกอบหลักด้านการเก็บความรู้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบย่อยที่ 1 องค์การ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษา มีสถานที่เก็บความรู้ที่มีความสะดวกปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารให้ความสำคัญและเป็นผู้นำในการเก็บความรู้ของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ครูได้รู้ว่ามีความรู้ อะไรที่สถานศึกษาได้เก็บไว้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษามีหน่วยงาน หรือบุคลากรรับผิดชอบในการเก็บความรู้ได้อย่างเป็นระบบและเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้สะดวกต่อการสืบค้น

องค์ประกอบย่อยที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีเทคโนโลยีที่เพียงพอในการเก็บความรู้ที่สถานศึกษาต้องการ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพที่ช่วยในการจัดเก็บความรู้ได้มากและทันเวลา

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีความสามารถในการเก็บความรู้ได้อย่างเป็นระบบ (เช่น ในแฟ้มพัฒนางาน ตำราเรียน การลงในวารสาร จดหมายข่าว)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูสามารถเก็บความรู้ของตนหรือที่แสวงหามาได้ไว้ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล เว็บไซต์)

องค์ประกอบหลักด้านการนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 องค์การ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีการนำความรู้ไปใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ (เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดอบรม การจัดทำวีดิทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ของสถานศึกษา การประชุม การสัมมนา)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีหน่วยงาน หรือบุคคลากรรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สถานศึกษามีการให้บริการการใช้สถานที่ หรือ ให้ครูที่มีความรู้ความสามารถแก่หน่วยงานภายนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมความรู้ต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 สถานศึกษาได้ความสะดวแก่ครูในการเข้าถึงความรู้ที่จัดเก็บ เพื่อนำความรู้ไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 5 สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ครูได้รู้ว่าคุณสมบัติที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษามีการนำความรู้ใหม่ที่แสวงหามาได้มาใช้ในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพสถานศึกษา การบริการ และการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบย่อยที่ 2 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สถานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้และนวัตกรรมของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ของสถานศึกษาโดยผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

องค์ประกอบย่อยที่ 3 ความรู้ ความสามารถ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูสามารถนำความรู้ ความสามารถของตนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

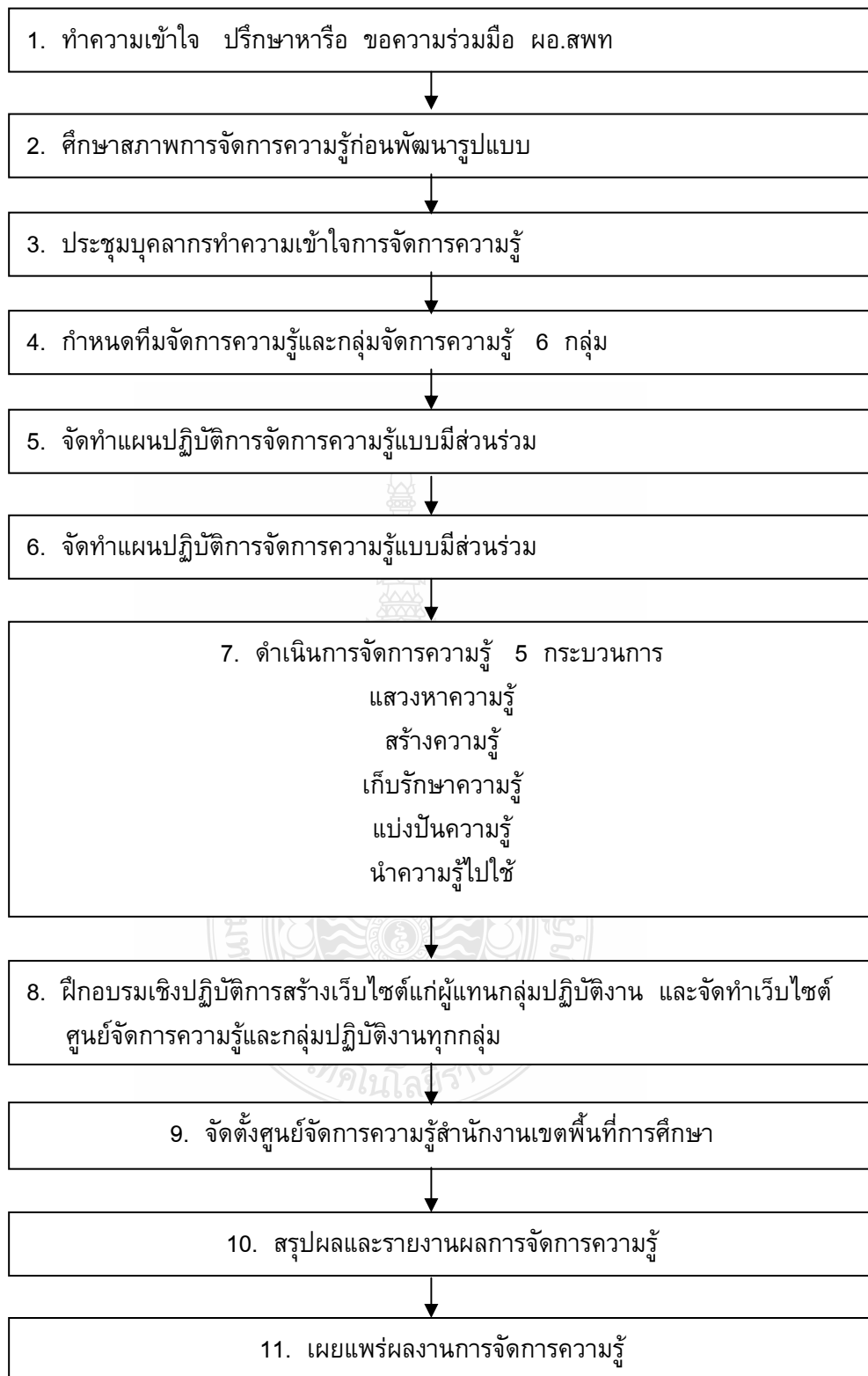
ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษาจัดให้ครูที่มีความรู้และทักษะเป็นการเฉพาะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีการเผยแพร่ความรู้ของตนในแหล่งต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา (เช่น จัดหมายข่าว การจัดนิทรรศการ วารสารของสถานศึกษา ฯลฯ)

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูมีการเผยแพร่ความรู้ของตนในแหล่งต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษา (เช่น วารสารทางวิชาการ ตำราเรียน งานวิจัย เว็บไซต์)

รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
(ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, บุญชม ศรีสะอาด และวิเชียร ชิวพิมาย, 2550)

รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 11 กิจกรรม ดังนี้ 1) ทำความเข้าใจปรึกษาหารือ ขอความร่วมมือกับ ผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษา 2) ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาก่อนการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ 3) ประชุมบุคลากรทำความเข้าใจการ จัดการความรู้ 4) กำหนดทีมจัดการความรู้และกลุ่มจัดการความรู้ 6 กลุ่ม 5) กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการจัดการความรู้ 6) จัดทำแผนปฏิบัติการ จัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม 7) ดำเนินการจัดการความรู้เน้น 5 ประบวนการ คือ การ แสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ การแบ่งปัน และการนำความรู้ไปใช้ 8) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเว็บไซต์แก่บุคลากรผู้แทนกลุ่มปฏิบัติงาน และจัดเว็บไซต์ศูนย์ จัดการความรู้และกลุ่มปฏิบัติงานทุกกลุ่ม 9) จัดตั้งศูนย์จัดการความรู้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา 10) สรุปและรายงานผลการจัดการความรู้ 11) เผยแพร่ผลงานการจัดการความรู้ ในการดำเนินการจัดการความรู้ โดยใช้วิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วมการประชุมกลุ่มย่อย การ สร้างบรรยากาศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้ควบคู่กับการพัฒนางาน ทดลองงาน การสร้างเครือข่ายความรู้ระหว่างกลุ่ม การประเมินผลและการปรับปรุงระหว่างการทำงาน และมีการดำเนินการจัดการความรู้ตามข้อ 7 และ 11 อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาพบว่า การ จัดการความรู้ ควรบริหารจัดการให้มีการจัดการความรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อให้เป้าหมายในการ จัดการความรู้ (Desired State) ที่ตั้งไว้บรรลุผล โดยคณะกรรมการจัดการความรู้ร่วมกัน กำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้ จากยุทธศาสตร์โดยยุทธศาสตร์หนึ่งในแผน ยุทธศาสตร์ขององค์กร และกำหนดเป็นเป้าหมาย

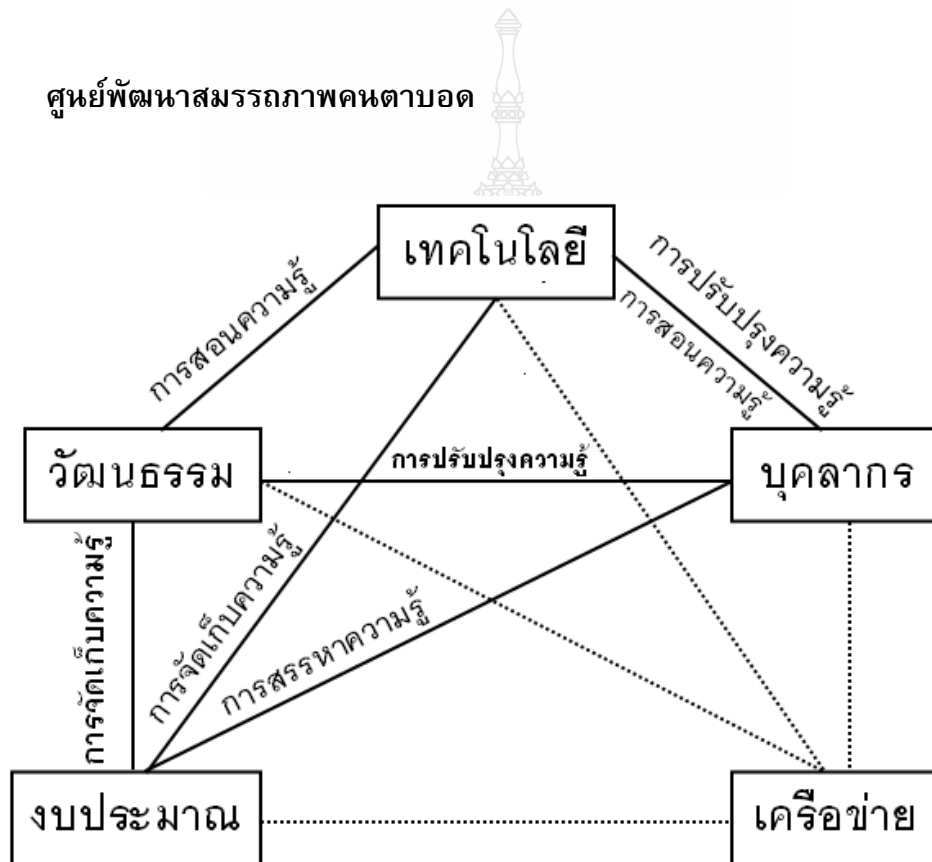

ภาพที่ 5 รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1
(ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, บุญชม ศรีสะอาด และวิเชียร ชิวพิมาย, 2550)

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. ส่งเสริมให้บุคลากรมีการสร้างความรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งหลังจากที่มีการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การทำความเข้าใจ และการสร้างตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการสร้างความรู้
2. การตั้งทีมแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้กันเป็นทีม และอาศัยความรู้และความคิดของแต่ละคนในทีม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน
3. มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการช่วยจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบเป็นหมวดหมู่ และรวดเร็วในการนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับตนเอง
4. การสร้างวัฒนธรรมการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลทำให้บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความพึงพอใจและมีความสำเร็จในการดำเนินการจัดการความรู้

ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด

ภาพที่ 6 รูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด (พีระพงษ์ ภัคคีรี, 2550)

ประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ ที่สรุปได้ดังนี้

1. บุคลากร ทำให้เกิดการจัดการความรู้ในด้านการสอนความรู้และการปรับปรุงความรู้

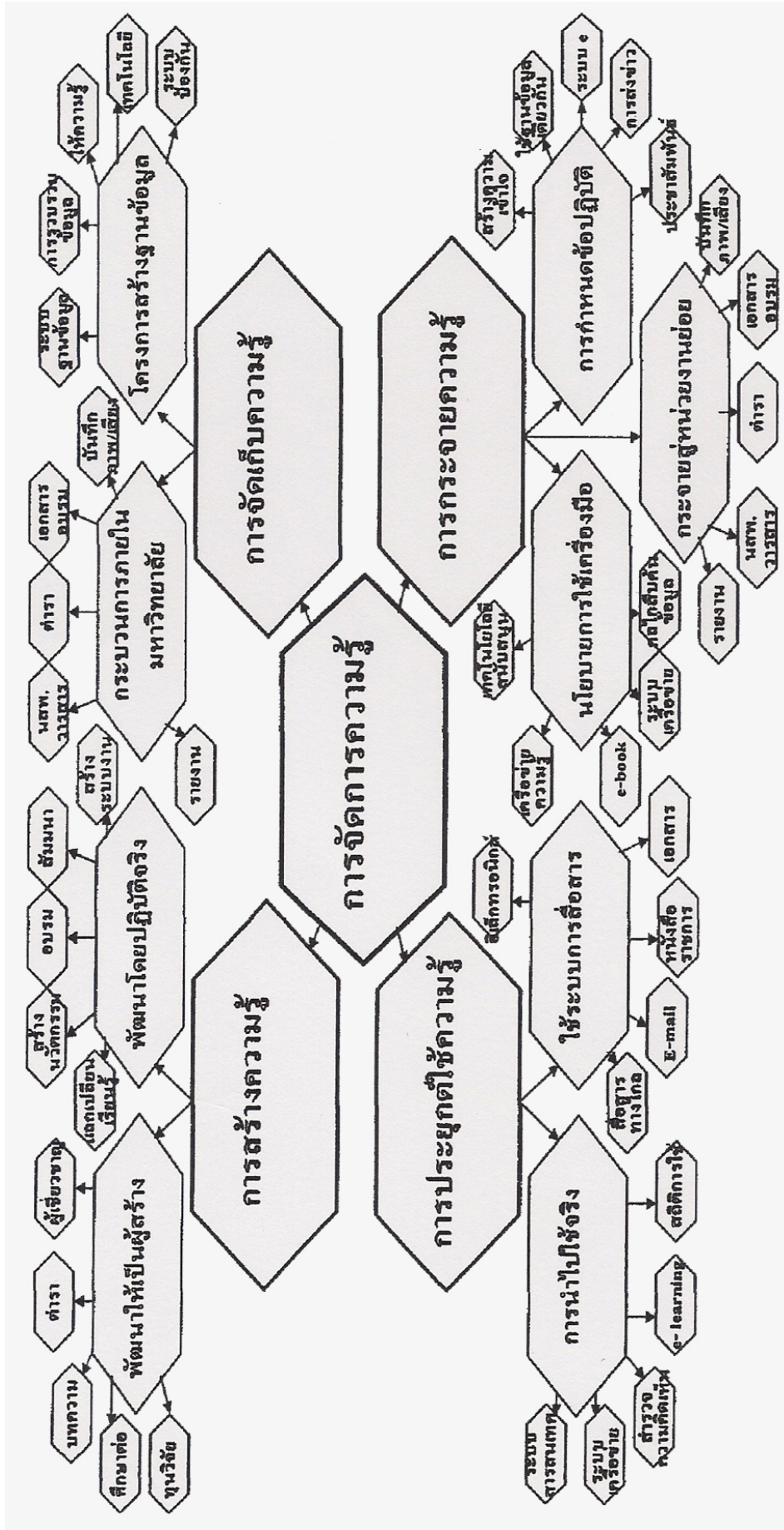
2. วัฒนธรรม ทำให้เกิดการจัดการความรู้ในด้านการจัดเก็บความรู้ การสอน
ความรู้และการปรับปรุงความรู้
3. เทคโนโลยี ทำให้เกิดการจัดการความรู้ในด้านการปรับปรุงความรู้ และการสอน
ความรู้
4. งบประมาณ ทำให้เกิดการจัดการความรู้ในด้านการจัดเก็บความรู้ และการสร
หาความรู้
5. การสร้างเครือข่าย เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อขั้นตอนการจัดการความรู้
ของศูนย์

รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอนาคต (นวลละอองแสงสุข, 2550)

รูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ 1) การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) 2) การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) 3) การกระจายความรู้ (Knowledge Distribution) และ 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge Application) โดยสรุปรูปแบบแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. **ด้านการสร้างความรู้** มหาวิทยาลัยรามคำแหงควรดำเนินการโดย
 - 1.1 มุ่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้
 - 1.2 การพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้โดยมีการลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่
2. **ด้านการจัดเก็บความรู้** มหาวิทยาลัยรามคำแหง ควรดำเนินการโดย
 - 2.1 กำหนดให้มีกระบวนการเก็บรวบรวมความรู้ภายใน
 - 2.2 กำหนดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการสร้างฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยฯ
3. **ด้านการกระจายความรู้** มหาวิทยาลัยรามคำแหงควรดำเนินการโดย
 - 3.1 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูลที่จัดเก็บไว้
 - 3.2 กำหนดข้อปฏิบัติในการกระจายข้อมูลสู่หน่วยงานต่าง ๆ
 - 3.3 กำหนดวิธีการในการกระจายความรู้สู่หน่วยงานย่อย
4. **ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้** มหาวิทยาลัยรามคำแหงควรดำเนินการโดย
 - 4.1 มีการนำความรู้จากฐานข้อมูลออกไปใช้
 - 4.2 มีการใช้ระบบการสื่อสารเพื่อการไหลของงานสู่หน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยฯ

ภาพที่ 7 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอนาคต (वालละออ แสงสุข, 2550)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย คือ

1. เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้นำระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน
2. ความรู้ความสามารถที่แลกเปลี่ยนกันได้
3. กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลให้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นต่อการติดต่อสื่อสารเพื่อการบริหารงานและการจัดการความรู้
4. การแข่งขันในธุรกิจการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงต้องพัฒนาองค์กรอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน เพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อมหาวิทยาลัยฯ
5. วัฒนธรรมองค์กร มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างและยอมรับการริเริ่มพัฒนาจากหน่วยงานย่อยทุกหน่วยในองค์กร
6. การทำงานเป็นทีม มหาวิทยาลัยรามคำแหงส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยตัดทอนความซ้ำซ้อนการบริหารงานในระบบราชการออกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)

รูปแบบการจัดการความรู้ที่ได้จากการพัฒนา มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมผู้บริหารและคณาจารย์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. สร้างความตระหนัก ความเข้าใจและขอความสนับสนุนจากอธิการบดี โดยอธิบายจุดประสงค์ เป้าหมายและประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับของการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้
2. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และประโยชน์ที่คณาจารย์และองค์กรจะได้รับจากการดำเนินการจัดการความรู้
3. ศึกษาบริบทสภาพการจัดการความรู้ก่อนการพัฒนารูปแบบ ซึ่งพบว่าคณาจารย์ได้ใช้ความรู้บางประการ แต่ไม่ทราบว่าเป็นการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนปฏิบัติการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ตั้งกรรมการที่ปรึกษา กรรมการดำเนินการจัดการความรู้ พัฒนาศักยภาพของ ทีม และแบ่งกลุ่มจัดตั้งศูนย์จัดการความรู้ ซึ่งขั้นนี้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำแผนปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการความรู้
2. แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้โดยความสมัครใจ
3. พัฒนาศักยภาพของทีม โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการจัดการความรู้
4. แบ่งกลุ่มดำเนินการจัดการความรู้ 7 กลุ่ม โดยความสมัครใจ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยประกอบด้วยภาควิชาต่างๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ภาควิชาการพยาบาลพื้นฐาน และภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน และการศึกษาทั่วไป

กลุ่มที่ 2 ภาควิชาสุขภาพจิต และการพยาบาลจิตเวช และภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน

กลุ่มที่ 3 ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ ภาควิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น และภาควิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ

กลุ่มการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตอุดรธานี แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วยภาควิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ภาควิชาการพยาบาลพื้นฐาน ภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐานและการศึกษาทั่วไป ภาควิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

กลุ่มที่ 2 ภาควิชาการพยาบาลพื้นฐาน ภาควิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน และการศึกษาทั่วไป ภาควิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช

กลุ่มที่ 3 ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ และภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์

กลุ่มที่ 4 ภาควิชาการบริหารการพยาบาล

ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติการจัดการความรู้ สร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการจัดการความรู้ 7 กระบวนการ ดังนี้

1.1 การจำแนกความรู้

1.2 การสร้างความรู้ใหม่

1.3 การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้

1.4 การจัดหาความรู้

1.5 การจัดเก็บความรู้

1.6 การประยุกต์ใช้ความรู้

1.7 การเผยแพร่ความรู้

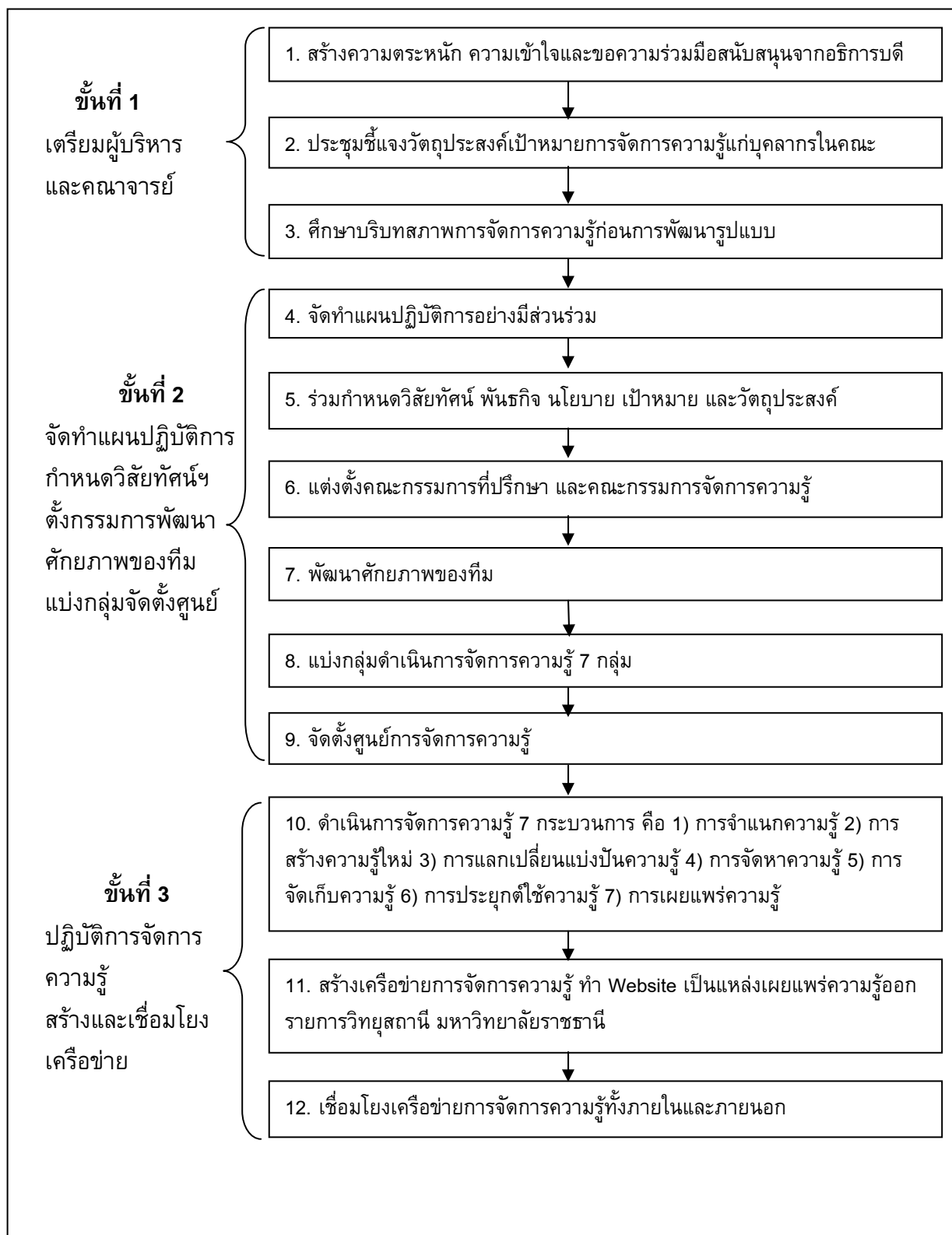
2. การสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ ทำเว็บไซต์ ซึ่งเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ การออกรายการวิทยุ สถานีมหาวิทยาลัยราชธานี เพื่อเผยแพร่ความรู้จากผลงานของกลุ่มจัดการความรู้ทุกสัปดาห์

3. เชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้ทั้งภายในและภายนอกคณะพยาบาลศาสตร์ นอกจากนี้จะดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วยังมีหลักยึดในการดำเนินการ ดังนี้

1. ยึดหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้แก่ การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ คำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กร การมีส่วนร่วม ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกันและกัน รู้รักสามัคคี

2. ทำการประเมินและปรับปรุงในระหว่างดำเนินการจัดการความรู้

3. การดำเนินการจัดการความรู้ 7 กระบวนการกระทำอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 8 รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)

หมายเหตุ นอกจากจะดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วยังมีหลักยึดในการดำเนินการ ดังนี้

1. ยึดหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้แก่ การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ คำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กร การมีส่วนร่วม ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน และรู้จักสามัคคี
2. ทำการประเมินและปรับปรุงในระหว่างดำเนินการจัดการความรู้
3. การดำเนินการจัดการความรู้ ตามขั้นตอนที่ 10 กระทำอย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะครบตามกำหนดในการวิจัยแล้ว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้

ปัจจัยหลัก ได้แก่ การใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิผล และปัจจัยอื่นๆ ที่จะนำมาอภิปราย ได้แก่ การสนับสนุน ส่งเสริมจากผู้บริหารทุกระดับ ศูนย์จัดการความรู้ การใช้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ในการดำเนินการจัดการความรู้ดังนี้ คือ

1. ด้านการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหารของมหาวิทยาลัย
2. ศูนย์จัดการความรู้ที่ได้จัดสร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การใช้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดเป็นปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการดำเนินการจัดการความรู้
4. วัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษาเอกชนที่มุ่งเน้นผลงาน เน้นความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถผลิตผลงานได้อย่างเต็มที่ องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้

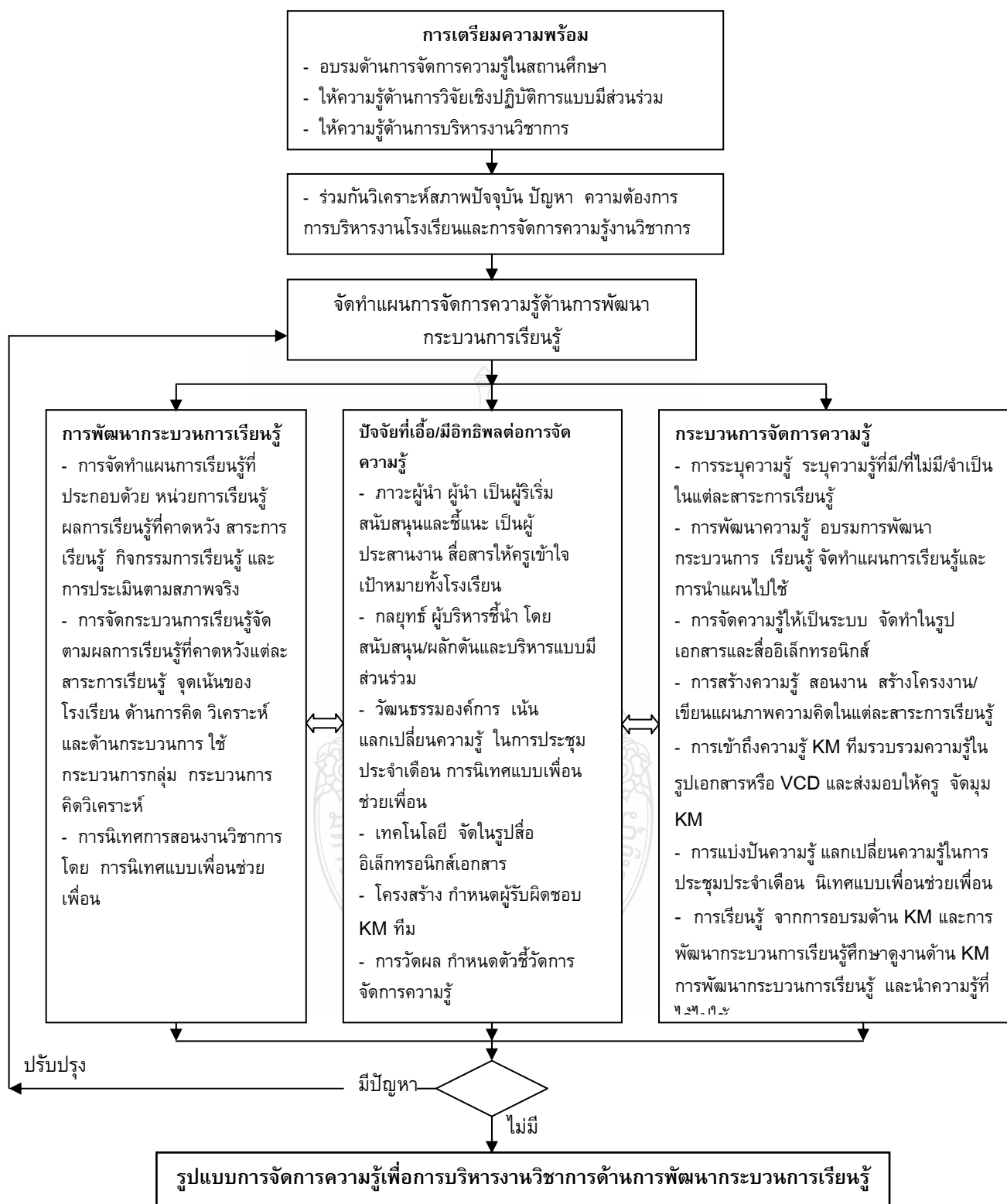
รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เดือนใจ รักษาพงศ์, 2551)

รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ และด้านกระบวนการจัดการความรู้ แต่ละด้านมีส่วนสำคัญ (เดือนใจ รักษาพงศ์, 2551) ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 จัดทำหน่วยการเรียนรู้
 - 1.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.4 กำหนดการวัดผล
 - 1.5 เขียนแผนจัดการเรียนรู้
2. ด้านปัจจัยที่เอื้อ / มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้
3. ด้านกระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วยกัน 7 ด้านได้แก่ การระบุนความรู้ การพัฒนาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การสร้างความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

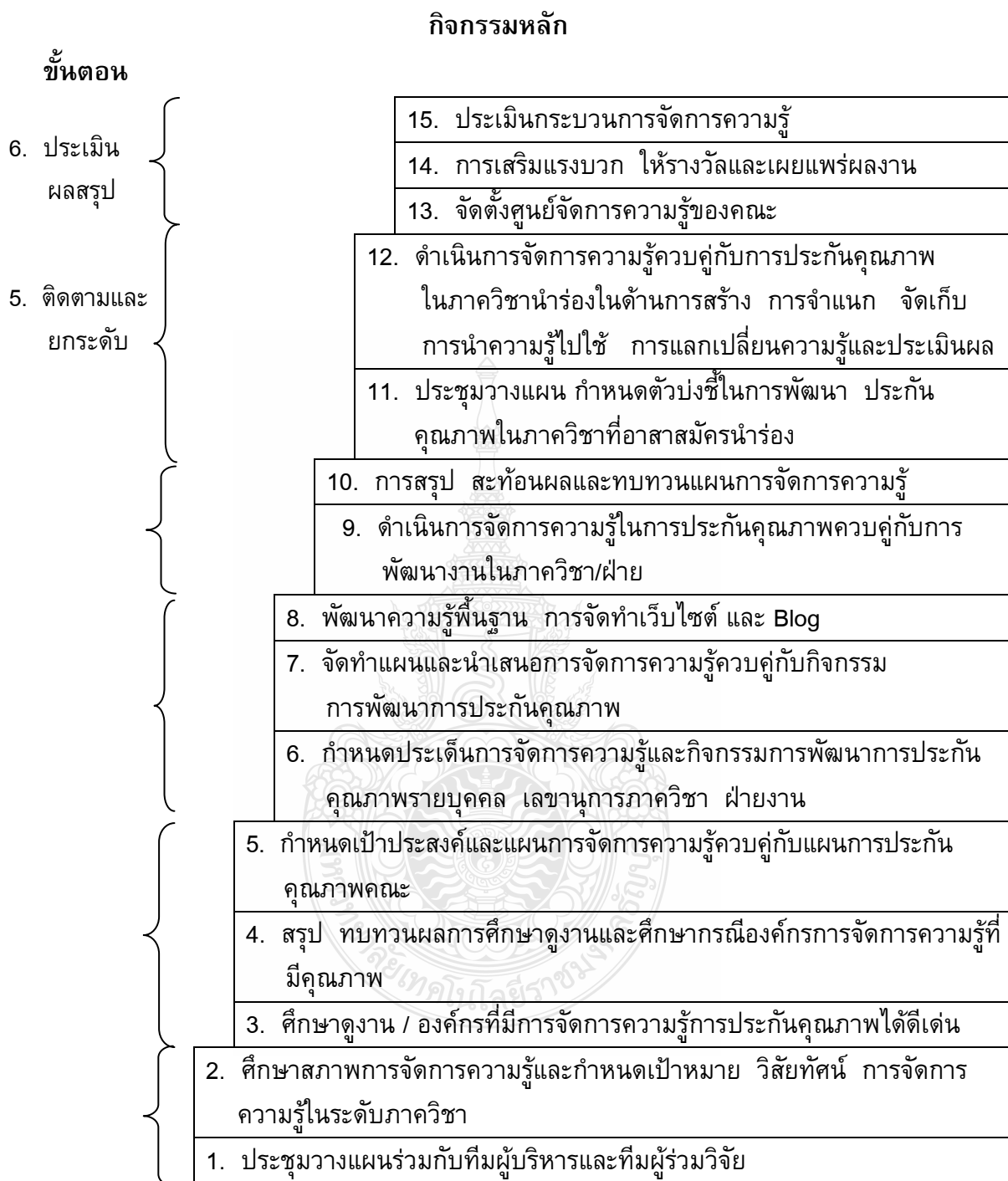

ภาพที่ 9 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551)

รูปแบบจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนิเทศการสอน 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ควรประกอบด้วยกระบวนการความรู้ การพัฒนาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการเรียนรู้ 3) ด้านปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ กลยุทธ์ วัฒนธรรม เทคโนโลยี โครงสร้าง และการวัดผล ดังนี้

รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉลาด จันทรสุมปัติ, 2551)

รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพ ประกอบด้วย ขั้นตอนใหญ่ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เตรียมทีมแกนนำนักวิจัย เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มคนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม 2) สร้างแรงจูงใจและการมีส่วนร่วม เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนางาน การมีส่วนร่วมในชั้นเบื้องต้นจนถึงขั้นการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ 3) จัดทำแผน เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของทีม และแกนนำให้เกิดความตระหนัก 4) นำแผนไปปฏิบัติด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในประเด็นกิจกรรมที่ง่ายและสอดคล้องกับงานประกันคุณภาพของฝ่ายตนเองก่อน 5) ติดตามและยกระดับความรู้ ปรับปรุงแผนและปฏิบัติจริงตามข้อตกลงในประเด็นที่สนใจ ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาทีมคุณภาพ ยกกระดับจุดเน้นการประกันคุณภาพในระดับภาควิชา มีภาควิชาที่สนใจเข้าร่วมการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพ คือ ภาควิชาการบริหารการศึกษามีรูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพที่พัฒนาร่วมกันทั้งผู้บริหาร คณาจารย์และเลขานุการภาควิชา ผู้ร่วมวิจัย คือผู้ปฏิบัติงานฝ่ายงาน 6) ประเมินผลสรุปมีการสร้างความรู้ จำแนกความรู้ จัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการประเมินความรู้

ภาพที่ 10 รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพคณะศึกษาศาสตร์ (ฉลาด
จันทร์สมบัติ, 2551)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

1. การใช้ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการความสะอาด 1 (ผู้วิจัย) ผู้ร่วมวิจัย และผู้บริหารกรรมการบริหารคณะศึกษาศาสตร์ เป็นทั้งผู้เรียนรู้ ผู้สอนงาน ผู้บริหารจัดการจากภายนอก เป็นผู้เสริมพลังกระตุ้นให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมมีความต่อเนื่อง

2. บุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ทีมผู้ร่วมวิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะผลิตชิ้นงาน มีบรรยากาศในการทำงานเพื่อให้สำเร็จตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการความรู้ และนำเสนอผลงานของตนเองตามประเด็นที่สนใจและเกี่ยวข้องกับงานการประกันคุณภาพ เรียกว่า ผู้อำนวยการความสะอาด 2 (Facilitator) สามารถปฏิบัติงานแทนผู้อำนวยการความสะอาด 1 ตามข้อตกลงผู้ปฏิบัติงานกลุ่มคือนักจัดการความรู้ในภาควิชา / หน่วยงาน ซึ่งระยะแรกหัวหน้าภาควิชา คณาจารย์และเลขานุการภาคและรองคณบดีที่เกี่ยวข้องได้ร่วมเรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้ประสาน คือ เลขานุการคณะศึกษาศาสตร์มีหน้าที่ประสานงาน เชื่อมโยงกลุ่มและบุคลากรให้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกลุ่มบุคคลสำคัญในการจัดการความรู้ให้สำเร็จ

3. การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการวิจัย

4. การเรียนรู้ด้วยวิธีปฏิบัติปรับปรุงพัฒนา การตั้งคำถามใหม่และนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

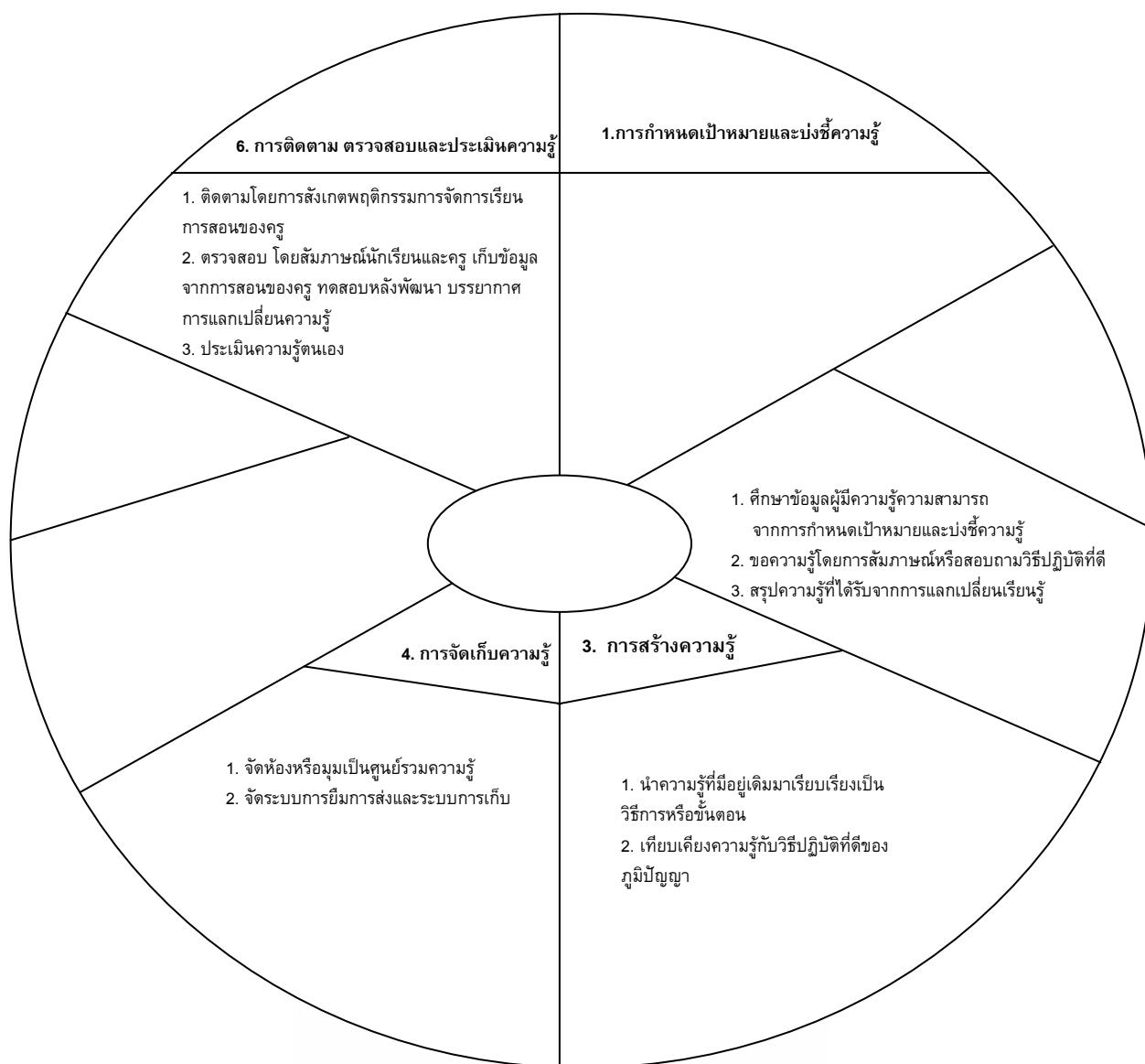
5. บุคคลที่เป็นทีมผู้ร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้การปฏิบัติงาน ในกลุ่มของตนเองและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับบุคคล

รูปแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
(แก้วเวียง นานาผล, 2551)

เป็นรูปแบบที่ได้จากการพัฒนาได้ตัวแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (แก้วเวียง นานาผล, 2551) โดยมีลักษณะดังนี้

ความมีประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3 ด้าน

ภาวะผู้นำ บรรยากาศ ผลลัพธ์

ตัวแบบการจัดการความรู้

สู่ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก

ภาพที่ 11 ตัวแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (แก้วเวียง น่านาผล, 2551)

ตัวแบบการจัดการความรู้สถานศึกษาขนาดเล็ก มี 6 กระบวนการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายและการบ่งชี้ความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การนำความรู้ไปใช้ 6) การติดตามตรวจสอบ ประเมินความรู้

1. การกำหนดเป้าหมายและการบ่งชี้ความรู้ เป็นการตั้งจุดมุ่งหมายที่ตนเองต้องการมีความรู้ และชี้ให้เห็นความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงานในปัจจุบันเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนา โดยมีขั้นตอนดำเนินการ คือ 1) ระดมสมองเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันปัญหาในการจัดการเรียนการสอน หาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) เล่าเรื่องจากประสบการณ์ที่สำเร็จ 3) วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการฟัง 4) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการมีความรู้และ 5) ประเมินบ่งชี้ความรู้ของตนเองว่ามีความรู้อยู่ในระดับใดและสมาชิกแต่ละคนมีความรู้ในระดับใด

2. การแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการนำความรู้ที่มีอยู่ของแต่ละคนมาเล่าสู่กันฟัง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ทราบถึงวิธีการที่สามารถแก้ไขปัญหาค่าสำเร็จของคนอื่น ซึ่งอาจเป็นคนที่อยู่ในโรงเรียนหรือคนที่อยู่นอกโรงเรียน ที่มีความรู้และความชำนาญในเรื่องนั้นๆ มีขั้นตอนดำเนินการคือ 1) ศึกษาข้อมูลของผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จากการบ่งชี้ความรู้ในปัจจุบันของแต่ละคน 2) ขอความรู้โดยสัมภาษณ์หรือสอบถามเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ดีแล้ววิธีการปฏิบัติของตน และ 3) สรุปความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีทักษะในการทำงานแบบมีส่วนร่วม

3. การสร้างความรู้ เป็นการนำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากบุคคลอื่น จากการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและประสบการณ์การทำงาน มาหลอมรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีขั้นตอนดำเนินการ คือ 1) นำความรู้ที่มีอยู่เดิมของตนเองจากการศึกษาหรือจากประสบการณ์ของตนเองนำมาเขียนในลักษณะเป็นเทคนิควิธีการ หรือขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน 2) เทียบเคียงความรู้ของตนกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ 3) สังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ของตนเอง

4. การจัดเก็บความรู้ เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นใหม่ หรือความรู้ที่มีอยู่เดิม ที่ได้คัดเลือกแล้วมาจัดรวบรวมไว้ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ศึกษาและค้นหาได้สะดวกและนำไปใช้ได้ง่าย มีการจัดเป็นระบบระเบียบ และวางโครงสร้างที่เหมาะสมกับสถานที่และสภาพโรงเรียน มีขั้นตอนคือ 1) จัดห้องหรือมุมเป็นศูนย์รวมความรู้ จัดอยู่ในรูปของเอกสาร แฟ้ม กล่องงาน หรือในคอมพิวเตอร์ตามสาระการเรียนรู้และภารกิจงาน 2) จัดระบบการยืม การส่งและระบบการเก็บ

5. การนำความรู้ไปใช้ เป็นการนำความรู้ที่สังเคราะห์แล้วไปใช้พัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน มีขั้นตอนดำเนินการคือ 1) นำความรู้ไปใช้เขียนแผนการสอนและเตรียมการสอน และ 2) นำไปใช้สอนนักเรียน

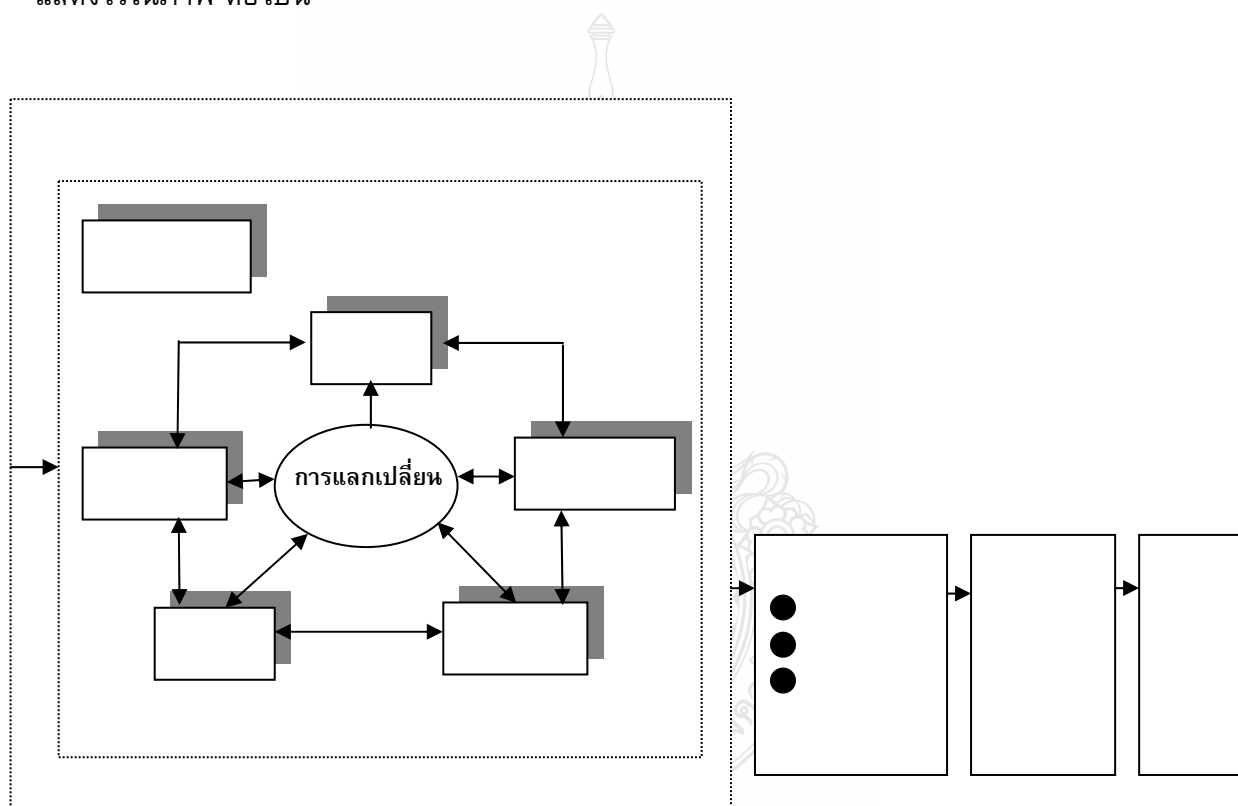
6. การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความรู้ เป็นการศึกษาผลการนำความรู้ไปใช้ของผู้ปฏิบัติงาน มีขั้นตอนดำเนินการคือ 1) สังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู 2) การสัมภาษณ์นักเรียนและครู การเก็บรวบรวมข้อมูลผลจากการสอนของครู, การทดสอบความรู้หลังพัฒนา, การสังเกตบรรยากาศการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ของครูในแต่ละวันและ 3) การประเมินความรู้ตนเองของผู้ปฏิบัติงานหลังจากการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งหากยังไม่เป็นไปตามที่วางเป้าหมายไว้เสนอแนะให้ทบทวนและหาแนวทางปรับปรุงใหม่อีกครั้ง

การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน เชิงการวิจัยเป็นฐาน

การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 3 รูปแบบ รายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน (อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549)

จากการประมวลกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้การจัดการความรู้และการกำหนดผลงานที่สร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมทำให้นิสิตได้ใช้ขั้นตอนของการจัดการความรู้ตลอดเวลาของการเรียนวิชานี้ ผู้สอนสามารถสรุปกระบวนการเรียนการสอนเป็นรูปแบบ การจัดการความรู้ในชั้นเรียนได้ดังแสดงไว้ในภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 12 รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน (อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549)

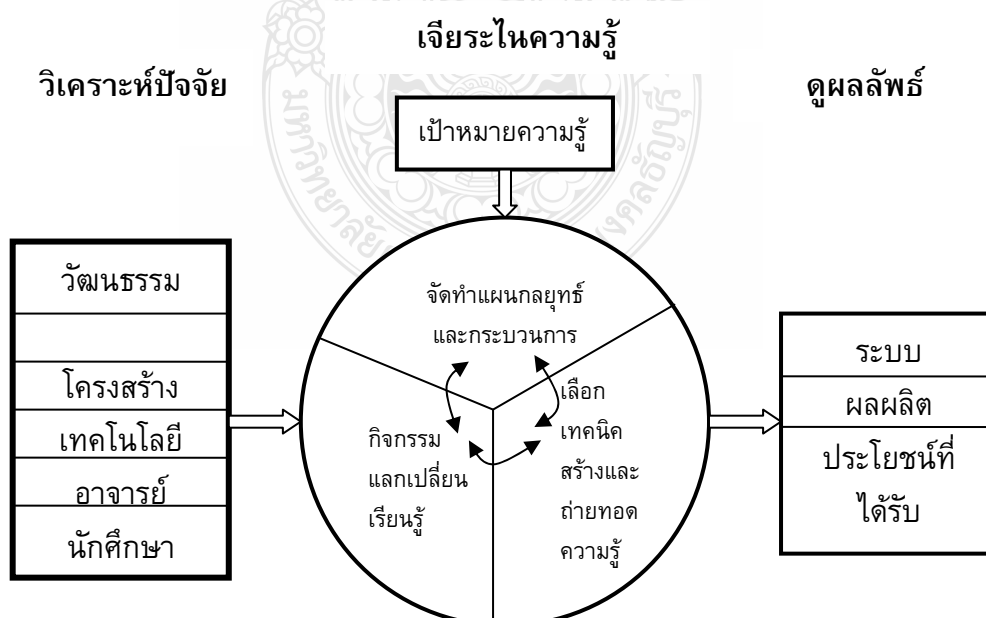
จากความพยายามทดลองนำแนวคิดและกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในชั้นเรียนโดยหวังว่าจะช่วยพัฒนานิสิต และทำให้ชั้นเรียนมีลักษณะของห้องเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้สอนพบว่าสิ่งที่คาดหวังไว้เกิดขึ้นจริง ความพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อพบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนแบบนี้ ทำให้พวกเขาถกเถียงสิ่งที่ไม่เคยคิดมาก่อน กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานของผู้อื่นมากขึ้นและเห็นว่าผลงานของตนเองและของเพื่อนเป็นงานที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อวงการเทคโนโลยีการศึกษา และต้องเผยแพร่ให้กว้างขวางไม่ใช่เก็บไว้กับเจ้าของผลงานอีกต่อไป ผู้สอนมีความเชื่อมั่นว่า การให้อิสระผู้เรียนในการพัฒนาความเชี่ยวชาญของเขาเองด้วยตัวเอง โดยการกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ให้ออกแสวงหาความรู้ และนำมาแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนให้เขา

รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (จิรศักดิ์ ศิริรัตน์พล, 2550)

รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (จิรศักดิ์ ศิริรัตน์พล, 2550) ประกอบด้วย

องค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการวิเคราะห์ปัจจัย มี 6 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้าน วัฒนธรรม ภาวะผู้นำ โครงสร้าง เทคโนโลยี อาจารย์และนักศึกษา องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอน (เจียระไน) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ เป้าหมายความรู้ จัดทำแผนกลยุทธ์และกระบวนการ เลือกเทคนิคสร้างและถ่ายทอดการเรียนการสอน และกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และองค์ประกอบด้านการประเมินผลการจัดการความรู้(ดูผลลัพธ์) ได้แก่ การ ประเมินระบบ ประเมินผลผลิตและประเมิน ผลลัพธ์

รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนดังได้กล่าว มาแล้วข้างต้น สามารถสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 13 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอน (จิรศักดิ์ ศิริรัตน์พล, 2550)

จากภาพที่ 13 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ได้มีการดำเนินการ 9 ขั้นตอนดังนี้ 1) จัดทำโครงการจัดการความรู้ 2) การเตรียมการก่อนทดลองการจัดการความรู้ 3) จัดตั้งทีมจัดการความรู้ 4) เตรียมความพร้อมกลุ่มทดลอง 5) ชี้แจงรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ 6) วิเคราะห์ปัจจัย 7) เจียระไนความรู้ 8) คู่มือลัพท์ และ 9) ถอดบทเรียน

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ (บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550)

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้สำหรับวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ มีขั้นตอนหลักของการดำเนินการตามรูปแบบการจัดการความรู้ (KML) มี 4 ขั้นตอน (PPCA) ได้แก่ กำหนดปัญหา/ สิ่งที่ต้องเรียนรู้ (Problem) การวางแผนและเป้าหมายการเรียนรู้ (Plan) การสร้างความรู้ (Co-Create) การนำเสนอและการนำความรู้ไปใช้ (Apply)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการความรู้ตามขั้นตอน PPCA เป็นดังนี้

P : Problem ผู้สอนนำเสนอประเด็นการเรียนรู้ตามคำอธิบายรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มและเตรียมศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ภายนอก

P : Plan ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มเพื่อแสวงหาวิธีเรียนรู้และแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับเวลา กิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด คือ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

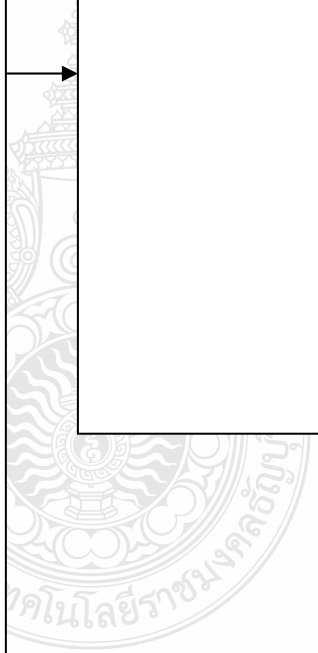
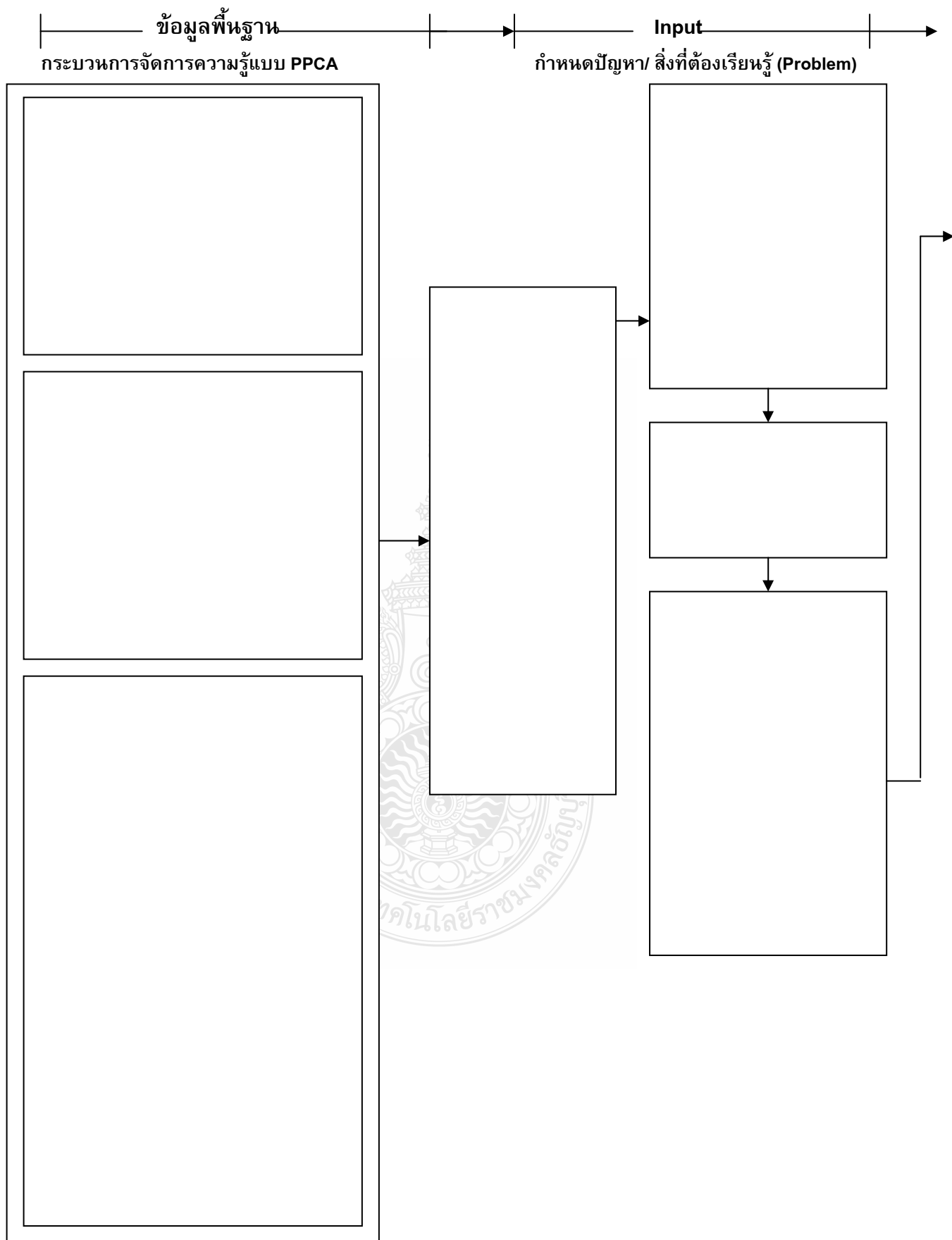
C : Co-Create เป็นการสร้างความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองและกลุ่ม โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ของการจัดการความรู้ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม โดยประเด็นตามหลักการจัดการความรู้มีดังนี้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากความรู้ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน (Tacit Knowledge) และความรู้ภายนอกตัวผู้เรียน (Explicit Knowledge) ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling)
- การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Assets)
- การสังเคราะห์ความรู้ให้เป็นแก่นความรู้ (Core Competence) ของกลุ่มและของตนเอง

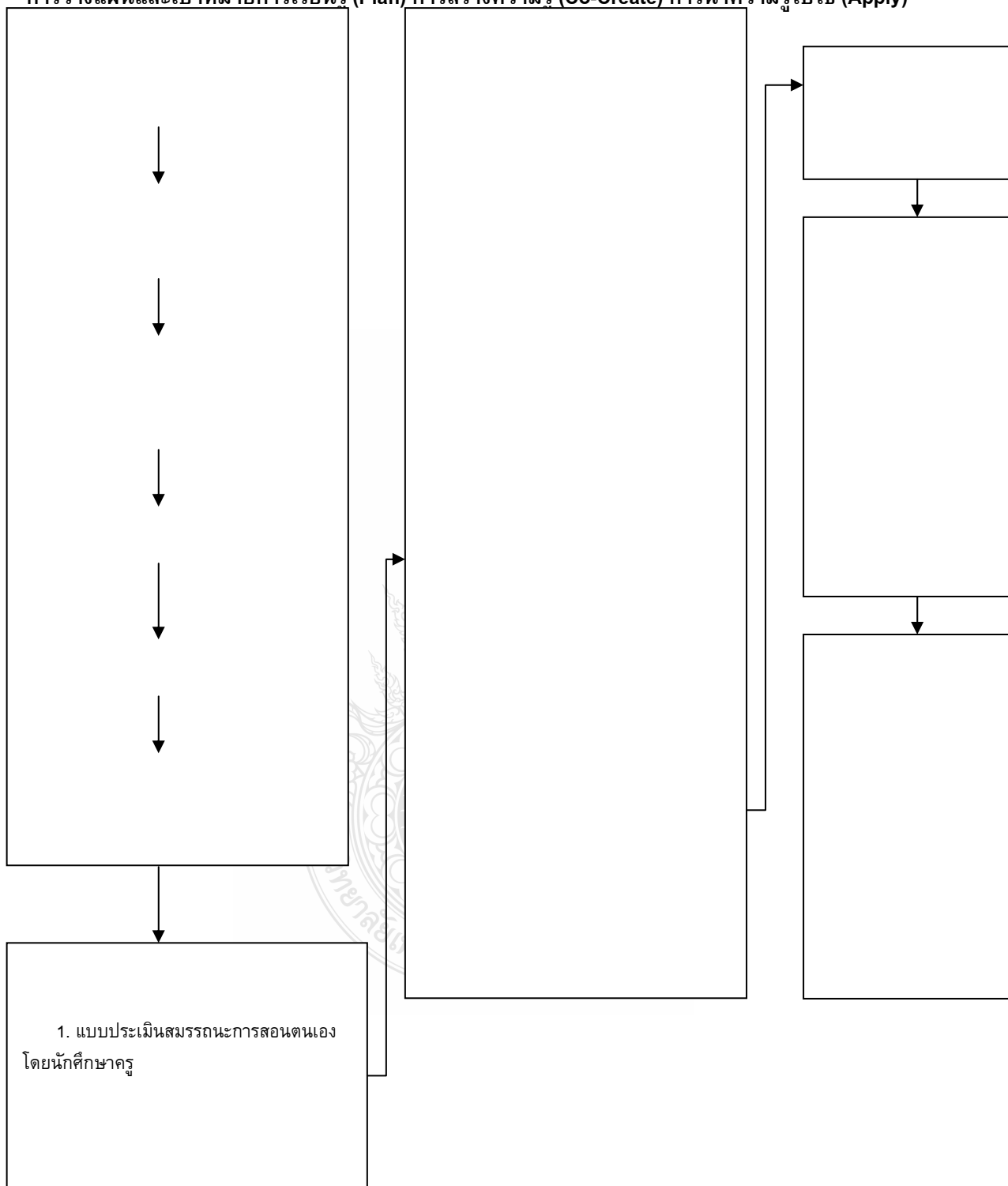
ตนเอง

A : Apply ผู้เรียนนำเสนอและ/ หรือนำความรู้ไปใช้ เพื่อเป็นการแสดงความรู้ของตนเองหรือกลุ่ม จากการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการจัดการความรู้ที่ผ่านมาทั้ง 3 ขั้นตอน โดยขั้นตอนนี้อาจมีการขยายความรู้ที่ได้ให้แก่สมาชิกที่ร่วมกิจกรรมทั้งห้องเรียนในแต่ละครั้ง เช่น การจัดทำ แผนที่ มโนทัศน์ การจัดนิทรรศการ การจัดทำป้ายนิเทศ รวมทั้งการลงมือปฏิบัติจริง

โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู แสดงดังภาพต่อไปนี้

การวางแผนและเป้าหมายการเรียนรู้ (Plan) การสร้างความรู้ (Co-Create) การนำความรู้ไปใช้ (Apply)

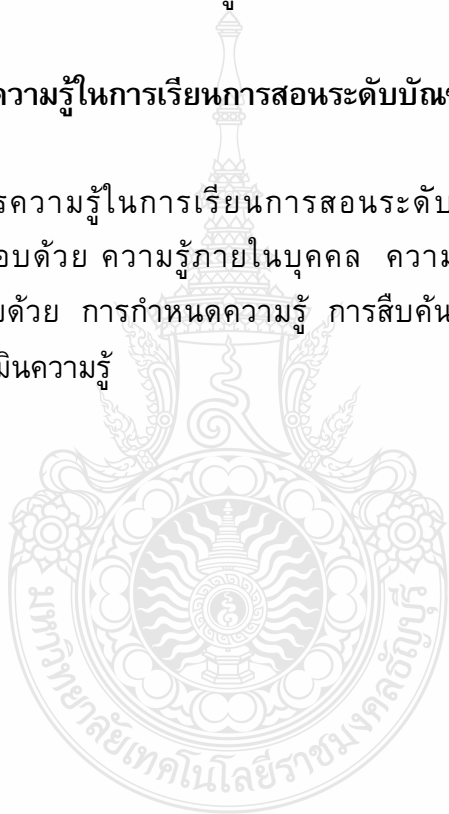

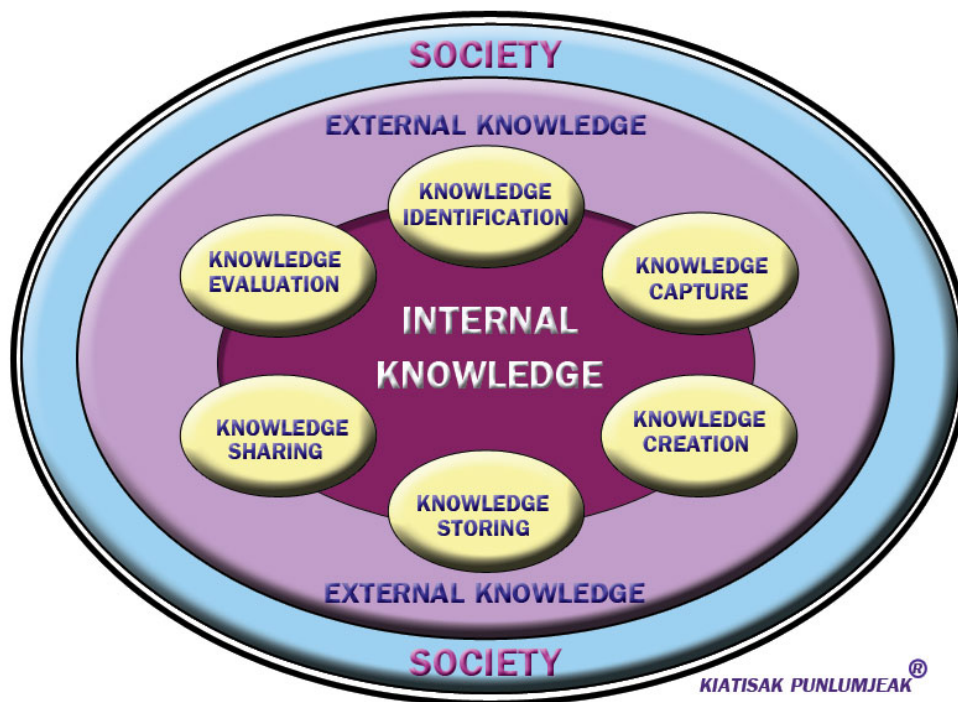
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้มีความเป็นไปได้สูงในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผลการเรียนรู้จะดีมากที่สุดหากมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้กับสาระความรู้ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเห็นผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงประจักษ์และสามารถวัดผลตามสภาพจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้อย่างเห็นได้ชัด

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ KML ตามขั้นตอน PPCA มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู และทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ดังนั้นการนำรูปแบบการสอนไปใช้จำเป็นต้องประยุกต์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษา ประสบการณ์และแหล่งเรียนรู้ของแต่ละสถาบัน กระบวนการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้สามารถเสริมสร้างทักษะและความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม ได้แก่ ด้านองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล และสังคม ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ การสืบค้นความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการประเมินความรู้

ภาพที่ 15 รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

จากภาพที่ 15 รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม ประกอบด้วย

1. การกำหนดความรู้ ประกอบด้วย ความรู้หลัก แนวปฏิบัติ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด เทคโนโลยี และการประเมินผล
2. การสืบค้นความรู้ ประกอบด้วย ข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ และปัญญา
3. การสร้างความรู้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการวัดและประเมินผล
4. การจัดเก็บความรู้ ประกอบด้วย เทคโนโลยีดั้งเดิม เทคโนโลยีกระบวนการ เทคโนโลยีสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสื่อบุคคล
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย การสื่อสารแบบทางเดียว การสื่อสารแบบสองทาง การสื่อสารแบบประสานเวลา การสื่อสารแบบต่างเวลา และการสื่อสารแบบผสมผสาน
6. การประเมินผลความรู้ ประกอบด้วย การประเมินผลระหว่างการดำเนินการ การประเมินผลหลังดำเนินการ การประเมินผลความรู้ การประเมินผลการทำงาน และการประเมินผลทัศนคติ

ในแต่ละกระบวนการประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

การกำหนดความรู้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดตำแหน่งผู้รับผิดชอบและวิธีติดต่อสื่อสาร 2) ความรู้หลัก 3) แนวปฏิบัติ 4) กลยุทธ์ 5) ตัวชี้วัด 6) เทคโนโลยีหรือเครื่องมือ 7) การประเมินผล และ 8) การอนุมัติหรือประกาศใช้การกำหนดความรู้

การสืบค้นความรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดความรู้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) กำหนดผู้สืบค้นความรู้ 4) การกำหนดระดับความรู้ 5) การกำหนดเครื่องมือ/สื่อในการสืบค้น และ 6) การอนุมัติหรือประกาศใช้การสืบค้นความรู้

การสร้างความรู้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดความรู้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) กำหนดผู้สร้างความรู้ 4) การกำหนดเนื้อหา 5) การกำหนดกิจกรรม 6) สื่อ 7) การวัดประเมินผล และ 8) การอนุมัติหรือประกาศใช้การสร้างความรู้

การจัดเก็บความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดความรู้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) กำหนดผู้จัดเก็บความรู้ 4) การกำหนดเทคโนโลยีหรือสื่อ และ 5) การอนุมัติหรือประกาศใช้การจัดเก็บความรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดความรู้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) การกำหนดวิธีการสื่อสาร 4) การกำหนดรูปแบบการสื่อสาร และ 5) การอนุมัติหรือประกาศใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การประเมินผลความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดความรู้ 2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) การกำหนดการประเมินผลระหว่างดำเนินการ 4) การกำหนดการประเมินผลหลังการดำเนินการ และ 5) การอนุมัติหรือประกาศใช้การประเมินผลความรู้

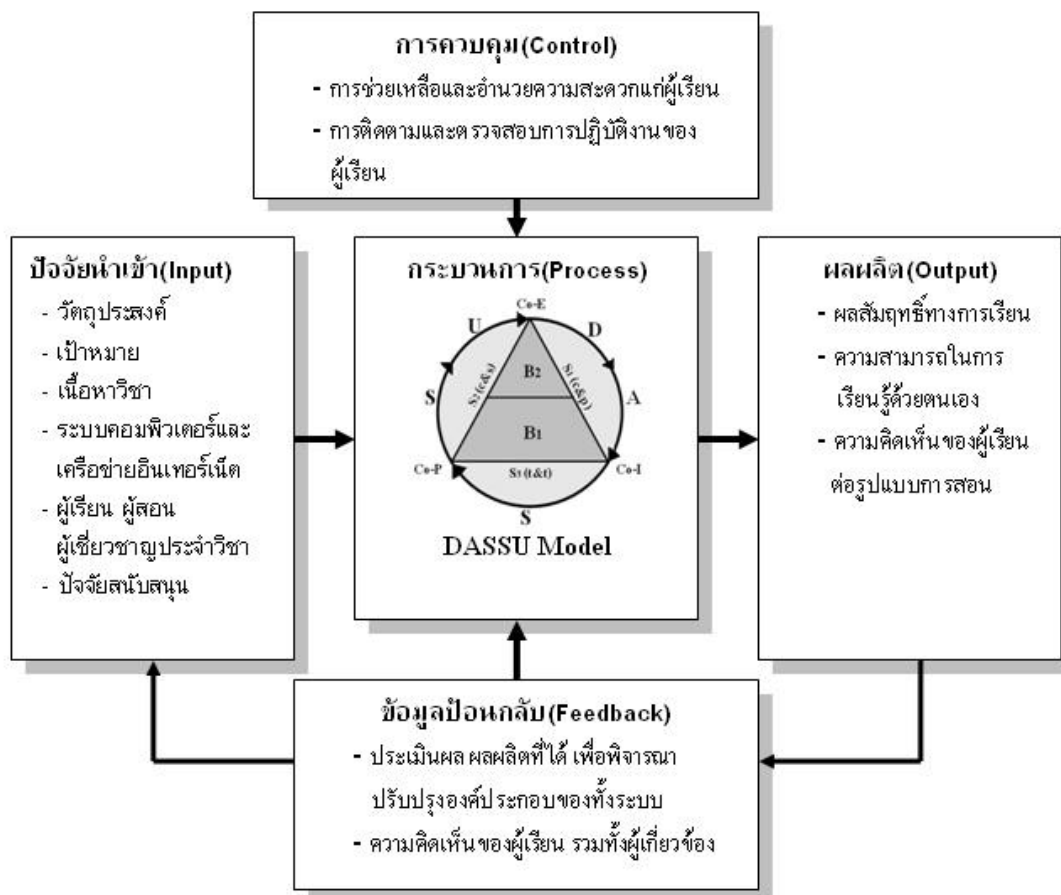
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

1. คณะดำเนินการจัดการความรู้ต้องมุ่งความรู้ที่จะจัดการสู่สังคมเป็นสำคัญทั้งความรู้ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กรชั้นเรียน ระดับองค์กรชุมชน และระดับสังคมไทย
2. คณะดำเนินการจัดการความรู้ต้องมีการกำกับตนเอง (Self – Directed)
3. คณะดำเนินการจัดการความรู้ต้องมีการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)
4. ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนเป็น “ผู้ให้คำปรึกษา” ที่คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกที่แท้จริง
5. บรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต้องเอื้อต่อการจัดการความรู้

รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา (รัฐกรณ์ คิดการ, 2551)

รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย

องค์ประกอบของรูปแบบ รูปแบบการสอนบนเว็บ พัฒนาขึ้นตามแนวคิดวิธีระบบ (Systematic Approach) มี 11 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาวิชา

ภาพที่ 16 รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา

1. **เป้าหมาย** เพื่อเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับผู้เรียน ในระดับอุดมศึกษา โดยการนำเอาแนวคิดและหลักการของการสอนบนเว็บ การจัดการความรู้ มาผสมผสานกับแนวคิดพื้นฐานการเรียนรู้ที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา และเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. **วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา และเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. **เนื้อหาวิชา** เนื้อหาวิชาที่ใช้ในพัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บในครั้งนี้ คือวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาในหัวข้อ นวัตกรรมการศึกษา แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

4. ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ควรประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) ซึ่งติดตั้งเว็บการสอนที่พัฒนาขึ้นตามรูปแบบ และเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไปยังเครื่องลูกข่ายต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้บริการการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

5. ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย

5.1 เว็บการสอนรายวิชา เป็น เสมือนห้องเรียนในอินเทอร์เน็ตและเป็นแหล่งพบปะของนักศึกษา ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญประจำวิชา

5.2 ห้องสมุดที่เสมือนจริง เป็นแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนบนเว็บ นักศึกษาสามารถค้นหาข้อมูลได้ทั่วโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้การค้นหาจากแหล่งบริการค้นหา(search engine) ต่าง ๆ บนเว็บ

5.3 บริการสนับสนุน ที่มีบนเว็บเป็นบริการเพื่อใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การค้นหา และจัดเก็บข้อมูลความรู้ต่างๆ

6. กระบวนการเรียนการสอน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการสอนบนเว็บร่วมกับแนวคิดการจัดการความรู้ รูปแบบการสอนบนเว็บพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ ของผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เรียกว่า รูปแบบดัสสุ (DASSU Model) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ “ วาดฝันตามหามันให้เจอ ฉันทันและเธอร่วมสร้าง อย่าทิ้งขว้างต้องเก็บไว้ รู้จักใช้เมื่อจำเป็น” โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1. “วาดฝัน” (Defining : D) เป็นกิจกรรมซึ่งนักศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ โดยพิจารณาตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา แล้วร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในลักษณะของการเรียนรู้ก่อนการปฏิบัติ (BAR : Before Action Review) แล้วสำรวจและประเมินตนเอง (self-assessment) ว่าแต่ละองค์ประกอบที่จะไปสู่เป้าหมายตนเองมีความรู้อยู่ในระดับใด มีองค์ประกอบใดบ้างที่รู้ดีแล้วองค์ประกอบใดบ้างที่ยังไม่รู้

6.2 “ตามหามันให้เจอ” (Acquisition: A) เป็นกิจกรรมที่นักศึกษากำหนดแนวทางหรือวิธีการ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ โดยการวางแผนการเรียนรู้ (learning plan) ของตนเอง แล้วดำเนินการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามแผนที่วางไว้

6.3 “ฉันทันและเธอร่วมสร้าง” (Sharing: S) เป็นกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้ ที่ตนเองหามาได้มาแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยน และร่วมกันสร้างความรู้ โดยช่วยกันเขียนและแก้ไขในสารานุกรมเสรี(wiki pedia) และในblogs และชุมชนที่รวมตัวกันโดยสมัครใจมี 3 ระดับ1) ชุมชนคนสนใจ (Community of Interest: Co-I) 2) ชุมชนคนปฏิบัติ(Community of Practice: Co-P) 3) ชุมชนคนเชี่ยวชาญ (Community of Expert : Co-E) นอกจากนี้ในกระบวนการเรียนรู้ ยังนำเอากลยุทธ์การจัดการความรู้ 3 กลยุทธ์มาบูรณาการเข้าในกระบวนการนี้ด้วย คือ 1) กลยุทธ์การจัดให้เป็นระบบและบุคคลสู่บุคคล(Codified & Personalized Strategies : S1) กลยุทธ์การจัดให้เป็นระบบ (Codified) 2) กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนความรู้ และการสร้างเกี่ยวความรู้

6.4 “อย่าทิ้งขว้างต้องเก็บไว้” (Storage : S) เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาทำการตรวจสอบหรือเปรียบเทียบ (Benchmarking : B1) เพื่อยืนยันว่าความรู้ที่หามาได้ว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และเพื่อหาข้อสรุปว่าความรู้หรือแนวปฏิบัติใดเป็นความรู้หรือแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice : B2) โดยการกลั่นกรอง สังเคราะห์ จัดระเบียบเชื่อมโยงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากสารานุกรมเสรี(wiki pedia) และ blogs ของเพื่อนสมาชิก เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ของตนเอง แล้วทำการบันทึกจัดเก็บอย่างเป็นระบบใน blogs ของตนเอง

6.5 “รู้จักใช้เมื่อจำเป็น” (Utilization : U) เป็นกิจกรรมการทดสอบความรู้ในแต่ละหัวข้อ เพื่อประเมินตนเองว่ามีความรู้ในระดับใด และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์นั้น ประเมินชิ้นงานที่สร้างจากความรู้ที่ได้มา รวมทั้งกิจกรรมทบทวนการเรียนรู้หลังการปฏิบัติ (AAR : After Action Review) เพื่อทำการสรุปและประเมินร่วมกันว่าความรู้ที่แสวงหามาได้ในแต่ละเรื่อง บรรลุผลตามเป้าหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด และถ้าจะดำเนินการในทำนองนี้อีก ควรมีการแก้ไขปรับปรุงในด้านใดบ้าง

7. **ปฏิสัมพันธ์** เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มที่สนใจเรื่องเดียวกันร่วมมือกันปรึกษาอภิปรายภายในกลุ่ม การติดต่อกับผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญประจำวิชาผ่านเว็บ

8. **ผู้เรียน** มีบทบาทหน้าที่ในการเรียนด้วยตนเองผ่านเว็บ และเรียนรู้ด้วยการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการปฏิบัติกิจกรรม ตามขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการสอน มีการซักถามปัญหากับผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญประจำวิชา รวมทั้งการปรึกษาหารือกับเพื่อนสมาชิก

9. **ผู้สอน** มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้จัดการการเรียนรู้เตรียมความพร้อม อำนวยความสะดวก ติดตาม และคอยดูแลช่วยเหลือการดำเนินการจัดการเรียนรู้บนเว็บ ประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้บนเว็บ รวมทั้งให้คำแนะนำปรึกษาแนวทางการเรียน และ ต้องคอยจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ และตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

10. **ผู้เชี่ยวชาญประจำวิชา** เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งคัดเลือกและแต่งตั้งจากคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอน วิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยเป็นผู้ที่จะนำความรู้มาเป็นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมอบหมายให้แต่ละคนรับผิดชอบในแต่ละหัวข้อเนื้อหา มีบทบาทหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาขณะมีปัญหา ในทุกขั้นตอนของการกระบวนการเรียนรู้

11. **การประเมินผล** เป็นการประเมินผลจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยการทดสอบและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ด้านความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปใช้โดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ ประเมินและเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก่อนและหลังเรียน โดยใช้เครื่องมือประเมินความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้น และการสอบถาม

จากการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ในประเทศ 27 รูปแบบ และคัดสรรมา 18 รูปแบบ และศึกษาเพิ่มเติมอีก 2 รูปแบบ รวมเป็น 20 รูปแบบ เห็นว่ามีการนำมาใช้ทางการศึกษาเพื่อจัดการความรู้ของหน่วยงานและบุคลากร และยังมีความพยายามนำมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลดังรายละเอียดปรากฏในบทที่ 4 ต่อไป

ความรู้เชิงสร้างสรรค์

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มุ่งเน้นการจัดการความรู้ที่เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้เชิงสร้างสรรค์ยังมีเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก แต่พอจะกล่าวได้ดังนี้

ความรู้เป็นสิ่งที่ขึ้นกับพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม (วิจารณ์ พานิช, 2547)

1. Know-what เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริง เป็นความรู้ในระดับที่ผู้จบการศึกษามหาวิทยาลัยใหม่ ๆ

2. Know-how เป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง เป็นความรู้ที่มีอยู่ในผู้จบมหาวิทยาลัยออกไปทำงาน 2-3 ปี ภายใต้สภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อน

3. Know-why เป็นความรู้เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลของประสบการณ์แก้ปัญหาที่ซับซ้อนและนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

4. Care-why เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ซับซ้อนมาจากภายในตนเอง

สอดคล้องกับ ธนพรรณ กุลจันทร์ (2549) ได้กล่าวว่าความรู้ที่เรามีและได้รับตลอดชีวิตสามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ระดับคือ (ธนพรรณ กุลจันทร์, 2549)

1. Know-what หมายถึง เรารู้ความจริงอะไรบ้าง นั่นก็คือข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เราควรรู้พึงรู้ เป็นความรู้ในระดับของนักศึกษาที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษา คือ เรียนรู้ในเรื่องราวทั้งหมดของวิชาชีพของตนเองแล้ว สามารถทำงานได้ แต่ยังไม่เข้าใจประสบการณ์และการตัดสินใจก็ยังไม่ดีนัก

2. Know-how หมายถึง เรารู้วิธีที่จะทำ ว่าควรทำอย่างไร เป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกที่เป็นจริง ไม่ใช่แค่ในตำราเรียน เป็นความรู้ของคนที่จบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยไปทำงาน 2-3 ปี เขาจะได้นำเอาความรู้ที่ตนมีจากในมหาวิทยาลัยมาใช้งานจริง หัดแก้ไขปัญหา ซึ่งบางครั้งก็สำเร็จ บางครั้งก็ไม่สำเร็จ แต่ทั้งหมดที่เขาได้รับก็คือประสบการณ์ทำให้การตัดสินใจแก้ปัญหาในอนาคตของเขาดีขึ้น

3. Know-why หมายถึง เราทราบถึงต้นตอของสิ่งที่เกิดขึ้น ว่าทำไมมันจึงเกิด เราไม่ได้แค่สามารถแก้ไขปัญหาเท่านั้น แต่เรารู้ที่มาของปัญหา รู้เหตุผลของมัน ทำให้สามารถป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นหลังจากผ่านประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนมาหลาย ๆ ครั้ง และนำความรู้นี้มาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ๆ ที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

4. Care-why หมายถึง ความรู้ในเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากภายในตัวคน หลังจากที่ มีประสบการณ์มาอย่างโชกโชน และได้รับฟังประสบการณ์ของคนอื่น ๆ แล้วนำมามองทั้งหลายมา วิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดเป็นความคิดของตนเองที่สามารถนำมาใช้ได้จริง คำที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้มีอยู่มากมาย ได้แก่ ประสบการณ์ ซึ่งเป็นทั้งตัวความรู้เอง และเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ ความ เป็นจริง (truth) ความรู้ต้องเชื่อมโยงกับความเป็นจริง และความเป็นจริงเป็นบ่อเกิดของความรู้ ความซับซ้อน (complexity) คนมีความรู้จะมีความเข้าใจความซับซ้อน และความเข้าใจความซับซ้อน ก็จะช่วยให้เกิดความรู้ การตัดสินใจหรือวินิจฉัย (judgement) คนเราใช้ความรู้เป็นเครื่องตัดสินใจ สถานการณ์ใหม่โดยการเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีอยู่แล้ว และใช้การตัดสินใจตรวจสอบความพอเพียง ของความรู้ที่ตนมีอยู่แล้ว และเพิ่มเติมความรู้จากประสบการณ์ใหม่ สามัญสำนึก (common sense) คนมีความรู้จะมีความสามารถใช้สามัญสำนึกในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี คุณค่าและความเชื่อ (value & belief) เป็นส่วนประกอบที่แฝงอยู่ในความรู้จนเป็นเนื้อเดียวกัน ถ้ามีคุณค่าหรือความเชื่อ พื้นฐานต่างกัน จะพัฒนาความรู้จากเหตุการณ์เดียวกัน ออกมาเป็นความรู้คนละชุด และแตกต่างกัน ได้อย่างมาก

จากความรู้ที่ออกเป็น 4 ระดับ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นความรู้ในระดับ 4 คือ ระดับ Care-why ที่เป็นความรู้ในเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นภายในตัวคน และยังมีนักการศึกษาที่แบ่งความรู้ตามแนวคิดพุทธิปัญญา ดังนี้

Anderson และ Krathwohl (2001) ได้แบ่งความรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา (cognitive domain) โดยได้พัฒนาจากแนวคิดของ Bloom (1956) ออกเป็น 6 ชั้น ดังนี้ (ปราวินยา สุวรรณณัฐโชติ, 2553)

1. จำ (Remember)
2. เข้าใจ (Understand)
3. ประยุกต์ใช้ (Apply)
4. วิเคราะห์ (Analyze)
5. ประเมิน (evaluate)
6. สร้างสรรค์ (create)

จากการแบ่งความรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา ความรู้เชิงสร้างสรรค์จะเป็นขั้นที่ 6 คือ ขั้นสร้างสรรค์ ซึ่งมีขั้นการเรียนรู้ ความหมาย และตัวอย่างคำกริยาที่ใช้ในการเขียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์ (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, 2553)

กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์		
ขั้นของการเรียนรู้	ความหมาย	ตัวอย่างคำกริยาที่ใช้ในการเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้
6.1 สร้างความเป็นไปได้ (Generating)	เสนอแนวทางที่เป็นไปได้	เสนอ ออกแบบ สร้างสรรค์ จัดทำ ประดิษฐ์
6.2 วางแผน (Planning)	กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ ประสบ ผลสำเร็จ	
6.3 ผลิตงาน (Producing)	ประดิษฐ์/ ผลิตงาน	

จะเห็นได้ว่าความรู้เชิงสร้างสรรค์จะเป็นระดับและขั้นสูงที่สุดของความรู้ และกล่าวได้ว่าความรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากภายในตนเองหลังจากเกิดประสบการณ์ และรับฟังจากคนอื่น แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเพิ่มเติมความรู้ ซึ่งความรู้จะมีลักษณะ ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ ความรู้ในเชิงวิธีการ และความรู้เชิงอภิปราย โดยขั้นสร้างสรรค์ ประกอบด้วย สร้างความเป็นไปได้ วางแผน และผลิตงาน

สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากการที่ทั่วโลกได้หันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาประเทศ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นฐานในการส่งเสริมให้เกิดสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

สังคมสร้างสรรค์

แนวโน้มที่สำคัญประการหนึ่งในปัจจุบัน คือ การที่เรากำลังก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการสร้างสรรค์(Creative Society) ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก โดยในสังคมยุคใหม่นั้น จะเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องมาจากสังคมแห่งความรู้ ที่ท่านผู้อ่านคุ้นเคยกันอยู่ในช่วงหลาย ๆ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากมองว่าในปัจจุบันเรื่องของความรู้เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอแล้ว การบริหารความรู้ได้กลายเป็นสิ่งที่พื้นฐานและจำเป็นสำหรับองค์กรทุกแห่ง ในขณะเดียวกัน พัฒนาการของเทคโนโลยี ทำให้ความรู้ที่เราต้องการสามารถหามาได้ด้วยปลายนิ้วสัมผัส ดังนั้น พัฒนาการต่อไปของสังคมจึงเป็นการต่อยอดจากการเป็นเพียงแค่สังคมแห่งความรู้ กลายเป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค์ (พลุ เดชะรินทร์, 2552)

เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ปัจจุบันคำศัพท์ที่พูดถึงกันมากก็คือเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy และดูเหมือนว่าทุกคนทุกภาคส่วนจะฝากความหวังไว้กับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์กันมาก ตลอดจนผู้รู้หลายๆ ท่านมองว่าเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นทางรอดและทางออกของประเทศไทย

สำหรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ประเด็นแรกก็คือ นิยามหรือคำจำกัดความของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ นิยามที่ดูเหมือนจะเป็นที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในไทยนั้นที่ระบุว่า เป็น “แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐาน ทางวัฒนธรรม การส่งเสริมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่” ส่วนสภาพัฒน์ได้กำหนดขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ครอบคลุม การสืบทอดทางมรดกและวัฒนธรรม ศิลปะ สื่อสมัยใหม่ และงานสร้างสรรค์และออกแบบ

ความแตกต่างของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์กับเศรษฐกิจบนฐานองค์ความรู้ ก็คือเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จะเน้นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น แต่ถ้าเป็นเศรษฐกิจบนฐานองค์ความรู้เน้นการทำงานที่อาศัยความรู้เป็นหลัก อย่างไรก็ตามขอบเขตของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์นั้น Department of Cultural Media and Sports ของอังกฤษระบุอุตสาหกรรมที่อยู่ในเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ไว้ 13 อุตสาหกรรมด้วยกัน ดังนั้นการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์และจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้กำหนดนโยบาย แต่หากมองเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ให้กว้างกว่าที่กำหนดไว้ เนื่องจากเรื่องของความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่านั้นสามารถที่จะเกิดขึ้นมาได้ในทุกอุตสาหกรรม สิ่งที่เราควรจะสนับสนุนนั้นไม่ใช่อยู่ที่อุตสาหกรรมเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น แต่ควรจะทำให้ประเทศไทยเป็น Creative Economy อย่างแท้จริง นั่นคือทุกอุตสาหกรรม ทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับการคิดค้น และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่า เนื่องจากการเศรษฐกิจที่เป็น Knowledge Economy นั้นไม่เพียงพอแล้ว ความรู้ที่ทุกคนสามารถแสวงหาได้อย่างถูก เร็ว และง่ายขึ้น และคอมพิวเตอร์ก็สามารถที่จะทำงานและคิดแทนมนุษย์ได้ในหลายๆ อย่าง ดังนั้น อนาคตของประเทศ อุตสาหกรรม และองค์กรต่างๆ ไม่ได้อยู่บนแค่ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเน้นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่าด้วย

การคิดเชิงออกแบบหรือ Design Thinking นั้นไม่ควรจะจำกัดอยู่เฉพาะอุตสาหกรรมบางอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่ควรจะสามารถนำแนวคิดในเรื่องของการคิดเชิงออกแบบและสร้างสรรค์ไปใช้กับอุตสาหกรรมอื่นๆ ด้วย ในอุตสาหกรรมการศึกษา สิ่งที่จะต้องพิจารณาก็คือจะใช้แนวคิดของการออกแบบและสร้างสรรค์ มาช่วยในการคิดค้นรูปแบบหรือวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ๆ เช่น การทำ Quiz เล็กๆ ให้นิสิตที่เรียนเข้ามาทำบน Facebook

ดังนั้น สิ่งที่ยากจะให้ช่วยกันมองก็คือไม่ยากจะให้ตีกรอบเรื่องของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ไว้ที่อุตสาหกรรมเพียงไม่กี่อุตสาหกรรม (ถึงแม้จะเป็นนโยบายของรัฐบาล) แต่ทุกอุตสาหกรรมควรจะช่วยกันมองว่าจะนำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาปรับใช้กับการดำเนินงานของตนเองได้อย่างไร เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ไม่ควรจะตีกรอบตัวเองอยู่ภายใต้ไม่กี่อุตสาหกรรม แต่ทุก ๆ อุตสาหกรรมควรที่จะสามารถทำให้ตนเองเป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ (พสุ เดชะรินทร์, 2553)

Creative Economy คือ ระบบเศรษฐกิจที่สะท้อนถึงกระบวนการซึ่งรวมเอาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเข้าไว้ด้วยกัน และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน จึงทำให้ Creative Economy โดดเด่นขึ้นมาท่ามกลางระบบการผลิตอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิมและภาคการเกษตร

Creative Industry หรืออุตสาหกรรมที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงวงจรการสร้างสรรค การผลิต และการจำหน่ายสินค้าและบริการที่ใช้ทุนทางปัญญาเป็นปัจจัยการผลิตพื้นฐาน ซึ่งก็คือ กิจกรรมต่างๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้อันประกอบด้วยศิลปะ การสร้างรายได้จากการค้า และทรัพย์สินทางปัญญา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งลิขสิทธิ์) อุตสาหกรรมในกลุ่มนี้สามารถผลิตได้ทั้งสินค้าที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้อันมีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และมีเป้าหมายทางการตลาด นอกจากนี้ สินค้าที่มีความคิดสร้างสรรค์ยังสามารถเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นเป็นพิเศษ หรือผลิตครั้งละจำนวนมาก ซึ่งเกิดจากการเชื่อมต่อกันระหว่างช่างฝีมือหรือหัตถกรรม และภาคอุตสาหกรรมได้ กลุ่มอุตสาหกรรมที่อยู่ภายใต้คำจำกัดความดังกล่าว หรือกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกันจะประกอบไปด้วย กลุ่มองค์ความรู้ดั้งเดิม เช่น ศิลปะหัตถกรรม, กลุ่มการแสดงศิลปะ เช่น การละคร, กลุ่มสิ่งพิมพ์และวรรณกรรม เช่น หนังสือ, กลุ่มดนตรี เช่น คอนเสิร์ต และ CD, กลุ่ม Visual Arts เช่น ภาพเขียน, กลุ่ม Audio-Visuals เช่น ภาพยนตร์และโทรทัศน์, กลุ่มงานออกแบบ เช่น สถาปัตยกรรม และกลุ่มดิจิทัลและมัลติมีเดีย เช่น ซอฟต์แวร์ และเกม เป็นต้น

การดำเนินนโยบาย Creative Economy ของไทย หน่วยงานด้านยุทธศาสตร์ของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความรู้และความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา “คน” ให้มีความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมให้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาให้กลายเป็นนโยบายแห่งชาติ สภาพัฒน์ฯ ได้พยายามจัดกลุ่มของ CI ตามลักษณะของบัญชีรายได้ประชาชาติ แบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ 1) งานฝีมือและหัตถกรรม (Crafts) 2) งานออกแบบ (Design) 3) แฟชั่น (Fashion) 4) ภาพยนตร์และวิดีโอ (Film & Video) 5) การกระจายเสียง (Broadcasting) 6) ศิลปะการแสดง (Performing Arts) 7) ธุรกิจโฆษณา (Advertising) 8) ธุรกิจการพิมพ์ (Publishing) 9) สถาปัตยกรรม (Architecture) ข้อมูลของสำนักบัญชีประชาชาติ ปี 2549 ระบุว่ามูลค่าของ CI ของทั้ง 9 กลุ่มข้างต้นคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 10.4 ของ GDP

โดยมีมูลค่ารวมประมาณ 848,000 ล้านบาท และมีมูลค่าการส่งออกในปี 2549 ประมาณ 289,000 ล้านบาท ไทยมีวัตถุดิบที่สามารถพัฒนาขึ้นเป็นสินทรัพย์สร้างสรรค์ (Creative Assets) อยู่มหาศาล ไม่ว่าจะเป็นในด้านรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งสามารถนำไปสร้างเสริม CE ได้เป็นอย่างดี ด้านรูปธรรม มีพระบรมมหาราชวัง พระแก้วมรกต พระพุทธรูปปางมารวิชัย วัดวาอาราม เรือสุพรรณหงส์ อาหารไทย รำไทย นวดไทย ข้าวไทย ผลไม้ไทย ผ้าไหมไทย สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน ฯลฯ แหล่งท่องเที่ยว เช่น อโยธยา สุโขทัย เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา เขาวิหาร ลำปาง เขาพระวิหาร เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ ฯลฯ ด้านนามธรรม มีเรื่องราวของ Siamese Twins อิน-จัน (คำว่า Siamese สามารถช่วยสร้าง CE ได้เป็นอย่างดีเพราะฝรั่งรู้จัก Siamese Twins/ Siamese Cats แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าประเทศไทยกับสยามคือประเทศเดียวกัน บ้างก็นึกว่า Thailand คือ Taiwan) สะพานข้ามแม่น้ำแคว เขาตะปู (ในตอนหนึ่งของภาพยนตร์ 007 James Bond) ฯลฯ

วัตถุดิบเหล่านี้กำลังรอคอยการพัฒนาขึ้นเป็น Creative Assets เพื่อเป็นปัจจัยในการสร้าง Creative Industries หัวใจสำคัญของการพัฒนาก็คือความคิดสร้างสรรค์ (Creative Ideas) ซึ่งมีได้ติดตัวทุกคนมาแต่กำเนิด หากเกิดขึ้นจากการมีทักษะในการคิด (Thinking Skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) ซึ่งต้องมีการเรียนการสอน ฝึกฝนกันในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง

แผนงานกระตุ้นเศรษฐกิจระยะที่ 2 (2553-2555) ของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ งานสร้าง CE ได้รับเงินจัดสรรรวม 17,585 ล้านบาท โดยจัดสรรให้แก่การส่งเสริมและพัฒนาการตลาดวัฒนธรรมและภูมิปัญญา การส่งเสริมเอกลักษณ์ด้านศิลปะและวัฒนธรรม การส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมช่างฝีมือไทย การส่งเสริมอุตสาหกรรมสีอนเท็กและซอฟต์แวร์ การส่งเสริมอุตสาหกรรมรวมออกแบบและสินค้าเชิงสร้างสรรค์ และการขับเคลื่อนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หากประเทศของเราจะอยู่ได้ดีในหลายทศวรรษหน้า ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศเราจำเป็นต้องพัฒนาจากระดับต่ำสุด คือ เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยปัจจัยการผลิต (Factor-driven Economy) คือ การใช้การผลิตด้วยต้นทุนต่ำเป็นปัจจัยสำคัญ) เพื่อเข้าสู่ระดับความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นเป็นลำดับคือ เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ (Efficiency-driven Economy) และเศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation-driven Economy)

หลักการสร้าง Creative Economy ควรสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งด้านการศึกษา สร้างเด็กให้กล้าคิดกล้าแสดงออก ภาครัฐต้องสร้างพื้นที่หรือระบบสาธารณูปโภคให้เหมาะกับธุรกิจยุคใหม่เพื่อก้าวไปสู่ Creative Economy ต้องเลือก Flagship Industry และสร้าง Show Case ซึ่งไทยมีศักยภาพสูงหลายด้าน อาทิ การสร้างภาพยนตร์ กรุงเทพฯ เป็นสถานที่สมบูรณ์แบบที่จะดึงดูดการสร้างหนังระดับโลกเข้ามา มีพื้นที่ มีศิลปินที่เก่ง สิ่งทอ แฟชั่น ดีไซน์ สามารถดึงวัฒนธรรมต่างๆ เข้ามาผนวกเป็นแฟชั่นดีไซเนอร์ การผลิตจิวเวลรี่ ซึ่งรัฐต้องช่วยเหลือด้านภาษีวัตถุดิบ การสร้างศูนย์ศิลปะนานาชาติ ปัจจุบันศูนย์ศิลปะบางไทโร พัฒนางานด้านหัตถกรรมให้มีประสิทธิภาพ

มองตลาดว่าต้องการสินค้ารูปแบบใด ด้านการท่องเที่ยวควรจะขายศิลปวัฒนธรรมให้มากขึ้น รวมทั้งการสร้างแบรนด์ของประเทศ (National Brand) นำวัฒนธรรมที่สั่งสมเป็นมรดกโลกมาใช้ อาทิ อยุธยา สุโขทัย (วารสารณ์ สามโกเศศ, 2553)

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาประเทศกำลังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยสังคมสร้างสรรค์ที่มีความรู้เป็นฐานในการพัฒนาซึ่งต้องเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วย แต่ละประเทศได้มีการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์หลายกลุ่มแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามทุกกลุ่มอุตสาหกรรมต้องหันมาพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างทางการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

การเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ครั้งนี้ได้เน้นในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เอกสารสิ่งพิมพ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, ม.ป.ป.)

สภาพทั่วไป วิธีการเรียนการสอนที่พบมากที่สุดจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ การสอนที่เน้นการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้น รองลงมาได้แก่ การสอนที่เน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ นอกจากนี้การสอนในลักษณะอื่น ๆ จะมีจำนวนใกล้เคียงกันได้แก่ การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบผสมผสานการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากครู และการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

สภาพการจัดการเรียนการสอนของไทย การบริหารจัดการการศึกษาไทยที่ผ่านมารัฐผูกขาดการจัดการศึกษาเสียเองเป็นส่วนใหญ่ ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและขั้นตอนต่าง ๆ ของทางราชการไม่เอื้อให้การบริหารการตัดสินใจเป็นไปได้โดยฉับไว สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนคือการขาดความร่วมมือของสังคม การขาดเอกภาพเชิงนโยบายมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบทำให้ยากต่อการวางแผนและการบริหารการศึกษาให้มุ่งไปยังจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ การขาดการประสานงานที่ดี ความไม่คล่องตัวด้านการบริหาร และจากปัญหาของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาภายใต้กรอบระเบียบของทางราชการ

สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีตามสาขาวิชาต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีสภาพการจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยี วิธีการสอนของอาจารย์ใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ สื่อการสอนที่ใช้ส่วนมาก ได้แก่ ซอล์กและกระดานดำ หนังสือและตำราสำหรับการค้นคว้าเพิ่มเติมยังไม่เพียงพอ

2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนนักศึกษาต่อห้องเรียนมากเกินไป ผู้เรียนมีพื้นฐานหรือความรู้เดิมยังไม่เพียงพอ วิธีการสอนของอาจารย์ส่วนมากใช้การบรรยายนอกจากนั้นมีการอภิปรายซักถาม การสัมมนา การศึกษาภาคสนาม และการเชิญวิทยากรมาบรรยาย ตำราส่งเสริมการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี จากสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของประเทศไทยทำให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติซึ่งจะต้องเร่งแก้ไข หรือดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนและการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในระบบการศึกษาต่าง ๆ ทั้ง 3 ระบบ มีดังนี้

1. การศึกษาในระบบ พบปัญหาการให้บริการยังไม่ทั่วถึง ในระบบการศึกษาที่สูงขึ้นเด็กมีโอกาสได้เรียนน้อยลงตามลำดับ เพราะระบบการศึกษาไทยเป็นระบบแพ็คดอก เอวชวินัย 18-24 ปีได้เรียนชั้นอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 16.5 ของประชากรกลุ่มอายุเดียวกัน

2. การศึกษานอกระบบ ยังไม่มีการรายงานการประเมินผลอย่างจริงจังจึงยังไม่แน่ใจว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีแต่เชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพหรือไม่

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาจากประสบการณ์และแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นิตรรศการ การประชุมสัมมนา ต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอและค่อนข้างกระจัดกระจาย อีกทั้งคุณภาพแตกต่างกันไป และสื่อที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุดคือ โทรทัศน์ วิทยุ ส่วนใหญ่ยังเน้นเรื่องความบันเทิง และการค้ามากกว่าเพื่อการให้ความรู้หรือ ข้อมูล ข่าวสาร

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีในด้านต่าง ๆ

1. ด้านผู้สอน พบปัญหาเช่น ผู้สอนมักมีการสอนแบบบรรยายวิธีการสอนใช้การถ่ายทอดความรู้ไม่ถ่ายทอดความคิดเป็น ทำ เป็น มุ่งเน้นการท่องจำ ไม่สามารถปลูกฝังการรักที่จะเรียนรู้ เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ขาดทักษะและเทคนิคในการผลิตและใช้อุปกรณ์การสอน ขาดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง การเรียนการสอนเน้นด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพในเชิงจริยธรรม การใช้วิธีสอนเป็นกลุ่มใหญ่เป็นวิธีที่ทำให้ครูและศิษย์ไม่ค่อยมีความใกล้ชิดกัน เป็นต้น

2. ด้านผู้เรียน บุคลิกภาพของบัณฑิตยังบกพร่องในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความอดทน ความอดทน และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังพบว่าบัณฑิตในระดับปริญญาตรีขึ้นไปขาดทักษะและประสบการณ์ในการค้นคว้าวิจัย ขาดทักษะในการเขียนเรียงความภาษาไทย และไม่สามารถสื่อสารข้อความให้เข้าใจโดยใช้ภาษาอังกฤษได้

3. ด้านหลักสูตร พบปัญหาเช่น ยังไม่มีการบูรณาการหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สมบูรณ์ ในสาขาวิชาที่เรียนแต่สอนให้ผู้เรียนเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หลักสูตรการเรียนการสอนลอกเลียนมาจากตะวันตกมากเกินไป วิชาที่มีลักษณะเป็นวิชาเดี่ยว มักเน้นความเป็นวิชาการเฉพาะสาขาวิชานั้น มากกว่าจะเน้นลักษณะบูรณาการตามเป้าหมายวิชาพื้นฐานอย่างจริง

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบปัญหาได้แก่ ห้องสมุดไม่ทันสมัย ไม่สามารถที่จะเป็นคลังแห่งความรู้ที่เพียงพอที่คณาจารย์จะหาความรู้เพิ่มได้ ตำราอันเป็นสื่อการสอนหลักในปัจจุบันจำนวนมากมีคุณภาพต่ำ ขาดวัสดุการฝึก อุปกรณ์การศึกษาที่เหมาะสมจำเป็นและทันสมัย

การปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2543)

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมา นอกจากปัญหาทางการคลังและการธนาคารซึ่งเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจโดยตรงแล้ว ปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น สังคม – วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม และการศึกษา ล้วนเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

การปฏิรูปการศึกษานับเป็นมาตรการสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศย่อมต้องการการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนาคนของประเทศให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ

ในส่วนของ การปฏิรูปการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น เป็นการพัฒนาคนของประเทศให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างสูงจำเป็นที่จะต้องได้รับการปฏิรูปเป็นอย่างยิ่ง โดยในสภาพปัจจุบันได้เกิดความต้องการในการพัฒนาความรู้และทักษะที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น การสร้างหลักเกณฑ์และรูปแบบของหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาจะช่วยให้สถาบันการศึกษาได้นำไปดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอนและจัดการศึกษาตามความสามารถของสถาบันทางการศึกษาแต่ละแห่งได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การปฏิรูปการเรียนการสอน และการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษา นอกจากมีความจำเป็นที่ต้องเร่งรัดดำเนินการโดยเร่งด่วนให้ทันตามกรอบเวลาของการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมแล้ว การพัฒนาหลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ตามที่ได้เสนอไว้จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอน การบริหารวิชาการและการประกันคุณภาพที่จะทำให้หลักสูตรได้นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2543)

การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2543)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้น มานั้นถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีปฏิบัติของการศึกษาที่สำคัญของประเทศไทย เป็นการเปลี่ยนในลักษณะที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ทั้งระบบ ครอบคลุมกระบวนทัศน์ในเรื่องของจุดมุ่งหมายสาระของการสอน กระบวนการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการตรวจสอบประเมิน

ในส่วนของกระบวนการเรียนการสอนนั้น พระราชบัญญัติได้พูดไว้ชัดเจนว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ

เต็มศักยภาพ” (มาตรา 22) นอกจากนั้นในมาตรา 24 ยังพูดถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ การให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา รวมถึงการเน้นให้ผู้สอน ผู้เรียนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนการทัศน์ใหม่และการปฏิรูปใหม่ที่จะต้องเกิดขึ้นในทุกระดับของการศึกษา

สำหรับระดับอุดมศึกษาเองนั้นก็ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรา 28 ว่า “...มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนา สังคม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นเช่นเดียวกับการศึกษาระดับอื่น ๆ ที่จะต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวมา มีผลโดยตรงต่อสถาบันอุดมศึกษาในการจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้การศึกษาของชาติเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา ในทุกระดับเพื่อนำไปสู่คุณภาพของบัณฑิตและคุณภาพของสังคมต่อไป

การที่จะปรับเปลี่ยนหรือปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นจำเป็นจะต้องมีการศึกษาเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ทิศทางและแนวทางใหม่ของการเปลี่ยนแปลงนั้น รวมถึงวิธีการที่ให้แนวทางของการเปลี่ยนแปลง ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

แนวคิดของการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางและเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ต้อง เกิดขึ้นและแท้ที่จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่าได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว ประเทศไทยมีความ พยายามที่จะพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการเรียนการสอนที่ ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด แต่ยังคงเป็นเพียงความพยายามที่ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ดังนั้นในปี พ.ศ. 2542 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียน การสอนก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และชัดเจนกว่าครั้งใด ๆ เพราะได้กำหนดเป็นพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องยึดถือปฏิบัติและจัดดำเนินการ ให้เกิดขึ้นให้ได้ อีกทั้งในสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมโลกที่ไร้พรมแดน เป็นสังคมของข้อมูลข่าวสาร ผู้คนในสังคมคงจะหลีกเลี่ยงที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องมี ความสามารถในการปรับตัวให้ทัน และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างรู้เท่าทันอย่างมีความสุขทั้ง ตนเอง และเอื้อประโยชน์สุขต่อผู้อื่น ซึ่งการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์นี้ครอบคลุมการศึกษาในทุกระดับ

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ มีหลักการและแนวคิดมาจากแนวคิดทางการศึกษา ของ John Dewey ที่เป็นต้นคิดในเรื่อง “การเรียนรู้ โดยการกระทำ หรือ Learning by Doing” ซึ่งเป็นแนวคิดที่แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกมานาน เป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียน

จากการเป็น “ผู้รับ” มาเป็น “ผู้เรียน” และเปลี่ยนบทบาทครูจาก “ผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้” มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” ให้ผู้เรียน ซึ่งเท่ากับเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ว่า อยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอน บทบาทการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (ทิศนา ขัมมณี, 2542 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) ซึ่งจะเป็นวิธีการสำคัญที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคข้อมูลข่าวสาร เพราะเป็นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมเต็มที่ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง ได้รับการส่งเสริมความคิด และอำนวยความสะดวกให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้จึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดสภาพและบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดวิธีการสร้างองค์ความรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เคยชินกันมา ซึ่ง วัฒนาพร ระวังบุกษ์ (2542 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) ได้นำเสนอในตารางเปรียบเทียบการเรียนรู้แบบเดิมและการเรียนรู้แบบใหม่ไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการเรียนรู้แบบเดิมและการเรียนรู้แบบใหม่ (วัฒนาพร ระบุทุกข์ อ้างถึงในไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543)

ประเด็น	การเรียนรู้แบบเดิม	การเรียนรู้แบบใหม่
1. หน่วยการเรียนรู้	คนเดียว	กลุ่ม / เดี่ยว
2. จุดเน้น	เนื้อหา	เนื้อหาและกระบวนการ
3. การพัฒนาประสบการณ์	สติปัญญา	ร่างกาย อารมณ์ ปัญญา สังคม และรู้จักตนเอง ค่านิยม ความเชื่อ
4. บทบาทผู้เรียน	ฟัง จด จำ สอบ สืบ	มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ กระตือรือร้น ค้นคว้า และสรุปด้วยตนเอง
5. บทบาทครู	สอน บอก บรรยาย สั่ง บรรยาย	อำนวยความสะดวกเป็นแหล่งความรู้ สนับสนุนกระตุ้น
6. การสื่อสาร	ทางเดียว	สองทาง
7. บรรยากาศ	เป็นทางการ ปิดกั้น	ไม่เป็นทางการ ผ่อนคลาย
8. วิธีการเรียนรู้	ย่ำสถานภาพครู ผู้เรียน ครูตั้งใจทย์ คำถามที่ดีที่สุด	หลากหลาย ไม่ย่ำสถานภาพ หาทางกระตุ้น สนับสนุน กลุ่ม ให้คิดคำถามที่ลึกซึ้ง และหาทางตอบคำถามนั้น
9. ผู้รับผิดชอบต่อผลการเรียน	ครู	ผู้เรียน และครู
10. ผู้ได้รับตอบสนองความต้องการ	ครู	ผู้เรียน
11. การถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่การทำงานและชีวิตจริง	น้อยและไม่แน่นอน	มาก
12. การประเมิน	เนื้อหา	ผลงานและกระบวนการ

หลักการพื้นฐานของแนวคิด “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” จะต้องประกอบไปด้วยโครงสร้างสำคัญที่แสดงว่าสามารถจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดได้จริง (วัฒนาพร ระบุทุกข์, 2542 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน ตั้งแต่การรับผิดชอบเลือก วางแผนในสิ่งที่ตนจะเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกขณะเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชายังคงมีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่จะนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชาประสบการณ์เดิม และความ ต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมาย จึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)”

3. การเรียนรู้ประสบความสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกัน ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย มีความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ เกิดขึ้นและบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

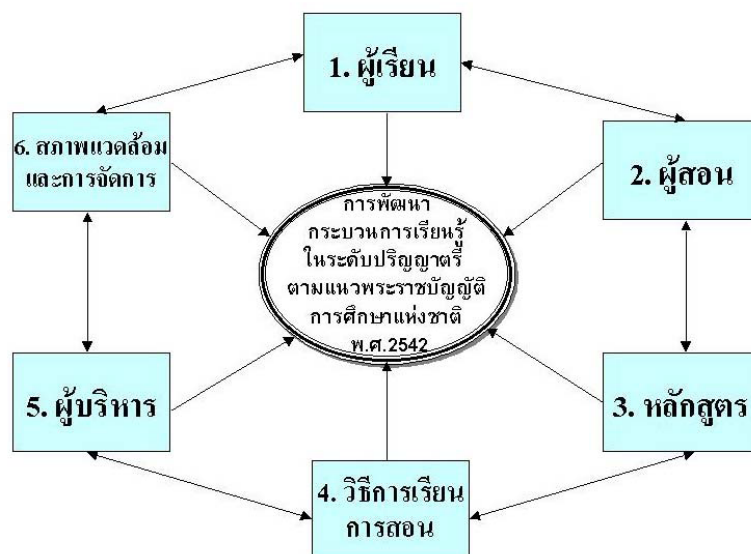
4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงงานและการจัดการกับชีวิตของตน ได้เรียนรู้คุณค่าของสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ครูคือผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ ครูจึงต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติ และการฝึกฝน โดยที่ต่อใจกว้าง เพราะผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็ได้อีก

6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

7. การศึกษาคือ การพัฒนาประสบการณ์ การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกันไป ทั้งคุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

จากลักษณะของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการเรียนรู้อันในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลางเน้น “การเรียนรู้” มากกว่า “การสอน” โดยให้นักศึกษารู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจิตใจแห่งการใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ตลอด ฝึกให้มีความสามารถในการวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ มีความคิดริเริ่ม มีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ และยึดมั่นในวัฒนธรรมสันตินอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรปรับหลักสูตรและการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัว และความก้าวหน้าทางวิชาการ สภาพแวดล้อม และปัญหาของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 17 แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, ม.ป.ป)

แนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวโน้มของการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบัน ต้องจัดให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้ (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, ม.ป.ป)

1. การใช้กลุ่มเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกัน การคิดวางแผน การพัฒนาทักษะและทัศนคติเชิงบวกในการทำงานกลุ่ม ประเภทของกลุ่มที่จะใช้เพื่อการเรียนรู้อาจเริ่มจากการแบ่งกลุ่มง่าย ๆ ไปจนถึงการสร้างกลุ่มเพื่อให้ร่วมกันสร้างความรู้ที่ต้องศึกษา ค้นคว้า ใช้ระยะเวลาสั้น ผู้สอนควรต้องรู้ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม ได้แก่ ความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนผู้เรียน การส่งงานกลุ่ม การประเมินการเรียนรู้แบบกลุ่ม เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาชีวิตในอนาคต ผู้เรียนจะพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และมีความเข้าใจ เนื้อหาสาระของการเรียนมากขึ้น การทำงานร่วมกันทำให้สามารถแก้ปัญหาได้เร็วขึ้น และง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเรียนแบบร่วมเรียนรู้ (Collaborative learning) การเรียนแบบร่วมเรียนรู้เป็น วิธีการทางการศึกษาที่จะสอนหรือเรียนโดยมีกลุ่มนักศึกษาทำงานร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา ทำงานให้สำเร็จครบถ้วน หรือการสร้างผลงาน ลักษณะในการเรียนแบบร่วมเรียนรู้ ได้แก่ การอภิปรายถกเถียงเสนอแนะ และทำงานเต็มทีกับเอกสารวัสดุอุปกรณ์ประกอบรายวิชา

3. การเรียนรู้แบบเปิด คือ การให้ข้อความทางไกล การให้ข้อมูลที่ยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้การเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียมกันมากขึ้น ในขณะที่ประสบการณ์การเรียนรู้ก็ยืดหยุ่นมากขึ้นเช่นกัน บทบาทของครู คือ ให้ข้อมูลน้อยลงแต่กระตุ้นให้มีการสื่อสารมากขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับเอกสาร วัสดุการสอน และผู้เรียนกับผู้สอน

จุดศูนย์กลาง อยู่กับการเรียนของผู้เรียน ไม่ใช่การสอนของผู้สอน ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อช่วยให้พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้เรียนเองและผลงานกลุ่ม

4. การพัฒนาการเรียนและการสอนโดยประยุกต์วิธีการสอนแบบต่างๆ มหาวิทยาลัยต่างๆ พยายามที่จะคิด กลไกวิธีการ เพื่อปรับเปลี่ยนการสอนให้ทันสมัย มีนวัตกรรมตลอดจนการดำเนินงานที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ได้แก่

1) การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและทางไกล (flexible and distance learning) มหาวิทยาลัยลอนเบอร์โร (Loughborough University) ในสหราชอาณาจักรได้พัฒนา รูปแบบของการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล สามารถจะเรียนที่ใดหรือใช้เวลามากน้อยเท่าใดตามความเหมาะสมของผู้เรียนได้โดยให้มีการเรียนรู้แบบเปิดและทางไกล

2) การสอนเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา วิธีการสอนเพื่อการแก้ปัญหามีหลากหลาย ผู้สอนจะต้องพิจารณาหน่วยการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดทำ งานร่วมกัน และแก้ปัญหาจากปัญหาที่ผู้เรียนอาจจะตั้งขึ้นมาเอง หรือจากกรณีที่ผู้สอนนำเสนอไว้ก็ได้ ตัวอย่างการสอนในลักษณะนี้เช่น การแก้ปัญหาเป็นคู่ (thinking aloud pair problem solving หรือ APPS) การเขียนเค้าโครงปัญหา (Problem Sketches) การวิเคราะห์กรณีสั้นๆ (Student – Generated Mini Case)

3) การสอนเชิงวิจัยในวิชาวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยแมรี่แลนด์ (University of Maryland) ในสหรัฐอเมริกาได้มีการทดลองวิธีการสอนเชิงวิจัยในระดับปริญญาตรีโดยอาจารย์จะแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มให้ศึกษาข้อมูล เก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากภาคสนาม แล้วทำ ฐานข้อมูลจากทางคอมพิวเตอร์

4) การใช้โรงสอนในวิชาคณิตศาสตร์ (Teaching theater) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ช่วยให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนใหม่ เพิ่มขีดความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ผู้สอนจะออกแบบการสอนให้ใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ทั้งรายวิชา ในช่วงโมงปฏิบัติการในโรงสอน (teaching theater) ผู้เรียนจะฝึกฝนการแก้โจทย์ปัญหาไปพร้อม ๆ กับอาจารย์ จนกว่าจะถึงจุดที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

5) การสอนทางสาขาแพทยศาสตร์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอดินเบอร์ก มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการสอนให้เกิดบูรณาการทั้งทัศนคติ ทักษะและความรู้ไปพร้อมกัน ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากการบรรยาย การสอนที่เน้นแต่ละบุคคล (tutorial class) และการเรียนเป็นรายบุคคล ประกอบกับการเรียนผ่านทางเครือข่ายบนจอคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการให้งานที่จะศึกษาในการเรียนกลุ่มย่อยที่สอนเจาะจง

6) การสอนที่พัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีม (Social skill & Teamwork)

7) การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ โดย วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2541) ได้เสนอรูปแบบของการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ โดยมีแนวคิดหลักเพื่อให้ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ความคิดและการปฏิบัติของผู้สอนที่จะทำให้เกิดวิธีการใหม่ในการเรียนรู้ ซึ่งส่งเสริมลักษณะการคิด ความร่วมมือและการสร้างสรรค์

8) การสอนผ่านเครือข่ายเวปไซต์ ไซด์ เว็บบ (web based instruction) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ได้ใช้การออกแบบโปรแกรมการเรียนโดยใช้เวปไซต์ ไซด์ เว็บบ (www) ซึ่งอยู่ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยที่ผู้เรียนสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากระยะไกลได้ การจัดการเรียนการสอนนี้มีหลายลักษณะได้แก่ การจัดเป็นบางส่วนของรายวิชา หรือทั้งรายวิชา การจัดทั้งหลักสูตร

5. การสอนประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการเรียนการสอนแบบที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ได้มีแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎีที่สอดคล้อง ส่งเสริม และสนับสนุนแนวคิดนี้ ซึ่งสามารถนำหลักสำคัญของแต่ละแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ กันมาสรุปได้ ดังนี้

5.1 แนวคิดการเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ (Constructivist Theory) (สมุณทา พรหมบุญ และอรพรรณ พรสีมา, 2540 ; กาญจนา ไชยพันธ์, 2542 ; Fornot, 1996 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543)

การเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้นี้ เป็นไปตามปรัชญาสร้างสรรค์ความรู้นิยม (Constructivism) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยเชื่อว่าความรู้ไม่ได้มาจากการค้นพบจากภายนอก หรือสิ่งแวดล้อมแต่เป็นความรู้ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น (Construct) ภายในจิตใจ จากการทำความเข้าใจหรือการให้ความหมายกับเหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือสารสนเทศ โดยอาศัยความรู้เดิม ความเชื่อ ทฤษฎีและความคาดหวังของตน ในการแปลความหมาย เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ เน้นที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจกับความรู้ใหม่ และทฤษฎีนี้อธิบายว่า ความรู้เป็นสิ่งชั่วคราว มีการพัฒนาได้ ไม่ตายตัว สร้างขึ้นได้ภายในสังคม โดยอาศัยสื่อกลางทางสังคม และวัฒนธรรม การเรียนรู้ในแนวทฤษฎีนี้ เป็นกระบวนการสร้างตัวแบบใหม่และสร้างโมเดลของความจริง

โดยกระบวนการที่ว่าผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความหมายด้วยเครื่องมือและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและผสมผสานและประนีประนอมความหมายที่สร้างขึ้น โดยผ่านกิจกรรมทางสังคม และผ่านการร่วมมือแลกเปลี่ยน ความคิดทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

วิธีการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนได้นำพื้นฐานความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ นำความรู้เดิมเป็นพื้นฐานสำคัญของการสรรค์สร้างความรู้ใหม่ ดังนั้นผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเองอย่างแข็งแรงแรง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาเชื่อมโยงตรวจสอบกัน สามารถเกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาขึ้น ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้ด้วยตนเอง โดยจัดสภาพการให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือสภาวะไม่สมดุลทางปัญญาขึ้น ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ทำให้ผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม แล้วสร้างเป็นความรู้ใหม่ขึ้น

ดังนั้นขั้นตอนสำคัญของการเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ ควรประกอบด้วย ประเด็นสำคัญ 5 ประการ (บุญเชิด ภิญญอนันต์พงษ์, 2540 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน, 2543) ดังนี้

1) การสอนของครู คือการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน แต่ให้ผู้เรียนสามารถสรรค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นในตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญหา ซึ่งสามารถเปรียบครูได้กับการเป็น “นักจูงใจ” ที่ดี

2) ครูช่วยผู้เรียนสรรค์สร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ ช่วยผู้เรียนสรรค์สร้างความรู้ความคิดที่ยังไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งสามารถเปรียบครูได้รับการเป็น “ผู้ชี้แนวทาง” ให้แจ่มใส

3) ครูช่วยผู้เรียนในการตรวจสอบ ความเข้าใจ โดยพิจารณาว่าความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นให้ประสานกันเป็นระเบียบ เป็นโครงสร้างความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในบริบททางสังคมได้เพียงใด ซึ่งสามารถเปรียบครูได้กับการเป็น “ผู้วินิจฉัย” ที่รอบคอบ

4) ครูช่วยผู้เรียนสร้างแผนผังความคิด โดยวิธีการให้ผู้เรียนนำความรู้ ความคิดรวบยอดที่สร้างขึ้นมา นำมาอภิปรายร่วมกัน แล้วจึงสรุป

5) การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการสรรค์สร้างความคิดรวบยอดทฤษฎี และแบบจำลองขึ้นมาใหม่ของแต่ละบุคคล

การเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์ความรู้นี้ เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการกระตุ้นให้มีการแสวงหาความรู้เองและประมวลเอาความรู้เดิม เข้ากับความรู้ใหม่ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกช่วยชี้แนะแนวทาง และตรวจสอบความเข้าใจ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีโครงสร้างเท่านั้น

5.2 แนวคิดการเรียนรู้แบบมนุษยนิยม (Humanist Theory) (Hiemstoa and Brockett, 1994 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน, 2543)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมนุษยนิยมนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญเพราะมีความเชื่อเกี่ยวกับความอิสระและความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ โดยสรุปว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมความดี ความมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง สามารถเลือกทางเลือกของตัวเอง มีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนอย่างไม่มีขีดจำกัด การมีมีโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองเป็นส่วนสำคัญในการเติบโต และสามารถพัฒนาตนไปถึงขั้นสูงสุด (Self Actualization) ได้

การจัดการเรียนการสอนตามแนวมนุษยนิยม จึงเน้นให้ความสำคัญต่อการเรียนรายบุคคล เน้นให้ความเป็นอิสระและการเรียนรู้ตามความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและเชื่อว่าจะทำให้การเรียนได้ผลสูงสุด ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพ และมีความโน้มเอียงที่จะขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีแรงจูงใจภายในช่วยสร้างสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ และมนุษย์สามารถรับผิดชอบพฤติกรรมของตนเองได้ ถือว่าตนเองเป็นปัจเจกบุคคลและเป็นคุณค่าที่มีค่า โดยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวมนุษยนิยมไว้ดังนี้ (สรวงศ์ โค้วตระกูล, 2533 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน, 2543)

- 1) โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
- 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนรับรู้ว่ามีวิชาที่เรียนมีความหมาย และมีความสัมพันธ์ต่อจุดมุ่งหมายทางชีวิตผู้เรียน
- 3) ผู้เรียนจะต่อต้านการเรียนรู้ ถ้าเขาารู้สึกว่าเป็นการกระทบกระเทือนซึ่งเชืงความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง “Self” ของผู้เรียน
- 4) ในกรณีที่การชู่เชืงจากสิ่งภายนอกลดลง ผู้เรียนอาจจะค่อย ๆ ยอมรับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นการกระทบกระเทือนต่อตนได้บ้าง
- 5) ผู้เรียนอาจจะยอมรับประสบการณ์ใหม่ ๆ และเริ่มเรียนรู้ถ้าหากการชู่เชืงจากภายนอกที่มีต่อตนเองต่ำลง
- 6) การเรียนรู้ที่สำคัญมักเกิดจากการลงมือกระทำของผู้เรียนเอง
- 7) ถ้าผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้มากขึ้น

การเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมนุษยนิยมนี้ เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการให้ผู้เรียนสามารถเลือกกระทำในสิ่งที่พอใจได้ประเมินตนเองและรับผลการกระทำนั้น ๆ โดยมีอิสระที่จะเลือกในสิ่งที่ต้องการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะควบคุมตนเอง มีการนำประสบการณ์ความรู้ ทักษะและค่านิยมของตนเข้าสู่การเรียนรู้ และได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของตน โดยไม่ให้เกิดความกดดันหรือการบังคับ ชู่เชืงจากครู ดังนั้นครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ และซ่อมเสริมในสิ่งที่ขาด

5.3 แนวคิดการเรียนรู้แบบการประมวลสารสนเทศ (Information Processing Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบประมวลสารสนเทศนี้ เป็นแนวคิดทฤษฎีของกลุ่มความรู้ความเข้าใจที่เชื่อในเรื่องความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ว่าทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงได้ซึ่งให้ความสนใจกับกระบวนการภายใน ที่เรียกว่าความรู้ ความเข้าใจของมนุษย์ ที่สามารถทำให้มนุษย์เกิดการหยั่งเห็น “Insight” ขึ้นมาได้ ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นสามารถยึดกุมความคิดหลักและเข้าใจความคิดรวบยอดของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน โอกาสลึมน้อยกว่าการเรียนรู้ที่อยู่บนของการท่องจำ เพราะการหยั่งเห็นอยู่บนฐานของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การสร้างและการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ที่มีความสำคัญที่สุด โดยเชื่อว่ากระบวนการของสมองที่ทำหน้าที่ประมวลข้อมูลแตกต่างกันไป รูปแบบนี้ประกอบด้วยสามส่วน คือ ส่วนประกอบ กระบวนการ และเนื้อหาโดยกระบวนการจะทำหน้าที่แปลงรูปสารสนเทศซึ่งถือว่าเป็นเนื้อหาให้เข้าไปอยู่ในส่วนประกอบแต่ละส่วน เมื่อรับข้อมูลแล้วก็จะประมวลข้อมูลไปสู่ส่วนประกอบอื่นต่อไป ลักษณะเช่นนี้ทำให้ข้อมูลแต่ละชั้น เป็นทั้งตัวป้อนและผลผลิต ซึ่งคล้ายกับการทำงานของคอมพิวเตอร์ ซึ่งการทำงานของส่วนต่าง ๆ ในการจัดกระทำข้อมูลนั้นอธิบายได้ดังนี้ (กฤษศรี คำชาย, 2540 อ้างถึงใน ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2543)

1) ตัวรับ ซึ่งหมายถึงประสาทสัมผัสที่ช่วยให้มนุษย์ติดต่อกับสิ่งแวดล้อมได้ จากนั้นข้อมูลก็จะถูกแปลงแล้วกลายเป็นผลผลิต ออกจากตัวรับไปยังส่วนประกอบต่อไป

2) บันทึกรหัสสัมผัส ส่วนประกอบที่ต่อจากตัวรับคือ ส่วนบันทึกการสัมผัส ซึ่งก่อนจะบันทึกข้อมูล ต้องถูกประมวล ถูกเลือกและถูกปรับแก้ และเข้าไปสู่ลักษณะของการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งถ้าส่วนบันทึกการสัมผัสมีข้อมูลที่ได้รับมามากมายก็จะไม่สามารถบันทึกได้ทั้งหมดจะเลือกรับเอาจำนวนหนึ่งมาปรับให้อยู่ในลักษณะที่รับรู้ได้ เข้าใจได้ และตีความได้เท่านั้น ขั้นตอนนี้จึงถือเป็นจุดวิกฤตของการเรียนรู้ว่าจะสามารถบันทึกการสัมผัสได้มากเพียงใดในการรับรู้ครั้งหนึ่ง ๆ

3) ความจำระยะสั้น ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการบันทึกการสัมผัสแล้วจะถูกแบ่งอีกครั้งเพื่อป้องกันความจำระยะสั้น ซึ่งเป็นการปรับข้อมูลข่าวสารให้อยู่ในรูปที่มีความหมายระดับหนึ่ง กระบวนการทำงานของความจำระยะสั้นคือ เก็บรักษาข้อมูลที่ถูกปรับแล้วนี้ให้คงอยู่นานพอในช่วงวางแผนและสร้างแนวทางสำหรับการแสดงออก ซึ่งข้อจำกัดของความจำระยะสั้นก็คือการจำข้อมูลได้จำนวนจำกัด โดยเฉพาะถ้าเป็นข้อมูลที่ไม่คุ้นเคย ศักยภาพในการจำจะยิ่งลดลง และจดจำข้อมูลได้ในเวลาอันจำกัด ซึ่งถ้าจะให้จำได้นานก็ต้องเก็บข้อมูลโดยการท่องจำ

4) ความจำระยะยาว เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารทุกชนิดที่เราได้ทำความเข้าใจและเรียนรู้มาแล้ว ซึ่งส่วนประกอบที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ และเมื่อข้อมูลใดเก็บไว้ในส่วนของความจำระยะยาวแล้ว จะคงทนอยู่ในช่วงเวลานาน

5) ปฏิกริยาตอบสนอง เป็นส่วนประกอบสำคัญในการแปลงข้อมูลที่เรียกจากส่วนประกอบอื่น ๆ แปลงให้อยู่ในรูปที่เหมาะสมต่อการนำออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก

6) ตัวจ่าย เป็นส่วนประกอบสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งต้องอาศัยระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เพื่อช่วยในการแสดงออกทั้งหลาย

อย่างไรก็ดีแม้ทุกคนจะมีส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ประสิทธิภาพการทำงานของส่วนต่าง ๆ ก็ไม่เท่ากัน การเรียนรู้ของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันด้วย ดังนั้นการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบการประมวลสารสนเทศนี้ เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการให้คำหนึ่งถึงว่าผู้เรียนมีความสามารถในการรับข้อมูลต่าง ๆ การส่งผ่านข้อมูลต่าง ๆ และการแสดงออกแตกต่างกัน การเน้นเนื้อหาวิชา มาก ๆ ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนจดจำได้มากขึ้น และความจำระยะยาว จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องคำนึงว่าในกระบวนการเรียนการสอนต้องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยความเข้าใจและในการเรียนรู้แต่ละครั้งผู้เรียนย่อมประสบความสำเร็จในเรื่องราวการเรียนรู้ และระดับการเรียนรู้ที่ต่างกันออกไปและครูสามารถใช้เป็นแนวทางในการประเมินลักษณะผู้เรียนต่อการเรียนในแต่ละเรื่องและสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าบกพร่องและต้องการความช่วยเหลือในด้านใด

5.4 แนวคิดการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Learning Theory) แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมแบบ Bandura เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของกลุ่มความรู้ความเข้าใจ ที่เชื่อในเรื่องความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ว่าทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เช่นเดียวกับ แนวคิดการเรียนรู้แบบการประมวลสารสนเทศ แนวคิดทฤษฎีทางปัญญาสังคมของ

แบนดูรานี้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจาก ปฏิสัมพันธ์ที่ส่งผลซึ่งกันและกันของ 3 องค์ประกอบคือพฤติกรรม สติปัญญาหรือปัจจัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ไม่จำเป็นต้องมีอิทธิพลเท่าเทียมกัน แต่มีลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกัน และไม่จำเป็นต้องมีอิทธิพลที่ชัดเจนต่อการเกิดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถสำคัญ 5 ประการ (Bandura, 1986 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) คือ

1) สามารถเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์โดยให้สัญลักษณ์และให้ความหมายกับเหตุการณ์ สร้างเป็นรูปแบบทางปัญญาเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมและประสบการณ์ แล้วสร้างวิถีทางในการแสดงพฤติกรรมใหม่

2) ความสามารถในการคิดล่วงหน้า เป็นการสร้างความคิดไปในอนาคตโดยบุคคลจะกำหนดเป้าหมายของตนล่วงหน้า วางแผนสำหรับการกระทำ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีแรงจูงใจตนเอง ชี้นำตนเอง เป็นความตั้งใจและกระทำอย่างมีเป้าหมาย

3) ความสามารถในการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการดัดแปลงบทบาทสำหรับการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ กำกับแบบแผนพฤติกรรมของตนโดยที่ไม่ต้องมีประสบการณ์ตรงจากการลองผิดลองถูก เพราะความผิดพลาดบางอย่าง ทำให้เกิดอันตรายและความเสียหายที่รุนแรงได้

4) ความสามารถในการกำกับตนเอง เนื่องจากพฤติกรรมส่วนใหญ่บุคคลเกิดจากแรงจูงใจและการกำกับโดยมาตรฐานในตนเองและเกิดจากปฏิภิกิริยาที่ได้จากการประเมินตนเอง ดังนั้นเมื่อเกิดช่องว่างระหว่างความสามารถของตนกับมาตรฐานในตนเอง ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลมีปฏิภิกิริยาต่อตนเองในเชิงประเมิน ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมตามมาและจะสร้างอิทธิพลที่จะส่งเสริมให้เกิดการแสดงพฤติกรรมด้วยตนเอง

5) ความสามารถในการพิจารณาตนเองอย่างไตร่ตรองโดยการวิเคราะห์ประสบการณ์และกระบวนการคิดของตนเองอย่างไตร่ตรอง มองประสบการณ์ที่ผ่านมา วิเคราะห์ในสิ่งที่รู้ ตรวจสอบโดยการพิจารณาตนเองอย่างรอบคอบทั้งความคิดเห็นและปฏิภิกิริยาของตนเอง แล้วตัดสินความเหมาะสมและความเพียงพอในพฤติกรรม และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ เป็นไปอย่างสอดคล้องกัน

จากความเชื่อของแบนดูราดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรานี้มีแนวคิดสำคัญ 3 ประการคือ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543)

- 1) การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการสังเกตตัวแบบ
- 2) พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจและการกำกับตนเอง ไม่ได้แสดงออกเนื่องจากการเสริมแรง และการกระตุ้นจากภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการสังเกตตนเอง กระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการแสดงปฏิภิกิริยาต่อตัวเองเป็นสำคัญ
- 3) การรับรู้สมรรถนะแห่งตน เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ

การเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมแบบแบนดูรานี้ เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยให้ความสำคัญว่าผู้เรียนนั้นมีความสามารถในตนเอง ทั้งความสามารถในการสร้างความหมาย ความสามารถในการวางแผนสร้างแรงจูงใจในตัวเอง ความสามารถในการสังเกตแบบอย่าง ความสามารถในการกำกับตนเองและความสามารถในการประเมินตนเอง ดังนั้นผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูต้องเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อม ประสพการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้เกิดความสอดคล้อง และสมดุลกันระหว่างพฤติกรรมที่ต้องการ สติปัญญา/ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ความสอดคล้องของทฤษฎีที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้ง 4 ทฤษฎีดังกล่าว มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในหลายประเด็น ดังนี้

1) ปรัชญา / ความเชื่อ แนวคิดทฤษฎีที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น มีความเชื่อที่สอดคล้องกันว่า บุคคลสามารถสร้างความรู้ขึ้นได้ภายในตัวเองเพราะแต่ละคนมีศักยภาพในตนเอง ในการที่จะรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการทำความเข้าใจ และในการกำกับตนเองให้สามารถไปเรียนรู้ได้ โดยประสานประสพการณ์ที่มีอยู่เดิมกับประสพการณ์ใหม่

2) กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญไปที่ผู้เรียน โดยครูและผู้เรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน บรรยากาศในการเรียนการสอนควรเป็นบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความสุขทั้งผู้เรียนและผู้สอน ไม่มีการขู่ขึงบังคับแต่เป็นการชี้ชวน ชี้แนะ และกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

3) การประเมินผลผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสประเมินผลร่วมกัน และเป็นการประเมินผลงานและกระบวนการเรียนรู้มากกว่าประเมินในเนื้อหาวิชาซึ่งไม่เน้นการประเมินจากผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว

4) บทบาทของผู้สอน ผู้สอนจะมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ลดลง แต่จะเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของผู้เรียน คอยชี้แนะ จูงใจให้กำลังใจ จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดสภาพการณ์และวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด

5) บทบาทของผู้เรียน ผู้เรียนจะมีบทบาทในการเรียนด้วยตัวเองมากขึ้น มีอิสระในการเลือกและตัดสินใจ วางแผนและดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตัวเองให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6) บริบทของการเรียนรู้ การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในห้องเรียน แต่เป็นที่ใดก็ได้ ที่มีความพร้อมเกี่ยวกับประสพการณ์ที่ต้องการให้เรียนรู้ได้รับ และมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้สถานศึกษาควรเป็นบรรยากาศของการเรียนรู้

กลยุทธ์การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, ม.ป.ป.)

กลยุทธ์หลัก ๆ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี ด้านต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ประเด็น คือ

กลยุทธ์ที่ 1 เกี่ยวกับผู้เรียน ควรมีการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดลักษณะดังต่อไปนี้คือการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือการที่ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยที่อาจารย์ผู้สอนต้องคำนึงถึงคุณค่าที่ผู้เรียนจะได้รับเป็นหลักและเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด, มีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องโดยเตรียมผู้เรียนมาตั้งแต่ระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษาก่อนที่จะเข้าสู่ระดับปริญญาตรี, กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการผลิตที่, ชัดเจนและมีคุณภาพเหมือนกับประเทศออสเตรเลีย, การปลูกฝังและพัฒนาทักษะทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ด้านภาษาและด้านการสื่อสาร (Communication) ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และด้านเครือข่าย, การปลูกฝังและพัฒนาทักษะ 8 ทางด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) การแก้ปัญหา (problem solving) เป็นต้น, ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยในการใฝ่รู้, พัฒนาทักษะในการคัดเลือกข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์, การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยวิธีการสอดแทรกในการเรียนการสอนทุก ๆ รายวิชา นอกจากการจัดเป็นรายวิชาเฉพาะ

กลยุทธ์ที่ 2 เกี่ยวกับผู้สอน ควรลดการบรรยายทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนชี้แนะ (facilitators), เน้น เข้าใจและเห็นความจำเป็นของหลักการผู้เรียนเป็นสำคัญ, มีการกำหนดภาระงานที่เหมาะสมและชัดเจน ได้แก่ การสอนการวิจัย, การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม, มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ โดยการเน้นการประเมินผลในเชิงสร้างสรรค์คือเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ, ส่งเสริมให้อาจารย์ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนโดยการกำหนดเป็นภาระงานที่จะต้องปฏิบัติและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนตลอดจนอำนวยความสะดวกรวมทั้งจัดหามาตรการที่จะช่วยกระตุ้นใจในการดำเนินการวิจัย

กลยุทธ์ที่ 3 เกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนที่ลดการบรรยายเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน, มีวิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาวิชา และระดับของผู้เรียนโดยเฉพาะในระดับปริญญาตรีที่เน้นการเรียนแบบมุ่งให้เกิดความคิดวิเคราะห์ วิचारณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา ตลอดจนทักษะในการถ่วงถ่วงหรือย่อยข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้, จัดกระบวนการพัฒนาทักษะในการสอนของอาจารย์ให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดโปรแกรมการพัฒนาเป็นระยะในระหว่างการทำงานรวมทั้งกำหนดเป็นนโยบาย ภาระงานที่อาจารย์จะต้องมีการพัฒนาเป็นช่วง ๆ, ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น ได้แก่ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ต การจัดการสอนกึ่งมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (cyber university / home university), จัดให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่

หลากหลายแก่ผู้เรียนตามความสนใจและความถนัดทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ที่ 4 เกี่ยวกับหลักสูตร โดยจัดหลักสูตรให้เป็นแบบบูรณาการ ได้แก่หลักสูตรที่พัฒนารายวิชาเป็นชุดวิชา (Module) มีความยืดหยุ่น และเป็นแบบกว้าง และมีความหลากหลาย เช่น การเพิ่มการจัดหลักสูตรนานาชาติ, เน้นในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในด้านการปรับปรุงคุณภาพและมีความทันสมัย, พัฒนาหลักสูตรให้ส่งเสริมการเรียนแบบบูรณาการ การประสานชีวิตจริงและการเตรียมการทำงานจากประสบการณ์ตรง, การจัดตั้งสมาคมวิชาชีพเพื่อดูแลคุณภาพการสอน การควบคุมมาตรฐานในการจัดการศึกษา เช่น แพทยสภา สมาคมพยาบาล สมาคมวิชาชีพครู ที่ดูแลเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู สำ นักงานควบคุมมาตรฐานคุณภาพกลางเพื่อดูแลคุณภาพ การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 เกี่ยวกับผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเรียนการสอนที่ชัดเจน มีนโยบายในการสนับสนุนทางด้านต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาการเรียนการสอน มีการวางแผนในการจัดการศึกษาโดยการกำหนด ทิศทาง เป้าหมายวิชาการ อย่างชัดเจน ตลอดจนมีการวางแผนประสานงานอย่างต่อเนื่องในการจัดการศึกษาได้แก่ แผนการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และความสอดคล้องของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ มีการร่วมมือในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา มีโครงการพัฒนาทักษะทางการบริหารของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ รวมทั้งการพัฒนาทักษะ ความรู้ความเข้าใจทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นอกจากนี้ในส่วนของการบริหารจัดการควรเน้นที่คุณภาพของการศึกษามากกว่าเชิงปริมาณและมีการจัดงบประมาณเพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

กลยุทธ์ที่ 6 เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และการจัดการ ควรเน้นการผลิตบัณฑิตและการจัดการเรียนการสอนในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ โดยมีระบบการประกันและการตรวจสอบคุณภาพ, จัดหาและบริการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นได้แก่ การร่วมมือกับภาคธุรกิจ เอกชน องค์กร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการร่วมมือกันจัดการศึกษา และการผลิตบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดตั้งเครือข่ายทางการศึกษา ได้แก่ เครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งใน และต่างประเทศ การจัดศูนย์กลางเครือข่ายบนอินเทอร์เน็ต เพื่อแลกเปลี่ยนข้อความรู้และข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และมีการประสานงานทุกระดับในสถาบันตั้งแต่ระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย ระดับคณะศูนย์ และภาควิชา ตลอดจนถึงการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มาใช้ในการจัดและการเรียนการสอน

กลวิธีพัฒนาการสอน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การส่งเสริมการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อคุณภาพของบัณฑิตมหาวิทยาลัยต้องพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน โดยมีเงื่อนไขที่จะต้องพิจารณาส่งเสริมการสอนเช่นการให้รางวัลการสอนดี การเผยแพร่ผลงานอาจารย์สู่สาธารณะ การมีศูนย์ทรัพยากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ยอมรับผลงานด้านการวิจัยและผลงานการสอนเท่าเทียมกัน เตรียมนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในเรื่องการสอนระดับอุดมศึกษา

2. การพัฒนาการสอน อาจารย์ต้องรับผิดชอบหลักในการให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้การสอนปรับเปลี่ยนจากการพยายาม “ทำให้สอนให้ครบตามสาระในหลักสูตร” เป็น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กระบวนการจึงไปเน้นที่ความเข้าใจว่า “คนเราเรียนรู้ได้อย่างไร ปัจจัยการเรียนรู้ที่เป็นไปได้คืออะไร” กระบวนการที่จะช่วยให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการสร้างวิธีการใหม่ๆ ในการสอน เช่นการให้ทุนการสอน การประชุมปฏิบัติการ และการอภิปรายกลุ่ม การสังเกตการสอน การสอนจุลภาค การพัฒนาคณาจารย์ เอกสารอ้างอิง ข้อมูลการวิจัย การใช้โปรแกรมเทคโนโลยีและการให้ความช่วยเหลือ การมีที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่จะสร้างให้มีทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทรัพยากรที่สนับสนุนจะช่วยให้อาจารย์พัฒนาการสอนในห้องเรียนได้ เช่น การเรียนแบบร่วมเรียนรู้ กรณีศึกษา การสอนผ่านทางเครือข่าย การสอนที่มีข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียน การใช้ วัตทัศน์กลวิธีนี้มีโครงสร้างที่เป็นแบบแผน มีวิจัยเป็นฐานและการที่สามารถปรับเปลี่ยน วิธีการสอน สำหรับสาขาวิชาอื่นๆ อีกด้วย กลวิธีแบบนี้คือ รูปแบบการพัฒนาการสอน ตัวอย่างรูปแบบการพัฒนาการสอน (Teaching improvement Models) สำหรับการพัฒนาการสอนมี 6 รูปแบบคือ 1) รูปแบบสำหรับการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับ 2) การอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิด 3) การเผยแพร่ความรู้ 4) การพัฒนาทางคลินิก 5) การสอนและการเรียน และ 6) การวางแผนการสอน ซึ่งในรูปแบบรวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพในการสอนดังนี้ คือ การประเมินในชั้นเรียน, การสัมมนาครูผู้ยิ่งใหญ่หรือครูต้นแบบ, การบูรณาการแบบการสอนและการเรียน, การปฏิบัติการด้านทักษะการสอน การควบคุมปรับการคิด (adaptive control of thinking) พหุปัญญา(multiple intelligence) และการสอน การออกแบบการสอน กระบวนการห้าขั้นตอนของการพัฒนาการสอน (the five-step process for improving teaching)

กลวิธีการเรียนการสอนข้างต้น มีปัจจัยหลัก (key elements) ที่ต้องคำนึงถึงได้แก่

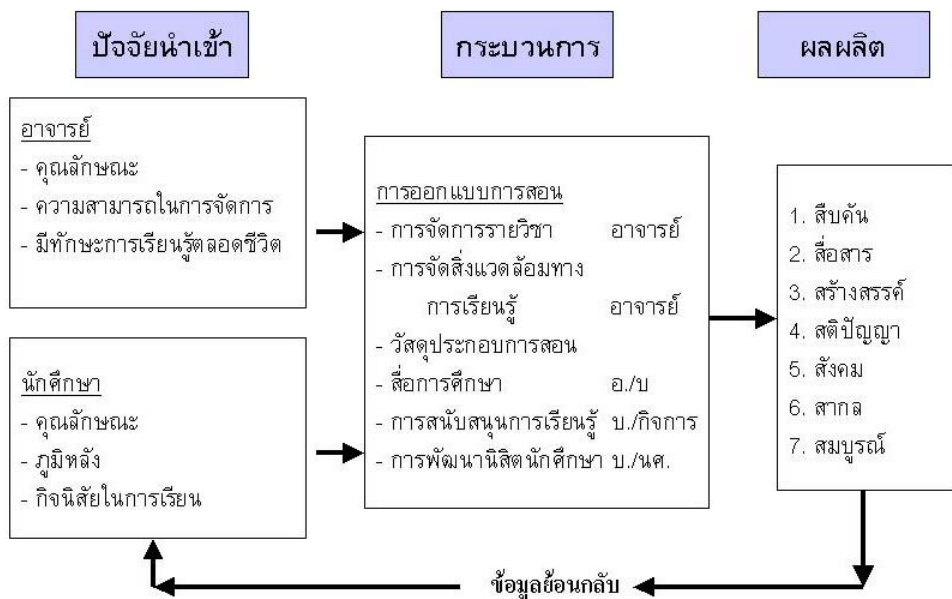
- 1) แต่ละภาควิชาต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับมหาวิทยาลัย บุคลากรจะต้องยอมรับและจะต้องครอบคลุมไปถึงหลักสูตรที่เปิดสอน
- 2) ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการออกแบบและการเสนอโปรแกรมสร้างโปรแกรมใหม่ๆ และมีกลไกที่พัฒนาโปรแกรมบางโปรแกรม
- 3) สร้างวิธีสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและผู้เรียน บูรณาการวิธีสอนและวิธีวัดผล และส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 4) ประกันได้ว่า กระบวนการวัดและประเมินผลเหมาะสม สะท้อนวิธีการเรียนและการสอนและบอกประโยชน์แก่ผู้เรียนได้ชัดเจนจากผู้สอนและผู้ตรวจสอบภายนอก
- 5) ประกันได้ว่า มีพันธภาวะ (Commitment) ในเรื่องการพัฒนาคนหรือการถ่ายโยงทักษะและสาระการสอน วิธีการสอน การเรียนและการประเมินผลสามารถสะท้อนภาพเหล่านี้ได้
- 6) ประกันได้ว่านิสิตนักศึกษาทุกคนได้รับการฝึกฝนอบรมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ(Information Technology หรือ IT)

- 7) จัดหาทรัพยากรที่เหมาะสมให้ห้องสมุด เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และ บริการช่วยเหลือด้านบริการช่วยเหลือด้านวิชาการ (academic support services)
- 8) ส่งเสริมการปรับปรุงบุคลากรอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาโปรแกรมที่เพิ่มพูนและขยายขอบเขตการพัฒนาทักษะสำหรับที่มีหน้าที่สอนทุกคน
- 9) ส่งเสริมการเผยแพร่การสอนที่ดี
- 10) ให้โอกาสเลื่อนระดับหรือมีความก้าวหน้าขึ้น ตามที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้
- 11) ประกันได้ว่า มีกระบวนการประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้พัฒนาการเรียนการสอนตามนโยบาย

กลวิธีในการพัฒนาการเรียนและการสอนจะต้องทำ ทุกระดับคือ ระดับนโยบาย ระดับศูนย์พัฒนาการเรียนและการเรียนของมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับภาควิชา

รูปแบบของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

แหล่งที่มา: วไลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543

หมายเหตุ ผู้รับผิดชอบคือ อ = อาจารย์ บ =ผู้บริหาร นศ =ตัวนักศึกษา

ภาพที่ 18 รูปแบบของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (วัลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543 อ้างถึงใน พันธุ์ศักดิ์ พลสารมย์, ม.ป.ป.)

3. หน่วยงานที่พัฒนาการเรียนและการสอน ในการปฏิรูปการเรียนรู้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่จะช่วยพัฒนาการเรียนและการสอนดังนี้

3.1 ศูนย์ช่วยเหลือด้านการเรียน (student learning support) มหาวิทยาลัยในต่างประเทศจะมีศูนย์ช่วยเหลือผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ และเพิ่มศักยภาพของการเรียนได้ ผู้เรียนสามารถไปใช้บริการข่าวสารข้อมูลและคำปรึกษาจากศูนย์เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ทักษะการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้ คำแนะนำ วิธีการเรียนรู้ เคล็ดลับในการเรียนรู้ การแก้ปัญหาในการเรียน ความเข้าใจตนเอง การปรับตนเองต่อการเรียนรู้ และศูนย์ช่วยเหลือด้านการเรียน ควรมีผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรประจำ มีหน้าที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะแนวทางให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียน เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียน มีเอกสาร คู่มือการเรียน มีวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อบรมในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จัดโปรแกรม ปรุมนิเทศทางการเรียน และโปรแกรมอื่นๆ ที่จะช่วยผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มีแบบทดสอบความถนัด และมีแบบทดสอบทางการเรียนและแบบทดสอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศูนย์พัฒนาการสอน การพัฒนาการสอนจะสำเร็จได้ต่อเมื่อได้มีการส่งเสริมสนับสนุนแหล่งความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสอน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนมาทำงานและมีผู้รับผิดชอบด้านต่าง ๆ โดยมีภาระงานดังนี้

1) การให้การปรึกษาด้านการสอน หน่วยนี้ควรมีผู้ที่ประสบความสำเร็จในการสอน ผู้ที่สอนดีเป็นที่ประจักษ์ในศาสตร์สาขาวิชาประจำ เพื่อให้อาจารย์เข้ารับการปรึกษาเรื่องการวางแผนการสอน การใช้กระบวนการสอนแบบต่าง ๆ การออกแบบการสอน และการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้ทำงานร่วมกัน ฝึกทักษะการคิด การแสดงความคิดและพัฒนาด้านอื่น ๆ

2) การให้บริการ ตัวอย่าง เอกสาร และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่อาจรวบรวมมาจากหนังสือ ตำรา เครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือจากเอกสารที่คณาจารย์ได้ทำขึ้น

3) ให้บริการอบรม วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อคณาจารย์จะได้รับหลักการของการสอนระดับอุดมศึกษาอย่างถูกต้อง

4) การให้รางวัลการสอน แต่ละปีควรมีการมอบรางวัลเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ เป็นการกระตุ้นทำให้เกิดการพัฒนาการสอนที่มีจุดมุ่งหมายและกระบวนการที่ชัดเจน เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับคณาจารย์

5) ทำงานร่วมกับภาควิชา ในการออกแบบการสอน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์ทั้งภาควิชาได้พัฒนาการสอนพร้อมกันโดยได้ผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พัฒนาการสอนทำโครงการร่วมกัน

6) การรับตรวจข้อสอบให้ เพื่อลดเวลาทำงานของอาจารย์ลงในเรื่องของการตรวจ การคิดคะแนน และการตัดเกรด

7) ติดตามการสอนของอาจารย์ ตลอดจนการประกันคุณภาพด้านการสอน ตามที่สถาบันได้เห็นชอบให้ดำเนินการ และอาจารย์ก็ได้รับทราบกฎเกณฑ์และวิธีการของการประกันคุณภาพเรียบร้อยแล้ว หน่วยงานนี้จึงเป็นการตรวจสอบภายในของสถาบันที่จะติดตามคุณภาพการสอนของอาจารย์

3.3 ศูนย์ผลิตสื่อ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องมีศูนย์บริการที่ผลิตสื่อ อุปกรณ์การสอนในรูปแบบที่หลากหลายหน่วยงานนี้จะทำ หน้าที่ให้บริการดังนี้คือ จัดทำวีดิทัศน์ จัดทำสื่อ จัดทำสื่อพื้นฐาน ให้บริการอบรม ให้บริการออกแบบการสอน ให้คำปรึกษาแนะแนวในเรื่องของการออกแบบสื่อ เป็นศูนย์รวบรวมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อภาพ เสียง อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี และเป็นศูนย์บริการยืมหรือมาใช้วัสดุอุปกรณ์ของศูนย์ฯ

3.4 ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง คือศูนย์ที่มีเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์และอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองได้ อุปกรณ์ที่เรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย เอกสาร บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนทางคอมพิวเตอร์ วีดิทัศน์หรือแผ่นซีดีรอม ที่มีเรื่องราวในสาระของวิชาใดวิชาหนึ่ง และเป็นห้องปฏิบัติการทางภาษาซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อ ทบทวน บทเรียน

3.5 ศูนย์วิจัยการเรียนการสอน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สอนได้เห็นประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบของการเรียนการสอนเพื่อส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ศูนย์วิจัยการเรียนการสอนจะต้องมีภารกิจในการส่งเสริมการเรียนการสอนคือ จัดสรรทุนสนับสนุนการวิจัย ให้คำปรึกษาด้านการวิจัยการเรียนการสอน เป็นแหล่งข้อมูลค้นคว้าด้านผลการวิจัยการเรียนการสอน เป็นแหล่งรวบรวมแบบทดสอบต่าง ๆ จัดอบรมด้านการวิจัยการเรียนการสอนให้แก่คณาจารย์ ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัย และทำ งานร่วมกับนักวิจัยนานาชาติเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การจัดหน่วยงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรจะได้พิจารณาปรับเปลี่ยนหรือปรับระบบหน่วยงานเดิมที่มีอยู่ของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องลงทุนสร้างใหม่ เช่น หน่วยคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด หน่วยโสตทัศนอุปกรณ์ หรือสื่อการศึกษาให้สามารถมีบทบาทและ ภารกิจเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายในการทำให้การสอนระดับอุดมศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และคุณภาพของการเรียนรู้

จากการศึกษาการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรีมีปัญหาหลายประการ จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในองค์กร การจัดการความรู้ทางการศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้ ดังต่อไปนี้

Sabherwal (2003) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลของกระบวนการจัดการความรู้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ในความเข้าใจหลักการจัดการความรู้ให้มากขึ้น รูปแบบการวิจัยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 4 ด้าน คือ 1) การดำเนินการภายใน (Internalization) 2) การดำเนินการสู่ภายนอก (Externalization) 3) กระบวนการทางสังคม (Socialization) และ 4) การผสมผสานเข้าด้วยกัน (Combination) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการภายใน และการดำเนินการสู่ภายนอก มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการความรู้ในระดับบุคคล ในขณะที่กระบวนการทางสังคมและการผสมผสานเข้าด้วยกัน ส่งผลต่อความรู้ระดับกลุ่มและระดับองค์กร อีกทั้งผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้สนับสนุนผลกระทบเชิงบวกต่อทุกระดับขององค์กร

Van Zolingen, Streumer, and Stoker (2006) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร กรณีศึกษาการจัดการความรู้และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของบริษัท Comp จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่เน้นองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาจากการจัดการความรู้และผลกระทบที่ตามมาทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์บริษัทนี้ได้รับการแนะนำให้ใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่นุ่มนวล (Soft Model) โดยเน้นการผสมผสานนโยบายทางด้านบุคลากร ระบบ และกิจกรรมให้เข้ากับกลยุทธ์ขององค์กร สังเกตทักษะของพนักงาน สนับสนุนให้มีการเพิ่มพูนความรู้ ใช้การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้โดยถือเป็นทุนทางสังคม (Social Capital) ซึ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการสร้างเครือข่ายและชุมชนในการทำงาน

Faliciano (2007) ได้ทำการศึกษาตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการความรู้ไปใช้ในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเทคโนโลยีและโครงสร้างองค์กร รวมถึงกระบวนการสร้างฐานความรู้ในการนำความรู้ไปใช้ การศึกษาส่วนแรกได้ศึกษากระบวนการสร้างรูปแบบความรู้ในกรอบของระบบสารสนเทศและการแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และโครงสร้าง ส่วนที่ 2 กำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นในรูปแบบโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจในโรงงานอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีและผู้สนับสนุนองค์กรเป็นตัวชี้วัดที่ทำให้ระบบการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมาก หรือการกระตุ้นพนักงานที่มีความรู้ (Knowledge Worker) ให้มีปฏิสัมพันธ์กับฐานความรู้มากกว่าการทำงานประจำ

ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ที่นำมาใช้กับการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย ดังนี้

Coukos-Semmel (2002) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินการใช้ระบบการจัดการความรู้ซึ่งเชื่อมต่อกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัย 2) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ระบบและประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของการจัดการความรู้ 3) พัฒนารูปแบบการจำแนกประสิทธิผลของการจัดการความรู้ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการความรู้ เครื่องมือในการวิจัยเป็นมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับกลยุทธ์และกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่า 1) มหาวิทยาลัยมีการใช้กลยุทธ์ระดับมาก แต่ใช้กระบวนการในระดับน้อย 2) กลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีมากที่สุด 3) ไม่มีความแตกต่างระหว่างการใช้ภาวะผู้นำใน กลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน 4) กลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้สามารถจำแนกประสิทธิภาพการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 76 มีความแปรปรวนของประสิทธิผลระหว่างร้อยละ 46.6 (ด้านการวัดผล) ถึงร้อยละ 30.1 (ด้านวัฒนธรรม) และ 5) กระบวนการวัดผลเป็นปัจจัยที่มีความวิกฤตมากที่สุดต่อประสิทธิภาพของระบบการจัดการความรู้

Hirschbuh; & Bishop (2002) ได้ทำการศึกษาระบบการจัดการความรู้ในระบบการศึกษาทางไกล (Distance Learning) เพื่อค้นหากระบวนการลดช่องว่างที่เป็นสาเหตุของการวิตกกังวลในตัวผู้เรียนระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอัตราการเรียนรู้ ที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ช่องว่างที่เกิดขึ้นได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของผู้เรียนและผู้สอน 2) ผู้เรียนและผู้สอนไม่มีทักษะและความสามารถในการใช้งาน ผู้วิจัยได้ใช้ระบบการจัดการความรู้ที่ง่ายต่อการใช้งาน มีการทดสอบและรายงานผลผ่านเว็บ จึงทำให้ช่องว่างที่เกิดขึ้นลดลง

Gustafson (2003 อ้างถึงใน เบญจวรรณ ศรีโยธิน และคณะ, 2550) ได้ทำการศึกษาระบบการจัดการความรู้ในหลักสูตรพยาบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการสะท้อนความคิด การกำหนดโอกาสในการสร้างความรู้ การสอนผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงผู้เรียนกลุ่มใหญ่ด้วยเว็บไซต์ และการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชนการสร้างความรู้ โดยแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อย เพื่อสร้างสื่อความรู้ออนไลน์แก่ผู้ป่วยเบาหวานและอัลไซเมอร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการสื่อสารกับผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มความร่วมมือและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มนักศึกษา และความสามารถของนักศึกษาเพิ่มขึ้นในการให้ความรู้กับผู้ป่วยแบบองค์รวมและคำนึงถึงหลักการวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

McCarthy (2006) ทำการวิจัยการจัดการความรู้: กลยุทธ์การประเมินผลและกระบวนการใช้ประโยชน์ในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการความรู้ในธุรกิจและอุตสาหกรรมมาใช้กับระดับอุดมศึกษา โดยทำการศึกษารายกรณีศึกษา การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยกระบวนการวิจัยภาคสนาม ผลการศึกษาพบว่า 1) การเรียนการสอนและการเรียนรู้สามารถชี้

การจัดการจัดการความรู้ด้วยการแบ่งปันความรู้ระหว่างสมาชิก 2) การพัฒนา การจัดการความรู้มีความสำคัญกับ พนักงานที่มีความรู้ (Knowledge Worker) ในการทำวิจัย นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าการวิจัยในอนาคตในระดับอุดมศึกษาควรมีการระบุนความสำเร็จของการจัดการความรู้ตั้งแต่เริ่มต้น

นอกจากนี้ Stevens (2002) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้แผนที่มโนทัศน์ (Concept mapping) ในการพัฒนาแบบจำลองการจัดการความรู้ สำหรับสถาบันเทคโนโลยีดิจิทัลในเขตเมือง โดยทำการสังเกตการสืบค้นความต้องการของนักศึกษา ที่เริ่มใช้ระบบการจัดการความรู้ใน 175 สถาบัน เพื่อนำความต้องการเบื้องต้นของผู้ใช้ระบบไปสู่การประเมินประสิทธิภาพของการใช้แผนที่มโนทัศน์ ผลการวิจัย พบว่า การใช้แผนที่มโนทัศน์ เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการพัฒนาแบบจำลองการจัดการความรู้สำหรับสถาบันเทคโนโลยีดิจิทัลในเขตเมือง Carroll, and others (2003) ได้ใช้หลักการ เครื่องมือ วิธีการของการจัดการความรู้ช่วยในการเรียนการสอนของครู โดยครูและชุมชนร่วมกันออกแบบกระบวนการและวางแผนการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ Sridharan B. and Kinshuk (2002) พัฒนาการจัดการความรู้บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นไปในการทำงานเดียวกันกับงานวิจัยของ Milam John H. (2001) ที่พบว่า e-Learning เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับทักษะการจัดการความรู้ และคาดว่าสถานศึกษาจะได้ประโยชน์ในการจัดการดังกล่าว เนื่องจาก e-Learning ถือเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนใช้บ่อยมากที่สุด การถ่ายทอดความรู้สามารถทำได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ซึ่งคล้ายกับการศึกษาในระบบปกติ ในขณะที่ Metaxiotis, Kostas (2003) ได้ประยุกต์หลักการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยการสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักการของการจัดการความรู้เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา การทำงานและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน ส่วน Eales (2004) ได้ทำการศึกษาในการสนับสนุนผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการความรู้โดยได้ทำการศึกษาด้านความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยดีเคินแห่งออสเตรเลีย เพื่อนำผลมาออกแบบระบบคอมพิวเตอร์ในการส่งเสริมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์แก่บุคลากรให้มีความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีให้มากขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนรู้และการรับสารสนเทศในการจัดการความรู้ในอนาคต

เนื่องจากบทบาทของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันเปลี่ยนไปสู่สังคมฐานความรู้ บทบาทที่เคยมีแต่เดิมในสองลักษณะ คือ การสร้างความรู้และการเผยแพร่ความรู้ ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่มีการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการจัดการความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตการทำงานและวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล ในข้อสรุปดังกล่าวเป็นไปทิศทางเดียวกับความเห็นของ Oosterlinck, Prof A" and Leuven, Rector K.U. (n.d.) ที่จัดการความรู้ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งให้ข้อสังเกต คือ มหาวิทยาลัยในยุคใหม่ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) Knowledge Creation คือ สร้างงานวิจัย 2) Knowledge Dissemination คือ การแพร่ความรู้ทางการวิจัยแก่ผู้เรียนโดยการสอน และ 3) Academic Service to Society คือ นำความรู้จากข้อที่ 1 และ 2 เผยแพร่สู่สังคม

สำหรับงานวิจัยด้านการจัดการความรู้ในประเทศไทย พบว่า มีการประยุกต์หลักการ และทฤษฎีของการจัดการความรู้ในองค์กรในหลายลักษณะ แต่พบว่าม้งงานวิจัยที่ได้นำมาประยุกต์กับการจัดการศึกษามีดังต่อไปนี้

บุญส่ง หาญพานิช (2546) ได้ดำเนินการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา มีความต้องการในระดับ มากขณะที่สภาพเป็นจริงในปัจจุบันเกิดขึ้นในระดับค่อนข้างน้อยในทุกด้านที่เกี่ยวกับการบริหาร จัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ การบริการความรู้ การสื่อสารความรู้ การใช้เทคโนโลยี วัฒนธรรมการ ใ้วางใจ วัฒนธรรมพลังร่วม นอลลิทจ์เวอร์เคอร์ สิ่งทำลาย และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ความรู้ ลักษณะงานที่ผู้บริหารมีความต้องการในระดับมาก ให้มีการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเกิด จากการบริหารจัดการความรู้ไปใช้ ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ การ พัฒนาการเรียนการสอน หลักสูตร เทคโนโลยี ห้องสมุด การวิจัย การประเมินความดี ความชอบ การธำรงรักษาบุคลากร การสร้างนักวิชาการ การกำหนดภาระงานของบุคลากร และ การบริการความรู้ ผู้บริหารมีความประสงค์ให้ในระดับมาก ให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ข้าม หน่วยงานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น ให้มีการบริการความรู้ในลักษณะของการ ร่วมมือที่ต่างฝ่ายต่างเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับบริการใน 5 ด้าน คือ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายทอดความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้และการให้ คำปรึกษา

รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่นำเสนอ เน้นด้านการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 10 ด้าน ด้านวิสัยทัศน์ คือ การเป็น สถาบันแห่งการเรียนรู้และชุมชนนักวิชาการ ด้านภารกิจ คือ การผลิต ถ่ายทอด และบริการ ความรู้ ด้านนโยบาย คือ ให้มีการแบ่งปันความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ด้าน เป้าหมาย คือ การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมการบริการด้าน ความรู้ พัฒนานอลลิทจ์เวอร์เคอร์ พัฒนารฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน และพัฒนา ปฏิสัมพันธ์ความรู้ ด้านการประเมิน คือ การประเมินความสามารถและวัฒนธรรมของสถาบัน ด้านยุทธศาสตร์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความรู้ไว้ 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ผู้บริหาร ยุทธศาสตร์นอลลิทจ์เวอร์เคอร์ ยุทธศาสตร์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ ยุทธศาสตร์ การสื่อสารความรู้และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์การใ้วางใจ และยุทธศาสตร์พลังร่วม ด้านสำนัก บริหารจัดการความรู้ คือ การวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการความรู้ ด้านกระบวนการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนและบริการความรู้ คือ การเตรียมความพร้อม การกำหนดวิธีการแบ่งปันแลกเปลี่ยน และบริการ การประเมินและปรับปรุงแก้ไข ด้านผลการดำเนินการ คือ ทำให้ได้ วัฒนธรรมการ แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ชุมชนนอลลิทจ์เวอร์เคอร์ ฐานความรู้ อิเล็กทรอนิกส์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้ ผลิตภัณฑ์ และการบริการ

หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ (2548) ได้ดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์การจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน : กรณีศึกษาวิทยุชุมชนในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า

1. จังหวัดอ่างทองมีแหล่งการเรียนรู้ประเภทสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์จัดตั้งขึ้นมากที่สุด รองลงมา คือ ประเภทบุคคล ประเภทสื่อวัสดุอุปกรณ์ และประเภทกิจกรรมตามลำดับ จังหวัดสระบุรีมีแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ ประเภทสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์จัดตั้งขึ้น ประเภทสื่อวัสดุอุปกรณ์ และประเภทกิจกรรมตามลำดับ สำหรับวิทยุชุมชนซึ่งจัดอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ประเภทสื่ออุปกรณ์ได้พยายามต่อสู้เพื่อแย่งชิงพื้นที่ ทางความคิดผ่านการจัดกิจกรรมปฏิบัติการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยมีการจัดอบรมสัมมนา การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งได้มีการยื่นหนังสือต่อรัฐบาล

2. ผลการวิเคราะห์การจัดการความรู้ของวิทยุชุมชนในฐานะผู้ส่งสาร ด้านผู้บริหารจัดการพบว่า เจ้าของและ/หรือผู้บริหารวิทยุชุมชนทั้งสองจังหวัดเป็นคนในชุมชน แต่กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการมีความแตกต่างกัน ด้านการผลิตรายการ พบว่า มีการนำวิธีการจัดผังรายการจากวิทยุกระแสหลักมาใช้ แต่เนื้อหาสาระเป็นเรื่องของชุมชน และใช้วิธีการนำเสนอแบบบันเทิงสอดแทรกสาระ ด้านอุปกรณ์/สิ่งของ ใช้เครื่องมือที่ไม่ซับซ้อน ด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนในรูปของเงิน สิ่งของ อุปกรณ์จากชุมชน วิทยุชุมชนแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน สร้างความรู้โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับวิธีการ จัดเก็บข้อมูลและสืบค้นความรู้ในรูปของเอกสาร แผ่นบันทึกข้อมูล และความจำ การถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์จากความรู้ของวิทยุชุมชน ใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มทั้งแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ สำหรับชุมชนในฐานะผู้รับสาร พบว่า เกิดมโนธรรมสำนึกระดับหนึ่งในเรื่องการรู้จักคุณค่าในตนเอง และการช่วยเหลือส่วนรวม

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของวิทยุชุมชน มีข้อเสนอว่าควรสร้างระบบการจัดการความรู้ของชุมชนให้มีความสัมพันธ์กับแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ให้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางของเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาคนในชุมชนให้เกิดความตระหนักรู้ มีวิธีคิดแบบวิพากษ์ โดยควรใช้การเสวนาซึ่งเป็นวิธีการศึกษาเพื่อการปลดปล่อย

วิลาวัลย์ มาคุ้ม.(2549). ได้ทำการวิจัย การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัย พบว่า

องค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การเก็บความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือองค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ องค์ประกอบด้านการสร้างความรู้ องค์ประกอบด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบด้านเก็บความรู้ องค์ประกอบด้านการนำความรู้ไปใช้ และ องค์ประกอบด้านการกำหนดความรู้ ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก จะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อย

ทั้งหมด 23 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ 80 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ ด้านการกำหนดความรู้ 11 ตัวบ่งชี้ ด้านการแสวงหาความรู้ 12 ตัวบ่งชี้ ด้านการสร้างความรู้ 13 ตัวบ่งชี้ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ 23 ตัวบ่งชี้ ด้านการเก็บความรู้ 9 ตัวบ่งชี้ และด้านการนำความรู้ไปใช้ 12 ตัวบ่งชี้

ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ค่า ไค-สแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนไปปรับแก้แล้ว พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง (2550) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. ก่อนการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ บุคลากรแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะการทำงาน และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีการพัฒนาตนเอง โดยการแสวงหาความรู้ด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันน้อย มีการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบน้อย การจัดการสารสนเทศภายในหน่วยงานยังไม่มีระบบ ไม่มีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือการเผยแพร่ความรู้อย่างเป็นทางการ

2. รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 11 กิจกรรม ดังนี้ 1) ทำความเข้าใจ ปรีกษาหารือ ขอความร่วมมือกับ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ 2) ศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ก่อนการพัฒนารูปแบบ 3) ประชุมบุคลากรทำความเข้าใจการจัดการความรู้ 4) กำหนดคณะกรรมการจัดการความรู้และกลุ่มจัดการความรู้ 6 กลุ่มปฏิบัติงาน 5) กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการจัดการความรู้ 6) จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม 7) ดำเนินการจัดการความรู้เน้น 5 กิจกรรม คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บความรู้ การแบ่งปัน และการนำความรู้ไปใช้ 8) จัดตั้งศูนย์จัดการความรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 9) ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเว็บไซต์แก่บุคลากรผู้แทนกลุ่มปฏิบัติงาน และจัดทำเว็บไซต์ศูนย์จัดการความรู้และกลุ่มปฏิบัติงานทุกกลุ่ม 10) สรุปและรายงานผลการจัดการความรู้ 11) เผยแพร่ผลงานการจัดการความรู้โดยใช้วิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วม การประชุมกลุ่มย่อย การสร้างบรรยากาศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการความรู้ควบคู่กับการพัฒนา งาน การสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอก การประเมินผลและการปรับปรุงระหว่าง การดำเนินงาน และมีการดำเนินการจัดการความรู้ตามข้อ 7 และ 11 อย่างต่อเนื่อง

3. ผลของการดำเนินการจัดการความรู้มีดังนี้ 1) มีคณะกรรมการจัดการความรู้ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้นำกระบวนการจัดการความรู้สำคัญ 5 กระบวนการมาใช้ คือ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ 2) ทุกกลุ่มปฏิบัติงานจัดการความรู้มีเว็บไซต์เฉพาะของกลุ่ม 3) ทุกกลุ่มปฏิบัติงานมีองค์ความรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน 4) มีศูนย์จัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งในรูปแบบ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจและผลการประเมินความสำเร็จ พบว่าบุคลากรทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในกระบวนการจัดการความรู้ระดับมาก และบุคลากรทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จระดับมาก

พีระพงศ์ ภัทศิริ (2550 : 211-215) ได้ทำการศึกษารูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของแต่ละศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอด จำนวน 4 ศูนย์ สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการจัดการความรู้ของแต่ละศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอด มีกระบวนการจัดการความรู้ที่คล้ายกันใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสรรหาความรู้ 2) การแปลงความรู้ 3) การจัดเก็บความรู้ 4) การสอน ในขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ของแต่ละศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอดจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากต้องมีความพร้อมทางด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี วัฒนธรรมองค์กรและการสร้างเครือข่าย ที่ความเหมาะสมของแต่ละศูนย์และพัฒนาฝึกอาชีพคนตาบอด การดำเนินการจึงจะประสบความสำเร็จ ในส่วนการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 1) การสร้างความเข้าใจ 2) จัดตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ในองค์กร 3) แผนงานโครงการจัดการความรู้ และ 4) การติดตามและประเมินผลโครงการจัดการความรู้

นวลละออ แสงสุข (2550) ได้ดำเนินการวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอดีตจนถึงปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาปัญหาของการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอดีตจนถึงปัจจุบัน และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในอดีตจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 ยุค คือ 1.1) ยุคเริ่มแรก เป็นยุคเริ่มตั้งมหาวิทยาลัยฯ เป็นช่วงเวลาเริ่มตั้งมหาวิทยาลัยฯ ยังไม่มีระบบการจัดการความรู้ชัดเจน ผู้บริหารจัดการระบบการจัดการความรู้แบบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และตอบสนองต่อสถานการณ์เป็นหลัก 1.2) ยุคเริ่มพัฒนา เป็นยุคที่ระบบการจัดการภายในมหาวิทยาลัยฯ เริ่มลงตัว 1.3) ยุคกำลังพัฒนาเป็นช่วงเวลาที่มีความรู้ชัดเจน (Explicit Knowledge) ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยฯ การจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยฯ เริ่มลงตัวและสามารถรวบรวม ความรู้ชัดเจน (Explicit Knowledge) ต่าง ๆ ให้เป็นแนวคิด (Concept) เพื่อสร้างเป็นนโยบาย การจัดการความรู้ในระดับสูงได้

2. ปัญหาของการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยฯ ในอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ามี 10 ประการ คือ 1) ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ 2) ขาดความสามารถในการระบบสารสนเทศใหม่ ๆ 3) มีการต่อต้านความเปลี่ยนแปลง 4) ขาดความสามารถในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ 5) การให้ความรู้แก่บุคลากรในเรื่องการจัดการความรู้ยังไม่เพียงพอ 6) มนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์กรมีน้อย 7) ขาดระบบสนับสนุนในการเรียนรู้ของบุคลากร 8) ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแบ่งปันความรู้ 9) การสร้าง

3. รูปแบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่เหมาะสมในอนาคตควรดำเนินการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างความรู้ ควรดำเนินการโดยมุ่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้โดยมหาวิทยาลัยสนับสนุนให้ดำเนินการ และมีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้โดยมีการลงมือปฏิบัติจริง 2) ด้านการจัดเก็บความรู้ มหาวิทยาลัยฯ ควรดำเนินการโดยการกำหนดให้มีกระบวนการเก็บรวบรวมความรู้ภายในมหาวิทยาลัยฯ และมีการกำหนดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการสร้างฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยฯ 3) ด้านการกระจายความรู้มหาวิทยาลัยฯ ควรดำเนินการโดยกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูลที่จัดเก็บไว้ กำหนดข้อปฏิบัติในการกระจายข้อมูลสู่หน่วยงานต่าง ๆ และกำหนดวิธีการในการกระจายความรู้หน่วยงานย่อย และ 4) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้มหาวิทยาลัยฯ ควรดำเนินการโดยการนำความรู้จากฐานข้อมูลออกไปใช้ และมีการใช้ระบบการสื่อสารเพื่อการไหลของงานสู่หน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยฯ

ฉลองรัฐ อินทรีย์ (2550) ได้ดำเนินการวิจัยรูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานีและวิทยาเขตอุตรธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ก่อนการพัฒนาในรูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการจัดการความรู้บ้างองค์ประกอบ แต่ยังไม่เป็นระบบและไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน

2. รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ ที่พัฒนาประกอบด้วย 3 ลำดับขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เป็นขั้นเตรียมผู้บริหารและคณาจารย์ ลำดับที่ 2 คือ ขั้นจัดทำแผนปฏิบัติการ และลำดับขั้นที่ 3 คือ ขั้นปฏิบัติการจัดการความรู้ จากการนำรูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนา ไปทดลองใช้ที่คณะพยาบาลศาสตร์ทั้งสองแห่ง เป็นเวลา 8 เดือน โดยมีคณะกรรมการจัดการความรู้ กรรมการที่ปรึกษาและกลุ่มจัดการความรู้ 7 กลุ่ม สำหรับผลงานจากกลุ่มจัดการความรู้ทั้ง 7 กลุ่ม ได้องค์ความรู้ในการปฏิบัติงานจำนวนทั้งหมด 285 เรื่อง ผู้บริหารและคณาจารย์ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการประเมินความสำเร็จในการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการจัดการความรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหารทุกระดับ ศูนย์จัดการความรู้ วัฒนธรรมในการจัดการความรู้ของผู้บริหารและคณาจารย์ และยุทธศาสตร์ในการจัดการความรู้ โดยสรุป รูปแบบการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพเหมาะสม ผู้บริหารและคณาจารย์มีความพึงพอใจและประเมินความสำเร็จของการจัดการความรู้ในระดับมาก จึงสามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบสำหรับการพัฒนาการจัดการความรู้ในคณะ หรือสถาบันทางการศึกษาต่อไป

ฉลาด จันทรสมบัติ (2550) ได้ทำการวิจัยการจัดการความรู้มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้ครูเพื่อศิษย์ภายในคณะศึกษาศาสตร์เริ่มดำเนินการนำร่องที่ภาควิชาบริหารการศึกษากับคณาจารย์ โดยมีสร้างความเข้าใจ ความตระหนักในการใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน งานและองค์กร หลังจากนั้นได้มีการขยายผลไปยังภาควิชาและคณะ บุคลากรคณะศึกษาศาสตร์ให้ความร่วมมือในการจัดการความรู้ภายในคณะ และจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดการความรู้ด้านงานประกันคุณภาพภายใน มีภาควิชานำร่องคือ ภาควิชาการบริหารการศึกษิตตามจุดเน้น 10 ตัวบ่งชี้

2. การดำเนินงานการพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้ครูเพื่อศิษย์ภายนอกมหาวิทยาลัย นั้น ทีมผู้วิจัยมีการสร้างความเข้าใจ ความตระหนักในการใช้การวิจัยและการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนงานและองค์กร รวมทั้งมีการจัดตั้งคลินิกวิจัย ศูนย์เครือข่ายเกษตรศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 คลินิก เพื่อพัฒนางานไปสู่ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจัดตั้งศูนย์เครือข่ายวิจัยทางการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

3. รวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชานำร่องและภายนอกมหาวิทยาลัย มีการนำเสนอบทความวิจัยที่ผ่านการปฏิบัติของเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 12 เรื่อง และเครือข่ายการจัดการความรู้ จำนวน 4 เรื่อง จัดเก็บความรู้ไว้ในเอกสารประกอบการประชุม สัมมนา และครั้งที่สองมีการนำเสนอบทความวิจัยของเครือข่ายการจัดการความรู้ครูเพื่อศิษย์จำนวน 12 บทความ และเครือข่ายการวิจัยทางการศึกษา 4 บทความ จัดเก็บความรู้ไว้ในเอกสารประกอบการประชุมสัมมนาและ ไปสเตอร์ เผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์

4. การสืบทอดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยได้มีการประชุมวิชาการ เสนอบทความวิจัย การแสดงผลงานและจัดนิทรรศการจำนวน 2 ครั้ง ตามเป้าหมายที่วางไว้

เบญจวรรณ ศรีโยธิน มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ และชุตินา มาลัย (2550) ได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ และปัจจัยด้านบุคคล ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการจัดการความรู้ในระดับดี อาจารย์มีการรับรู้เรื่องพฤติกรรมการเรียนรู้ส่วนบุคคลในระดับดี รับรู้เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล และการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานในระดับสูง และรับรู้เรื่องบรรยากาศองค์การในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน บรรยากาศองค์การ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมการเรียนรู้ส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์ โดยพฤติกรรมการเรียนรู้ส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล และบรรยากาศองค์การ สำหรับตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์ ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้

ส่วนบุคคล รองลงมาได้แก่ การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล ทั้งสามปัจจัยร่วมพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ร้อยละ 55.2

เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551) ได้ดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยกิจกรรม การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนิเทศการสอน 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การระบุนิยาม การพัฒนาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการเรียนรู้ 3) ด้านปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ กลยุทธ์ วัฒนธรรมองค์การ เทคโนโลยีโครงสร้าง และการวัดผล ประสิทธิภาพจากการนำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบริหารคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ทีมครูจัดการความรู้งานวิชาการ (ครู KM ทีมงานวิชาการ) ในทุกขั้นตอน ผู้บริหารสนับสนุนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ครูนำการจัดการความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน

ฉลัด จันทรสมบัติ (2551) ได้ทำการวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแผนการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ควบคู่กับแผนกิจกรรมพัฒนางานของภาควิชาฝ่ายงานคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่กับแผนกิจกรรมพัฒนางานของภาควิชา ฝ่ายงาน คณะศึกษาศาสตร์ที่เหมาะสม และศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือคณะกรรมการดำเนินงานวิจัยโครงการ จำนวน 19 คน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่กับแผนกิจกรรมพัฒนางานของคณะศึกษาศาสตร์มี 6 ขั้นตอน 2) รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพ คณะศึกษาศาสตร์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คือ ภาวะผู้นำของผู้วิจัย ความตระหนักของผู้ร่วมวิจัย

แก้วเวียง นำนาผล (2551) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็กมี 6 กระบวนการคือ 1) การกำหนดเป้าหมายและการบ่งชี้ความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การนำความรู้ไปใช้ 6) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ที่ส่งผลให้สถานศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังใช้ตัวแบบการจัดการความรู้ของครูพบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการความรู้สูงขึ้น คะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ครูและนักเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ที่ผลิตเป็นชิ้นงานและมีแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน มีบรรยากาศการทำงานดีขึ้นจากการเล่าเรื่อง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นการเทียบเคียงกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดของครูในโรงเรียนและกับภูมิปัญญาภายนอก และครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อตัวแบบการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน นอกจากการนำเสนองานวิจัยในการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา และสถานศึกษาโดยภาพรวมแล้ว ยังมีแนวคิดที่นำการจัดการความรู้มาวิจัยในการเรียนการสอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

รสมาริน ญาณบุญ (2550) ได้ดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ของผู้เรียน โดยศึกษาจากประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านผานัง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 20 คน

ผลการศึกษาพบว่าหลังจากใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติแล้ว ระดับของการจัดการความรู้ของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีทุกคนและทุกด้านของการจัดการความรู้ ทั้งการสร้างความรู้ การแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาและการประยุกต์ใช้ความรู้โดยผู้เรียนแสดงความสามารถในการจัดการความรู้ของตนเองด้วยการจดบันทึก สอบถาม อภิปราย ระดมพลังสมอง นำเสนอความคิดเห็นและสร้างผลงานออกมาได้

กิติรัตน์ สีพันธ์ และคณะ (2550) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาและถอดบทเรียน องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปฏิบัติจริงในแต่ละพื้นที่ และ เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ กับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ดำเนินการศึกษาจาก

การสำรวจแหล่งดำเนินการเศรษฐกิจพอเพียง และลงไปศึกษาข้อมูลเจาะลึกแหล่งเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการถอดบทเรียน โดยกระบวนการเรียนรู้ระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับนักศึกษาและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผลของการศึกษา พบว่า การดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินการทั้งในระดับครอบครัวเรือนและระดับชุมชน ในกิจกรรมที่สำคัญ คือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปการลดรายจ่าย ซึ่งมีการดำเนินการสำคัญคือ การทำปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ การผลิตยาฆ่าแมลงจากวัสดุธรรมชาติ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของการเพิ่มรายได้ ที่สำคัญคือ การทอผ้า การเพาะเห็ดฟาง การทำหัตถกรรมจาก กก และ ฝื่อ การตีเหล็ก งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การแปรรูปอาหาร และกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปการออม

การวิจัยนี้ นอกจากสามารถได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงด้านต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานีแล้ว ในส่วนของกระบวนการร่วมกันถอดบทเรียนระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับนักศึกษาและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และเป็นเครือข่ายการดำเนินงานและเผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ถอดบทเรียน ทำเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอนแยกไว้เป็นรูปเล่มเฉพาะอีกเล่มหนึ่ง

อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2549) เสนอผลการใช้การจัดการความรู้ในชั้นเรียน : กรณีศึกษาวิชาสาขาเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการความรู้ในการเรียนการสอนดังกล่าวได้เปรียบการมององค์กรที่เป็นชั้นเรียนหรือห้องเรียนที่ประกอบด้วยผู้สอนและผู้เรียนกับองค์กรทางธุรกิจซึ่งทุกคนในองค์กรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันปรับองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากการประมวลกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้การจัดการความรู้และการกำหนดผลงานที่สร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม ทำให้ผลิตได้ใช้ขั้นตอนของการจัดการความรู้ตลอดเวลาของการเรียนวิชานี้ ผู้สอนสรุปกระบวนการสอนเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน ประกอบด้วย ห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ที่มีการเรียนการสอนโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ การแสวงหา การสร้าง การใช้ การรักษา และการแลกเปลี่ยน โดยวัดและประเมินผลการเรียน (ระดับบุคคล กลุ่ม และทั้งห้อง) นวัตกรรม และผลการปฏิบัติ

จากความพยายามทดลองนำแนวคิดและกระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในชั้นเรียนโดยหวังว่าจะช่วยพัฒนาผลิต และทำให้ชั้นเรียนมีลักษณะของห้องเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้สอนพบว่าสิ่งที่คาดหวังไว้เกิดขึ้นจริง ความพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อพบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนแบบนี้ ทำให้พวกเขากล้าคิดสิ่งที่ไม่เคยคิดมาก่อน กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานของผู้อื่นมากขึ้นและเห็นว่าผลงานของตนเองและของเพื่อนเป็นงานที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อวงการเทคโนโลยีการศึกษา และต้องเผยแพร่ให้กว้างขวางไม่ใช่เก็บไว้กับเจ้าของผลงานอีกต่อไป ผู้สอนมีความเชื่อมั่นว่า การให้อิสระผู้เรียนในการพัฒนาความเชี่ยวชาญของเขาเองด้วยตัวเอง โดยการกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ให้โอกาสแสวงหาความรู้ และ นำมาแลกเปลี่ยนกันในชั้นเรียนให้เขาเป็น

ผู้สอนแทนการเป็นผู้เรียนให้มากที่สุด จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การคิดสร้างสรรค์ ผลงานที่เป็นองค์ความรู้ หรือผลงานนวัตกรรมไม่ใช่เรื่องยากและทั้งหมดนี้ จะพัฒนาผู้เรียนให้ กลายเป็นผู้มีผลการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ จากชั้นเรียนพวกเขาจะสามารถเป็นประชาชนของโลก (Global Citizen) หรือสามารถทำงานที่ใดก็ได้ในโลก (Global Workforce) สมกับการเป็นบุคลากร ขององค์กรยุคองค์กรแห่งการเรียนรู้

จิรศักดิ์ ศิริรัตนผล (2550) ได้ดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการ จัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 2) ตรวจสอบรูปแบบ การจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ วิเคราะห์ปัจจัย เจียระไนความรู้ และดูผลลัพธ์ โดยการ วิเคราะห์ปัจจัย มี 6 ด้าน คือ วัฒนธรรม ภาวะผู้นำ โครงสร้าง เทคโนโลยี อาจารย์ และ นักศึกษา การเจียระไนความรู้ มี 4 ขั้นตอน คือ เป้าหมายความรู้ จัดทำแผนกลยุทธ์และ กระบวนการ เลือกเทคนิคสร้างและถ่ายทอดความรู้ และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการดู ผลลัพธ์มี 3 ด้าน คือ ระบบ ผลผลิต และผลลัพธ์

ผลของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า ผลของ การดูผลลัพธ์ใน 3 ด้าน มีดังนี้ ผลการประเมินระบบ คือ กลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในการเข้า ร่วมการทดลองในระดับมาก และได้รับองค์ความรู้ในระดับมาก และในภาพรวมกลุ่มที่ 2 มีความ พึงพอใจในภาพรวมดีกว่ากลุ่มที่ 1 ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ขึ้นมา คือ กระบวนการสอนแบบบรรยายที่ดี จำนวน 11 ข้อ และผลการประเมินด้านผลลัพธ์ พบว่า ผลการประเมินการสอนอยู่ในระดับมาก จากการประเมินตนเองและประเมินโดยนักศึกษา และในภาพรวมกลุ่มที่ 2 มีผลการประเมินดีกว่ากลุ่มที่ 1

ผลการถอดประสบการณ์การจัดการความรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอน สามารถนำไปจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ได้ และควรดำเนินการจัดการความรู้ อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน และชักจูงให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน ทุกขั้นตอน และอาจารย์ควรเข้าร่วมการจัดการความรู้โดยสมัครใจ

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550) ได้ดำเนินการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ การจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู และ 3) ศึกษาผลการใช้ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษา ครู ผลการศึกษาพบว่า

1. สมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นอาจารย์นิเทศก์กับนักศึกษาครูเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด รูปแบบนี้มีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการการจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่มและเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในรายวิชาการพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ จำนวน 60 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก (2552) ได้ทำการวิจัย การจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศไทย พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม และศึกษาผลการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาที่สามารถจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับชุมชนและสังคม

จากการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการจัดการความรู้ของหน่วยงานและชุมชน เพื่อพัฒนาความรู้ขององค์กร ส่วนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนมีน้อยมาก

รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล และสังคม สำหรับกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดความรู้ 2) การสืบค้นความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การแลกเปลี่ยนความรู้ และ 6) การประเมินความรู้ ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (5 ท่าน) อยู่ในระดับมากที่สุด หลังจากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

การศึกษาผลการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาที่สามารถจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับชุมชนและสังคม ได้ดำเนินการศึกษาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ดำเนินการจัดการความรู้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท (จำนวน 11 คน) ผลการประเมินความคิดเห็นพบว่ามีคามพึงพอใจต่อรูปแบบ และรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ผลประเมินความรู้ความสามารถด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ได้รับความรู้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 80 คน) ผลการประเมินความคิดเห็นต่อ

สื่อที่ได้จากการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นสื่อที่น่าสนใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก สำหรับบุคคลทั่วไป (จำนวน 44 คน) ผลการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อที่ได้จากการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นสื่อที่น่าสนใจและมีประโยชน์ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้นยังได้ทำการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม โดยผู้ทำการรับรองเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและการจัดการความรู้ (จำนวน 25 ท่าน) ผลผู้ทรงคุณวุฒิได้รับรองรูปแบบ และมีความคิดเห็นว่ารูปแบบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ หลังจากนั้นยังทำการปรับปรุงจนได้รูปแบบที่สมบูรณ์

จากการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคมอย่างเป็นระบบ จึงมีความเชื่อมั่นว่านักวิชาการ นักการศึกษา นักจัดการความรู้ และผู้สนใจทั่วไปจะสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้จริง อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ระดับอาชีวศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรม นอกจากนี้ยังสามารถนำไปปรับใช้กับการจัดการความรู้ในลักษณะอื่นได้อย่างกว้างขวาง

รัฐกรณ์ คิดการ (2551) ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ราย วิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนพัฒนารูปแบบการสอน 2) ขั้นตอนทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนบนเว็บ 3) ขั้นตอนศึกษาประสิทธิผล ของรูปแบบการสอนบนเว็บ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test แบบ dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน เรียกว่า “รูปแบบดัสสุ (DASSU model)” ประกอบด้วย 1) วาดฝัน (Defining: D) 2) ตามหามันให้เจอ (Acquisition: A) 3) ฉันทและเธอร่วมสร้าง (Sharing: S) 4) อย่างที่ขวางต้องเก็บไว้ (Storage: S) 5) รู้จักใช้เมื่อจำเป็น (Utilization : U) โดยมี 11 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาวิชา 4) ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

5) ปัจจัยสนับสนุน 6) ประบวนการเรียนการสอน 7) ปฏิสัมพันธ์ 8) ผู้เรียน 9) ผู้สอน 10) ผู้เชี่ยวชาญประจำวิชา 11) การประเมินผล

2. รูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มีประสิทธิภาพ 87.13/86.25 เป็นไปตามเกณฑ์กำหนด 85/85

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการเรียนจากรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา หลังการเรียน จากรูปแบบการสอนบนเว็บสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความคิดเห็น ต่อการเรียนจากรูปแบบ การสอนบนเว็บ อยู่ในระดับเห็นด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ต่างประเทศพบว่า การจัดการความรู้ในองค์กรทำให้การทำงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ความรู้ของบุคลากรและองค์กรทุกระดับ สูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อตัวชี้วัดในเชิงบวกต่อองค์กร ในทางการศึกษาได้มีการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยในกระบวนการบริหารจัดการ การศึกษาทางไกล ความรู้ทางธุรกิจและอุตสาหกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้เครื่องมือ เทคนิค วิธีการต่างๆมาใช้ในการจัดการความรู้ ทำยสุดควรเผยแพร่ความรู้สู่สังคม สำหรับการจัดการความรู้ในประเทศไทยได้มีการวิจัยอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบ และยังมีการนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอุดมศึกษาในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น และมีความพึงพอใจในที่สุด อย่างไรก็ตามคงต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมอีกมากเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความรู้เป็นนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาบุคคล ชุมชน และสังคมในยุคเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการวิจัยครั้งนี้ที่นำการจัดการความรู้มาใช้ในการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีที่เน้นการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กว้างขวางต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยการดำเนินการดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ช่วง ได้แก่

1. การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมในการเรียนรู้ระดับ

ปริญญาตรี

3. การศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ

ประชากร ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการความรู้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการสุ่มโดยการคัดสรร (Selection) จากเอกสารตีพิมพ์จากบุคคลและหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับทางวิชาการ สำหรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สุ่มโดยใช้คำสำคัญ (Keywords) สืบค้นจากโปรแกรมช่วยสืบค้น (Search Engine) จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หลังจากนั้นสุ่มเลือกโดยการคัดสรรเพื่อให้ได้เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้และการจัดการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้และการจัดการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1) จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือ เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หรือ การจัดการสารสนเทศ หรือการศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถทางการจัดการความรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ

2) มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ โดยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า รองศาสตราจารย์ ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือ เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หรือ การจัดการสารสนเทศ หรือการศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถทางการจัดการความรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

3. การศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรเป็น 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ทำการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น และกลุ่มได้รับความรู้ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความรู้ และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ทำการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 90 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากนักศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ดำเนินการจัดการความรู้ครั้งนี้

กลุ่มได้รับความรู้ ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ได้รับความรู้จากการจัดการความรู้ครั้งนี้ จำนวน 135 คน ที่ผู้วิจัยได้เลือกมาแบบเจาะจง จากนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ส่วนกลุ่มบุคคลทั่วไป ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 180 คน โดยมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นผู้ที่ต้องใช้ความรู้จากการจัดการความรู้ครั้งนี้ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การทำงาน การพัฒนาตนเอง หรือการพัฒนาหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบฯ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่นักวิจัยได้เลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องจบการศึกษาในระดับปริญญาเอก ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือ เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หรือ การจัดการสารสนเทศ หรือการศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถทางการจัดการความรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ต่างประเทศ แบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ในประเทศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

2.1 เอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

2.2 แบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

3.1 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้น

3.2 แบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

3.3 แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

3.4 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับความรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

3.5 แบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบวัดค่าความสอดคล้อง (IOC) 3 ระดับ

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยทำการศึกษา ออกแบบ สร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้มีคุณภาพในการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ได้ผลการวิจัยที่เที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ตามรายละเอียดการพัฒนาเครื่องมือตามขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เอกสาร

1.2 กำหนดวิธีการในการวิเคราะห์เอกสาร

1.3 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.4 นำแบบวิเคราะห์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 จัดทำแบบวิเคราะห์เอกสารเพื่อเตรียมนำไปเก็บข้อมูลทั้งเอกสารสิ่งพิมพ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นการพัฒนาแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1 เอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์

2.1.2 กำหนดองค์ประกอบ โครงสร้าง และเนื้อหาของเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์

2.1.3 สักระยะรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์

2.1.4 จัดทำเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์

2.1.5 นำเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดการความรู้และการจัดการศึกษา ทำการประเมินรูปแบบ จำนวน 3 ท่าน โดยผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .13 (รายละเอียดปรากฏในบทที่ 4)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินสูงสุดเท่ากับ 2 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คือ แนวคิดพื้นฐาน และกระบวนการจัดการความรู้ รองลงมาคือ องค์ประกอบรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (รายละเอียดปรากฏในบทที่ 4)

สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้าน พบว่า แนวคิดพื้นฐาน มีเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสูงสุด มีค่าเท่ากับ .19 รองลงมา คือองค์ประกอบรูปแบบ มีค่าเท่ากับ .14 และต่ำที่สุดคือ กระบวนการจัดการความรู้มีค่าเท่ากับ .13 (รายละเอียดปรากฏใน บทที่ 4)

2.1.6 ปรับปรุงแก้ไขเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1.7 จัดทำเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเตรียมไปเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองใช้ ต่อไป

2.2 แบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้

2.2.2 กำหนดคุณลักษณะ โครงสร้าง และเนื้อหาที่ต้องการวัด

2.2.3 กำหนดรูปแบบของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

โดยได้กำหนดการให้คะแนนและความหมายของระดับเป็นมาตราส่วน ดังนี้

คะแนน 4 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนน 3 หมายถึง ระดับมาก

คะแนน 2 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2.2.4 สร้างแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์

2.2.5 นำแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ รูปแบบ โครงสร้างของแบบประเมิน และความตรงเชิงเนื้อหา โดยค่าความสอดคล้องของแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีเท่ากับ 1.00

2.2.6 นำแบบประเมินปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.7 จัดทำแบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อเตรียมนำไปประเมินจริงต่อไป

3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนการศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

3.1 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.1.1 นำรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและการจัดการความรู้ มาวิเคราะห์งานเพื่อเตรียมการสอนตามรูปแบบ

3.1.2 จัดทำประมวลรายวิชา

3.1.3 จัดทำสื่อการเรียนการสอน

3.1.4 จัดทำเอกสารประกอบการสอน

3.1.5 จัดเตรียมแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.2 แบบการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ใช้ในรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบประเมินตนเอง

3.2.2 กำหนดคุณลักษณะ โครงสร้าง และเนื้อหาที่ต้องการวัด

3.2.3 กำหนดรูปแบบของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

โดยได้กำหนดการให้คะแนน และความหมายของระดับความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนดังนี้

คะแนน 4 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนน 3 หมายถึง ระดับมาก

คะแนน 2 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3.2.4 สร้างแบบประเมินตนเองความรู้ความสามารถความรู้เชิงสร้างสรรค์ ของผู้ดำเนินการจัดการความรู้

3.2.5 นำแบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบรูปแบบประเมิน และความตรงเชิงเนื้อหา โดยผลการประเมินแบบประเมินตนเอง มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.2.6 นำแบบประเมินตนเองมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.7 จัดทำแบบประเมินตนเองเพื่อเตรียมนำไปประเมินจริงต่อไป

3.3 แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสร้างและพัฒนาเหมือนกับข้อ 3.2 โดยผลการประเมินแบบประเมินผลความคิดเห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ .96

3.4 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับความรู้ที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการสร้างและพัฒนาเหมือนกับข้อ 3.2 โดยผลการสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ .96

3.5 แบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.5.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

3.5.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบ

3.5.3 กำหนดคุณลักษณะ โครงสร้าง และเนื้อหาที่ต้องการประเมิน

3.5.4 กำหนดรูปแบบของแบบประเมินเป็นแบบการประเมินค่าความสอดคล้อง โดยการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ของ Cronbach และได้กำหนดการให้คะแนนและความหมาย ไว้ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่ารูปแบบการจัดการความรู้มีความเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่ารูปแบบการจัดการความรู้มีความเหมาะสม

-1 หมายถึง แน่ใจว่ารูปแบบการจัดการความรู้ไม่เหมาะสม

การตัดสินใจพิจารณา จากคะแนนดัชนีความสอดคล้อง ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไปถือว่ารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี มีความเหมาะสม

3.5.5 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบรูปแบบโครงสร้างแบบประเมินและความตรงในการวัด โดยผลการประเมินแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.5.6 นำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5.7 จัดทำแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ เพื่อเตรียมไปประเมินจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาแนวคิด การจัดการความรู้ในต่างประเทศและในประเทศไทย ได้ทำการคัดเลือกข้อมูลที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์โดยทำการค้นคว้า สืบค้น และรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ จากแหล่งเรียนรู้และห้องสมุดของหน่วยงานและมหาวิทยาลัยของภาครัฐและเอกชน และนำมาบันทึกในแบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ต่อไป สำหรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นด้วยคำสำคัญ (Keyword) บนโปรแกรมสืบค้น (Search Engine) ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากนั้นทำการคัดสรรแนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศและในประเทศและบันทึกในแบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

2.2 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ รวบรวมข้อมูลจากการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้น ด้วยแบบประเมินผลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้และการจัดการศึกษา จำนวน 3 ท่าน การรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ และทำการประเมินในแบบประเมินผลหลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมแบบประเมินผลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผล และนำไปปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

3. การศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้ โดยใช้แบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยให้นักศึกษาดำเนินการความรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และนอกเวลาตามที่ได้รับมอบหมายจากการเรียนการสอน หลังจากนั้นให้นักศึกษาทำแบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ และรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินตนเองเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การศึกษาผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้ของกลุ่มผู้ดำเนินการจัดการความรู้ หลังจากพิจารณาแล้วให้ทำการประเมินโดยการแสดงความคิดเห็นในแบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินผลความรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 การศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีสำหรับกลุ่มผู้ได้รับความรู้ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มผู้ได้รับความรู้ ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1, 2 และ 4 จำนวน 135 คน และกลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 180 คน พิจารณาความรู้ที่ได้รับจากการจัดการความรู้ของกลุ่มผู้ดำเนินการจัดการความรู้ หลังจากพิจารณาแล้วให้ทำการประเมินโดยการแสดงความคิดเห็นในแบบประเมินความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินผลความคิดเห็น เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ และประเมินเพื่อรับรองรูปแบบในแบบประเมินค่าความสอดคล้อง 3 ระดับ และรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศไทย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นตอนการสร้างรูปแบบ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในขั้นการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 4 ระดับ (Wright & Master, 1982 ; Wright & Stone, 1979 อ้างถึงใน รังสรรค์ โฉมยา, 2549)

3.50 – 4.00 มีความหมายว่า เหมาะสมมากที่สุด

2.50 – 3.49 มีความหมายว่า เหมาะสมมาก

1.50 – 2.49 มีความหมายว่า เหมาะสมน้อย

1.00 – 1.49 มีความหมายว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

3. การศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ทั้งขั้นตอนการประเมินตนเองของกลุ่มผู้ดำเนินการจัดการความรู้ และการประเมินผลความคิดเห็นของกลุ่มผู้ได้รับความรู้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 4 ระดับ (Wright & Master, 1982 ; Wright & Stone, 1979 อ้างถึงใน รังสรรค์ โฉมยา, 2549)

3.50 – 4.00 มีความหมายว่า เหมาะสมมากที่สุด

2.50 – 3.49 มีความหมายว่า เหมาะสมมาก

1.50 – 2.49 มีความหมายว่า เหมาะสมน้อย

1.00 – 1.49 มีความหมายว่า เหมาะสมน้อยที่สุด

การประเมินผลความรู้เชิงสร้างสรรค์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติค่าร้อยละ

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าร้อยละ 4 ระดับ ดังนี้

คะแนนร้อยละ 80 – 100 หมายถึง มีความรู้เชิงสร้างสรรค์ ระดับดีมาก

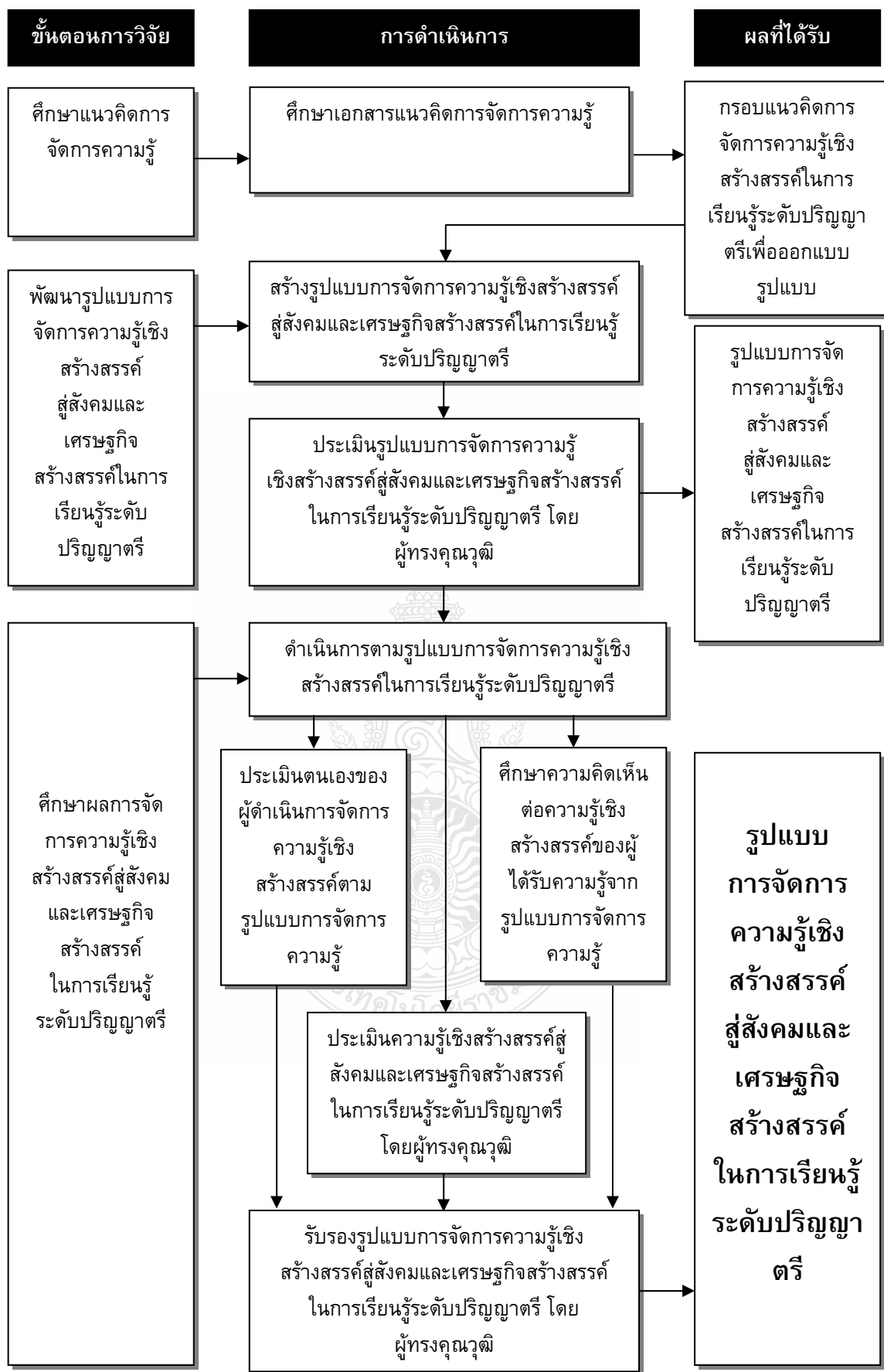
คะแนนร้อยละ 70 – 79 หมายถึง มีความรู้เชิงสร้างสรรค์ ระดับดี

คะแนนร้อยละ 60 – 69 หมายถึง มีความรู้เชิงสร้างสรรค์ ระดับพอใช้

คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีความรู้เชิงสร้างสรรค์ ระดับต้องปรับปรุง

สำหรับการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องการรับรอง (IOC) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การตัดสินพิจารณาจากคะแนนดัชนีความสอดคล้อง ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่ารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีมีความเหมาะสม

ภาพที่ 19 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี และได้นำรูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้นไปศึกษาผลของการจัดการความรู้และการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 3 ผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี

3.1 การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้

3.2 การประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไป

3.5 การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 การจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ

การจัดการความรู้ต่างประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศ โดยทำการสืบค้น และคัดสรรแนวคิดการจัดการความรู้ที่เผยแพร่ในวงกว้าง จำนวน 31 รูปแบบ จากการศึกษาและวิเคราะห์โดย เกียรติศักดิ์ พันธุ์สำเริง (2552) หลังจากนั้นได้ทำการคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อสังคม ได้รูปแบบที่ทำการศึกษานี้จำนวน 23 รูปแบบ ดังนี้

1. American Management Systems, 1999
2. Arthur Andersen Consulting, 1977
3. Andersen Consulting, 2000
4. Bergeron, 2003
5. Demarest, 1997
6. Dataware Technologies, Inc., 1998
7. Holsapple & Joshi Kentucky Initiative for Knowledge Management, 1997
8. Holsapple & Joshi, 1998
9. Knowledge Associates, 1998
10. Liebowitz, 2000
11. Liebowitz and Beckman, 1998
12. Marquardt, 1996
13. Monsanto Company, 1997
14. O' Dell, 1996
15. Price waterhouseCoopers, 1997
16. Probst, 2000
17. Ruggles, 1997
18. Skandia, 1999
19. The Knowledge Research Institute Inc., 1998
20. Turban, 2001
21. Van Der Spek & Spijkervet, 1998
22. Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997
23. Wiig, 1993

โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแบ่งเป็น รูปแบบการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการ และ
รูปแบบการจัดการความรู้ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรมและอื่น ๆ ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านกระบวนการ (ต่อ)

กระบวนการ	Marquardt, 1996	Monsanto Company, 1997	O' Dell, 1996	Ruggles, 1997	Skandia, 1999	Van Der Spek & Spijkervet, 1998	Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997	Wiig, 1993	รวม
การกำหนด									
Define									1
Conceptualize						✓	✓		2
Identify, Identification			✓				✓		6
Represent							✓		1
Classify							✓		1
การสร้างสรรค์									
Access									1
Acquire, Acquiring, Acquisition	✓			✓					8
Find									1
Select, Selecting									3
Retrieve,									1
Refine									1
Capture				✓					5
Construction, Create, Creation	✓		✓	✓			✓		12
Creation and Sourcing								✓	1
Develop, Developing, Development						✓	✓		4

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านกระบวนการ (ต่อ)

กระบวนการ	Marquardt, 1996	Monsanto Company, 1997	O' Dell, 1996	Ruggles, 1997	Skandia, 1999	Van Der Spek & Spijkervet, 1998	Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997	Wlig, 1993	รวม
Building Blocks,									1
Leverage									1
Compilation and transformation							✓		1
Embodiment									1
Store, Storage	✓								5
Secure, Securing						✓			2
Codification				✓					1
Combine, Combining, Combination						✓	✓		3
Consolidation							✓		1
Collect			✓						1
Retain									1
Resource							✓		1
Deploy									1
Representation,				✓					1
Dissemination, Dissemination Application								✓	3
Distribute, Distributing, Distribution						✓	✓		5

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านกระบวนการ (ต่อ)

กระบวนการ	Marquardt, 1996	Monsanto Company, 1997	O' Dell, 1996	Ruggles, 1997	Skandia, 1999	Van Der Spek & Spijkervet, 1998	Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997	Wiig, 1993	รวม
Sell									2
Transfer	✓			✓					3
Utilization	✓								2
Use, Using,									5
การประเมินผล									
Evaluate						✓			2
Audit and Analysis,									1
Feedback									1
Verify									1
Measurement		✓							1
Reflect						✓	✓		2
Result							✓		1
Review						✓			1
Disposal									1

จากการศึกษา วิเคราะห์การจัดการความรู้ที่คัดสรรจากต่างประเทศ จำนวน 23 รูปแบบ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการความรู้ รูปแบบที่มีกระบวนการสอดคล้องกัน ประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมินผล

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้ มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Define, Conceptualize, Identify, Identification, Represent และ Classify

การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างสรรค์ความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการแสวงหาความรู้โดยการสืบค้นความรู้ ศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้โดยการสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ด้วยตนเองและโดยทีม และทำการปรับแต่งความรู้ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ที่เกี่ยวข้องกับ Access, Acquire, Acquiring, Acquisition, Find, Select, Selecting, Retrieve, Refine, Capture, Construction, Create, Creation, Creation and Sourcing, Develop, Developing, Development, Integrate, Modification, Organize, Organizing, Transform, Translation/repurposing, Synthesize, Generating, Generation, Fusion, Adapt และ Adaptation

การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและจัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Share, Sharing, Networking and Knowledge Sharing, Act, Activities, Apply, Application, Learn, Learning, Archiving, Building Blocks, Leverage, Compilation and Transformation, Embodiment, Store, Storage, Secure, Securing, Codification, Combine, Combining, Combination, Consolidation, Collect, Retain, Resource, Deploy, Representation, Dissemination, Dissemination Application, Distribute, Distributing, Distribution, Sell, Transfer, Utilization, Use, Using และ Service

การประเมินความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมินตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Evaluate, Audit and Analysis, Feedback, Verify, Measurement, Reflect, Result, Review และ Disposal

ตารางที่ 4 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ

องค์ประกอบ/ปัจจัย	American Management Systems, 1999	Arthur Andersen Consulting, 1977	Andersen Consulting, 2000	Dataware Technologies, Inc., 1998	Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997	Holsapple & Joshi, 1998	Monsanto Company, 1997	Price waterhouseCoopers, 1997	Wiig, 1993	จำนวน
Linked to business objectives,		✓								1
Internalize,						✓				1
Internalizing knowledge,					✓					1
Business problem,				✓						1
Key features of solution				✓						1
Use to Achieve Organizational Goals,			✓							1
Motivate and recognize people	✓									1
Externalizing knowledge,					✓					1
Link Knowledge to people,				✓						1
To right people								✓		1

ตารางที่ 4 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ

องค์ประกอบ/ปัจจัย	American Management Systems, 1999	Arthur Andersen Consulting, 1977	Andersen Consulting, 2000	Dataware Technologies, Inc., 1998	Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997	Holsapple & Joshi, 1998	Monsanto Company, 1997	Price waterhouseCoopers, 1997	Wiig, 1993	จำนวน
Identify processes, cultures and technologies needed for implementation		✓								1
Environment Conductive, Environment influences,			✓			✓				2
Prepare for change				✓						1
Create the KM Team				✓						1
Value Added from Knowledge Combination, Value maps, value realization							✓		✓	2

ตารางที่ 4 รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ

องค์ประกอบ/ปัจจัย	American Management Systems, 1999	Arthur Andersen Consulting, 1977	Andersen Consulting, 2000	Dataware Technologies, Inc., 1998	Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997	Holsapple & Joshi, 1998	Monsanto Company, 1997	Price waterhouseCoopers, 1997	Wiig, 1993	จำนวน
Managerial influences						✓				1
Resource influences						✓				1
Learning maps							✓			1
Information maps							✓			1
Knowledge maps							✓			1
Information technology maps							✓			1
Knowledge center	✓									1

จากการศึกษา วิเคราะห์การจัดการความรู้ที่คัดสรร จำนวน 23 รูปแบบ พบว่า ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม รูปแบบมีองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม ที่กำหนดไว้มีความแตกต่างกันผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มใหม่โดยให้มุ่งเน้นความรู้สู่สังคมได้ดังนี้

สังคม (Society) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ Linked to business objectives, Business Problem, Environment, Use to Achieve Organizational Goals, Motivate and Recognize People, Link Knowledge to People, To Right People

ความรู้ (Knowledge) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ Internalize, Internalizing Knowledge, Externalizing Knowledge,

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยอื่นๆ เช่น Technology, Tool, Maps, Team, Influences, Knowledge Center เป็นต้น

การจัดการความรู้ในประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ในประเทศ โดยทำการสืบค้นและคัดสรรแนวคิดการจัดการความรู้ที่เผยแพร่ในวงกว้าง จำนวน 27 รูปแบบ ที่เกี่ยรติดังกล่าว (2552) ได้ทำการวิจัยไว้โดยคัดสรรได้ 18 รูปแบบ และได้ศึกษาเพิ่มเติมอีก 2 รูปแบบ รวมในการศึกษาครั้งนี้ 20 รูปแบบ โดยแบ่งเป็น ประเภทการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการ และรูปแบบการจัดการความรู้ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรมและอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทการจัดการความรู้

เริ่มต้นได้ทำการศึกษาทั้งสิ้น 27 รูปแบบโดยสามารถแบ่งออกเป็น การจัดการความรู้ทั่วไปเชิงแนวคิด การจัดการความรู้ทั่วไปเชิงการวิจัยเป็นฐาน การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงแนวคิด การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงการวิจัยเป็นฐาน และการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนเชิงการวิจัยเป็นฐาน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดการความรู้ทั่วไปเชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดโดยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ ได้แก่

1.1 วิจารย์ พานิช (2547)

1.2 ประพนธ์ ผาสุขยัต (2547)

1.3 บดินทร์ วิจารย์ (2547)

1.4 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548)

1.5 สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.)

2. การจัดการความรู้ทั่วไปเชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 4 รูปแบบ ได้แก่

2.1 รูปแบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับประเทศไทย (จิรัชฌา วิเชียรปัญญา, 2549)

2.2 รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน (ฉลาด จันทสมบัติ และคณะ, 2550)

2.3 รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ (พรพิมล ธรรมชาติกรมย์โชค, 2550)

2.4 รูปแบบการจัดการความรู้เครือข่ายทางสังคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (ประชาสรรค์ แสนภักดี, 2549)

3. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดรูปแบบที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ ได้แก่

3.1 รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2001)

3.2 รูปแบบการจัดการความรู้สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548)

3.3 รูปแบบการจัดการความรู้ตามอัยยาศัย (นฤมล ตันธสุเรษฐ, 2549)

3.4 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา (ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.)

3.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547)

4. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 10 รูปแบบ ได้แก่

4.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (บุญส่ง หาญพานิช, 2546)

4.2 รูปแบบการจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน (หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548)

4.3 รูปแบบการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (วิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2549)

4.4 รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 (ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550)

4.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอด (พีระพงศ์ ภัคศิริ, 2550)

4.6 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นวลละออง แสงสุข, 2550)

4.7 รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี (ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)

4.8 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551)

4.9 รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉลาด จันทสมบัติ, 2551)

4.10 รูปแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (แก้วเวียง นานาผล, 2551)

5. การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 3 รูปแบบ ได้แก่

5.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน (อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549)

5.2 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ใน
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550)

5.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ (บัณฑิต
จักรวิโรจน์, 2550)

**หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้
ทางการศึกษาและการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน และคัดสรรมา 18 รูปแบบ
ได้แก่**

1. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดรูปแบบที่
เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ ได้แก่

1.1 รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา (พรชูลี อาชวอำรุง, 2544)

1.2 รูปแบบการจัดการความรู้สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (สถาบัน
พัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548)

1.3 รูปแบบการจัดการความรู้ตามอัยยาศัย (นฤมล ดันธสุเรศรัฎฐ์, 2549)

1.4 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา (ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.)

1.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547)

2. การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจาก
รูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัย 10 รูปแบบ ได้แก่

2.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย (บุญสง หาญพานิช,
2546)

2.2 รูปแบบการจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน (หม่อมหลวงสรสิริ
วรวรรณ, 2548)

2.3 รูปแบบการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ (วิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2549)

2.4 รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 1 (ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550)

2.5 รูปแบบการจัดการความรู้ในศูนย์พัฒนาและฝึกอาชีพคนตาบอด
(พีระพงศ์ ภัทศิริ, 2550)

2.6 รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงใน
อนาคต(นวลละอ อแสงสุข, 2550)

2.7 รูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี
(ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)

2.8 รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551)

2.9 รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉลาด จันทรมบัติ, 2551)

2.10 รูปแบบการจัดการความรู้สู่ความมีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (แก้วเวียง นานาผล, 2551)

3. การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน เชิงการวิจัยเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรจากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยทางการศึกษาอย่างเป็นระบบของผู้ที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน 3 รูปแบบ ได้แก่

3.1 รูปแบบการจัดการความรู้ในชั้นเรียน (อรจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549)

3.2 รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550)

3.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ (บัณฑิตจักรวิโรจน์, 2550)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษารูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพิ่มเติมอีก 2 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

2. รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา (รัฐกรณ์ คิดการ, 2551)

โดยสรุปผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและการเรียนการสอนรวมทั้งหมด 20 รูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 5 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านกระบวนการ

กระบวนการ	สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548	พรชูลี อาชาวำรุง, 2001	นฤมล ต้นสุเรศเศรษฐ์, 2549	อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549	บุญส่ง ทาญพานิช, 2546	จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550	ฉลาด จันทสมมติ และคณะ, 2550	ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550	พิรพงษ์ ภาศิริ, 2550	เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551
การกำหนด										
การกำหนด, ระบุ	✓									✓
ปัญหา										
วางแผน										
ทำโครงการ						✓				
เตรียมการ						✓				
ตั้งทีม						✓				
ชี้แจง						✓				
วิเคราะห์ปัจจัย						✓				
ตัวบ่งชี้				✓						
การสร้างสรรค์										
การแสวงหา, จัดหา				✓				✓		
การสืบค้น, ค้นหา, ยึดกุม	✓									
การเข้าถึง										✓
การสรรหา								✓		
การเลือก	✓		✓							
การกลั่นกรอง										
การสร้าง	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓
การจำแนก							✓			
เจียรไนในความรู้						✓				
การพัฒนา			✓							✓

ตารางที่ 5 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านกระบวนการ

กระบวนการ	สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548	พรชูลี อชาอร่ารุง, 2001	นฤมล ตันวิสุทธิ์เศรษฐี, 2549	อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549	บุญส่ง หาญพานิช, 2546	จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550	ฉลาด จันทรมสมบัติ และคณะ, 2550	ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550	พีรพงศ์ ภักดิ์ศรี, 2550	เดียนใจ รักษาพงศ์, 2551
การแบ่งปัน										
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้, แบ่งปัน				✓	✓			✓		✓
การใช้	✓		✓	✓			✓	✓		
การเรียนรู้										✓
การสอน									✓	
ทำให้ความรู้สูงขึ้น		✓								
การบริการ					✓					
การปรึกษา		✓								
การถ่ายโอน			✓							
การเผยแพร่, ถ่ายทอด	✓									
การกระจาย										
การจัดเก็บ	✓		✓				✓	✓	✓	
การรวบรวม			✓							
การจัดการ	✓	✓								
การจัดระบบ										✓
การรักษา				✓						
การประเมินผล										
การประเมิน		✓					✓			
การติดตาม	✓	✓								
การวัด		✓								
คู่มือลัพท์						✓				
การปรับปรุง								✓		

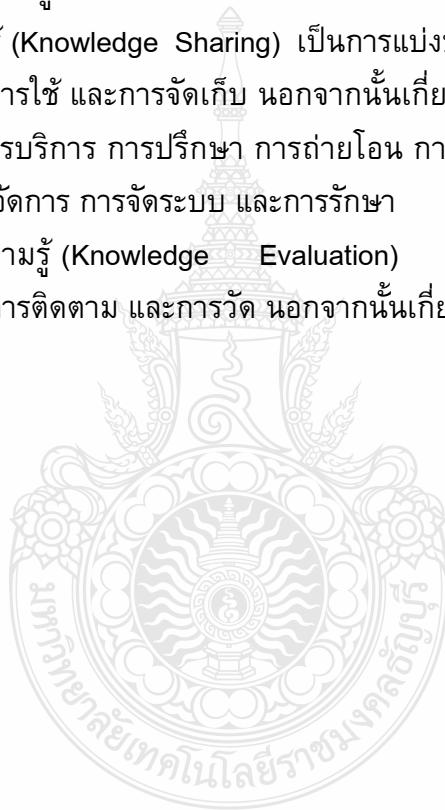
จากการศึกษา วิเคราะห์การจัดการความรู้ในประเทศที่คัดสรร พบว่า **ด้านกระบวนการจัดการความรู้** รูปแบบที่มีกระบวนการสอดคล้องกันประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมิน

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนด ระบุ นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับ ปัญหา วางแผน ทำโครงการ เตรียมการ ตั้งทีม ชี้แจง วิเคราะห์ปัจจัย และตัวบ่งชี้

การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation)เป็นการสร้างสรรค์ความรู้มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการจัดหา การสืบค้น การค้นหา การยึดกุม การเข้าถึง การสรรหา การเลือก การกลั่นกรอง การจำแนก การเจียระไน และการพัฒนาความรู้

การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปันความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ การแลกเปลี่ยน การแบ่งปัน การใช้ และการจัดเก็บ นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การสอน การทำความรู้ให้สูงขึ้น การบริการ การปรึกษา การถ่ายโอน การเผยแพร่ การถ่ายทอด การกระจาย การรวบรวม การจัดการ การจัดระบบ และการรักษา

การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) เป็นการประเมินผลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การติดตาม และการวัด นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการดูผลลัพธ์ และการปรับปรุงความรู้

ตารางที่ 6 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ

องค์ประกอบ/	ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547	พรชูลี อาชาอำรุง, 2001	นงมล ตันทรเศรษฐ์, 2549	อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549	บุญส่ง หาญพานิช, 2546	จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550	ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป.	ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550	พีรพงศ์ ภัคดี, 2550	เดือนใจ รักษาพงศ์, 2551
เทคโนโลยี/เครื่องมือ	✓	✓			✓				✓	
นวัตกรรม				✓						
อุปกรณ์/สิ่งของ										
สำนัก/ศูนย์บริหาร จัดการความรู้					✓			✓		
การสื่อสาร					✓					
ความไว้วางใจ					✓					
ภาวะผู้นำ										
พลังร่วม, การมีส่วนร่วม					✓					
สารสนเทศ		✓								
การปฏิสัมพันธ์			✓							
การแปลงสู่ภายนอก			✓							
การผสมผสาน			✓							
การปรับสู่ภายใน			✓							
ผลลัพธ์					✓					
ผลการเรียนรู้				✓						
ผลการปฏิบัติงาน				✓						
สรุปและรายงาน								✓		
เผยแพร่								✓		
การนำไปใช้					✓					
ติดตามและยกระดับ										
ประเมิน					✓	✓			✓	

ตารางที่ 6 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ
(ต่อ)

องค์ประกอบ/	นวลละออง แสงสุข, 2550	ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550	ฉลาด จันทรสุมบัติน, 2551	บัณฑิต จิตวิโรจน์, 2550	วิลาวัลย์ มาดุม, 2549	แก้วเวียง นานาผล, 2551	หม่อมหลวงสรสิริ วรารณ, 2548	เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552	รัฐกรณ์ คีตการ, 2551	รวม
เตรียมความพร้อม		✓								2
ทำความเข้าใจ										2
ศึกษาสภาพ										1
ประชุมบุคลากร										1
กำหนดทีมและกลุ่ม			✓							3
เป้าหมาย									✓	2
วัตถุประสงค์									✓	1
สร้างแรงจูงใจและทำงานแบบมีส่วนร่วม			✓							1
จัดทำแผน, วางแผน		✓	✓	✓						5
ใช้แผน			✓							1
วิสัยทัศน์										2
นโยบาย										1
ภารกิจ										1
ปัญหาความรู้				✓						2
สายความรู้										1
สมรรถนะหลัก										1
ความรู้ความสามารถ	✓									2
ยุทธศาสตร์, กลยุทธ์										2
ความรู้ภายใน, ความรู้ฝังลึก								✓		3
ความรู้ภายนอก, ความรู้ชัดแจ้ง								✓		3
โลกาภิวัตน์, สังคม	✓							✓		2

ตารางที่ 6 รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม และอื่นๆ
(ต่อ)

องค์ประกอบ/	นวลละออง แสงสุสุข, 2550	ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550	ฉลาคา จันทรสุมปัติ, 2551	บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550	วิลาวัลย์ มาตุ้ม, 2549	แก้วเวียง นานาผล, 2551	หม่อมหลวงสรสิริ วรารณ, 2548	เกียรติศักดิ์ พันธลำเจียก, 2552	รัฐกรณ์ ดิดการ, 2551	รวม
เทคโนโลยี/เครื่องมือ	✓									5
นวัตกรรม										1
อุปกรณ์/สิ่งของ							✓			1
สำนัก/ศูนย์บริหาร จัดการความรู้										2
การสื่อสาร										1
ความไว้วางใจ										1
ภาวะผู้นำ			✓			✓				2
พลังร่วม, การมีส่วนร่วม			✓							2
สารสนเทศ										1
การปฏิสัมพันธ์									✓	2
การแปลงสู่ภายนอก										1
การผสมผสาน										1
การปรับสู่ภายใน										1
ผลลัพธ์						✓				2
ผลการเรียนรู้										1
ผลการปฏิบัติงาน										1
สรุปและรายงาน										1
เผยแพร่										1
การนำไปใช้				✓						2
ติดตามและยกระดับ			✓							1
ประเมิน			✓					✓		5

จากการศึกษา วิเคราะห์การจัดการความรู้ที่คัดสรร พบว่า **ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย** รูปแบบที่มีองค์ประกอบ/ปัจจัยที่สอดคล้องกันประกอบด้วย ความรู้ กระบวนการ วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการประเมิน โดยได้นำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มใหม่โดยให้มุ่งเน้นความรู้สู่สังคมได้ ดังนี้

สังคม เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม คน บุคลากร พลังร่วม ชุมชน กระบวนการ การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยน ทีม กลุ่ม ชั้นเรียน องค์กร ผลผลิต (ทุนมนุษย์ และทุนองค์กร) การแข่งขัน และโลกาภิวัตน์

ความรู้ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ภายใน ความรู้ฝังลึก ความรู้ภายนอก ความรู้ชัดแจ้ง การแปลงสู่ภายใน และการปรับสู่ภายนอก

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยอื่นๆ เช่น เทคโนโลยี เครือข่าย ศูนย์ สภาพแวดล้อม บรรยากาศ พลังร่วม เป็นต้น

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

2.1 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่สร้างขึ้น

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี **ด้านองค์ประกอบ** ประกอบด้วย ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล ความรู้เชิงสร้างสรรค์ สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ **ด้านกระบวนการ** ประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมิน

การกำหนดความรู้ ประกอบด้วย **2ก** ได้แก่ ก่อตั้งชุมชน และก่อเกิดความรู้

การสร้างสรรค์ความรู้ ประกอบด้วย **3ส** ได้แก่ แสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง

การแบ่งปันความรู้ ประกอบด้วย **3บ** ได้แก่ บอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก

การประเมินผลความรู้ ประกอบด้วย **3ป 1ก** ได้แก่ เป็นไปได้ ประสบผลสำเร็จ ประดิษฐ์ผลงาน และ การจัดการ

2.2 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 7 ผลประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (3 ท่าน)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
1. แนวคิดพื้นฐาน	3.89	.19	มากที่สุด
1.1 การจัดการความรู้	4.00	.00	มากที่สุด
1.2 ความรู้เชิงสร้างสรรค์	4.00	.00	มากที่สุด
1.3 สังคมสร้างสรรค์	3.67	.58	มากที่สุด
1.4 เศรษฐกิจสร้างสรรค์	3.67	.58	มากที่สุด
1.5 วิธีการเชิงระบบ	4.00	.00	มากที่สุด
1.6 เทคโนโลยี	4.00	.00	มากที่สุด
2. องค์ประกอบรูปแบบ	3.83	.14	มากที่สุด
2.1 ความรู้ภายในบุคคล	4.00	.00	มากที่สุด
2.2 ความรู้ภายนอกบุคคล	4.00	.00	มากที่สุด
2.3 ความรู้เชิงสร้างสรรค์	4.00	.00	มากที่สุด
2.4 สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์	3.33	.58	มาก
3. กระบวนการจัดการความรู้	3.89	.13	มากที่สุด
3.1 การกำหนดความรู้ : 2ก	3.83	.29	มากที่สุด
3.1.1 ก่อตั้งชุมชน	4.00	.00	มากที่สุด
3.1.1.1 ตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ	4.00	.00	มากที่สุด
3.1.1.2 วิธีการติดต่อสื่อสาร	4.00	.00	มากที่สุด
3.1.2 ก่อเกิดความรู้	3.67	.58	มากที่สุด
3.1.2.1 จุดประกายขยายความคิด	3.00	1.73	มาก
3.1.2.2 จัดลำดับจับความสำคัญ	4.00	.00	มากที่สุด
3.1.2.3 เลือกสรรความรู้	4.00	.00	มากที่สุด
3.2 การสร้างสรรค์ความรู้ : 3ส	3.89	.19	มากที่สุด
3.2.1 แสวงหาความรู้	4.00	.00	มากที่สุด
3.2.2 สร้างสรรค์ความรู้	4.00	.00	มากที่สุด
3.2.3 เสริมแต่งความรู้	3.67	.58	มากที่สุด
3.3 การแบ่งปันความรู้ : 3บ	4.00	.00	มากที่สุด
3.3.1 บอกเล่า	4.00	.00	มากที่สุด
3.3.2 แบ่งปัน	4.00	.00	มากที่สุด
3.3.3 บันทึก	4.00	.00	มากที่สุด

ตารางที่ 7 ผลประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (3 ท่าน) (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับการประเมิน
3.4 การประเมินผลความรู้ : 3ป 1ก	3.83	.29	มากที่สุด
3.4.1 เป็นไปได้	3.67	.58	มากที่สุด
3.4.2 ประสบผลสำเร็จ	3.67	.58	มากที่สุด
3.4.3 ประดิษฐ์ผลงาน	4.00	.00	มากที่สุด
3.4.4 การจัดการ	4.00	.00	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	3.88	.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 คือ แนวคิดพื้นฐาน และกระบวนการจัดการความรู้ รองลงมา คือ องค์ประกอบรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในแต่ละด้าน พบว่า แนวคิดพื้นฐาน มีผลประเมินในระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยประเด็นประเมินสูงสุดเท่ากัน 4 ประเด็น ได้แก่ การจัดการความรู้ ความรู้เชิงสร้างสรรค์ วิธีการเชิงระบบ และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมา มีประเด็นประเมินเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ สังคมสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67

เมื่อพิจารณาในด้านองค์ประกอบรูปแบบ พบว่า ประเด็นประเมินสูงสุดเท่ากัน 3 ประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล และความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมาคือ สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

เมื่อพิจารณาในด้านกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า ประเด็นประเมินสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การแบ่งปันความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมาคือ การสร้างสรรค์ความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และต่ำที่สุด มีการประเมินเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดความรู้ และการประเมินผลความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ส่วนประเด็นย่อยในการกำหนดความรู้ พบว่า ก่อตั้งชุมชน มีการประเมินสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมา คือ ก่อเกิดความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ส่วนในขั้นตอนก่อตั้งความรู้ มีการประเมินสูงสุดทั้ง 2 ประเด็นอยู่ในระดับ

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในการสร้างสรรค์ความรู้ พบว่า แสวงหาความรู้ และสร้างสรรค์ความรู้ มีการประเมินสูงสุดเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมา คือ เสริมแต่งความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในการแบ่งปันความรู้ พบว่า มีการประเมินสูงสุดเท่ากันทั้ง 3 ประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในการประเมินผลความรู้ พบว่า ประดิษฐ์ผลงาน และการจัดการ มีการประเมินสูงสุดเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 รองลงมา คือ เป็นไปได้ และประสบผลสำเร็จ มีการประเมินเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67

สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมมีค่าเท่ากับ .13 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า แนวคิดพื้นฐาน มีเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสูงสุด มีค่าเท่ากับ .19 รองลงมา คือ องค์ประกอบรูปแบบ มีค่าเท่ากับ .14 และต่ำที่สุดคือ กระบวนการจัดการความรู้มีค่าเท่ากับ .13

เมื่อพิจารณาในด้านแนวคิดพื้นฐาน พบว่า สังคมสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากัน มีค่าเท่ากับ .58 รองลงมา ได้แก่ การจัดการความรู้ ความรู้เชิงสร้างสรรค์ วิธีการเชิงระบบ และเทคโนโลยี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน มีค่าเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาในด้านองค์ประกอบรูปแบบ พบว่า สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด มีค่าเท่ากับ .58 รองลงมามีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน 3 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล และความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาในด้านกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดความรู้ และการประเมินผลความรู้ มีค่าเท่ากับ .29 รองลงมาคือ การสร้างสรรค์ความรู้ มีค่าเท่ากับ .19 และต่ำที่สุด คือ การแบ่งปันความรู้ มีค่าเท่ากับ .00

ส่วนประเด็นย่อยในการกำหนดความรู้ พบว่า ก่อเกิดความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ .58 รองลงมา คือ ก่อตั้งชุมชน มีเท่ากับ .00 ส่วนในขั้นตอนก่อตั้งความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน คือ ตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ และวิธีติดต่อสื่อสาร มีค่าเท่ากับ .00 และขั้นตอนก่อเกิดความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 1.73 คือ จุดประกายขยายความคิด รองลงมาคือ จัดลำดับจับความสำคัญ และเลือกสรรความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในการสร้างสรรค์ความรู้ พบว่า เสริมแต่งความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ .58 รองลงมา คือ แสวงหาความรู้ และสร้างสรรค์ความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในการแบ่งปันความรู้ พบว่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันทั้ง 3 ประเด็น โดยมีค่าเท่ากับ .00

และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยในการประเมินผลความรู้ พบว่า เป็นไปได้ และประสบผลสำเร็จ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากัน มีค่าเท่ากับ .58 รองลงมา คือ ประดิษฐ์ผลงาน และการจัดการ มีค่าเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .00

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและแก้ไขโดยรวม

1. รูปแบบต่างๆมีความชัดเจนดีมากในภาพรวม (1 ท่าน)
2. ขั้นตอนกิจกรรมที่เขียนไว้หน้าจะมีการอธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นสร้างสรรค์ความรู้ แบ่งปันความรู้ โดยแยกแยะหน้าที่/ความรับผิดชอบของผู้อำนวยความสะดวก และผู้เรียน ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้อย่างเป็นทางการ (1 ท่าน)
3. ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม ในแต่ละขั้นตอนควรนำความคิดหรือวิธีการสร้างสรรค์ไปส่งไปด้วย ไม่ควรใช้วิธีการเดิมๆอย่างเดียว เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำ เป็นต้น (1 ท่าน)
4. แบบประเมินตนเองความรู้ความสามารถความรู้เชิงสร้างสรรค์ ควรใช้วิธี Linear Scale และประเด็นการจัดการให้มี Linear มากกว่านี้ (1 ท่าน)
5. แบบสอบถามความคิดเห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ หัวข้อควรมีรายละเอียดที่สามารถวัดได้ และระดับการเห็นด้วยควรใช้ Linear Sale (1 ท่าน)
6. แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวข้อควรมีรายละเอียดที่สามารถวัดได้เป็นรูปธรรม และระดับการเห็นด้วยควรใช้ Linear Sale (1 ท่าน)

ตารางที่ 8 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการประเมินรูปแบบการจัดการ
ความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ข้อ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุง
1	รูปแบบต่างๆมีความชัดเจนดีมากในภาพรวม	ปรับปรุงให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2	ขั้นตอนกิจกรรมที่เขียนไว้น่าจะมีการอธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นสร้างสรรค์ความรู้ แบ่งปันความรู้ โดยแยกแยะหน้าที่/ความรับผิดชอบของ ผู้อำนวยการ ศึกษาคณะ และผู้เรียน ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้อย่างเป็นรูปธรรม	เพิ่มรายละเอียด และให้ยืดหยุ่นในการกำหนดระยะเวลา
3	ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมในแต่ละขั้นตอนควรนำความคิดหรือวิธีการสร้างสรรค์ไปส่งไปด้วย ไม่ควรใช้วิธีการเดิมๆ อย่างเดียว เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำ เป็นต้น	ได้เพิ่มทางเลือกเพิ่มขึ้น เช่น website, weblog, social media เป็นต้น
4	แบบประเมินตนเองความรู้ความสามารถความรู้เชิงสร้างสรรค์ ควรใช้วิธี Linear Scale และประเด็นการจัดการให้มี Linear มากกว่านี้	เพิ่มทางเลือกเครื่องมือการประเมิน และวิธีการประเมินให้หลากหลายขึ้น
5	แบบสอบถามความคิดเห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ หัวข้อควรมีรายละเอียดที่สามารถวัดได้ และระดับการเห็นด้วยควรใช้ Linear Sale	เพิ่มทางเลือกเครื่องมือการประเมิน และวิธีการประเมินให้หลากหลายขึ้น
6	แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวข้อควรมีรายละเอียดที่สามารถวัดได้เป็นรูปธรรม และระดับการเห็นด้วยควรใช้ Linear Sale	เพิ่มทางเลือกเครื่องมือการประเมิน และวิธีการประเมินให้หลากหลายขึ้น

**ตอนที่ 3 ผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี**

**3.1 การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้**

จากการได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว จึงได้นำรูปแบบไปทดลองใช้กับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างเป็น

ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้

จากการศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ใน
การเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ได้ทำการใช้รูปแบบกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการเลือกแบบ
เจาะจง โดยผลจากรูปแบบได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 9 ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ดำเนินการ
จัดการความรู้ ทั้งหมด 3 กลุ่ม จำนวน 90 คน

ลำดับ	ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความรู้ ความสามารถ
1	ระดับความรู้	3.16	.39	มาก
	1.1 เสนอแนวทางที่เป็นไปได้	3.16	.52	มาก
	1.2 กำหนดวิธีทำงานเพื่อให้ประสบ ผลสำเร็จ	3.17	.62	มาก
	1.3 ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน	3.17	.55	มาก
2	การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์	3.17	.49	มาก
	2.1 กำหนดความรู้	3.08	.59	มาก
	2.2 สร้างสรรค์ความรู้	3.22	.68	มาก
	2.3 แบ่งปันความรู้	3.24	.71	มาก
	2.4 ประเมินความรู้	3.13	.64	มาก
	รวม	3.17	.41	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม
และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ดำเนินการ
จัดการความรู้ ทั้ง 3 กลุ่ม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17

เมื่อพิจารณาแต่ละความรู้ความสามารถ พบว่า ระดับความรู้และการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีผลการประเมินใกล้เคียงกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 และ 3.17 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านระดับความรู้ พบว่า ประเด็น ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน และกำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ มีผลประเมินสูงสุดอยู่ในระดับมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และรองลงมา คือ เสนอแนวทางที่เป็นไปได้ มีความรู้ ความสามารถอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16

เมื่อพิจารณาด้านการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ประเด็น แบ่งปันความรู้ มีผลประเมินสูงสุดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 รองลงมา คือ สร้างสรรค์ความรู้ มีความรู้ ความสามารถอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 และต่ำที่สุด คือ กำหนดความรู้ มีความรู้ ความสามารถอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08

ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ผลการประเมินมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมเท่ากับ .41

เมื่อพิจารณาแต่ละความรู้ความสามารถ พบว่า การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .49 และ ระดับความรู้ มีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .39 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านระดับความรู้ พบว่า กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ มีผลประเมินสูงที่สุด โดยมีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .62 และรองลงมา คือ ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .55 และ ต่ำที่สุด คือ เสนอแนวทางที่เป็นไปได้ มีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .52

เมื่อพิจารณาด้านการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ประเด็น แบ่งปันความรู้ มีผลประเมินสูงที่สุด โดยมีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .71 รองลงมา คือ สร้างสรรค์ความรู้ มีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .68 และต่ำที่สุด คือ กำหนดความรู้ มีส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .59

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมการคิด (1 คน)
2. เป็นรูปแบบที่ทำให้เกิดผลงานตรงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน (1 คน)
3. เป็นการสอนแบบใหม่และสามารถนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ได้ (1 คน)
4. ควรเพิ่มแสวงหาความรู้และทำความเข้าใจให้มากในการสร้างสรรค์ผลงานให้น่าสนใจ (2 คน)
5. ควรเพิ่มเนื้อหาสาระและเน้นความร่วมมือมากขึ้น (1 คน)
6. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น (1 คน)
7. ควรส่งเสริมให้มีวินัยในการทำงานมากขึ้น (1 คน)
8. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนตรงต่อเวลามากขึ้น (1 คน)

ตารางที่ 10 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษากลุ่ม CoP-A (10 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

หัวข้อ	ร้อยละ											ระดับ	
	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	รวม		
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	ดีมาก
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม	100	100	100	100	100	100	91.75	100	91.75	100	98.35	98.35	ดีมาก
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัดประโยชน์และประสิทธิภาพ	100	100	91.75	100	100	83.25	100	100	100	75	95	95	ดีมาก
รวม	100	100	98.35	100	100	96.65	95	100	98.35	95	98.34	98.34	ดีมาก
ประติมากรรม/													
ความสวยงาม	100	83.25	100	83.25	75	83.25	75	100	100	100	89.98	89.98	ดีมาก
12. ผลงานมีความแปลกใหม่	100	100	91.75	100	75	91.75	91.75	83.25	83.25	100	91.68	91.68	ดีมาก
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม	91.75	100	100	100	100	100	100	91.75	100	100	98.35	98.35	ดีมาก
14. ผลงานมีความประณีต	83.25	91.75	100	83.25	100	91.75	83.25	100	91.75	100	92.5	92.5	ดีมาก
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว	100	91.75	83.25	91.75	100	91.75	100	100	91.75	100	95.03	95.03	ดีมาก
รวม	95	93.35	95	91.65	90	91.7	90	95	93.35	100	93.51	93.51	ดีมาก
รวมทั้งหมด	97.22	96.67	96.12	95.55	95	93.9	94.45	96.67	96.12	97.22	95.89	95.89	ดีมาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษากลุ่ม CoP-A (10 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าคะแนนร้อยละ 95.89

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 98.34 รองลงมา คือด้านสร้างความเป็นไปได้ มีค่าคะแนนร้อยละ 95.83 และต่ำที่สุด คือด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีค่าคะแนนร้อยละ 93.51 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 100 รองลงมาคือ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ มีค่าคะแนนร้อยละ 99.18 และต่ำที่สุด คือเป็นแนวทางใหม่ มีค่าคะแนนร้อยละ 84.98 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ และกำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากันโดยมีค่าร้อยละ 100 รองลงมาคือ กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม มีค่าคะแนนร้อยละ 98.35 และต่ำที่สุด คือ กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึง ประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ มีค่าคะแนนร้อยละ 95 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม มีค่าคะแนนสูงที่สุด เท่ากับร้อยละ 98.35 รองลงมาคือ ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีค่าคะแนนร้อยละ 95.03 และต่ำที่สุด คือ ผลงานมีความสวยงาม มีค่าคะแนนร้อยละ 89.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในกลุ่ม CoP-B (7 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

หัวข้อ	ร้อยละ								ระดับ	
	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	รวม		
สร้างความเป็นไปได้										
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ	100	100	83.25	100	100	100	100	97.61	ดีมาก	
2. เป็นแนวทางใหม่	91.75	100	100	100	100	100	100	98.82	ดีมาก	
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์	100	100	91.75	100	100	100	91.75	97.64	ดีมาก	
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้	100	100	100	100	100	100	100	100	ดีมาก	
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง	100	100	100	83.25	91.75	91.75	100	95.25	ดีมาก	
รวม	98.35	100	95	96.65	98.35	98.35	98.35	97.86	ดีมาก	
ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน										
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ	91.75	100	91.75	91.75	91.75	100	91.75	94.11	ดีมาก	
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้	100	91.75	100	100	100	91.75	100	97.64	ดีมาก	
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง	100	100	100	100	100	100	100	100	ดีมาก	
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม	100	100	100	83.25	100	100	100	97.61	ดีมาก	
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ	100	100	100	91.75	100	100	91.75	97.64	ดีมาก	
รวม	98.35	98.35	98.35	93.35	98.35	98.35	96.67	97.40	ดีมาก	
ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน										
	83.25	91.75	83.25	75	83.25	100	91.75	86.89	ดีมาก	
12. ผลงานมีความแปลกใหม่	83.25	100	100	100	100	100	100	97.61	ดีมาก	
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม	100	100	100	100	91.75	100	100	98.82	ดีมาก	
14. ผลงานมีความประณีต	91.75	100	100	91.75	91.75	100	75	92.89	ดีมาก	
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว	100	100	100	91.75	100	83.25	100	96.43	ดีมาก	
รวม	91.65	98.35	96.65	91.7	93.35	96.65	93.35	94.53	ดีมาก	
รวมทั้งหมด	96.12	98.9	96.67	93.9	96.68	97.78	96.12	96.60	ดีมาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาในกลุ่ม CoP-B (7 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าคะแนนร้อยละ 96.60

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยด้านสร้างความเป็นไปได้ มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 97.86 รองลงมา คือด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มี

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ มีค่าคะแนนสูงสุดเท่ากับร้อยละ 100 รองลงมาคือ เป็นแนวทางใหม่ มีค่าคะแนนร้อยละ 98.82 และต่ำที่สุด คือเป็นแนวทางที่ทำได้จริง มีค่าคะแนนร้อยละ 95.25 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง มีค่าคะแนนสูงสุด เท่ากับค่าร้อยละ 100 รองลงมาคือ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ และ กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ มีค่าคะแนนเท่ากัน โดยมีค่าร้อยละ 97.64 และต่ำที่สุด คือ กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีค่าคะแนนร้อยละ 94.11 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม มีค่าคะแนนสูงสุด เท่ากับร้อยละ 98.82 รองลงมาคือ ผลงานมีความแปลกใหม่ มีค่าคะแนนร้อยละ 97.61 และต่ำที่สุด คือ ผลงานมีความสวยงาม มีค่าคะแนนร้อยละ 86.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษากลุ่ม CoP-C (8 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

หัวข้อ	ร้อยละ									ระดับ	
	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	รวม		
สร้างความเป็นไปได้											
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ	100	100	91.75	100	75	100	91.75	91.75	93.78	ดีมาก	
2. เป็นแนวทางใหม่	100	75	75	91.75	75	75	83.25	91.75	83.34	ดีมาก	
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์	100	100	100	100	100	100	91.75	91.75	97.94	ดีมาก	
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้	100	100	100	91.75	100	100	100	100	98.97	ดีมาก	
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง	100	100	100	100	100	100	100	100	100	ดีมาก	
รวม	100	95	93.35	96.7	90	95	93.35	95.05	94.81	ดีมาก	
ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน											
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ	91.75	91.75	100	100	91.75	91.75	100	91.75	94.84	ดีมาก	
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้	100	100	100	100	100	100	91.75	100	98.97	ดีมาก	
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง	100	100	100	100	100	100	100	100	100	ดีมาก	
9. กำหนดวิธีการวางแผนที่เหมาะสม	100	100	91.75	83.25	83.25	75	91.75	100	90.63	ดีมาก	
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ	100	91.75	100	83.25	100	100	100	91.75	95.84	ดีมาก	
รวม	98.35	96.7	98.35	93.3	95	93.35	96.7	96.7	96.06	ดีมาก	
ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน											
	83.25	100	75	75	83.25	91.75	100	91.75	87.5	ดีมาก	
12. ผลงานมีความแปลกใหม่	75	83.25	91.75	91.75	75	75	83.25	91.75	83.34	ดีมาก	
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม	100	91.75	100	100	100	100	100	100	98.97	ดีมาก	
14. ผลงานมีความประณีต	100	100	91.75	100	100	100	100	83.25	96.88	ดีมาก	
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว	91.75	91.75	91.75	100	91.75	91.75	100	100	94.84	ดีมาก	
รวม	90	93.35	90.05	93.35	90	91.7	96.65	93.35	92.31	ดีมาก	
รวมทั้งหมด	96.12	95.02	93.92	94.45	91.67	93.35	95.57	95.03	94.39	ดีมาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษากลุ่ม CoP-C (8 กลุ่มย่อย) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าคะแนนร้อยละ 94.39

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 96.06 รองลงมา คือด้านสร้างความเป็นไปได้ มี

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ เป็นแนวทางที่ทำได้จริง มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 100 รองลงมาคือ เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ มีค่าคะแนนร้อยละ 98.97 และต่ำที่สุด คือ เป็นแนวทางใหม่ มีค่าคะแนนร้อยละ 83.34 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง มีค่าคะแนนสูงที่สุด เท่ากับค่าร้อยละ 100 รองลงมาคือ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ มีค่าคะแนนร้อยละ 98.97 และต่ำที่สุด คือ กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม มีค่าคะแนนร้อยละ 90.63 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม มีค่าคะแนนสูงที่สุด เท่ากับร้อยละ 98.97 รองลงมาคือ ผลงานมีความประณีต มีค่าคะแนนร้อยละ 96.88 และต่ำที่สุด คือ ผลงานมีความแปลกใหม่ มีค่าคะแนนร้อยละ 83.34 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษารวมทั้ง 3 กลุ่ม (3 CoP) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

หัวข้อ	ร้อยละ				ระดับ
	A	B	C	รวม	
สร้างความเป็นไปได้					
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ	96.68	97.61	93.78	96.02	ดีมาก
2. เป็นแนวทางใหม่	84.98	98.82	83.34	89.05	ดีมาก
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์	99.18	97.64	97.94	98.25	ดีมาก
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้	100	100	98.97	99.66	ดีมาก
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง	98.35	95.25	100	97.87	ดีมาก
รวม	95.83	97.86	94.81	96.17	ดีมาก
ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน					
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ	98.33	94.11	94.84	95.76	ดีมาก
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้	100	97.64	98.97	98.87	ดีมาก
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง	100	100	100	100	ดีมาก
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม	98.35	97.61	90.63	95.53	ดีมาก
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัดประโยชน์ และประสิทธิภาพ	95	97.64	95.84	96.16	ดีมาก
รวม	98.34	97.40	96.06	97.26	ดีมาก
ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน					
	89.98	86.89	87.5	88.12	ดีมาก
12. ผลงานมีความแปลกใหม่	91.68	97.61	83.34	90.88	ดีมาก
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม	98.35	98.82	98.97	98.71	ดีมาก
14. ผลงานมีความประณีต	92.5	92.89	96.88	94.09	ดีมาก
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว	95.03	96.43	94.84	95.43	ดีมาก
รวม	93.51	94.53	92.31	93.45	ดีมาก
รวมทั้งหมด	95.89	96.60	94.39	95.63	ดีมาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษารวมทั้ง 3 กลุ่ม (3 CoP) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าคะแนนร้อยละ 95.63

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน โดยด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 97.26 รองลงมา คือด้านสร้างความเป็นไปได้ มีค่าคะแนนร้อยละ 96.17 และต่ำที่สุด คือด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีค่าคะแนนร้อยละ 93.45 ตามลำดับ

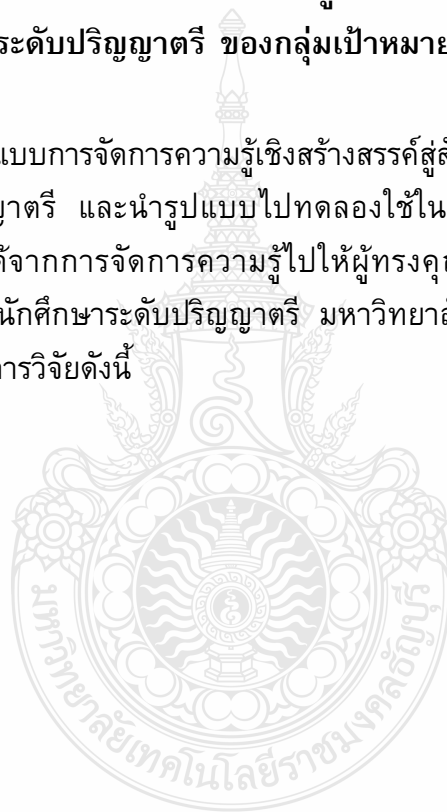
เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ มีค่าคะแนนสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 99.66 รองลงมาคือ เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ มีค่าคะแนนร้อยละ 98.25 และต่ำที่สุด คือ เป็นแนวทางใหม่ มีค่าคะแนนร้อยละ 89.05 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประสพผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง มีค่าคะแนนสูงที่สุด เท่ากับร้อยละ 100 รองลงมาคือ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ มีค่าคะแนนร้อยละ 98.87 และต่ำที่สุด คือ กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม มีค่าคะแนนร้อยละ 95.53 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านประติษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกหัวข้อ โดยหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม มีค่าคะแนนสูงที่สุด เท่ากับร้อยละ 98.71 รองลงมาคือ ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีค่าคะแนนร้อยละ 95.43 และต่ำที่สุด คือ ผลงานมีความสวยงาม มีค่าคะแนนร้อยละ 88.12 ตามลำดับ

3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี และนำรูปแบบไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนแล้วได้นำความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน และนำไปให้สอบถามความคิดเห็นจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 135 คน ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับระดับปริญญาตรี

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการ
สร้างความเป็นไปได้			
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ	3.56	.50	มากที่สุด
2. เป็นแนวทางใหม่	3.53	.53	มากที่สุด
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์	3.57	.55	มากที่สุด
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้	3.58	.50	มากที่สุด
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง	3.48	.54	มาก
รวม	3.54	.31	มากที่สุด
ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน			
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ	3.31	.50	มาก
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้	3.40	.52	มาก
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง	3.49	.50	มาก
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม	3.44	.53	มาก
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัดประโยชน์ และประสิทธิภาพ	3.33	.50	มาก
รวม	3.39	.28	มาก
ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน			
	3.54	.52	มากที่สุด
12. ผลงานมีความแปลกใหม่	3.55	.51	มากที่สุด
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม	3.61	.53	มากที่สุด
14. ผลงานมีความประณีต	3.40	.49	มาก
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์	3.45	.57	มาก
รวม	3.51	.32	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	3.48	.24	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (รวม 3 ชั้นปี) ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านสร้างความเป็นไปได้ มีความคิดเห็นสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 รองลงมาคือ ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และต่ำที่สุดคือ ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่าหัวข้อ เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ นักศึกษามีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 รองลงมาคือหัวข้อ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และต่ำที่สุด พบว่า หัวข้อเป็นแนวทางที่ทำได้จริง นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่าหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง นักศึกษามีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 รองลงมาคือหัวข้อ กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และต่ำที่สุด พบว่า กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่าหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม นักศึกษามีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 รองลงมาคือหัวข้อ ผลงานมีความแปลกใหม่ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และต่ำที่สุด พบว่า ผลงานมีความประณีต นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40

ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .24

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดมีค่าเท่ากับ .32 รองลงมาคือ สร้างความเป็นไปได้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .31 และต่ำที่สุดคือ ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .28

เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .31 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ .55 รองลงมานักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ เป็นแนวทางที่ทำได้จริง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 และต่ำที่สุด นักศึกษามีความคิดเห็นเท่ากันในเรื่องหัวข้อ เป็นแนวทางที่น่าสนใจและเป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50

เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านประสพผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .28 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด เท่ากับ .53 รองลงมานักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 และต่ำที่สุด นักศึกษามีความคิดเห็นเท่ากันในเรื่อง กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง และกำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50

เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .32 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด เท่ากับ .57 รองลงมานักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .53 และต่ำที่สุด นักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ ผลงานมีความประณีต โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49

สำหรับข้อเสนอแนะ ตามความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ทั้ง 3 ชั้นปี) ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี ครั้งนี้พบว่า

1. รูปแบบสามารถทำได้สำเร็จ (1 คน)

3.4 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไป

ในการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี ในการวิจัยครั้งนี้ได้สอบถามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป ซึ่งผลการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการ
ความรู้ระดับปริญญาตรี

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	14	7.80
- หญิง	166	92.20
ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	175	97.20
- ปริญญาโท	2	1.10
- ปริญญาเอก	1	0.60
- อื่นๆ	2	1.10
อาชีพ		
- รับราชการ	67	37.20
- เอกชน	34	18.90
- ธุรกิจส่วนตัว	4	2.20
-ว่างงาน	15	8.40
- อื่นๆ	60	33.30
รวม	180	100

จากตารางที่ 15 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลทั่วไป ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี

ด้านเพศ พบว่า เพศหญิง มากกว่า เพศชาย คิดเป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.20 (ความถี่ 166) เพศชาย ร้อยละ 7.80 (ความถี่ 14)

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.20 (ความถี่ 175) รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท และอื่น เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.10 (ความถี่ 2) และน้อยที่สุด เป็นระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.60 (ความถี่ 1)

ด้านอาชีพ พบว่า อาชีพรับราชการ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.20 (ความถี่ 67) รองลงมา เป็นอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 33.30 (ความถี่ 60) และน้อยที่สุด เป็นอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 2.20 (ความถี่ 4)

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป (180 คน) ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับการ
สร้างความเป็นไปได้			
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ	3.56	.50	มากที่สุด
2. เป็นแนวทางใหม่	3.36	.58	มาก
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์	3.60	.50	มากที่สุด
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้	3.57	.51	มากที่สุด
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง	3.53	.55	มากที่สุด
รวม	3.52	.32	มากที่สุด
ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน			
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ	3.41	.56	มาก
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้	3.43	.51	มาก
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง	3.54	.52	มากที่สุด
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม	3.37	.54	มาก
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัดประโยชน์ และประสิทธิภาพ	3.29	.57	มาก
รวม	3.41	.38	มาก
ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน			
	3.48	.56	มาก
12. ผลงานมีความแปลกใหม่	3.42	.60	มาก
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม	3.50	.53	มากที่สุด
14. ผลงานมีความประณีต	3.29	.61	มาก
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์	3.38	.60	มาก
รวม	3.41	.43	มาก
รวมทั้งหมด	3.45	.30	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านสร้างความเป็นไปได้ มีความคิดเห็นสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงมาคือ ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน และ ประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน อยู่ในระดับมากเท่ากัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่าหัวข้อ เป็นแนวทางที่มีประโยชน์ นักศึกษามีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 รองลงมาคือหัวข้อ เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และต่ำที่สุด พบว่า หัวข้อ เป็นแนวทางใหม่ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่าหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง นักศึกษามีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 รองลงมาคือหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และต่ำที่สุด พบว่า กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่าหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม นักศึกษามีความคิดเห็นสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาคือหัวข้อ ผลงานมีความสวยงาม นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และต่ำที่สุด พบว่า ผลงานมีความประณีต นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .30

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดมีค่าเท่ากับ .43 รองลงมาคือ ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .38 และต่ำที่สุดคือ สร้างความเป็นไปได้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .32

เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .32 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ เป็นแนวทางใหม่ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ .58 รองลงมานักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ เป็นแนวทางที่ทำได้จริง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .55 และต่ำที่สุด นักศึกษามีความคิดเห็นเท่ากันในหัวข้อ เป็นแนวทางที่น่าสนใจและเป็นแนวทางที่มีประโยชน์ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50

เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านประสพผลสำเร็จด้วยการวางแผน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .38 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ กำหนดวิธีการโดยคำนึงถึงประหยัด ประโยชน์ และประสิทธิภาพ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด เท่ากับ .57 รองลงมานักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 และต่ำที่สุด นักศึกษามีความคิดเห็น ในหัวข้อ กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51

เมื่อพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .43 และเมื่อพิจารณาแต่ละหัวข้อย่อย พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ ผลงานมีความประณีต มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด เท่ากับ .61 รองลงมานักศึกษามีความคิดเห็นเท่ากันในทุกหัวข้อ ผลงานมีความแปลกใหม่ และผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60 และต่ำที่สุด นักศึกษามีความคิดเห็นในหัวข้อ ผลงานมีความคิดริเริ่ม โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .53

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความคิดเห็นโดยรวมของบุคคลทั่วไป ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี ครั้งนี้พบว่า

1. ถ้ามีหนังสือสามมิติ มีกลิ่น มีเสียง ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยมีการเรียนรู้แบบบูรณาการ คงเป็นประโยชน์ในประเทศไทย เพื่อการศึกษาของเด็กไทย (1 คน)
2. ควรตกแต่งรูปภาพให้มีความน่าสนใจมากขึ้น (1 คน)
3. ควรทำ 2 ภาษาเพื่อความเป็นสากล (1 คน)
4. เป็นรูปแบบที่ปฏิบัติได้จริง (1 คน)
5. ควรผลิตผลงานที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง (1 คน)
6. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับ ปวช. ปวส. และมัธยม (1 คน)
7. ควรนำเสนอผลงานที่ทันสมัยตามยุคปัจจุบัน และแปลกใหม่เพื่อความสนใจ (1 คน)
8. ผลงานน่าจะมีแอนิเมชันเป็นของตัวเองเพื่อเป็นสื่อสำหรับผู้ใช้งาน (1 คน)
9. สื่อเหมาะกับประกอบการสอนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นบางเรื่อง (1 คน)
10. หุ่นยนต์น่าจะเหมาะกับเด็กต่ำกว่า 10 ปี (1 คน)
11. เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ดีมาก (1 คน)
12. เป็นผลงานที่มีความตั้งใจดีมาก (1 คน)
13. ผลงานมีสีสัน ดึงดูดความสนใจดีมาก (1 คน)

3.5 การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนวิธาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ เพื่อนำมาสังเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนวิธาน และได้้นำรูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินและปรับปรุงตามคำแนะนำ หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนจริง และศึกษาผลโดยได้ให้นักศึกษา จำนวน 90 คน ที่ดำเนินการจัดการความรู้ประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านทำการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ สอบถามความคิดเห็นกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน และบุคคลทั่วไป จำนวน 180 คน ผลการวิจัยดังที่ได้เสนอไปแล้วนั้น

จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนวิธาน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่าน ทำการประเมินเพื่อรับรองรูปแบบ ซึ่งผลการรับรองรูปแบบมีดังนี้

ตารางที่ 17 ผลการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (17 ท่าน)

ประเด็นการรับรอง	IOC	S.D.	ระดับการรับรอง
1. แนวคิดพื้นฐาน	.99	.04	รับรอง
1.1 การจัดการความรู้	1.00	.00	รับรอง
1.2 ความรู้เชิงสร้างสรรค์	.94	.24	รับรอง
1.3 สังคมสร้างสรรค์	1.00	.00	รับรอง
1.4 เศรษฐกิจสร้างสรรค์	1.00	.00	รับรอง
1.5 วิธีการเชิงระบบ	1.00	.00	รับรอง
1.6 เทคโนโลยี	1.00	.00	รับรอง
2. องค์ประกอบรูปแบบ	.96	.10	รับรอง
2.1 ความรู้ภายในบุคคล	1.00	.00	รับรอง
2.2 ความรู้ภายนอกบุคคล	1.00	.00	รับรอง
2.3 ความรู้เชิงสร้างสรรค์	.88	.33	รับรอง
2.4 สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์	.94	.24	รับรอง
3. กระบวนการจัดการความรู้	.97	.05	รับรอง
3.2 การกำหนดความรู้ : 2ก	.98	.06	รับรอง
3.1.1 ก่อตั้งชุมชน	1.00	.00	รับรอง
3.2.1.1 ตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ	1.00	.00	รับรอง
3.1.1.2 วิธีการติดต่อสื่อสาร	1.00	.00	รับรอง
3.2.2 ก่อเกิดความรู้	.96	.11	รับรอง
3.2.2.1 จุดประกายขยายความคิด	.94	.24	รับรอง
3.2.2.2 จัดลำดับจับความสำคัญ	.94	.24	รับรอง
3.2.2.3 เลือกรสรความรู้	1.00	.00	รับรอง
3.2 การสร้างสรรค์ความรู้ : 3ส	.96	.11	รับรอง
3.2.1 แสวงหาความรู้	1.00	.00	รับรอง
3.2.2 สร้างสรรค์ความรู้	.94	.24	รับรอง
3.2.3 เสริมแต่งความรู้	.94	.24	รับรอง
3.3 การแบ่งปันความรู้ : 3บ	1.00	.00	รับรอง
3.3.1 บอกเล่า	1.00	.00	รับรอง
3.3.2 แบ่งปัน	1.00	.00	รับรอง
3.3.3 บันทึก	1.00	.00	รับรอง

ตารางที่ 17 ผลการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (17 ท่าน) (ต่อ)

ประเด็นการรับรอง	IOC	S.D.	ระดับการรับรอง
3.4 การประเมินผลความรู้ : 3ป 1ก	.96	.10	รับรอง
3.4.1 เป็นไปได้	.94	.24	รับรอง
3.4.2 ประสบผลสำเร็จ	.94	.24	รับรอง
3.4.3 ประดิษฐ์ผลงาน	1.00	.00	รับรอง
3.4.3 การจัดการ	.94	.24	รับรอง
รวมทั้งหมด	.97	.04	รับรอง

จากตารางที่ 17 พบว่าผลการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีโดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิทำการรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .97

เมื่อพิจารณาประเด็นการรับรอง ผู้ทรงคุณวุฒิทำการรับรองทุกประเด็นหลัก ประเด็นรองและประเด็นย่อยของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยระหว่าง .88-1.00

เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นหลัก พบว่า ประเด็นแนวคิดพื้นฐาน มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ .99 รองลงมา คือ กระบวนการจัดการความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .97 และต่ำที่สุด คือ องค์ประกอบรูปแบบ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .96

เมื่อพิจารณาประเด็นแนวคิดพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองทุกประเด็น มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .99 และเมื่อพิจารณาประเด็นรอง พบว่า ประเด็นการจัดการความรู้ สังคมสร้างสรรค์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ วิธีการเชิงระบบ และเทคโนโลยี มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ ความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .94

เมื่อพิจารณาประเด็นองค์ประกอบรูปแบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองทุกประเด็น มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .96 เมื่อพิจารณาประเด็นรองพบว่า ประเด็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .94 และต่ำที่สุด คือ ความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .88

เมื่อพิจารณาประเด็นกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองทุกประเด็นมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .97 เมื่อพิจารณาประเด็นรอง พบว่า การแบ่งปันความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ การกำหนดความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .98 และต่ำที่สุดคือ การสร้างสรรค์ความรู้ และการประเมินผลความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .96

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นการกำหนดความรู้ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นย่อยทุกประเด็น มีค่าความสอดคล้องรวมเฉลี่ยเท่ากับ .98 เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ก่อตั้งชุมชน มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือก่อเกิดความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .96 ในส่วนขั้นตอนก่อกำเนิดชุมชน ประเด็นตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ และวิธีการติดต่อสื่อสาร มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 สำหรับขั้นตอนก่อเกิดความรู้ ประเด็นเลือกสรรความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ จุดประกายขยายความคิด และจับลำดับจับความสำคัญ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .94

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นการสร้างสรรคความรู้ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นย่อยทุกประเด็น มีค่าความสอดคล้องรวมเฉลี่ยเท่ากับ .96 เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า แสวงหาความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ สร้างสรรคความรู้ และเสริมแต่งความรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .94

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็น การแบ่งปันความรู้ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นย่อยทุกประเด็น มีค่าความสอดคล้องรวมเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า บอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากันทั้ง 3 ประเด็น มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 1.00

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็น การประเมินผลความรู้ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นย่อยทุกประเด็น มีค่าความสอดคล้องรวมเฉลี่ยเท่ากับ .96 เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า ประเด็นประดิษฐ์ผลงาน มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ เป็นไปได้ ประสบผลสำเร็จ และการจัดการ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .94

ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรอง ในภาพรวมมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .04 เมื่อพิจารณาประเด็นหลัก พบว่าประเด็นองค์ประกอบรูปแบบมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด มีค่าเท่ากับ .10 รองลงมาคือกระบวนการจัดการความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .05 และต่ำที่สุด คือแนวคิดพื้นฐาน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .04

เมื่อพิจารณาประเด็นแนวคิดพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด มีค่าเท่ากับ .24 รองลงมาคือ การจัดการความรู้ สังคมสร้างสรรค์ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ วิธีการเชิงระบบ และเทคโนโลยี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาประเด็นองค์ประกอบรูปแบบ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุด มีค่าเท่ากับ .33 รองลงมาได้แก่

เมื่อพิจารณาประเด็นกระบวนการจัดการความรู้ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรอง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .05 เมื่อพิจารณาประเด็นรอง พบว่าการสร้างสรรค์ความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ .11 รองลงมาคือการประเมินผลความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .10 และต่ำที่สุด คือการแบ่งปันความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็น การกำหนดความรู้ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นก่อเกิดความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดเท่ากับ .11 รองลงมาคือก่อตั้งชุมชน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .00 ส่วนในขั้นตอนก่อตั้งชุมชน ประเด็นตำแหน่งและหน้าที่ ความรับผิดชอบ และวิธีการติดต่อสื่อสาร มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .00 สำหรับขั้นตอนก่อเกิดความรู้ ประเด็นจุดประกายขยายความคิด และจัดลำดับจับความสำคัญ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .24 รองลงมา คือเลือกสรรความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็น การสร้างสรรค์ความรู้ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นสร้างสรรค์ความรู้ และเสริมแต่งความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .24 รองลงมาคือแสวงหาความรู้ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็น การแบ่งปันความรู้ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นบอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันทั้ง 3 ประเด็น โดยมีค่าเท่ากับ .00

และเมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็น การประเมินผลความรู้ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการรับรองในประเด็นเป็นไปได้ ประสบผลสำเร็จ และการจัดการ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดเท่ากัน โดยมีค่าเท่ากับ .24 รองลงมาคือ ประดิษฐ์ผลงาน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .00

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี นอกจากจะทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องของประเด็นต่าง ๆ กับรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิยังให้ความคิดเห็นเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นในภาพรวมของรูปแบบ

1. รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น หากมีการเขียนบทบาทของผู้เรียน และบทบาทของผู้นำรูปแบบนี้ไปจัดการ(ผู้สอน) จะต้องปฏิบัติอย่างไร (1 ท่าน)

2. โดยทั่วไปการจัดการเรียนรู้ จะหนีไม่พ้นเรื่องหลักการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ รูปแบบนี้จะอ้างว่าตั้งอยู่บนฐานคิดของการเรียนรู้ลักษณะใดและมีธรรมชาติของการเรียนเป็นเช่นนั้นหรือไม่ (1 ท่าน)

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น หากจะกล่าวให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ “รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี” ประเด็นสำคัญคือ การสร้างสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นประเด็นใหญ่ ที่ยากที่จะประเมิน ดังนั้น งานวิจัยนี้จะชี้ประเด็นที่เล็กลงมาว่า อะไร? ที่เป็นคุณลักษณะหรือทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่จะนำไปสู่ “สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์” ได้ และจะสามารถพิสูจน์ได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้สามารถพัฒนาทักษะนั้นได้ (1 ท่าน)

4. การประเมินการเรียนรู้ของรูปแบบนี้ยังเป็นจุดอ่อนตามที่กล่าวแล้วในข้อ 3 (1 ท่าน)

5. งานวิจัยครั้งนี้ไม่เน้นนวัตกรรมมาก แต่เน้นการสร้างสรรค์ (ประเมินผลของความรู้ แปลกใหม่ สวย ริเริ่ม เด่น เอกลักษณะ) (1 ท่าน)

6. สิ่งที่ไม่ชัดเจนในรูปแบบ ที่สำคัญที่สุด คือ ในขั้นตอน ไม่ได้เน้นว่าจะได้ “ความรู้เชิงสร้างสรรค์” (ตามที่ระบุไว้ในหัวข้อแบบประเมิน) เป็นเพียงขั้นตอน “การสร้างความรู้” หรือ “สร้างสรรค์ความรู้” แต่อาจไปไม่ถึง “ความรู้เชิงสร้างสรรค์” ก็ได้ (1 ท่าน)

7. รูปแบบนี้เพื่อให้เกิดความรู้เชิงสร้างสรรค์ ชื่อภาษาอังกฤษน่าจะเป็น creative แต่ดูเหมือนว่าในงานวิจัยนี้ เน้นที่ ความรู้ภายใน ภายนอก ที่เป็น tacit, explicit ซึ่งก็สอดคล้องกับกระบวนการ ขั้นตอนที่อยู่ในรูปแบบดี ดูเป็นแนวการสรรค์สร้างความรู้ (creation) เมื่อมองอีกที ตามกรอบฐานเน้น creative economy เลยไม่แน่ใจว่า น้ำหนักจะไปทางใด แต่ดูเหมือนจะหนักไปทาง creation (1 ท่าน)

8. ไม่พบแนวคิดชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรม COI ที่เน้น outside – in มาก ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะงานเน้นกระบวนการภายใน (1 ท่าน)

9. AAR ไม่น่าใช่ บันทึกการดำเนินงาน น่าจะเป็น ทบทวนการดำเนินงาน มากกว่า (After Action Review) (1 ท่าน)

10. การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การคัดสรรข้อมูล ตลอดจนการจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมข้อมูลข่าวสารในยุคโลกาภิวัตน์ (1 ท่าน)

ความคิดเห็นในประเด็นแนวคิดพื้นฐาน

- ไม่มี

ความคิดเห็นในประเด็นองค์ประกอบของการจัดการความรู้

- สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ควรจะแยกออกจากกัน (1 ท่าน)

ความคิดเห็นในประเด็นกระบวนการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้

- ไม่มี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ความรู้

- เป็นการสร้าง(สรรค์) ความรู้แต่ไม่ได้เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์(ตามหัวข้อ) (1 ท่าน)

ขั้นตอนที่ 3 การแบ่งปันความรู้

- ตารางที่มี row ของเผชิญหน้า/ไม่เผชิญ/ผสม และ column ของบอกเล่า/แบ่งปัน/บันทึก พื้นที่ที่ให้เติม ให้เขียนอะไร พอเพียงไหม (1 ท่าน)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลความรู้

1. การประเมินประสิทธิผลงานควรประเมินความใหม่ (Novelty) ความแปลกใหม่ ความไม่เหมือนใคร (Originality) และเป็นประโยชน์ (1 ท่าน)
2. การจัดการ เป็น การจัดการความรู้ (1 ท่าน)

ตารางที่ 18 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ข้อ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุง
ในภาพรวม		
1	รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น หากมีการเขียนบทบาทของผู้เรียน และบทบาทของผู้นำรูปแบบนี้ไปจัดการ(ผู้สอน) จะต้องปฏิบัติอย่างไร	ปรับเพิ่มในแต่ละขั้นตอน
2	โดยทั่วไปการจัดการเรียนรู้ จะหนีไม่พ้นเรื่องหลักการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ รูปแบบนี้จะอ้างว่าตั้งอยู่บนฐานคิดของการเรียนรู้ลักษณะใดและมีธรรมชาติของการเรียนเป็นเช่นนั้นหรือไม่	ปรับเพิ่มคำอธิบาย กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์(Create) (Anderson and Krathwohl, 2001 อ้างถึงใน ปรารวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, ม.ป.ป.) และนำไปอภิปรายผล
3	งานวิจัยนี้จะชี้ประเด็นที่เล็กลงมาว่า อะไร? ที่เป็นคุณลักษณะหรือทักษะที่จำเป็นของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่จะนำไปสู่ “สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์” ได้ และจะสามารถพิสูจน์ได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะนั้นได้	ปรับเพิ่มเกณฑ์การประเมินด้านความรู้เชิงสร้างสรรค์ ส่วนทักษะที่จำเป็นนำไปอภิปรายผลและการวิจัยครั้งต่อไป

ตารางที่ 18 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการรับรองรูปแบบการจัดการ
 ความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี
 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุง
ในภาพรวม		
4	การประเมินการเรียนรู้ของรูปแบบนี้ยังเป็นจุดอ่อนตามที่กล่าวแล้วในข้อ 3	ปรับเพิ่มคำอธิบายการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์
5	งานวิจัยครั้งนี้ไม่เน้นนวัตกรรมมาก แต่เน้นการสร้างสรรค (ประเมินผลของความรู้ แปลกใหม่ สวย ริเริ่ม เด่น เอกลักษณะ)	ปรับเพิ่มคำอธิบายให้ชัดเจนโดยเน้นความรู้เชิงสร้างสรรค์
6	สิ่งที่ไม่ชัดเจนในรูปแบบ ที่สำคัญที่สุด คือ ในขั้นตอน ไม่ได้เน้นว่าจะได้ “ความรู้เชิงสร้างสรรค์” (ตามที่ระบุไว้ในหัวข้อแบบประเมิน) เป็นเพียงขั้นตอน “การสร้างความรู้” หรือ “สร้างสรรค์ความรู้” แต่อาจไปไม่ถึง “ความรู้เชิงสร้างสรรค์” ก็ได้	ปรับเพิ่มการอธิบายและนำไปอภิปรายผล
7	รูปแบบนี้เพื่อให้เกิดความรู้เชิงสร้างสรรค์ ชื่อภาษาอังกฤษน่าจะเป็น creative แต่ดูเหมือนว่าในงานวิจัยนี้ เน้นที่ ความรู้ภายใน ภายนอก ที่เป็น tacit, explicit ซึ่งก็สอดคล้องกับกระบวนการ ขั้นตอนที่วางอยู่ในรูปแบบดี ดูเป็นแนวการสรรคสร้างความรู้ (creation) เมื่อมองอีกที ตามกรอบฐานเน้น creative economy เลยไม่แน่ใจว่า นำหนักจะไปทางใด แต่ดูเหมือนจะหนักไปทาง creation	ปรับเพิ่มการอธิบายเน้นการจัดการความรู้ที่ได้ความรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นฐานของบุคคลที่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์
8	ไม่พบแนวคิดชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรม COI ที่เน้น outside – in มาก ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมควรเพราะงานเน้นกระบวนการภายใน	ปรับเพิ่มคำอธิบายชุมชนนักปฏิบัติ ที่เป็นชุมชนชั้นเรียนจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่ชุมชนและสังคมภายนอก
9	AAR ไม่น่าใช่ บันทึกการดำเนินงาน น่าจะเป็น ทบทวนการดำเนินงาน มากกว่า (After Action Review)	ปรับเป็น ทบทวนการดำเนินงาน
10	การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การคัดสรรข้อมูล ตลอดจนการจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมข้อมูลข่าวสารในยุคโลกาภิวัตน์	นำไปอภิปรายผล

ตารางที่ 18 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการรับรองรูปแบบการจัดการ
 ความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี
 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุง
แนวคิดพื้นฐาน		
1	ไม่มี	ไม่มี
องค์ประกอบ		
1	สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ควรจะแยกออกจากกัน	ไม่มี
กระบวนการ : การกำหนดความรู้		
1	ไม่มี	ไม่มี
กระบวนการ : การสร้างสรรค์ความรู้		
1	เป็นการสร้าง(สรรค์) ความรู้แต่ไม่ได้เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์(ตามหัวข้อ)	เพิ่มขึ้นตอนให้ชัดเจนขึ้น
กระบวนการ : การแบ่งปันความรู้		
1	ตารางที่มี row ของเผชิญหน้า/ไม่เผชิญ/ผสม และ column ของ บอกล่า/แบ่งปัน/บันทึก พื้นที่ที่ให้เติม ให้เขียนอะไร พอเพียงไหม	ปรับเพิ่มคำชี้แจง และขยายตารางให้เพียงพอต่อการเขียน
กระบวนการ : การประเมินผลความรู้		
1	การประเมินประดิษฐ์ผลงานควรประเมินความใหม่ (Novelty) ความแปลกใหม่ ความไม่เหมือนใคร (Originality) และเป็นประโยชน์	ปรับเพิ่มคำอธิบาย
2	การจัดการ เป็น การจัดการความรู้	ปรับเพิ่มคำอธิบาย

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การจัดการความรู้	แนวคิด 23 รูปแบบ	แนวคิด 20 รูปแบบ	ไม่มี	ไม่มี
ความรู้เชิงสร้างสรรค์	Bloom, 1956; Anderson and Krathwohl, 2001	วิจารณ์ พานิช, 2547; ธนพรรณ กุลจันทร์, 2549; ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, ม.ป.ป.	ไม่มี	ไม่มี
สังคมสร้างสรรค์	ไม่มี	พลุ เดชะรินทร์, 2553	ไม่มี	ไม่มี
เศรษฐกิจสร้างสรรค์	ไม่มี	พลุ เดชะรินทร์, 2553	ไม่มี	ไม่มี
วิธีการเชิงระบบ	ไม่มี	เกียรติศักดิ์ พันธ์ลำเจียก, 2552	ไม่มี	ไม่มี
เทคโนโลยี	Arthur Andersen Consulting, 1977; The Delphi Group, 1999	เกียรติศักดิ์ พันธ์ลำเจียก, 2552 ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547; พรชูลี อาชวอำรุง, 2001; อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549; บุญส่ง หาญพานิช, 2546; พีรพงศ์ ภักดิ์ศรี, 2550; นวลละอ อแสงสุข, 2550	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่
สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
องค์ประกอบ ความรู้ ภายใน บุคคล ความรู้ ภายนอก บุคคล	Internalize, Internalizing Knowledge, Externalizing Knowledge, (Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997; Holsapple & Joshi, 1998. cited in B.Rubentein- Montano et al., 2002)	ความรู้ภายใน ความรู้ฝังลึก ความรู้ภายนอก ความรู้ชัดแจ้ง การแปลงสู่ภายใน และการปรับสู่ ภายนอก (เกียรติศักดิ์ พันธ์ลำเจียก, 2552; นฤมล ตันธสุเรษฐ, 2549)	ไม่มี	ไม่มี
ความรู้เชิง สร้างสรรค์	Bloom, 1956; Anderson and Krathwohl, 2001	วิจารณ์ พานิช, 2547; ธนพรรณ กุลจันทร์, 2549 ; ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, ม.ป.ป.	ไม่มี	ไม่มี
สังคม สร้างสรรค์	ไม่มี	พสุ เดชะรินทร์, 2553	ไม่มี	ไม่มี
เศรษฐกิจ สร้างสรรค์	ไม่มี	พสุ เดชะรินทร์, 2553	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศไทย	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การกำหนดความรู้	Define, Conceptualize, Identify, Identification, Represent และ Classsify (Probst, 2000; Arthur Anderson Consulting, 2000; Dataware Technologies, Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Liebowitz and Beckman, 1998; O' Dell, 1996; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997. cited in B.Rubentein-Montano et al., 2002)	การกำหนด ระบุ นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับ ปัญหา วางแผน ทำโครงการ เตรียมการ ตั้งทีม ชี้แจง วิเคราะห์ปัจจัย และตัวบ่งชี้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา, 2548; อรรถชัย ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550; วิลาวลัย มากุ่ม, 2549; แก้วเวียง นานาผล, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; รัฐกรณ์ คิดการ, 2551)	ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม ในแต่ละขั้นตอนควรมี ความคิดหรือวิธีการสร้างสรรค์ใส่ลงไป ด้วย ไม่ควรใช้วิธีการเดิมๆอย่างเดียว เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำ เป็นต้น	AAR ไม่น่าใช้ บันทึก การดำเนินงาน น่าจะเป็น ทบทวนการดำเนินงาน มากกว่า (After Action Review)

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศไทย	ประเมิณรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การสร้างสรรค์ความรู้	Access, Acquire, Acquiring, Acquisition, Find Select, Selecting, Retrieve, Refine, Capture, Construction, Create, Creation, Creation and Sourcing, Develop, Developing, Development, Integrate, Modification, Organize, Organizing, Organizing, Transform, Translation/ Repurposing, Synthesize, Generating, Generation, Fusion, Adapt, Adaptation (Bergeron, 2003; Dermarest, 1997; Turban ; Probst, 2000; American Management Systems, 1999; Arthur Andersen Consulting, 1977;	การแสวงหา การจัดหา การสืบค้น การค้นหา การยึดกุม การเข้าถึง การสรรหา การจำแนก การเลือก การกลั่นกรองความรู้ การสร้าง การจำแนก เจียระไน ความรู้ และ การพัฒนา (สถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา, 2548; พรชูลี อาชาวำรุง, 2001; นฤมล ตันธสุเรษฐ, 2549; อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; ฉลาด จันทสมบัติ และ คณะ, 2550 ; ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550; พีรพงศ์ ภัคศิริ, 2550; เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551; นवलละออ แสงสุข, 2550; ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550;	- ขั้นตอนกิจกรรมที่เขียนไว้หน้าจะมีการอธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะ ขั้นตอนสร้างสรรค์ความรู้ แบ่งปันความรู้ โดย แยกแยะหน้าที่/ ความรับผิดชอบของ ผู้อำนวยการ และผู้เรียน ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้อย่างเป็นรูปธรรม - ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ สู่สังคม ในแต่ละ ขั้นตอนควรรนำ ความคิดหรือวิธีการ สร้างสรรค์ใส่ลงไป ด้วย ไม่ควรใช้ วิธีการเดิมๆอย่าง เดียว เช่น การแจก เอกสาร การแนะนำ เป็นต้น	- สิ่งที่ไม่ชัดเจนใน รูปแบบ ที่สำคัญที่สุด คือ ในขั้นตอน ไม่ได้เน้นว่าจะได้ “ความรู้เชิง สร้างสรรค์” (ตามที่ระบุไว้ในหัวข้อแบบ ประเมิณ) เป็นเพียง ขั้นตอน “การสร้าง ความรู้” หรือ “สร้างสรรค์ความรู้” แต่อาจไปไม่ถึง “ความรู้เชิง สร้างสรรค์” ก็ได้ - เป็นการสร้าง (สรรค์) ความรู้แต่ ไม่ได้เป็นความรู้เชิง สร้างสรรค์(ตาม หัวข้อ) - AAR ไม่นำใช้ บันทึกรการ ดำเนินงาน น่าจะ เป็น ทบทวนการ ดำเนินงาน มากกว่า (After Action Review)

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่
สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การ สร้างสรรค์ ความรู้ (ต่อ)	Andersen Consulting, 2000; Holsapple & JoshiKentucky Ini. for KM, 1997; Holsapple & Joshi, 1998; Knowledge Associates, 1998; The Knowledge Research Institute Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Liebowitz and Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997; Wiig, 1993; cited in B.Rubentein- Montano et al. , 2002)	ฉลาด จันทรสมบัติ, 2551; บัณฑิต จักรวิโรจน์, 2550; วิลาวลัย มาคุ้ม, 2549; แก้วเวียง น่านาผล, 2551; หม่อมหลวง สรสิริ วรวรรณ, 2548; เกียรติศักดิ์ พันธ์ลำเจียก, 2552; รัฐกรณ์ คีตการ, 2551)	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศไทย	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การแบ่งปันความรู้	Share, Sharing, Networking and Knowledge Sharing, Act, Activities, Apply, Application, Learn, Learning, Archiving, Building Blocks, Leverage, Compilation and Transformation, Embodiment, Store, Storage, Secure, Securing, Codification, Combine, Combining, Combination, Consolidation, Collect, Retain, Resource, Deploy, Representation, Dissemination, Dissemination Application, Distribute, Distributing, Distribution, Sell, Transfer, Utilization, Use, Using, Service (Bergeron, 2003; Demarest, 1997; Turban;	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปัน การใช้ การเรียนรู้ การสอน การทำให้ ความรู้สูงขึ้น การบริการ การปรึกษา การถ่ายโอน การเผยแพร่ การถ่ายทอด การกระจาย การจัดเก็บ การรวบรวม การจัดการ การจัดระบบ และการรักษา (สถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา, 2548; พรชูลี อาชวอำรุง, 2001; นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์, 2549; อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549; บุญส่ง หาญพานิช, 2546; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; ฉลาด จันทสมบัติ และ คณะ, 2550; ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550; พีรพงศ์ ภักดิ์ศรี, 2550;	- ขั้นตอนกิจกรรมที่เขียนไว้ว่าจะมีการอธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะขั้น สร้างสรรค์ความรู้ แบ่งปันความรู้ โดย แยกแยะหน้าที่/ความรับผิดชอบของ ผู้อำนวยการความสะอาด และผู้เรียน ตลอดจน ระยะเวลาที่ใช้อย่างเป็นรูปธรรม - ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ผู้สังคม ในแต่ละ ขั้นตอนควรรนำ ความคิดหรือวิธีการ สร้างสรรค์ใส่ลงไป ด้วย ไม่ควรใช้วิธีการ เดิมๆอย่างเดียว เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำ เป็นต้น	- ตารางที่มี row ของ เฉลี่ยหน้า/ไม่เฉลี่ย/ผสม และ column ของ บอกเล่า/แบ่งปัน/บันทึก พื้นที่ ให้เติม ให้เขียน อะไร พอเพียงไหม - AAR ไม่น่าใช้ บันทึกการ ดำเนินงาน น่าจะเป็น ทบทวนการ ดำเนินงาน มากกว่า (After Action Review)

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การแบ่งปันความรู้ (ต่อ)	Probst, 2000; American Management Systems, 1999; Andersen Consulting, 2000; Dataware Technologies, Inc., 1998; Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997 ; Holsapple & Joshi, 1998 ; Knowledge Associates, 1998 ; The Knowledge Research Institute Inc., 1998 ; Liebowitz, 2000 ; Liebowitz and Beckman, 1998 ; Liebowitz, 2000 ; Liebowitz and Beckman, 1998 ; Marquardt, 1996; O'Dell, 1996; Ruggles, 1997; Scandia, 1999; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997 Wiig, 1993 cited in B.Rubentein-Montano et al. , 2002)	เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551; นวลละออ แสงสุข, 2550; ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550; ฉลาด จันทรมบัติ, 2551; บัณฑิต จัตรีโรจน์, 2550; วิลาวลัย มากุ้ม, 2549; แก้วเวียง นานาผล, 2551; หม่อมหลวง สรสิริ วรวรรณ, 2548; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; รัฐกรณ์ คัดการ, 2551)	ไม่มี	ไม่มี

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
การประเมินความรู้	Evaluate, Audit and Analysis, Feedback, Verify, Measurement Reflect, Result, Review, Disposal (Bergeron, 2003; Arthur Andersen Consulting, 1977; Dataware Technologies, Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Monsanto Company, 1997; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997 cited in B.Rubentein-Montano et al. , 2002)	การประเมิน การติดตาม การวัด การดูผลลัพธ์ และการปรับปรุงความรู้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548; พรชูลี อาชาอำรุง, 2001; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; ฉลาด จันทรสมบัติ และคณะ, 2550; พีรพงศ์ ภัคคีรี, 2550; ฉลาด จันทรสมบัติ, 2551; แก้วเวียง นานาผล, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)	<p>- ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคม ในแต่ละขั้นตอนควรนำความคิดหรือวิธีการสร้างสรรค์ใส่ลงไปด้วย ไม่ควรใช้วิธีการเดิมๆอย่างเดียว เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำ เป็นต้น</p> <p>- แบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ควรใช้วิธี Linear Scale และประเด็นการจัดการให้มี Linear มากกว่านี้</p> <p>- แบบสอบถามความคิดเห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ หัวข้อควรมีรายละเอียดที่สามารถวัดได้ และระดับการเห็นด้วยควรใช้ Linear Sale</p> <p>- แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ หัวข้อควรมีรายละเอียดที่สามารถวัดได้เป็นรูปธรรม และระดับการเห็นด้วยควรใช้ Linear Sale</p>	<p>- การประเมิน ประสิทธิภาพงานควรประเมินความใหม่ (Novelty) ความแปลกใหม่ ความไม่เหมือนใคร (Originality) และเป็นประโยชน์</p> <p>- การจัดการ เป็นการจัดการความรู้ - AAR ไม่น่าใช้บันทึกการดำเนินงาน น่าจะเป็น ทบทวนการดำเนินงาน มากกว่า (After Action Review)</p>

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ประเมินรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
<p>ขั้นตอน/กิจกรรมแต่ละสัปดาห์และแนวทางการใช้</p>	ไม่มี	ไม่มี	<p>- ขั้นตอนกิจกรรมที่เขียนไว้หน้าจะมีการอธิบายรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นสร้างสรรค์ความรู้ แบ่งปันความรู้ โดยแยกแยะหน้าที่/ความรับผิดชอบของผู้อำนวยความสะดวก และผู้เรียน ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้อย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>- ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมในแต่ละขั้นตอนควรนำความคิดหรือวิธีการสร้างสรรค์ใส่ลงไปด้วย ไม่ควรใช้วิธีการเดิมๆ อย่างเดียว เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำ เป็นต้น</p>	ไม่มี

ตารางที่ 19 ความเชื่อมโยงผลวิเคราะห์ข้อมูลกับรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่
สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนวิสัย (ต่อ)

ประเด็น	แนวคิดการจัดการความรู้		ผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ต่างประเทศ	ในประเทศไทย	ประเมิณรูปแบบ	รับรองรูปแบบ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	Value Added, Environment, Cultural and Organizational Aspects, Business Problem, Achieve Organizational Goals, Motivate and Recognize People, Link Knowledge to People, To Right People and Participants (American Management Systems, 1999; Arthur Andersen Consulting, 1977; Andersen Consulting, 2000; Dataware Technologies, Inc., 1998; Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997; Holsapple & Joshi, 1998; Monsanto Company, 1997; Wiig, 1993. cited in B.Rubentein-Montano et al. , 2002)	กำหนดทีมและกลุ่ม ความรู้ความสามารถ โลกาภิวัตน์ สังคม สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศ (จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551; นवलละออง แสงสุข, 2550; ฉลาด จันทรมบัติ, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)	ไม่มี	ไม่มี

บทที่ 5

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

1. บทนำ

2. รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

2.1 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

2.2 รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

2.2.1 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

2.2.2 กระบวนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

1) การกำหนด

2) การสร้างสรรค์

3) การแบ่งปัน

4) การประเมิน

3. ขั้นตอนและกิจกรรมการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

4. แนวทางการประยุกต์ใช้ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

บทนำ

เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นระบบเศรษฐกิจที่สะท้อนถึงกระบวนการซึ่งรวมเอาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันอุตสาหกรรมที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ สามารถผลิตได้ทั้งสินค้าที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้อันมีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และมีเป้าหมายทางการตลาด ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มองค์กรความรู้ดั้งเดิม กลุ่มการแสดงศิลปะ กลุ่มสิ่งพิมพ์และวรรณกรรม กลุ่ม Visual Arts กลุ่ม Audio-Visuals กลุ่มงานออกแบบ เป็นต้น

การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของไทย หน่วยงานด้านยุทธศาสตร์ของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความรู้และความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา “คน” ให้มีความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมให้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาให้กลายเป็นนโยบายแห่งชาติ

หลักการสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ควรสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งด้านการศึกษา สร้างเด็กให้กล้าคิดกล้าแสดงออก ภาครัฐต้องสร้างพื้นที่หรือระบบสาธารณูปโภคให้เหมาะกับธุรกิจยุคใหม่ เพื่อก้าวไปสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (วราภรณ์ สามโกเศศ, 2553)

แนวโน้มที่สำคัญประการหนึ่งในปัจจุบัน คือ การที่เรากำลังก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการสร้างสรรค (Creative Society) ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก โดยในสังคมยุคใหม่นั้น จะเป็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องมาจากสังคมแห่งความรู้ เนื่องจากมองว่าในปัจจุบันเรื่องของความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ การบริหารความรู้ได้กลายเป็นสิ่งที่พื้นฐานและจำเป็นสำหรับองค์กรทุกแห่ง ในขณะเดียวกัน พัฒนาการของเทคโนโลยี ทำให้ความรู้ที่เราต้องการสามารถหามาได้ด้วยปลายนิ้วสัมผัส ดังนั้น พัฒนาการต่อไปของสังคมจึงเป็นการต่อยอดจากการเป็นเพียงแค่สังคมแห่งความรู้ กลายเป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค (พลุ เตชะรินทร์, 2552)

กระบวนการเรียนรู้ที่ทำงานอยู่ไปเน้นที่ การสอน (Teaching) แบบครูเป็นผู้สอนสั่งมากเกินไป การทำเช่นนี้ไม่ช่วยให้เด็กผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้สูงสุดตามศักยภาพได้จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเสียใหม่... (ชยอนันต์ สมุทวนิช, 2542) การจัดการความรู้จึงได้พัฒนาระบบขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2547) เป็นศาสตร์สำหรับการเรียนรู้สมัยใหม่ คือ เป็นการเรียนรู้ที่อยู่กับงานและชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้จากรูปธรรมการปฏิบัติจริง ชีวิตจริง การศึกษาในระบบผูกพันกับความรู้ในกระตาะ ซึ่งแตกต่างกับหลักการของการจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในคน ได้แก่ ความรู้ในสมอง การคิด ความเชื่อ ค่านิยมและทักษะในการปฏิบัติ เป็นต้น การจัดการความรู้จึงเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่จะช่วยเสริมเติมเต็ม

สภาพที่เป็นปัญหา ในการจัดการศึกษาไทยปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สังคมและประเทศ ซึ่งไม่ตรงกับความคาดหวังของสังคมที่ต้องการเตรียมคนให้แข่งขันกับสังคมโลก ทำให้เกิดปัญหาความล้าหลังทางการศึกษา นอกจากนี้ยังเกิดวิกฤตในด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความทุกข์เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เรียนในสิ่งที่ไกลตัว ต้องสร้างจินตนาการด้วยความยากลำบากและต้องท่องจำตลอดเวลา ขาดการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการเรียนมาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (รุ่ง แก้วแดง, 2543 อ้างถึงใน นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์, 2545)

การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตลอดเวลาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องมีการสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวตนของทุกคน นอกจากนี้ยังพบว่า มีข้อคิดเห็นของ วิจารย์ พานิช (2546) กล่าวไว้ว่าปัญหาหลักของมหาวิทยาลัยไทยในปัจจุบันอยู่ที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถใช้ศักยภาพของตนหรือกล่าวให้ชัดยิ่งขึ้น ศักยภาพของคณมหาวิทยาลัย ให้เกิดผลสูงส่งต่อสังคมได้ มหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ทำได้แต่งานง่าย ๆ ไม่สามารถทำงานยาก ๆ ที่มีผลเชิงสร้างสรรค์สูงส่งต่อสังคมได้

ความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีผู้ประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีการพัฒนามาประมาณ 15 ปี มาใช้กับการจัดการศึกษา เช่น Carroll, and others (2003) ใช้หลักการ เครื่องมือ วิธีการของการจัดการความรู้ช่วยในการเรียนการสอนของครู โดยครูและชุมชนร่วมกันออกแบบกระบวนการและวางแผนการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ Sridharan B. and Kinshuk (2002) พัฒนาการจัดการความรู้บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ Milam John H. (2001) ที่พบว่า e-Learning เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับทักษะการจัดการความรู้ และคาดว่าสถานศึกษาจะได้ประโยชน์ในการจัดการดังกล่าว เนื่องจาก e-Learning ถือเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนใช้บ่อยมากที่สุด การถ่ายทอดความรู้สามารถทำได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ซึ่งคล้ายกับการศึกษาในระบบปกติ ในขณะที่ Metaxiotis, Kostas (2003) ได้ประยุกต์หลักการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยการสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักการของการจัดการความรู้เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา การทำงานและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน เนื่องจากบทบาทของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันเปลี่ยนไปสู่สังคมฐานความรู้ บทบาทที่เคยมีแต่เดิมในสองลักษณะ คือ การสร้างความรู้และการเผยแพร่ความรู้ ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่มีการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการจัดการความรู้เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตการทำงานและวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล ในข้อสรุปดังกล่าวเป็นไปทิศทางเดียวกับความเห็นของ Oosterlinck, Prof A” and Leuven, Rector K.U. (n.d.) ที่จัดการความรู้ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งให้ข้อสังเกต คือ มหาวิทยาลัยในยุคใหม่ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) Knowledge Creation คือ สร้างงานวิจัย 2) Knowledge Dissemination คือ การแพร่ความรู้ทางการวิจัยแก่ผู้เรียนโดยการสอน และ 3) Academic Service to Society คือ นำความรู้จากข้อที่ 1 และ 2 เผยแพร่สู่สังคม

ความพยายามในการจัดการปัญหาทางการศึกษาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การนำเทคนิคการจัดการความรู้มาใช้ในระบบการศึกษา เป็นวิธีการที่จะส่งเสริมรูปแบบความร่วมมือซึ่งความพยายามที่จะสร้างให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเป็นไปเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ชินภัทร ภูมิรัตน์ (2547)

ปัญหาของการเรียนการสอนในบ้านเราคือการใช้ผู้เรียนยังมีลักษณะเป็นผู้บริโภค คือ คอยรับความรู้จากผู้สอนเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็คิดตามอย่างคนอื่นมากกว่าคิดด้วยตนเอง การที่จะสร้างผลงาน สร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง ให้มีลักษณะของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมนั้น ก็ยังมีไม่ชัดเจนมากนัก และการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมไทย

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) สำหรับระดับอุดมศึกษาเองนั้นก็ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจนในมาตรา 28 ว่า “... มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นเช่นเดียวกับการศึกษาระดับอื่นๆ ที่จะต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2543) สถาบันอุดมศึกษาจะตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้ย่อมต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรทุกฝ่ายที่จะต้องบูรณาการทั้งเนื้อหาวิชา วิธีการ เทคนิค กลยุทธ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน เข้ากับแนวคิดของโลกของความรู้ โลกของการเรียนรู้และที่สำคัญโลกของการทำงาน เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคใหม่ (อรจรรย์ ณะตะกั่วทุ่ง, 2003)

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการความรู้เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้เป็นกระบวนการเรียนรู้ในทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้จัดการความรู้โดยเฉพาะความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมใหม่ที่มีลักษณะเป็นสังคมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศต่อไป จึงได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ และแนวคิดความรู้เชิงสร้างสรรค์ทั้งต่างประเทศและในประเทศ พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

จากการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการจัดการความรู้ของหน่วยงานและชุมชน เพื่อพัฒนาความรู้ขององค์กร ส่วนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนมีน้อยมาก

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ภายในบุคคล 2) ความรู้ภายนอกบุคคล 3) ความรู้เชิงสร้างสรรค์ 4) สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำหรับกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนด 2) การสร้างสรรค์ 3) การแบ่งปัน 4) การประเมิน

จากรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในระดับมากที่สุด หลังจากได้ปรับปรุงและนำไปทดลองเพื่อศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีที่จัดการความรู้ จำนวน 90 คน ได้ประเมินความรู้ความสามารถด้านความรู้เชิงสร้างสรรค์และการจัดการความรู้ในระดับมาก สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่ได้รับความรู้ จำนวน 135 คน มีความคิดเห็นต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ในระดับมาก และบุคคลทั่วไป จำนวน 180 คน มีความคิดเห็นต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ในระดับมากเช่นกัน จากนั้นได้ปรับปรุงและผ่านการรับรองรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่าน และนำมาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจนเชื่อมั่นได้ว่ารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนการสอนระดับอื่นๆ ตลอดจนการจัดการความรู้ในรูปแบบอื่นๆต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2553 ภายใต้โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี รวมทั้งขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีคุณค่ายิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

<http://gotoknow.org/blog/kiatisak>

punlumjeak@hotmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แสงเดือน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

pickupandfa@hotmail.com

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning : CKM 2 CSE

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ได้พัฒนาจากการวิเคราะห์ แนวคิดการจัดการความรู้และแนวคิดความรู้เชิงสร้างสรรค์ ทั้งต่างประเทศและในประเทศ โดยทำการคัดเลือกองค์ประกอบ กระบวนการ และแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไทย โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า **Creative Knowledge Management to Creative Society and Economy in Undergraduate Learning** เรียกง่าย ๆ สั้น ๆ ว่า **CKM 2 CSE**

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

การพัฒนาการจัดการความรู้ในครั้งนี้ได้ยึดแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการจัดการความรู้จากความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) ในลักษณะความรู้ภายในบุคคล (Internal Knowledge) กระบวนการทำงาน แนวปฏิบัติ และความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ในลักษณะความรู้ภายนอกบุคคล (External Knowledge) ที่ได้ถูกบันทึก จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่เป็นความรู้ของบุคคล กลุ่ม ชุมชน สังคม ที่อยู่ในรูปแบบสื่อ และช่องทางการสื่อสารต่างๆ โดยได้มีการจัดการความรู้ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

2. ความรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Knowledge) เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนมาจากภายในตนเอง (Care-why) ที่เกิดจากประสบการณ์ และได้รับฟังประสบการณ์ของคนอื่นๆ แล้วนำมามุมมองทั้งหลายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดเป็นความคิดของตนเองที่สามารถนำมาใช้ได้จริง ซึ่งเป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับความเป็นจริง (truth) ความรู้ที่ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อน (complexity) การตัดสินใจหรือวินิจฉัย (judgement) สถานการณ์ใหม่โดยการ

ลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) และความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) ตามลำดับ (Bloom, 1956 ; Anderson and Krathwohl, 2001) ดังที่ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (ม.ป.ป.) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่ เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้เฉพาะอย่าง สิ่งเฉพาะต่างๆ
2. ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความ ชับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ หลักการซึ่งนำไปใช้ได้โดยทั่วไปและทฤษฎี รูปแบบ และการจัดโครงสร้างของความรู้
3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้นๆ ทำ ได้อย่างไร ซึ่งรวมความรู้ที่เป็นทักษะ เทคนิค วิธีการ
4. ความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องทางปัญญาของผู้เรียนเอง คือ ความรู้ที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับการวางแผน การแก้ปัญหา และการประเมิน

กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์ (Create) (Anderson and Krathwohl, 2001 อ้างถึงใน ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย

1. สร้างความเป็นไปได้ (Generating) หมายถึง เสนอแนวทางที่เป็นไปได้
2. วางแผน (Planning) หมายถึง กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
3. ผลิตงาน (Producing) หมายถึง ประดิษฐ์/ ผลิตงาน

3. สังคมสร้างสรรค์ (Creative Society) เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะ วัฒนธรรมองค์กรตั้งแต่องค์กรครอบครัว องค์กรในชั้นเรียน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมไทย ซึ่งองค์กรชั้นเรียนประกอบด้วยผู้เรียนที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกัน ทั้งเพศ ประสบการณ์ และ แนวปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนได้มีประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์กับความรู้ การเรียน การทำงาน การ ดำเนินชีวิต วัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมโดยการริเริ่มสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนภายในตนกับ ประสบการณ์ในสังคมทุกระดับ

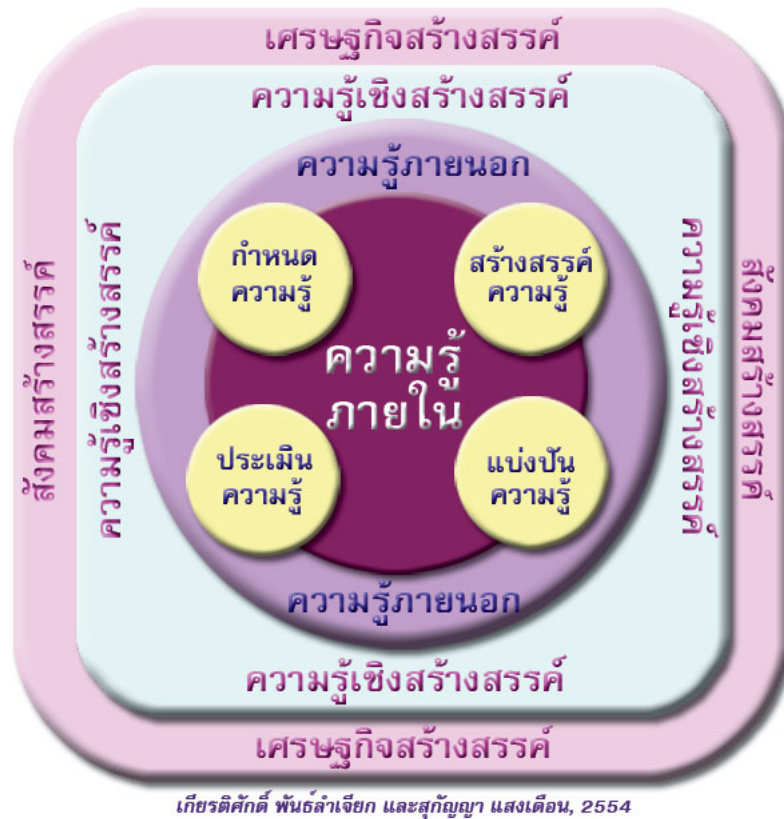
4. เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทาง วัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ ซึ่งขอบเขตของ

5. วิธีการเชิงระบบ (System Approach) การจัดการความรู้ได้ยึดวิธีการเชิงระบบ ที่มีองค์ประกอบ กระบวนการ โดยเป็นระบบที่มีความยืดหยุ่น เหมาะสมในการประยุกต์ใช้เข้ากับการเรียนรู้หลายลักษณะได้ง่ายและสะดวก (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

6. เทคโนโลยี (Technology) เป็นกระบวนการ ผลผลิต ที่มีลักษณะเป็นวิธีการ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยความคุ้มค่าและยั่งยืน ประกอบด้วยเทคโนโลยีกระบวนการ เช่น การมีส่วนร่วม การเล่าเรื่อง การถอดบทเรียน การทบทวน การสนทนา เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ป้ายประกาศ แผนภาพ นิทรรศการ เป็นต้น เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ เว็บบอร์ด เว็บล็อก อีเลิร์นนิ่ง ระบบการจัดการความรู้ (KMS) ระบบการจัดการการเรียนรู้ (LMS) การประชุมทางไกล เป็นต้น (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี มีองค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ และกระบวนการจัดการความรู้ 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 20 การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

องค์ประกอบของการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

องค์ประกอบของการจัดการความรู้เป็นส่วนประกอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการความรู้ในชั้นเรียนที่ทำการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี โดยมุ่งหวังจัดการความรู้ให้เกิดคุณค่าและการใช้ความรู้ของสังคมสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. ความรู้ภายในบุคคล (Internal Knowledge) เป็นความรู้ฝังลึกที่เกิดจากการปรับความรู้เข้าสู่ภายใน (Internalization) โดยได้สะสม จัดเก็บ และฝังแน่นภายในแต่ละบุคคลในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี บุคคลเหล่านี้ได้แก่ ผู้สอน วิทยากรและผู้เรียนซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความรู้ในแต่ละด้านมากน้อย แตกต่างกัน ความรู้ภายในบุคคลเป็นความรู้ที่ไม่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน ได้แก่ แนวคิด แนวปฏิบัติ ประสบการณ์ ทักษะ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรม (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

2. ความรู้ภายนอกบุคคล (External Knowledge) เป็นความรู้ชัดแจ้งที่ปรับสู่ภายนอก (Externalization) โดยได้สะสม จัดเก็บ บันทึกและแลกเปลี่ยนความรู้ อย่างเห็นชัดแจ้ง

3. ความรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Knowledge) เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนมาจากภายในตนเอง (Care-why) ที่เกิดจากประสบการณ์ และได้รับฟังประสบการณ์ของคนอื่นๆ แล้วนำมามองทั้งหลายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดเป็นความคิดของตนเองที่สามารถนำมาใช้ได้จริง ซึ่งเป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับความเป็นจริง(truth) ความรู้ที่ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อน(complexity) การตัดสินใจหรือวินิจฉัย (judgement) สถานการณ์ใหม่โดยการเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีอยู่แล้ว และเพิ่มเติมความรู้จากประสบการณ์ใหม่ (วิจารณ์พานิช, 2547; ธนพรรณ กุลจันทร์, 2549)

ลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) และความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) ตามลำดับ (Bloom, 1956 ; Anderson and Krathwohl, 2001) ดังที่ ปราวินยา สุวรรณณัฐโชติ (ม.ป.ป.) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้เฉพาะอย่าง สิ่งเฉพาะต่างๆ
2. ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความซับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ หลักการซึ่งนำไปใช้ได้โดยทั่วไปและทฤษฎีรูปแบบ และการจัดโครงสร้างของความรู้
3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้นๆ ทำได้อย่างไร ซึ่งรวมความรู้ที่เป็นทักษะ เทคนิค วิธีการ
4. ความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางปัญญาของผู้เรียนเอง คือ ความรู้ที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับการวางแผน การแก้ปัญหา และการประเมิน

กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาระดับสร้างสรรค์ (Create) (Anderson and Krathwohl, 2001 อ้างถึงใน ปราวินยา สุวรรณณัฐโชติ, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย

1. สร้างความเป็นไปได้ (Generating) หมายถึง เสนอแนวทางที่เป็นไปได้
2. วางแผน (Planning) หมายถึง กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
3. ผลิตงาน (Producing) หมายถึง ประดิษฐ์/ ผลิตงาน

4. สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Society and Economy) ประกอบด้วย สังคมสร้างสรรค์ (Creative Society) เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะวัฒนธรรมองค์กรตั้งแต่องค์กรครอบครัว องค์กรในชั้นเรียน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมไทย ซึ่งองค์กร

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ ซึ่งขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ครอบคลุม การสืบทอดทางมรดกและวัฒนธรรม ศิลปะ สื่อสมัยใหม่ และงานสร้างสรรค์และออกแบบ ตลอดจนโดยเน้นการคิดค้นและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดคุณค่า (พลุ เดชะรินทร์, 2553)

กระบวนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

กระบวนการจัดการความรู้เป็นลำดับขั้นตอนในแต่ละส่วนของการจัดการความรู้ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินการให้เกิดความรู้ทั้งภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยเชื่อมโยงสู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)

การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้เพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการความรู้ในลักษณะความรู้เชิงสร้างสรรค์โดยคำนึงการเป็นฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยการกำหนดความรู้เชิงสร้างสรรค์อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นเรียนที่มีลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ซึ่งความรู้เชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นความรู้ใหม่ ที่กำหนดจากปัญหา ความต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation)

การสร้างสรรค์ความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการแสวงหาความรู้โดยการสืบค้นความรู้ ศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นใหม่ด้วยตนเองและโดยทีม และทำการปรับแต่งความรู้ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing)

การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและจัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation)

การประเมินผลความรู้ เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมินตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 1

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้เพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดการความรู้ในลักษณะความรู้เชิงสร้างสรรค์โดยคำนึงการเป็นฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยการกำหนดความรู้เชิงสร้างสรรค์อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในชั้นเรียนที่มีลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ซึ่งความรู้เชิงสร้างสรรค์ต้องเป็นความรู้ใหม่ ที่กำหนดจากปัญหา ความต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เกียรติศักดิ์ พันธธำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน, 2554

ภาพที่ 21 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)

การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดเป้าหมายของความรู้ที่เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Knowledge) เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ขั้บตันมาจากภายในตนเอง (Care-why) ที่เกิดจากประสบการณ์ และได้รับฟังประสบการณ์ของคนอื่นๆ แล้วนำมามุมมองทั้งหลายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดเป็นความคิดของตนเองที่สามารถนำมาใช้ได้จริง ซึ่งเป็นความรู้ที่เชื่อมโยงกับความเป็นจริง(truth) ความรู้ที่ช่วยให้เข้าใจความซับซ้อน(complexity) การตัดสินใจหรือวินิจฉัย (judgement) สถานการณ์ใหม่โดยการเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีอยู่แล้ว และเพิ่มเติมความรู้จากประสบการณ์ใหม่ (วิจารณ์ พานิช, 2547; ธนพรรณ กุลจันทร์, 2549)

การกำหนดความรู้ ประกอบด้วย 2ก ได้แก่ ก่อตั้งชุมชน และก่อเกิดความรู้ โดยสามารถดำเนินการ ดังนี้

1. ก่อตั้งชุมชน เป็นการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อดำเนินการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยการกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกให้ชัดเจน (เกียรติก้องดี พันธ์ลำเจียก, 2552)

1.1 ตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการจัดการความรู้ มีดังนี้

- ประธานความรู้ (Chief Knowledge Officer : CKO) มีหน้าที่บริหารจัดการ กำกับความรู้ให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิก และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากที่สุด ซึ่งผู้ที่รับผิดชอบในตำแหน่งนี้ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะจัดการเป็นอย่างดี

- ประธานสารสนเทศ (Chief Information Officer : CIO) มีหน้าที่บริหารจัดการ กำกับสารสนเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ตามความต้องการของสมาชิกและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากที่สุด ซึ่งผู้รับผิดชอบในตำแหน่งนี้ควรจะมีความสามารถในการบริหารจัดการสารสนเทศเป็นอย่างดี

- ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ กำกับดูแลเพื่อให้การจัดการความรู้เป็นไปตามหลักการ ความต้องการของสมาชิก และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมผู้รับผิดชอบในตำแหน่งนี้ควรจะเป็นผู้สอน หรือวิทยากร

- ผู้นำทีม (Team Leader) มีหน้าที่นำทีมในการจัดการความรู้ของทีมที่มีลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ กระตุ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม เพื่อให้ให้ความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้อง ส่งเสริม สนับสนุนสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

- สมาชิก (Member) มีหน้าที่จัดการความรู้ของตนเองโดยให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในทีมทั้งหมด และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

- ผู้ประสานงาน (Co – Ordinator) มีหน้าที่ติดต่อประสานงานอำนวยความสะดวกระหว่างสมาชิกเพื่อให้การดำเนินการจัดการความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินการจัดการความรู้ของตนเองด้วย

- เลขานุการ (Secretary) มีหน้าที่ดำเนินการ ประสานงาน จัดเตรียมประชุมรายงานผลการจัดการความรู้และดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย

ตำแหน่งที่เสนอแนะหรือนอกเหนือจากนี้อาจจะสามารถเพิ่มเติม ปรับลด ปรับเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับความจำเป็น และเหมาะสมเพื่อให้การจัดการความรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิผลสูงสุด

1.2 วิธีการติดต่อสื่อสาร ในการดำเนินการจัดการความรู้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก และผู้รับผิดชอบในแต่ละหน้าที่ วิธีการติดต่อสื่อสารควรเลือกวิธีที่สะดวก และเป็นที่ยอมรับโดยส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โทรสาร อินเทอร์เน็ต หรือวิธีอื่น ๆ

ขั้นตอนการก่อตั้งชุมชน

1. ผู้สอนชี้แจงการกำหนดความรู้โดยต้องเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์
2. ผู้สอนแจกเอกสารแบบฟอร์มการดำเนินการจัดการความรู้ในขั้นที่ 1 ขั้นตอนการกำหนดความรู้
3. ผู้สอนชี้แจงเอกสารแบบฟอร์ม และวิธีดำเนินการจัดการความรู้ในขั้นที่ 1 ขั้นตอนการกำหนดความรู้
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการความรู้ในขั้นการกำหนดความรู้
5. ผู้สอนเลือกตัวแทนเพื่อเป็นประธานชั่วคราวในการประชุมเพื่อดำเนินการจัดตั้งคณะดำเนินการจัดการความรู้ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ (CoP)
6. ผู้สอนให้ผู้เรียนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานความรู้หรือ CKO ทำหน้าที่เป็นประธานในการดำเนินการ และผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator)
7. สมาชิกจัดตั้งทีมตามความสนใจ และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
8. ประธานความรู้ ทำหน้าที่ในการดำเนินการในขั้นการกำหนดความรู้ และผู้อำนวยการความสะดวก ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และอำนวยความสะดวก ประธานความรู้ ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR)

2. ก่อเกิดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่จะจัดการ โดยความรู้ต้องเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องต่อการแก้ปัญหา ความต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) และความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge) ตามลำดับ (Bloom, 1956 ; Anderson and Krathwohl, 2001) ดังที่ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (ม.ป.ป.) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้เฉพาะอย่าง สิ่งเฉพาะต่างๆ
2. ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความซับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ หลักการซึ่งนำไปใช้ได้โดยทั่วไปและทฤษฎีรูปแบบ และการจัดโครงสร้างของความรู้
3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้นๆ ทำได้อย่างไร ซึ่งรวมความรู้ที่เป็นทักษะ เทคนิค วิธีการ

4. ความรู้เชิงอภิปริชาน (Metacognitive knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางปัญญาของผู้เรียนเอง คือ ความรู้ที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับการวางแผน การแก้ปัญหา และการประเมิน

กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์ (Create) (Anderson and Krathwohl, 2001 อ้างถึงใน ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ, ม.ป.ป.) ประกอบด้วย

1. สร้างความเป็นไปได้ (Generating) หมายถึง เสนอแนวทางที่เป็นไปได้
2. วางแผน (Planning) หมายถึง กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ
3. ผลิตงาน (Producing) หมายถึง ประดิษฐ์/ ผลิตงาน

เครื่องมือ (Tool) ในการกำหนดความรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้สมาชิกได้กำหนดความรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เครื่องมือที่ใช้ อาจจะเป็นลักษณะ วัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ ก็ได้ที่เหมาะสมกับการกำหนดความรู้ (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

ตัวอย่าง เครื่องมือ

- แผนผังความคิด (Mind Mapping)
- การสนทนา (Dialogue)
- การเล่าเรื่อง (Storytelling)
- การทบทวนย้อนหลัง (Retrospect)
- ทบทวนบทเรียนหรือทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR)
- การถอดบทเรียน (Lesson Distilled)
- การมีส่วนร่วม (Participation)
- ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : CoP)
- เว็บบล็อก (Weblog)
- เว็บบอร์ด (Webboard)
- การประชุมทางไกล (Video Conference)
- ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

ก่อให้เกิดความรู้ ประกอบด้วย

2.1 จุดประกายขยายความคิด เป็นการให้สมาชิกได้แสดงความคิดอย่างอิสระ หรือระดมสมองเพื่อหามุมมองใหม่ เพื่อให้เกิดการคิดที่แตกต่างและหลากหลาย (Divergent Thinking)

สิ่งที่ควรคำนึงในการกำหนดความรู้หลัก (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

- ความต้องการของสังคมเป็นสำคัญ (Needs)
- ประเด็นร้อน (Hot Issue) ในอนาคตหรือปัจจุบัน
- ประเด็นวิกฤต (Crisis Issue) ที่ต้องรีบแก้ไขเร่งด่วน
- นโยบาย (Policy) ที่กำหนดโดยรัฐ องค์กร หรือชุมชน

ขั้นตอนการจุดประกายขยายความคิด

1. ผู้สอนหรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการยกกรณีศึกษาที่มีลักษณะแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อจุดประกายให้สมาชิกเกิดความคิดหรือขยายความคิด ต่อยอดสู่ความคิดใหม่ และนวัตกรรม อาจใช้การระดมสมองร่วมกับการเขียนผังความคิด เพื่อหาความคิดและมุมมองใหม่ อย่างน้อย 3 ทางเลือก
2. ผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเพื่อจุดประกาย และขยายความคิดให้หลากหลาย (Divergent Thinking)

2.2 จัดลำดับจับความสำคัญ เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่ได้จากการแสดงความคิดอย่างอิสระเพื่อจะรวบรวมความคิด (Convergent Thinking) โดยจัดลำดับความสำคัญและลงสรุปความรู้ที่จะจัดการ

ขั้นตอนการจัดลำดับจับความสำคัญ

1. ผู้สอนหรือตัวแทนนักศึกษารวบรวมความคิด (Convergent Thinking)
2. ให้สมาชิกจัดลำดับความสำคัญนวัตกรรมจากแผนผังความคิดที่เขียนขึ้น เพื่อเข้าสู่ความรู้ใหม่ในลักษณะนวัตกรรม

2.3 เลือกสรรความรู้ เป็นการตัดสินใจในการเลือกความรู้ที่จะดำเนินการจัดการความรู้ อาจแบ่งเป็น

ความรู้หลัก ที่เป็นความรู้ครอบคลุมความรู้ทั้งหมด

ตัวอย่าง ความรู้หลัก

- เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Technology for Learning to Creative Society and Economy: TLCS)
- เทคโนโลยีเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Technology for Creative Economy : T4CE)
- นวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม (Creative Society Innovation : CSI)

ความรู้ของทีม (Team Knowledge) เป็นการกำหนดความรู้เชิงสร้างสรรค์ของทีมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการความรู้ให้เป็นไปตามความรู้หลักที่กำหนดไว้

ตัวอย่าง ความรู้ของทีม

“หนังสือบนโทรศัพท์เคลื่อนที่”

“รายการวีดิทัศน์บนอินเทอร์เน็ต”

“สื่อประสม4มิติ”

“แพชชั่นเพื่อสิ่งแวดล้อม”

ขั้นตอนการเลือกสรรความรู้

1. ผู้อำนวยการความสะดวก เสนอแนะเนื้อหาความรู้เพิ่มเติม
2. คณะดำเนินการจัดการความรู้ประชุมทบทวนการกำหนดความรู้แผนผังความคิดที่สร้างสรรค์ขึ้น
3. สมาชิกแสดงความคิดเห็นและอภิปราย ผู้อำนวยการความสะดวก เสนอแนะเนื้อหาความรู้เพิ่มเติม และให้คำแนะนำ
4. สมาชิกตัดสินใจเลือกความรู้ และทำการปรับปรุงแผนผังความคิดความรู้ที่กำหนด
5. สมาชิกให้การยอมรับการกำหนดความรู้เพื่อดำเนินการขั้นต่อไป
6. ผู้อำนวยการความสะดวกให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR)

ตัวอย่างแบบฟอร์มการกำหนดความรู้ สามารถดำเนินการบนเว็บไซต์ เว็บล็อก เว็บ
เครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่น ๆ

การกำหนดความรู้

คำชี้แจง แบบฟอร์มนี้ใช้ในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ผู้สังคสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดความรู้ ดังนี้

1. ก่อตั้งชุมชน
2. ก่อเกิดความรู้

ก่อตั้งชุมชน การกำหนดตำแหน่ง ผู้รับผิดชอบ และวิธีติดต่อสื่อสาร

ตำแหน่ง	ผู้รับผิดชอบ	โทรศัพท์/อีเมล
ประธานความรู้		
ประธานสารสนเทศ		
ผู้อำนวยการความสะอาด		
ผู้นำทีม ที่.....		
สมาชิก		
สมาชิก		
สมาชิก		
สมาชิก		
ผู้ประสานงาน		
เลขานุการ		

ก่อก่อเกิดความรู้

1. จุดประกายขยายความคิด ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการยกกรณีศึกษา
ที่มีลักษณะแนวปฏิบัติที่ดี แบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อจุดประกายให้สมาชิกเกิด
ความคิดหรือขยายความคิดต่อยอดสู่ความคิด และนวัตกรรม อาจใช้การระดมสมอง
ร่วมกับการเขียนผังความคิด เพื่อหาความคิด และมุมมองใหม่อย่างน้อย 3 ทางเลือก
ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้ (ให้ทำนอกแบบฟอร์มได้)

จุดประกายขยายความคิด

2. จัดลำดับจับความสำคัญ ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิก จัดลำดับความสำคัญนวัตกรรมจากแผนผังความคิดที่เขียนขึ้น ลงในแบบฟอร์ม ต่อไปนี้ (ให้ทำนอกแบบฟอร์มได้)

จัดลำดับจับความสำคัญ

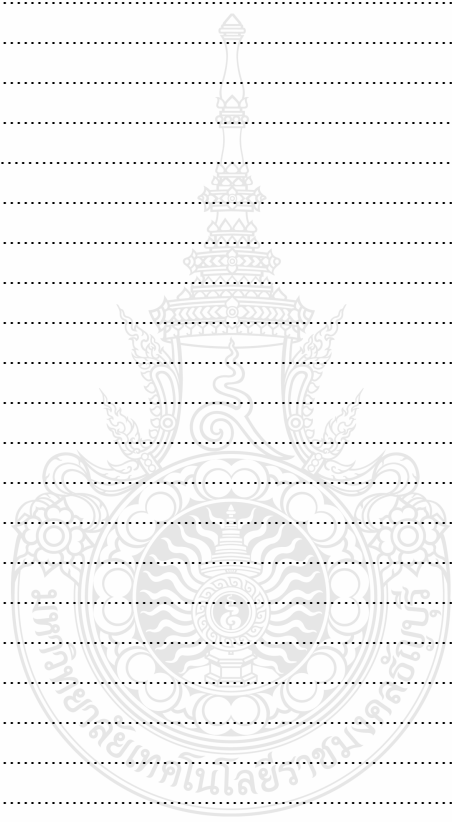
3. เลือกสรรความรู้ ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกกำหนด
ความรู้เป็นการตัดสินใจในการเลือกความรู้ที่จะดำเนินการจัดการความรู้ ลงในแบบฟอร์ม
ต่อไปนี้

เลือกสรรความรู้	
ความรู้หลัก	
ความรู้ของทีม	

ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกกำหนดลักษณะและชั้นของความรู้เชิง
สร้างสรรค์ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางต่อไปนี้

ลักษณะของความรู้	กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาขั้นสร้างสรรค์ (Create)		
	สร้างความเป็นไปได้	วางแผน	ผลิตงาน (Producing)
ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual knowledge)			
ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge)			
ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural knowledge)			
ความรู้เชิงอภิปราย (Metacognitive knowledge)			

ทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ให้สมาชิกทบทวนการดำเนินงานโดยบันทึกลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้ หรือบันทึก
ลงในเว็บไซต์ เว็บบล็อก เว็บเครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่นๆ

ขั้นตอนที่ 2

การสร้างสรรค้ความรู้ (Knowledge Creation)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างสรรค้ความรู้ (Knowledge Creation)

การสร้างสรรค้ความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการแสวงหาความรู้ สังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างสรรค้ความรู้ขึ้นใหม่ด้วยตนเองและโดยทีม

เกียรติศักดิ์ พันธลำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน, 2554

ภาพที่ 22 การสร้างสรรค้ความรู้ (Knowledge Creation)

การสร้างสรรค้ความรู้ ประกอบด้วย 3ส ได้แก่ แสวงหา สร้างสรรค้ และเสริมแต่ง

การสร้างสรรค้ความรู้เพื่อการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน โดยสามารถดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. แสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เรียกใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ การกำหนดเครื่องมือ/สื่อในการสืบค้น เป็นการกำหนดเครื่องมือและวิธีการสืบค้นว่าจะสืบค้นให้ได้มาซึ่งความรู้ในระดับต่าง ๆ ได้จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ประเภทใด

ตัวอย่าง สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อโสตทัศน สื่อมวลชน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อบุคคล สื่อวิธีการ สื่อออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ขั้นตอนการแสวงหาความรู้

1. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการกำหนดการแสวงหาความรู้
2. ผู้อำนวยการความสะอาด ชี้แจงและให้คำแนะนำแบบฟอร์มและการสร้างสรรค์ความรู้
3. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการแสวงหาความรู้ร่วมกัน
4. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้
5. ผู้อำนวยการความสะอาดให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน(AAR)
6. สมาชิกทำการแสวงหาความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรค์ความรู้
7. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาและวิธีการแสวงหา โดยผู้อำนวยการความสะอาดให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก
8. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ

2. สร้างสรรค์ (Knowledge Creation) เป็นการสร้างความรู้ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ความรู้ใหม่เน้นความรู้ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) หรือความรู้ที่ได้จากฐานการวิจัย (Research Based) (ความรู้ที่กำหนดมี 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างเนื้อหา (Content Structure) และ เนื้อหาความเรียง สำหรับโครงสร้างเนื้อหาอาจจะเขียนอยู่ในรูปแบบแผนผัง เช่น แผนผังความคิด (Concept Mapping) โครงสร้างต้นไม้ (Tree Structure) โครงสร้างแบบวงกลม (Wheel Structure) โครงสร้างแบบก้างปลา (Curribone Structure) เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของความรู้ว่าโครงสร้างจะเป็นรูปแบบใด

สื่อ (Media) เป็นการกำหนดตัวกลางที่จะถ่ายทอดความรู้ เนื้อหา แนวทางปฏิบัติ และทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยตัวกลางจะเป็นสื่อประเภทต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น สื่อโสตทัศน สื่อมวลชน สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อวิธีการ สื่อบุคคล เป็นต้น

การสร้างสรรค์ความรู้จะอยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึก และสามารถเรียกใช้ในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

เทคโนโลยีสร้างสรรค์ความรู้ ประกอบด้วย เทคโนโลยีดั้งเดิม เทคโนโลยีกระบวนการ เทคโนโลยีสื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสื่อบุคคล โดยกำหนดเทคโนโลยีหรือสื่อที่สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

- 1) เทคโนโลยีดั้งเดิม (Traditional Technology) ตัวอย่างเช่น สื่อภาพ สื่อเสียง สื่อภาพและเสียง เป็นต้น
- 2) เทคโนโลยีกระบวนการ (Process Technology) ตัวอย่างเช่น ชุมชนนักปฏิบัติ การเสวนา พี่เลี้ยง เพื่อนช่วยเพื่อน การทบทวนหลังการปฏิบัติ แหล่งผู้รู้ การเล่าเรื่อง แนวปฏิบัติที่ดี เป็นต้น
- 3) เทคโนโลยีสื่อมวลชน (Mass Media Technology) ตัวอย่างเช่น สิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ เป็นต้น
- 4) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology) ตัวอย่างเช่น เว็บช่วยสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เว็บไซต์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย แอนิเมชัน สื่อการประชุมทางไกล สื่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น
- 5) สื่อบุคคล (Human) ตัวอย่างเช่น กลุ่มจัดการความรู้ วิทยากร ปราชญ์ ชาวบ้าน ครู อาจารย์ ประชาชน พระ เกษตรกร นักเรียน เยาวชน เป็นต้น การจัดเก็บในตัวบุคคล ได้จากเครื่องมือต่างๆ ผ่านการฟัง การคิด การอ่าน การเขียน การปฏิบัติ เพื่อให้ความรู้ปรับเข้าสู่ภายใน (Internalization) สมอง และการปฏิบัติของแต่ละบุคคล

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ความรู้

1. คณะดำเนินการทบทวนการแสวงหาความรู้
2. คณะดำเนินการนำความรู้มาสร้างสรรค์ความรู้
3. สมาชิกทำการสร้างความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรค์ความรู้
4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่สร้างสรรค์ โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก
5. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ

3. เสริมแต่ง (Knowledge Refinement) เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้รับการจัดการความรู้ได้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนการเสริมแต่งความรู้

1. คณะดำเนินการทบทวนการสร้างสรรค์ความรู้
2. คณะดำเนินการนำความรู้มาเสริมแต่งความรู้
3. สมาชิกทำการเสริมแต่งความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรค์ความรู้
4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่ปรับแต่ง โดยผู้อำนวยการความสะดวกลำดับและอำนวยความสะดวก
5. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการสร้างสรรค้ความรู้ สามารถดำเนินการบนเว็บไซต์ เว็บล็อก เว็บ
เครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่น ๆ

การสร้างสรรค้ความรู้

คำชี้แจง ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการสร้างสรรค้ความรู้ ในชั้นแสวงหา ลงใน
แบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้หลัก

.....

ความรู้ของทีม

.....

ทีมสร้างสรรค้ความรู้

แสวงหา	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
		

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการสร้างสรรค้ความรู้ สามารถดำเนินการบนเว็บไซต์ เว็บล็อก เว็บ
เครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่น ๆ

การสร้างสรรค้ความรู้

คำชี้แจง ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการสร้างสรรค้ความรู้ ในชั้นสร้างสรรค้
ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้หลัก

.....

ความรู้ของทีม

.....

ทีมสร้างสรรค้ความรู้

สร้างสรรค้	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
		

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการสร้างสรรค้ความรู้ สามารถดำเนินการบนเว็บไซต์ เว็บล็อก เว็บ
เครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่น ๆ

การสร้างสรรค้ความรู้

คำชี้แจง ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการสร้างสรรค้ความรู้ ในชั้นเสริมแต่ง
ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้หลัก

.....

ความรู้ของทีม

.....

ทีมสร้างสรรค้ความรู้

เสริมแต่ง	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
		

ขั้นตอนที่ 3

การแบ่งปัน (Knowledge Sharing)

ขั้นตอนที่ 3 การแบ่งปัน (Knowledge Sharing)

การแบ่งปัน เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างมาแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรู้ใหม่ นวัตกรรมใหม่ ต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยเครื่องมือแบ่งปันและวิธีการสื่อสารต่าง ๆ ในการดำเนินการ

เกียรติศักดิ์ พันธล้ำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน, 2554

ภาพที่ 23 การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing)

การแบ่งปัน ประกอบด้วย 3บ ได้แก่ **บ**อกเล่า **บ**่งปัน และ**บ**ันทึก โดยมีการแบ่งปันเผชิญหน้า การแบ่งปันไม่เผชิญหน้า และการแบ่งปันผสมผสาน ซึ่งสามารถดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. บอกเล่า เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์ความรู้เพื่อการขยายความคิดให้ต่อยอดความรู้ ในลักษณะอาศัยเครื่องมือการบอกเล่าต่างๆ เช่น การเล่าเรื่อง การเสวนา เว็บล็อก เว็สนทนา กระดานข่าว บอร์ด เป็นต้น

ขั้นตอนการบอกเล่า

1. คณะดำเนินการนำความรู้ที่สร้างสรรค์มาแบ่งปันความรู้โดยการบอกเล่า (Story Telling) ผ่านวิธีการนำเสนอต่างๆ เพื่อต่อยอดและขยายความรู้
2. สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็น

2. แบ่งปัน เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์ความรู้เพื่อการไปใช้ร่วมกันในสถานการณ์อื่นที่หลากหลายนั่นในลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นตอนการแบ่งปัน

1. สมาชิกร่วมแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
2. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้
3. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือ เว็บบล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ

3. บันทึก เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์ความรู้ไปจัดเก็บ บันทึก อาจอยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคล ที่เป็นการบันทึกเข้าไปในสมองหรือการปฏิบัติของแต่ละบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล ที่เป็นการบันทึกในสื่อหรือเทคโนโลยีประเภทต่างๆ เพื่อพร้อมในการนำความรู้ออกมาใช้ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และชัดเจน

ขั้นตอนการบันทึก

1. สมาชิกร่วมบันทึกความรู้ที่ได้จากการบอกเล่า แบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
2. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้
3. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือ เว็บบล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการแบ่งปัน สามารถดำเนินการบนเว็บไซต์ เว็บล็อก เว็บเครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่น ๆ

การแบ่งปันความรู้

คำชี้แจง ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการแบ่งปันความรู้ ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้หลัก

.....

ความรู้ของทีม

.....

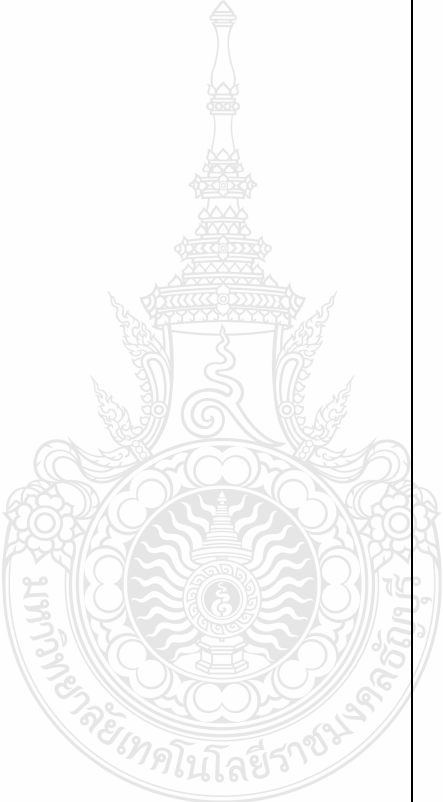
ทีมแบ่งปันความรู้

.....

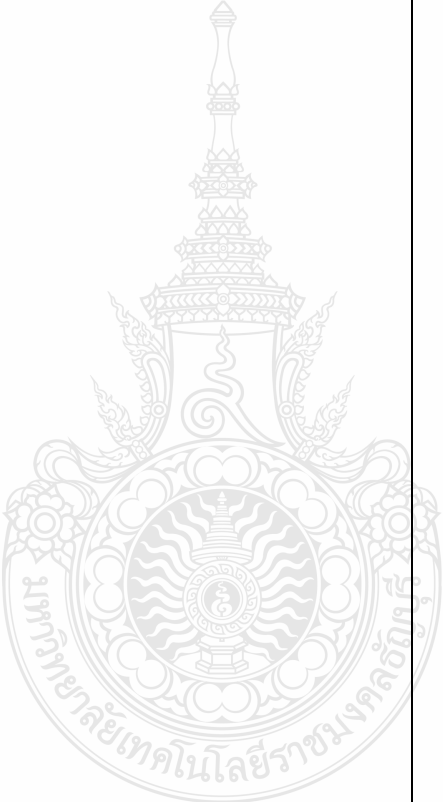
โปรดระบุสื่อ/เทคโนโลยี/เครื่องมือ/วิธีการ ลงในตาราง

	เผชิญหน้า	ไม่เผชิญหน้า	ผสมผสาน	หมายเหตุ
บอกเล่า				
แบ่งปัน				
บันทึก				

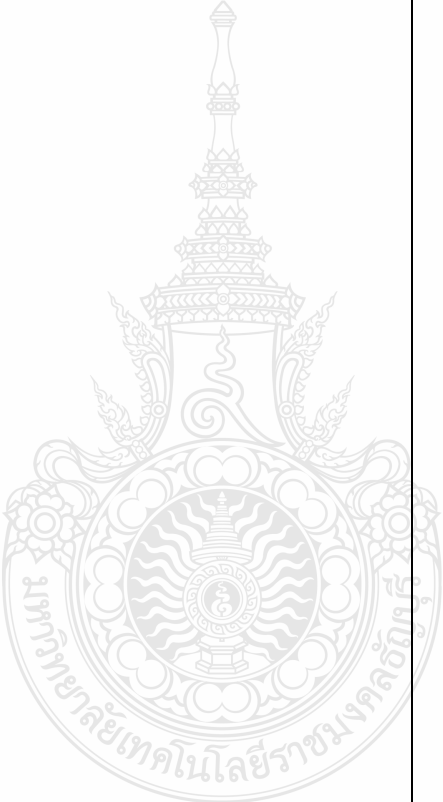
ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการแบ่งปันความรู้ โดยกำหนด **ความรู้ที่บอกเล่า** ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้ที่บอกเล่า	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
		

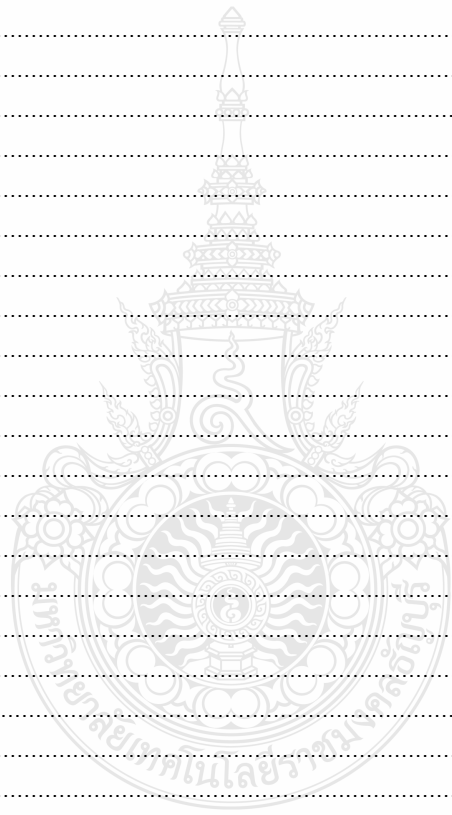
ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการแบ่งปันความรู้ โดยกำหนด ความรู้ที่แบ่งปัน ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้ที่แบ่งปัน	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
		

ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการแบ่งปันความรู้ โดยกำหนด ความรู้ที่บันทึก
ลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้

ความรู้ที่บันทึก	วัน เดือน ปี	ผู้รับผิดชอบ
		

ทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ให้สมาชิกทบทวนการดำเนินงานโดยบันทึกลงในแบบฟอร์มต่อไปนี้ หรือบันทึก
ลงในเว็บไซต์ เว็บบล็อก เว็บเครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่นๆ

ขั้นตอนที่ 4

การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation)

การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมินตนเอง (Self-Assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลก่อนดำเนินการ ประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือประเมินแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือ แบบอิเล็กทรอนิกส์

เกียรติศักดิ์ พันธลำเจียก และสุกัญญา แสงเดือน, 2554

ภาพที่ 24 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation)

การประเมินผลความรู้ ประกอบด้วย การประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ และการประเมินการจัดการความรู้ การประเมินผลอาจกระทำได้ 3 ระยะ คือการ

การประเมินผลความรู้เชิงสร้างสรรค์ เป็นความรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา
ขั้นสร้างสรรค์ (Create) (Anderson and Krathwohl, 2001 อ้างถึงใน ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ,
ม.ป.ป.) ประกอบด้วย

1. สร้างความเป็นไปได้ (Generating) หมายถึง เสนอแนวทางที่เป็นไปได้ โดยอาศัย
วิธีการวัดผล และเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม

2. วางแผน (Planning) หมายถึง กำหนดวิธีการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

3. ผลิตงาน (Producing) หมายถึง ประดิษฐ์/ ผลิตงาน

การดำเนินการประเมินผล ดำเนินการได้ 3 ระยะ คือ

การประเมินผลก่อนการดำเนินการ เป็นการประเมินก่อนการจัดการความรู้ เช่น การ
ประเมินความรู้ ทักษะ ทักษะคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

การประเมินผลระหว่างการดำเนินการ เป็นการประเมินในขณะที่ดำเนินการจัดการความรู้
เช่น ประเมินพฤติกรรม ประเมินผลงาน ประเมินทักษะ ประเมินการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

การประเมินผลหลังดำเนินการ เป็นการประเมินหลังจากที่ได้ทำการจัดการความรู้เสร็จ
สิ้น เช่น ประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ ด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ ทดสอบ ประเมินการจัดการ
ความรู้ เช่น ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต ประเมินมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

ในการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย **3ป 1ก** ได้แก่ **เป็นไปได้ ประสบ**
ผลสำเร็จ ประดิษฐ์ผลงาน และ การจัดการ

1. เป็นไปได้ เป็นการสร้างความเป็นไปได้ของความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ โดย
อาศัยวิธีการวัดผล และเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม

วิธีการวัดผล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การทดสอบ การ
วัดผลจากผลงาน

เครื่องมือวัดผล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบ
แบบประเมิน

เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ มีความน่าสนใจ เป็นความรู้ต่อยอด เป็นความรู้ที่
แตกต่าง เป็นความรู้ที่มีประโยชน์ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถประยุกต์ใช้ได้ สามารถทำ
ได้จริง

2. ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน เป็นการวางแผนด้วยการกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการ
ให้เห็นอย่างเป็นระบบที่สามารถประสบผลสำเร็จได้ โดยอาศัยวิธีการวัดผล และเครื่องมือวัดผลที่
เหมาะสม

วิธีการวัดผล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การทดสอบ การวัดผลจากผลงาน

เครื่องมือวัดผล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบประเมิน

เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ เป็นขั้นตอนที่มีระบบ สามารถสำเร็จได้ ปฏิบัติได้จริง วางแผนได้เหมาะสม มีความประหยัด ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ

3. ประดิษฐ์ผลงาน เป็นการแสดงถึงผลงานที่ผลิตหรือประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ขึ้น โดยอาศัยวิธีการวัดผล และเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม

วิธีการวัดผล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การทดสอบ การวัดผลจากผลงาน

เครื่องมือวัดผล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบประเมิน

เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ งานมีความสวยงาม งานมีความแปลกใหม่ งานมีความคิดริเริ่ม งานมีความปราณีต งานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

4. การจัดการ เป็นการประเมินผลการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นการประเมินกระบวนการจัดการความรู้ หรือรูปแบบการจัดการความรู้ที่ได้ดำเนินการ เพื่อตรวจสอบปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อด้อย กระบวนการและรูปแบบว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และพัฒนากระบวนการและรูปแบบการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีการวัดผล ได้แก่ การสอบถาม การสัมภาษณ์ การบันทึก การสังเกต

เครื่องมือวัดผล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสังเกต

เกณฑ์การประเมิน ได้แก่ การกำหนด การสร้างสรรค์ การแข่งขัน การประเมิน

ทั้งนี้การประเมินผลอาจแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ

ส่วนการประเมินความรู้ด้านเป็นไปได้ ประสบผลสำเร็จ ประดิษฐ์ผลงาน และด้านการจัดการความรู้ จะดำเนินการประเมินแยกด้านหรือจะประเมินผลรวมกันทุกด้านก็ได้ขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะได้ข้อมูลในการนำไปพิจารณาผลและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม ซึ่งกระทำทั้งในการประเมินตนเอง ประเมินโดยกลุ่ม ประเมินโดยสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนการประเมินผลความรู้

1. คณะดำเนินการทบทวนการสร้างสรรค์ความรู้ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. เลขานุการ ทำการแจกแบบฟอร์มการประเมินความรู้
3. ผู้อำนวยการความสะอาด ชี้แจงและให้คำแนะนำแบบฟอร์มและการประเมินความรู้ ประกอบด้วย
 - เป็นไปได้
 - ประสบผลสำเร็จ
 - ประดิษฐ์ผลงาน
 - การจัดการ
4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการประเมินความรู้ร่วมกัน
5. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้
6. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือ เว็บล็อก
7. สมาชิกทำการสร้างสรรค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้เพิ่มเติม และทำการประเมินความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการประเมินความรู้ระหว่างการดำเนินการ

ขั้นประเมินหลังการดำเนินการจัดการความรู้

1. ผู้สอนแจกแบบประเมินการจัดการความรู้ อาจประกอบด้วย ประเมินความรู้ ประเมินการจัดการ ซึ่งแบบประเมินจะรวมกันหรือแยกกันก็ได้ ประกอบด้วย
 - เป็นไปได้
 - ประสบผลสำเร็จ
 - ประดิษฐ์ผลงาน
 - การจัดการ
2. ผู้สอนชี้แจงแบบประเมินและวิธีการประเมิน
3. สมาชิกทำแบบประเมิน โดยผู้สอนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน กำกับและควบคุมการประเมิน
4. ผู้สอนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนเก็บแบบประเมินไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตัวอย่าง แบบฟอร์มการประเมินผลความรู้ สามารถดำเนินการบนเว็บไซต์ เว็บล็อก เว็บ
เครือข่ายสังคม (Social Network) สื่อสังคม (Social Media) หรือเครื่องมืออื่น ๆ

การประเมินผลความรู้

คำชี้แจง ให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกดำเนินการประเมินผลความรู้ ลงในแบบฟอร์ม
ต่อไปนี้

ความรู้หลัก

.....

ความรู้ของทีม

.....

ทีมประเมินผลความรู้

	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์	หมายเหตุ
เป็นไปได้				
ประสบผลสำเร็จ				
ประติษฐ์ผลงาน				
การจัดการ				
อื่น ๆ ระบุ				

**แบบสอบถามความคิดเห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์
ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี**

สำหรับกลุ่มเป้าหมาย

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบแสดงความคิดเห็นด้านความรู้เชิงสร้างสรรค์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความเป็นจริง

1. เพศ หญิง ชาย
2. ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก
 อื่น ๆ ระบุ
3. อาชีพ ราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว วางงาน
 อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 2 แบบแสดงความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการเห็นด้วยที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยเกณฑ์การเห็นด้วยแบ่งออกเป็นระดับ ดังนี้

4	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

หัวข้อ	ระดับการเห็นด้วย				ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	
สร้างความเป็นไปได้					
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ					
2. เป็นแนวทางใหม่					
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์					
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้					
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง					
ประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน					
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ					
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้					
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง					
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม					
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงมีความประหยัด ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ					
ประติษฐ์/ออกแบบผลงาน					
11. ผลงานมีความสวยงาม					
12. ผลงานมีความแปลกใหม่					
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม					
14. ผลงานมีความประณีต					
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัว					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่าง

**แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์
ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี**

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....
ตำแหน่ง.....
สถานที่ติดต่อ.....
โทรศัพท์..... e-Mail.....

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการเห็นด้วยที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยเกณฑ์การเห็นด้วยแบ่งออกเป็นระดับ ดังนี้

4	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

หัวข้อ	ระดับการเห็นด้วย				ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	
สร้างความเป็นไปได้					
1. เป็นแนวทางที่น่าสนใจ					
2. เป็นแนวทางใหม่					
3. เป็นแนวทางที่มีประโยชน์					
4. เป็นแนวทางที่ประยุกต์ใช้ได้					
5. เป็นแนวทางที่ทำได้จริง					

หัวข้อ	ระดับการเห็นด้วย				ข้อเสนอแนะ
	4	3	2	1	
ประสพผลสำเร็จด้วยการวางแผน					
6. กำหนดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ					
7. กำหนดวิธีการทำงานที่สามารถสำเร็จได้					
8. กำหนดวิธีการทำงานที่ปฏิบัติได้จริง					
9. กำหนดวิธีการวางแผนได้เหมาะสม					
10. กำหนดวิธีการโดยคำนึงมีความประหยัด ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ					
ประติษฐ์/ออกแบบผลงาน					
11. ผลงานมีความสวยงาม					
12. ผลงานมีความแปลกใหม่					
13. ผลงานมีความคิดริเริ่ม					
14. ผลงานมีความประณีต					
15. ผลงานมีความเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัว					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

**ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์
สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี**

ขั้นตอนการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เป็นขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี เพื่อให้เกิดการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการกำหนดความรู้ การสร้างความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการประเมินผลความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้สำหรับให้ผู้สอน นักการศึกษา นักฝึกอบรม และผู้สนใจทั่วไปสามารถปรับใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การจัดการความรู้ และมุ่งความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	ขั้นนำเข้า	
1	ขั้นการปฐมนิเทศ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนแจกเอกสารประมวลรายวิชาหรือโครงการสอน 2. ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับเอกสารประมวลการสอนหรือโครงการสอน 3. ผู้สอนแจกเอกสารความรู้ในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4. ผู้สอนแนะนำความรู้ในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 	60
	ขั้นเตรียมเครื่องมือในการดำเนินการจัดการความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการจัดการความรู้ 2. ผู้สอนชี้แจงเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการจัดการความรู้ 3. ผู้สอนให้เลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการจัดการความรู้ 4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการจัดการความรู้ 	120

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	ขั้นการดำเนินการจัดการความรู้	
2	ขั้นการกำหนดความรู้ 1. ก่อตั้งชุมชน <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนชี้แจงการกำหนดความรู้โดยต้องเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2. ผู้สอนแจกเอกสารแบบฟอร์มการดำเนินการจัดการความรู้ในขั้นที่ 1 ขั้นการกำหนดความรู้ 3. ผู้สอนชี้แจงเอกสารแบบฟอร์ม และวิธีดำเนินการจัดการความรู้ในขั้นที่ 1 ขั้นการกำหนดความรู้ 4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม ในการดำเนินการจัดการความรู้ในขั้นการกำหนดความรู้ 5. ผู้สอนเลือกตัวแทนเพื่อเป็นประธานชั่วคราวในการประชุมเพื่อ ดำเนินการจัดตั้งคณะดำเนินการจัดการความรู้ในลักษณะชุมชน นักปฏิบัติ (CoP) 6. ผู้สอนให้ผู้เรียนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานความรู้หรือ CKO ทำหน้าที่เป็นประธานในการดำเนินการ และผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาท เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) 7. สมาชิกจัดตั้งทีมตามความสนใจ และกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบ 8. ประธานความรู้ ทำหน้าที่ในการดำเนินการในขั้นการกำหนด ความรู้ และผู้อำนวยความสะดวก ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และอำนวยความสะดวก ประธานความรู้ ให้จัดทำทบทวนการ ดำเนินงาน (AAR) 2. ก่อเกิดความรู้ 2.1 จุดประกายขยายความคิด <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนหรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการยกกรณีศึกษาที่มีลักษณะ แนวปฏิบัติที่ดี เพื่อจุดประกายให้สมาชิกเกิดความคิดหรือขยาย ความคิดต่อยอดสู่ความคิดใหม่ และนวัตกรรม อาจใช้การระดม สมองร่วมกับการเขียนผังความคิด เพื่อหาความคิดและมุมมอง ใหม่ อย่างน้อย 3 ทางเลือก 	180

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	<p>2. ผู้สอนเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเพื่อจุดประกาย และ ขยายความคิดให้หลากหลาย (Divergent Thinking)</p> <p>2.2 จัดลำดับจับความสำคัญ โดยผู้สอนหรือตัวแทนนักศึกษาควรรวมความคิด (Convergent Thinking) โดยให้สมาชิกจัดลำดับความสำคัญนวัตกรรมจากแผนผังความคิดที่เขียนขึ้น เพื่อเข้าสู่ความรู้ใหม่ในลักษณะนวัตกรรม</p>	
3	<p>2.3 เลือกสรรความรู้ โดยให้ผู้สอน หรือตัวแทนนักศึกษาดำเนินการให้สมาชิกกำหนดความรู้ ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการเลือกความรู้ที่จะดำเนินการจัดการความรู้ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้อำนวยการความสะดวก เสนอแนะเนื้อหาความรู้เพิ่มเติม 2. คณะดำเนินการจัดการความรู้ประชุมทบทวนการกำหนดความรู้ แผนผังความคิดที่สร้างสรรค์ขึ้น 3. สมาชิกแสดงความคิดเห็นและอภิปราย ผู้อำนวยการความสะดวก เสนอแนะเนื้อหาความรู้เพิ่มเติม และให้คำแนะนำ 4. สมาชิกตัดสินใจเลือกความรู้ และทำการปรับปรุงแผนผังความคิดความรู้ที่กำหนด 5. สมาชิกให้การยอมรับการกำหนดความรู้เพื่อดำเนินการขั้นต่อไป 6. ผู้อำนวยการความสะดวกให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) 	180
3-4	<p>ขั้นการสร้างสรรคความรู้</p> <p>1. แสวงหาความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการกำหนดการแสวงหาความรู้ 2. ผู้อำนวยการความสะดวก ชี้แจงและให้คำแนะนำแบบฟอร์มและการสร้างสรรค์ความรู้ 3. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการแสวงหาความรู้ร่วมกัน 4. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 5. ผู้อำนวยการความสะดวกให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน(AAR) 	180-240

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	<ol style="list-style-type: none"> 6. สมาชิกทำการแสวงหาความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรคความรู้ 7. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาและวิธีการแสวงหา โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก 8. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ 	
4-7	<p>ขั้นการสร้างสรรคความรู้ และการแบ่งปันความรู้</p> <p>2. สร้างสรรคความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการทบทวนการแสวงหาความรู้ 2. คณะดำเนินการนำความรู้มาสร้างสรรคความรู้ 3. สมาชิกทำการสร้างความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรคความรู้ 4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่สร้างสรรค โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก 5. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>3. เสริมแต่งความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการทบทวนการสร้างสรรคความรู้ 2. คณะดำเนินการนำความรู้มาปรับแต่งความรู้ 3. สมาชิกทำการปรับแต่งความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรคความรู้ 4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่ปรับแต่ง โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก 5. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบน 	180-720

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	<p>เว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ</p> <p>ขั้นการแบ่งปันความรู้</p> <p>1. บอกเล่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการนำความรู้ที่สร้างสรรค์มาแบ่งปันความรู้โดยการบอกเล่า (Story Telling) ผ่านวิธีการนำเสนอต่างๆ เพื่อต่อยอดและขยายความรู้ 2. สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็น <p>2. แบ่งปัน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 3. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>3. บันทึก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมบันทึกความรู้ที่ได้จากการบอกเล่า แบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 3. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>* ขั้นตอนการสร้างสรรค์ความรู้ และการแบ่งปันความรู้ จะดำเนินการเป็นวงจรอย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p> <p>* ผู้อำนวยการความสะดวก จะทำการให้ความรู้ใหม่ และเสนอความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p>	

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
8	<p>ขั้นการประเมินผลความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการทบทวนการสร้างสรรค์ความรู้ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. เลขานุการ ทำการแจกแบบฟอร์มการประเมินความรู้ 3. ผู้อำนวยการความสะอาด ชี้แจงและให้คำแนะนำแบบฟอร์มและการประเมินความรู้ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - เป็นไปได้ - ประสบผลสำเร็จ - ประดิษฐ์ผลงาน - การจัดการ 4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการประเมินความรู้ร่วมกัน 5. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 6. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือเว็บไซต์ 7. สมาชิกทำการสร้างสรรค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้เพิ่มเติม และทำการประเมินความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการประเมินความรู้ระหว่างการดำเนินการ <p>* ขั้นตอนการสร้างสรรค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการประเมินระหว่างดำเนินการจะดำเนินการเป็นวงจรอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อเกิดความรู้ใหม่ และยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p>	180
9-14	<p>ขั้นการสร้างสรรค์ความรู้ และการแบ่งปันความรู้</p> <p>ขั้นการสร้างสรรค์ความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แสวงหาความรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการกำหนดการแสวงหาความรู้ 2. ผู้อำนวยการความสะอาด ชี้แจงและให้คำแนะนำแบบฟอร์มและการสร้างสรรค์ความรู้ 3. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการแสวงหาความรู้ร่วมกัน 	1080

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	<ol style="list-style-type: none"> 4. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 5. ผู้อำนวยการความสะดวกให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) 6. สมาชิกทำการแสวงหาความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรคความรู้ 7. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาและวิธีการแสวงหา โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก 8. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>2. สร้างสรรคความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการทบทวนการแสวงหาความรู้ 2. คณะดำเนินการนำความรู้มาสร้างสรรคความรู้ 3. สมาชิกทำการสร้างความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรคความรู้ 4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่สร้างสรรค โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก 5. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำบททวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบนเว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>3. เสริมแต่งความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการทบทวนการสร้างสรรคความรู้ 2. คณะดำเนินการนำความรู้มาเสริมแต่งความรู้ 3. สมาชิกทำการเสริมแต่งความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการสร้างสรรคความรู้ 4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่เสริมแต่ง โดยผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก 	

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
	<p>5. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือบน เว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ</p> <p>ขั้นการแบ่งปันความรู้</p> <p>1. บอกเล่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการนำความรู้ที่สร้างสรรค์มาแบ่งปันความรู้ โดยการบอกเล่า (Story Telling) ผ่านวิธีการนำเสนอต่างๆ เพื่อต่อยอดและขยายความรู้ 2. สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็น <p>2. แบ่งปัน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมใน เนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 3. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือ เว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>3. บันทึก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกร่วมบันทึกความรู้ที่ได้จากการบอกเล่า แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมใน เนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 3. ผู้อำนวยการความสะดวก ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือ เว็บล็อก หรือรูปแบบอื่นๆ <p>* ขั้นตอนการสร้างสรรค์ความรู้ และการแบ่งปันความรู้ จะ ดำเนินการเป็นวงจรอย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และ ยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p> <p>* ผู้อำนวยการความสะดวก จะทำการให้ความรู้ใหม่ และเสนอความรู้ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p>	

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
15	<p>ขั้นการประเมินผลความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะดำเนินการทบทวนการสร้างสรรค์ความรู้ โดยการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. เลขานุการ ทำการแจกแบบฟอร์มการประเมินความรู้ 3. ผู้อำนวยการความสะอาด ชี้แจงและให้คำแนะนำแบบฟอร์มและการประเมินความรู้ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - เป็นไปได้ - ประสบผลสำเร็จ - ประดิษฐ์ผลงาน - การจัดการ 4. คณะดำเนินการจัดการความรู้ทำการประเมินความรู้ร่วมกัน 5. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้คำแนะนำความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่ทำการจัดการความรู้ 6. ผู้อำนวยการความสะอาด ให้จัดทำทบทวนการดำเนินงาน (AAR) ในลักษณะแผนผังความคิด หรือความเรียง หรือเว็บล็อก 7. สมาชิกทำการสร้างสรรค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้เพิ่มเติม และทำการประเมินความรู้ตามที่ระบุไว้ในแบบฟอร์มการประเมินความรู้ระหว่างการดำเนินการ <p>* ขั้นตอนการสร้างสรรค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการประเมินระหว่างดำเนินการจะดำเนินการเป็นวงจรอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อเกิดความรู้ใหม่ และยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p> <p>* ผู้อำนวยการความสะอาด จะทำการให้ความรู้ใหม่ และเสนอความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น</p>	180

ครั้งที่/	ขั้นตอน/กิจกรรม	เวลา
16	<p>ขั้นประเมินหลังการดำเนินการจัดการความรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนแจกแบบประเมินการจัดการความรู้ อาจประกอบด้วย ประเมินความรู้ ประเมินการจัดการ ซึ่งแบบประเมินจะ รวมกันหรือแยกกันก็ได้ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - เป็นไปได้ - ประสบผลสำเร็จ - ประดิษฐ์ผลงาน - การจัดการ 2. ผู้สอนชี้แจงแบบประเมินและวิธีการประเมิน 3. สมาชิกทำแบบประเมิน โดยผู้สอนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จากผู้สอนกำกับและควบคุมการประเมิน 4. ผู้สอนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนเก็บแบบประเมิน ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป 	180

แนวทางการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

1. ในทุกขั้นตอนสามารถปรับวิธีการ เทคโนโลยี สื่อ หรือเครื่องมือได้ตามความเหมาะสม ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน
2. ในขั้นตอนการจัดการความรู้สามารถจัดการเรียนสอนตามเนื้อหาและเวลาตามที่ต้องการ หรือยืดหยุ่นเนื้อหาและเวลาได้
3. ในการจัดการความรู้สามารถสลับขั้นตอนการจัดการความรู้ หรือผสมขั้นตอนได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิก
4. กิจกรรมการจัดการความรู้สามารถเพิ่ม ปรับลดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม
5. กิจกรรมการจัดการความรู้บางกิจกรรมสามารถมอบหมายนอกเวลาเรียนหรือนอกเวลาปฏิบัติงานได้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

1. การจัดการความรู้ต้องมุ่งความรู้ที่เป็นเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์จะจัดการสู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นสำคัญ
2. ผู้เรียนที่ดำเนินการจัดการความรู้ต้องมีการกำกับตนเอง (Self – Directed)
3. ทีมจัดการความรู้ต้องมีการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)
4. ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนเป็น “ผู้อำนวยการความสะดวก” ที่คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกให้การจัดการความรู้บรรลุผล
5. สภาพแวดล้อม บรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต้องเอื้อต่อการจัดการความรู้และการคิดสร้างสรรค์

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี และศึกษาผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยนำรูปแบบไปทดลองใช้ตลอดจนนำรูปแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบ จากการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่

1. การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ
2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี
3. การศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

การศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ และความรู้เชิงสร้างสรรค์ทั้งต่างประเทศและในประเทศ

ประชากร ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการความรู้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการความรู้ ที่ได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ด้วยการสุ่มโดยการคัดสรร (Selection) จากเอกสารตีพิมพ์จากบุคคลและหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับทางวิชาการ สำหรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์สุ่มโดยใช้คำสำคัญ (Keywords) สืบค้นจากโปรแกรมช่วยสืบค้น (Search Engine) จากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หลังจากนั้นสุ่มเลือกโดยการคัดสรรเพื่อให้ได้เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศ ได้แก่แบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ต่างประเทศ และแบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ในประเทศ

เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการศึกษาแนวคิด การจัดการความรู้ในต่างประเทศและในประเทศ โดยทำการคัดเลือกข้อมูลที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์โดยทำการค้นคว้า สืบค้น และรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ จากแหล่งเรียนรู้และห้องสมุดของหน่วยงานและมหาวิทยาลัยของภาครัฐและเอกชน และนำมาบันทึกในแบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ต่อไป สำหรับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นด้วยคำสำคัญ (Keyword) บนโปรแกรมสืบค้น (Search Engine) ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากนั้นทำการคัดสรรแนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศและในประเทศและบันทึกในแบบวิเคราะห์เอกสารการจัดการความรู้ เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้และการจัดการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1) จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หรือ การจัดการสารสนเทศ หรือการศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถทางการจัดการความรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือ

2) มีความรู้ ความสามารถทางวิชาการโดยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือ เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หรือ การจัดการสารสนเทศ หรือการศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถทางการจัดการความรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี 2) แบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

เก็บรวบรวมข้อมูลในการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ฯ จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารสิ่งพิมพ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ รวบรวมข้อมูลจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้และการจัดการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ทำการพิจารณาเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้ และทำการประเมินในแบบประเมินรูปแบบ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมแบบประเมินรูปแบบ เพื่อนำมา

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการสร้างรูปแบบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ทำการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 90 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากนักศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ดำเนินการจัดการความรู้ครั้งนี้

กลุ่มได้รับความรู้ เป็นบุคคลกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ได้รับความรู้จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ครั้งนี้ จำนวน 135 คน ที่ผู้วิจัยได้เลือกมาแบบเจาะจง จากนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ส่วนกลุ่มบุคคลทั่วไป ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 180 คน โดยมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นผู้ที่ต้องใช้ความรู้จากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ครั้งนี้ ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การทำงาน การพัฒนาตนเอง หรือการพัฒนาหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบฯ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่นักวิจัยได้เลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องจบการศึกษาในระดับปริญญาเอก ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา หรือ เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หรือ การจัดการสารสนเทศ หรือการศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถทางการจัดการความรู้ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้น 2) แบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ดำเนินการจัดการความรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ 3) แบบประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้ความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้ความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ได้รับความรู้ (กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มบุคคลทั่วไป) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ 5) แบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบ

เก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 90 คน ที่ดำเนินการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ตามรูปแบบฯที่พัฒนาขึ้นจำนวน 15 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง และนอกเวลาตามที่ได้รับมอบหมายจากการเรียนการสอน ในสัปดาห์ที่ 16 ให้นักศึกษาทำแบบประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์จากการจัดการความรู้ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรีของนักศึกษา

ส่วนผู้ได้รับความรู้ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน และกลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 180 คน ให้พิจารณาความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับจากการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่ทำการจัดการความรู้ หลังจากนั้นให้แสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์

สำหรับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ท่าน ในการรับรองรูปแบบฯ ให้พิจารณาเอกสารรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี และทำการประเมินเพื่อรับรองในแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบฯ หลังจากนั้นรวบรวมและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของนักศึกษาปริญญาตรีที่จัดการความรู้ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของนักศึกษาปริญญาตรีและบุคคลทั่วไปที่ได้รับความรู้ โดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการรับรองรูปแบบฯ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องการรับรอง (IOC) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศไทย

1.1 แนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดการจัดการความรู้ที่คัดสรรจากต่างประเทศ จำนวน 23 รูปแบบ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการความรู้ รูปแบบที่มีกระบวนการสอดคล้องกันประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมินผล

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้ มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Define, Conceptualize, Identify, Identification, Represent และ Classify

การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างสรรค์ความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการแสวงหาความรู้โดยการสืบค้นความรู้ ศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล

การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและจัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Share, Sharing, Networking and Knowledge Sharing, Act, Activities, Apply, Application, Learn, Learning, Archiving, Building Blocks, Leverage, Compilation and Transformation, Embodiment, Store, Storage, Secure, Securing, Codification, Combine, Combining, Combination, Consolidation, Collect, Retain, Resource, Deploy, Representation, Dissemination, Dissemination Application, Distribute, Distributing, Distribution, Sell, Transfer, Utilization, Use, Using และ Service

การประเมินความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็น กระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมินตนเอง (Self-assessment) การประเมินตาม สภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการ ดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Evaluate, Audit and Analysis, Feedback, Verify, Measurement, Reflect, Result, Review และ Disposal

สำหรับด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม รูปแบบมีองค์ประกอบ/ปัจจัย/ กิจกรรม ที่กำหนดไว้มีความแตกต่างกันผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มใหม่โดยให้มุ่งเน้น ความรู้สู่สังคมได้ ดังนี้

สังคม (Society) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ Linked to business objectives, Business Problem, Environment, Use to Achieve Organizational Goals, Motivate and Recognize People, Link Knowledge to People, To Right People

ความรู้ (Knowledge) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ Internalize, Internalizing Knowledge, Externalizing Knowledge,

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ เช่น Technology, Tool, Maps, Team, Influences, Knowledge Center เป็นต้น

1.2 แนวคิดการจัดการความรู้ในประเทศ ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดการจัดการความรู้ในประเทศที่คัดสรร จำนวน 20 รูปแบบ พบว่า **ด้านกระบวนการจัดการความรู้** รูปแบบที่มีกระบวนการสอดคล้องกันประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมิน

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนด ระบุ นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการ ปัญหา วางแผน ทำโครงการ เตรียมการ ตั้งทีม ชี้แจง วิเคราะห์ปัจจัย และตัวบ่งชี้

การสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge Creation) เป็นการสร้างสรรค์ความรู้ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการ จัดหา การสืบค้น การค้นหา การยึดกุม การเข้าถึง การสรรหา การเลือก การกลั่นกรอง การจำแนก การเจียรไน และการพัฒนาความรู้

การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปันความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน การแบ่งปัน การใช้ และการจัดเก็บ นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การสอน การทำความรู้ให้สูงขึ้น การบริการ การปรึกษา การถ่ายโอน การเผยแพร่ การถ่ายทอด การกระจาย การรวบรวม การจัดการ การจัดระบบ และการรักษา

การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) เป็นการประเมินผลความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การติดตาม และการวัด นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับการดูผลลัพธ์ และการปรับปรุงความรู้

สำหรับด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย รูปแบบที่มีองค์ประกอบ/ปัจจัยที่สอดคล้องกันประกอบด้วย ความรู้ กระบวนการ วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการประเมิน โดยได้นำมาวิเคราะห์และจัดกลุ่มใหม่โดยให้มุ่งเน้นความรู้สู่สังคมได้ ดังนี้

สังคม เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม คน บุคลากร พลังร่วม ชุมชน กระบวนการ การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยน ทีม กลุ่ม ชั้นเรียน องค์กร ผลผลิต (ทุนมนุษย์ และทุนองค์กร) การแข่งขัน และโลกาภิวัตน์

ความรู้ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ภายใน ความรู้ฝังลึก ความรู้ภายนอก ความรู้ชัดแจ้ง การแปลงสู่ภายใน และการปรับสู่ภายนอก

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ เช่น เทคโนโลยี เครือข่าย ศูนย์ สภาพแวดล้อม บรรยากาศ พลังร่วม เป็นต้น

2. รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

ด้านองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล ความรู้เชิงสร้างสรรค์ สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การกำหนด การสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมิน

ในแต่ละกระบวนการ ประกอบด้วย

การกำหนดความรู้ ประกอบด้วย 2ก ได้แก่ ก่อตั้งชุมชน และก่อเกิดความรู้

การสร้างสรรค์ความรู้ ประกอบด้วย 3ส ได้แก่ แสวงหา สร้างสรรค์ และเสริมแต่ง

การแบ่งปันความรู้ ประกอบด้วย 3บ ได้แก่ บอกเล่า แบ่งปัน และบันทึก

การประเมินผลความรู้ ประกอบด้วย 3ป 1ก ได้แก่ เป็นไปได้ ประสบผลสำเร็จ ประดิษฐ์ผลงาน และ การจัดการ

3. ผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี พบว่า

3.1 การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้ (นักศึกษาระดับปริญญาตรี) พบว่า ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างที่ดำเนินการจัดการความรู้ ทั้ง 3 กลุ่ม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านระดับความรู้ พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกประเด็น และด้านการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกประเด็นเช่นกัน

3.2 การประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีผลการประเมินในแต่ละด้านและทุกหัวข้ออยู่ในระดับดีมาก

3.3 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ความคิดเห็นโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (รวม 3 ชั้นปี) ที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านสร้างความเป็นไปได้ และด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน มีความคิดเห็นโดยรวมแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก

3.4 **ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์** ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไป พบว่าความคิดเห็นโดยรวม ของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านสร้างความเป็นไปได้ พบว่าบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ด้านประสพผลสำเร็จด้วยการวางแผน และด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน พบว่า บุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นโดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

3.5 **การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์** ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทำการรับรองรูปแบบในองค์ประกอบ กระบวนการ และขั้นตอนในทุกประเด็นของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นรูปแบบที่สำคัญต่อการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

การอภิปรายผล

จากการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยเพื่อทำการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศไทย จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้มีองค์ประกอบ กระบวนการ ขั้นตอน กิจกรรม ปัจจัย แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละองค์กร และลักษณะการดำเนินงานขององค์กร อาจเนื่องมาจาก การจัดการความรู้เป็นศาสตร์ในลักษณะพหุศาสตร์ (Multidisciplinary) ทั้งทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ รูปแบบที่แตกต่างกันจะขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์ขององค์กร (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552) จะเห็นได้จากรูปแบบที่ได้ศึกษาจากต่างประเทศจำนวน 23 รูปแบบ และในประเทศไทย 20 รูปแบบ ซึ่งมีทั้งสอดคล้องและแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการจัดการความรู้ต้องอาศัยกระบวนการจัดการความรู้ที่เป็นพลวัต เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ นวัตกรรมใหม่ ในการพัฒนาบุคคลองค์กร และสังคมทุกระดับ

2. รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

ด้านกระบวนการ รูปแบบที่มีกระบวนการสอดคล้องกันประกอบด้วย การกำหนดการสร้างสรรค์ การแบ่งปัน และการประเมินผล

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้ มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Define, Conceptualize, Identify, Identification, Represent และ Classsify (Probst, 2000; Arthur Andersen Consulting, 1997; Dataware Technologies, Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Liebowitz and Beckman, 1998; O' Dell, 1996; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997 cited in B.Rubentein-Montano et al., 2002)

การสร้างสรรค้ความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างสรรค้ความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการแสวงหาความรู้โดยการสืบค้นความรู้ ศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างสรรค้ความรู้ขึ้นใหม่ด้วยตนเองและโดยทีม และทำการปรับแต่งความรู้ที่ได้สร้างสรรค้ขึ้นที่เกี่ยวข้องกับ Access, Acquire, Acquiring, Acquisition, Find, Select, Selecting, Retrieve, Refine, Capture, Construction, Create, Creation, Creation and Sourcing, Develop, Developing, Development, Integrate, Modification, Organize, Organizing, Transform, Translation/repurposing, Synthesize, Generating, Generation, Fusion, Adapt และ Adaptation (Bergeron, 2003; Demarest, 1997; Turban, 2001; Probst, 2000; American Management Systems, 1999; Arthur Andersen Consulting, 1977; Andersen Consulting, 2000; Dataware Technologies, Inc., 1998; Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997; Knowledge Associates, 1998; The Knowledge Research Institute Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Liebowitz and Beckman, 1998; Marquardt, 1996; O' Dell, 1996; Ruggles, 1997; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997; Wiig, 1993 cited in B.Rubentein-Montano et al. , 2002)

การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและจัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Share, Sharing, Networking and Knowledge Sharing, Act, Activities, Apply, Application, Learn, Learning, Archiving, Building Blocks, Leverage, Compilation and Transformation, Embodiment, Store, Storage, Secure, Securing, Codification, Combine, Combining, Combination, Consolidation, Collect, Retain, Resource, Deploy, Representation, Dissemination, Dissemination Application, Distribute, Distributing, Distribution, Sell, Transfer, Utilization, Use, Using และ Service (Bergeron, 2003; Demarest, 1997; Turban, 2001; Probst, 2000; American Management Systems, 1999; Andersen Consulting, 2000; Dataware Technologies, Inc., 1998; Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997; Holsapple & Joshi, 1998; Knowledge Associates, 1998; The Knowledge Research Institute Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Liebowitz and Beckman, 1998; Marquardt, 1996; O' Dell, 1996; Ruggles, 1997; Skandia, 1999; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997; Wiig, 1993 cited in B.Rubentein-Montano et al., 2002)

การประเมินความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการ วัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมินตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถ ประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของ สมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็น เป็นอย่างไร มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับ Evaluate, Audit and Analysis, Feedback, Verify, Measurement, Reflect, Result, Review และ Disposal (Bergeron, 2003; Arthur Andersen Consulting, 1977; Dataware Technologies, Inc., 1998; Liebowitz, 2000; Monsanto Company, 1997; Van Der Spek & Spijkervet, 1998; Wielinga et al. University of Amsterdam, 1997 cited in B.Rubentein-Montano et al. , 2002)

สำหรับด้านองค์ประกอบ สังคม และความรู้ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบในรูปแบบ ต่างประเทศ ได้แก่

สังคม (Society) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ Linked to business objectives, Business Problem, Use to Achieve Organizational Goals, Motivate and Recognize People, Link Knowledge to People, To Right People (Arthur Andersen Consulting, 1977; Andersen Consulting, 2000; Dataware Technologies, Inc., 1998; American Management Systems, 1999; Price waterhouseCoopers, 1997 cited in B.Rubentein-Montano et al., 2002)

ความรู้ประกอบด้วย ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล เป็นองค์ประกอบที่ เกี่ยวข้องกับ Internalize, Internalizing Knowledge, Externalizing Knowledge, (Holsapple & Joshi Kentucky Ini. for KM, 1997; Holsapple & Joshi, 1998. cited in B.Rubentein-Montano et al., 2002)

นอกจากนี้รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ใน การเรียนรู้อัตนระดับปริญญาตรี มีกระบวนการสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศ ได้แก่

การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการกำหนดความรู้ มี องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การกำหนด ระบุ นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับ ปัญหา วางแผน ทำโครงการ เตรียมการ ตั้งทีม ชี้แจง วิเคราะห์ปัจจัย และตัวบ่งชี้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา, 2548; อรรถวิทย์ วัฒนากวัญ, 2549; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551; บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550; วิลาวลัย มาค่อม, 2549; แก้วเวียง นานาผล, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; รัฐกรณ์ คิดการ, 2551)

การสร้างสรรคความรู้ (Knowledge Creation) เป็นการสร้างสรรคความรู้มี องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา สร้างสรรค และเสริมแต่ง นอกจากนั้นเกี่ยวข้องกับ การจัดหา การสืบค้น การค้นหา การยัดกุม การเข้าถึง การสรรหา การเลือก การกลั่นกรอง การจำแนก การเจียรไน และการพัฒนาความรู้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548; พรชูลี

การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปันความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน การแบ่งปัน การใช้ และการจัดเก็บ นอกจากนี้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การสอน การทำความรู้ให้สูงขึ้น การบริการ การปรึกษา การถ่ายโอน การเผยแพร่ การถ่ายทอด การกระจาย การรวบรวม การจัดการ การจัดระบบ และการรักษา (สถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา, 2548; พรชูลี อาชาวำรุง, 2001; นฤมล ตันธสุเรศษรฐ์, 2549; อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2549; บุญส่ง หาญพานิช, 2546; ฉลาด จันทสมบัติ และคณะ, 2550; ชีรวัดน์ เยี่ยมแสง และคณะ, 2550; พีรพงศ์ ภัคคีรี, 2550; เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551; นवलละออ แสงสุข, 2550; ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550 ; ฉลาด จันทสมบัติ, 2551; บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550; วิลาวลัย มาคุ้ม, 2549; แก้วเวียง นานาผล, 2551; หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; รัฐกรณ คิดการ, 2551)

การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) เป็นการประเมินผลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การติดตาม และการวัด นอกจากนี้เกี่ยวข้องกับการดูผลลัพธ์ และการปรับปรุงความรู้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, 2548; พรชูลี อาชาวำรุง, 2001; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; ฉลาด จันทสมบัติ และคณะ, 2550; พีรพงศ์ ภัคคีรี, 2550; ฉลาด จันทสมบัติ, 2551; แก้วเวียง นานาผล, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

สำหรับ **ด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย** รูปแบบที่มีองค์ประกอบ/ปัจจัยที่สอดคล้องกับรูปแบบในประเทศที่เกี่ยวข้องกับ สังคม ความรู้ภายในบุคคล และ ความรู้ภายนอกบุคคล

สังคม สอดคล้องกับรูปแบบในประเทศที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม คน บุคลากร พลังร่วม ชุมชน กระบวนการ การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยน ทีม กลุ่ม ชั้นเรียน องค์กร ผลผลิต (ทุนมนุษย์ และทุนองค์กร) การแข่งขัน และโลกาภิวัตน์ (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2547; พรชูลี อาชาวำรุง, 2001; นฤมล ตันธสุเรศษรฐ์, 2549; บุญส่ง หาญพานิช, 2546; จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล, 2550; พีรพงศ์ ภัคคีรี, 2550; เตือนใจ รักษาพงศ์, 2551; นवलละออ แสงสุข, 2550; ฉลาด จันทสมบัติ, 2551; หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ, 2548; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

ความรู้ภายในบุคคล ความรู้ภายนอกบุคคล มีองค์ประกอบ/ปัจจัยที่สอดคล้องกับรูปแบบในประเทศที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ภายใน ความรู้ฝังลึก ความรู้ภายนอก ความรู้ชัดแจ้ง การแปลงสู่ภายใน และการปรับสู่ภายนอก (พรชูลี อาชาวำรุง, 2001; นฤมล ตันธสุเรศษรฐ์, 2549; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552)

3. ผลการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี พบว่า

3.1 การประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยนักศึกษาที่ดำเนินการจัดการความรู้ (นักศึกษาระดับปริญญาตรี) พบว่า ผลการประเมินตนเองในการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างดำเนินการจัดการความรู้ ทั้ง 3 กลุ่ม มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก รูปแบบได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยทำการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา จากรูปแบบที่คัดสรรแนวปฏิบัติที่ดีมาใช้จากต่างประเทศ จำนวน 23 รูปแบบ และในประเทศ จำนวน 20 รูปแบบ และได้ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน นำไปปรับปรุง และนำไปทดลองใช้ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นในการประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก (2552) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคมโดยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ดำเนินการจัดการความรู้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท (จำนวน 11 คน) มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ และรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ผลประเมินความรู้ความสามารถด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ได้รับความรู้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 80 คน) ผลการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อที่ได้จากการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นสื่อที่น่าสนใจ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก สำหรับบุคคลทั่วไป (จำนวน 44 คน) ผลการประเมินความคิดเห็นต่อสื่อที่ได้จากการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นสื่อที่น่าสนใจและมีประโยชน์ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ รัฐภรณ์ คิดการ (2551) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการเรียนจากรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลังการเรียน จากรูปแบบการสอนบนเว็บสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความคิดเห็น ต่อการเรียนจากรูปแบบ การสอนบนเว็บอยู่ในระดับเห็นด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับ อรรถชัย ณ ตะกั่วทุ่ง (2549: 20-25) ที่ได้ทำการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน โดยเปรียบเทียบมององค์กรที่เป็นชั้นเรียนหรือห้องเรียนที่ประกอบด้วยผู้สอนและผู้เรียนกับองค์กรทางธุรกิจซึ่งทุกคนในองค์กรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันปรับองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากการประมวลกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้การจัดการความรู้และการกำหนดผลงานที่สร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมทำให้นิสิตได้ใช้ขั้นตอนของการจัดการความรู้ตลอดเวลาของการเรียน โดยทำการเรียนการสอนที่ใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในชั้นเรียนให้มีลักษณะของห้องเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง จึงทำให้นิสิตมีความพึงพอใจ และพบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนแบบนี้ทำให้กล้าคิดสิ่งที่ไม่เคยคิดมาก่อนกล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกับงานของผู้อื่นมากขึ้น และเห็นว่าผลงานของตนเองและของเพื่อนเป็นงานที่มี

เมื่อพิจารณาด้านระดับความรู้ พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ซึ่งผลการวิจัยยังเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการจัดการของผู้เรียน ทำให้ระดับของการจัดการความรู้ของผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีทุกคนและทุกด้านของการจัดการความรู้ ทั้งการสร้างความรู้ การแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาและการประยุกต์ใช้ความรู้โดยผู้เรียนแสดงความสามารถในการจัดการความรู้ของตนเองด้วยการจดบันทึก สอบถาม อภิปราย ระดมพลังสมอง นำเสนอความคิดเห็น และสร้างผลงานออกมาได้ (รสมาริน ญาณบุญ, 2550) ตลอดจน ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังใช้ตัวแบบการจัดการความรู้ของครูพบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการความรู้สูงขึ้น คะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (แก้วเวียง นานาผล, 2551) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2550) ที่พบว่า ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู ด้านสมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่ากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการสอนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี

และเมื่อพิจารณาด้านการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกประเด็นเช่นกัน อาจเนื่องมาจากในกระบวนการแต่ละขั้นตอนผู้เรียนได้มีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม (Participation) มีความเป็นองค์กร มีการดำเนินการในลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยมุ่งที่ความรู้ที่เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะเห็นได้จาก

การกำหนดความรู้ สอดคล้องกับ (วิจารณ์ พานิช, 2547) ที่กล่าวว่า การนำความมุ่งมั่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรมา กำหนดความรู้ที่ต้องการใช้ เพื่อให้มีการจัดการความรู้ มีจุดเน้น ไม่สะเปะสะปะ และยังเป็น การกำหนดองค์ความรู้เพื่อตอบสนองการปฏิบัติงาน หรือองค์ความรู้หลักๆ ที่ต้องการขององค์กร (บดินทร์ วิจารณ์, 2547) ซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) กล่าวว่า เป็นการพิจารณาว่า วิสัยทัศน์/พันธกิจ/เป้าหมาย คืออะไร เป้าหมายเราจำเป็นต้องรู้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร การจัดการความรู้ครั้งนี้ยังได้ดำเนินการในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice-CoP) ซึ่งเป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ อาจเกิดจากกลุ่มที่สนใจในเรื่องเดียวกัน มีความถนัด ความสามารถที่แตกต่างกันที่จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างความรู้เชิงสร้างสรรค์ใหม่ๆ ผู้เรียนยังได้มีโอกาสกำหนดตำแหน่ง ผู้รับผิดชอบและวิธีการติดต่อสื่อสารร่วมกัน โดยผู้สอนจะปรับบทบาทจากผู้สอนเป็นที่ปรึกษา โดยให้การแนะนำและอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับ หลักการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เปลี่ยนบทบาทครูจาก “ผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้” มาเป็น “ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้” ให้ผู้เรียน ซึ่งเท่ากับเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ว่าอยู่ที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอน บทบาทการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (ทิสนา แคมมณี, 2542 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2543 : 16-33) และสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543) ที่ว่าผู้สอนต้องเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนะ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็น รู้จักคิด รู้วิธีการเรียน เพื่อการสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมเต็มที่ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับ ความสามารถและความต้องการของตนเอง ได้รับการส่งเสริมความคิด และอำนวยความสะดวกให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

ผู้เรียนที่ได้คัดเลือกเป็นผู้บริหารความรู้ (CKO) เป็นผู้นำทางในการดำเนินการ และมีผู้บริหารสารสนเทศ (CIO) เป็นผู้นำทางการจัดระบบความรู้ และเทคโนโลยี ผู้เรียนที่ได้รับหน้าที่หลักเหล่านี้จะแสดงบทบาทภาวะผู้นำ (Leadership) ต่อไป ส่วนผู้เรียนในหน้าที่สมาชิกจะแสดงบทบาทผู้นำตนเอง (Self Directed) ตลอดจนในทุกขั้นตอน ผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ดำเนินการในลักษณะวิสัยทัศน์ร่วม (Share Vision) ที่ Peter Senge (1990) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ร่วมเป็นเรื่องของการ “รวมใจเป็นหนึ่งเดียว” ซึ่งจะทำให้องค์กรมีพลังสร้างสรรค์ ทำให้สมาชิกสมาชิกขององค์กรทำงานในลักษณะ “ทุ่มเทใจ” ต่อองค์กร เนื่องจากวิสัยทัศน์ร่วมเข้าไปกระทบใจ กระทบความเชื่อ ค่านิยม ความใฝ่ฝันในชีวิต ของคนในองค์กร วิสัยทัศน์ร่วมไม่ใช่ข้อตกลงที่กำหนดโดยผู้มีอำนาจ และทำให้สมาชิกขององค์กรยอมรับ แต่เป็นข้อตกลงที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจนทุกคนเห็นพ้องต้องกัน กระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง และวิสัยทัศน์ร่วมก็จะมีผลชัดเจนมากขึ้นเรื่อย ๆ คล้ายกับวิสัยทัศน์เป็นสิ่งมีชีวิต เป็นเครื่องมือต่อการเรียนรู้ในระดับบุคคล และระดับองค์กร เป็นเครื่องมือสร้างความกระตือรือร้น สร้างพลังร่วมอย่างไม่มีสิ้นสุด และยังเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของการจัดการความรู้ โดยการจัดการกระบวนการให้เกิดความมุ่งมั่นร่วม (Shared Purpose) ภายในองค์กร (วิจารณ์ พานิช, 2547)

การสร้างสรรคความรู้ ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหา สืบค้นความรู้ ซึ่งเป็นการพัฒนาขีดความสามารถ ในการเสาะหา และยึดกุมความรู้ที่กระจัดกระจาย หรือแฝงอยู่ตามที่ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดทักษะ และความชำนาญ ในการเสาะหา และยึดกุม แหล่งของความรู้ที่จะเสาะหา อาจจะมาจกภายนอก (คู่แข่ง คู่ค้า ผู้ที่เป็นเลิศ วิธีการ หลักการ) หรือจากผู้ที่ทำงานด้วยกันในองค์กร (วิจารณ์ พานิช, 2547) ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้น ขวนขวายในการแสวงหาความรู้ เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ และผู้เรียนต้องปรับตัวให้สามารถแสวงหาความรู้ และค้นคว้าด้วยตัวเองมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ทักษะใหม่ๆ เกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูล โดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งการสืบค้น และเสาะแสวงหาสิ่งใหม่อยู่เสมอเป็นแนวคิดที่สำคัญของบัณฑิตศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) มีการเลือกเฟ้นหาความรู้จากภายนอก ทั้งที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ในคน (Tacit Knowledge) มาปรับใช้ (สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม, ม.ป.ป.) ผู้เรียนได้มีโอกาส **สร้างสรรคความรู้** ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2547) ให้ความเห็นว่าความรู้เกิดขึ้นทุกจุดของการทำงาน โดยทุกคนที่ทำงาน เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในสมอง ซึ่งอาจจะพูดออกมาไม่ได้ การสร้างความรู้ อาจทำได้ทั้งก่อนลงมือทำ ระหว่างการทำงาน และสรุปประมวลประสบการณ์ หลังจากการทำงาน ในการสร้างความรู้ไม่จำเป็นต้องสร้างใหม่ทั้งหมด 100% อาจเริ่มจาก 10-20% ก็ได้ และผู้เรียนยัง **ได้มีโอกาสเสริมแต่งความรู้** ทำให้เกิดการทบทวน ได้คิดใหม่ (Rethinkikng) ทำให้เกิดความละเอียดละออและสมบูรณ์ในความรู้ที่สร้างสรรคขึ้น

การแบ่งปันความรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสบอกเล่าความรู้ และร่วมแสดงความคิดเห็นตลอดจนได้ทักษะในการสื่อสารถ่ายทอด การรับฟังผู้อื่น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดความรู้ได้ ผู้เรียนได้มีโอกาสแบ่งปันความรู้ ซึ่งการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นสิ่ง

การประเมินผลความรู้ เป็นการประเมินผลระหว่างดำเนินการและการประเมินผลหลังการดำเนินการ ซึ่งการวัดผลของการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ ได้ทำการวัดผลทั้งความรู้และการจัดการ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวนประเมินผล และทำการปรับปรุงกลยุทธ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้ได้ นอกจากนี้ ผลจากการวัดความสำเร็จของการจัดการความรู้จะโน้มน้าวให้บุคลากรทุกระดับเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการและแลกเปลี่ยนความรู้ (บุญดี บุญญาภิจ และคณะ, 2547)

3.2 การประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีผลการประเมินในแต่ละด้านและทุกหัวข้ออยู่ในระดับดีมาก

อาจเนื่องมาจาก รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้เห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งรูปแบบประกอบด้วยกระบวนการแต่ละขั้นตอนผู้เรียนได้มีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม (Participation) มีความเป็นองค์กร มีการดำเนินการในลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยมุ่งที่ความรู้ที่เป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ จะเห็นได้จากขั้นกำหนดความรู้ ผู้เรียนได้กำหนดความรู้อย่างอิสระ โดยคำหึง

3.3 **ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและ**
เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้อะดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี พบว่า **ความคิดเห็นโดยรวม**ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (รวม 3 ชั้นปี) ที่มีต่อ
 ความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า **ด้านสร้างความเป็นไปได้** และ**ด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน**
 มีความคิดเห็นโดยรวมแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน**ด้านประสบผลสำเร็จด้วยการ**
วางแผน มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก

อาจเนื่องมาจาก รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้เห็นความรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นฐาน
 ในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่ต้องการความรู้เชิง
 สร้างสรรค์ จึงทำให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลการจัดการความรู้ในการ
 เรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม ของกลุ่มผู้ได้รับความรู้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 (ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 80 คน) มีความคิดเห็นต่อสื่อที่ได้จากการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็น
 สื่อที่น่าสนใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก,

3.4 **ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์** ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี ของกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไป พบว่า **ความคิดเห็นโดยรวม** ของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความรู้เชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการจัดการความรู้ระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก **ด้านสร้างความเป็นไปได้** พบว่าบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน **ด้านประสบผลสำเร็จด้วยการวางแผน และด้านประดิษฐ์/ออกแบบผลงาน** พบว่า บุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นโดยรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากเหตุผลในทำนองเดียวกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่ว่า **รูปแบบการจัดการความรู้ในครั้งนี้เน้นที่ความรู้สู่สังคม และนักศึกษาบัณฑิตศึกษามีความหลากหลาย และมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทำให้ความรู้เป็นไปตามความต้องการของสังคม สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก (2552) ได้ศึกษาผลการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม โดยบุคคลทั่วไป (จำนวน 44 คน) มีความคิดเห็นต่อสื่อที่ได้จากการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก เป็นสื่อที่น่าสนใจและมีประโยชน์ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551) พบว่า ประสิทธิภาพจากการนำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบริหารคือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ทีมครูจัดการความรู้งานวิชาการ (ครู KM ทีมงานวิชาการ) ในทุกขั้นตอน ผู้บริหารสนับสนุนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ครูนำการจัดการความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ ฉลาด จันทรมบัติ (2550) พบว่า เครือข่ายการจัดการความรู้ครูเพื่อศิษย์ภายในคณะศึกษาศาสตร์ ส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากร นิสิตได้เข้ามาเรียนรู้ในการบริหารจัดการโครงการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสืบทอดองค์ความรู้และขยายผลการดำเนินงานในอนาคต นอกจากนี้ หม่อมหลวงสรสิริ วรวรรณ (2548) ได้ดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์การจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน : กรณีศึกษาวิทยุชุมชนในเขตภาคกลาง พบว่า ชุมชนในฐานะผู้รับสาร เกิดมโนธรรมสำนึกระดับหนึ่งในเรื่องการรู้จักคุณค่าในตนเอง และการช่วยเหลือส่วนรวม และยังให้แนวทางว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตลอดจนพัฒนาคนในชุมชนให้เกิดความตระหนักรู้ มีวิธีคิดแบบวิพากษ์ โดยควรใช้การเสวนาซึ่งเป็นวิธีการศึกษาเพื่อการปลดปล่อย**

3.5 การรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการรับรองรูปแบบในองค์ประกอบ กระบวนการ และขั้นตอนในทุกประเด็นของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นรูปแบบที่สำคัญที่ต่อการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

อาจเห็องมาจาก รูปแบบได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบ กระบวนการ และขั้นตอนที่มีความยืดหยุ่นซึ่งสามารถดำเนินการขั้นตอนใดก่อนก็ได้ หรือในแต่ละขั้นตอนยังสามารถดำเนินการพร้อม ๆ กันได้ ในการนำการจัดการความรู้มาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ทำให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาอีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนที่เชื่อมความเป็นจริงขององค์กรในสังคมที่ผู้เรียนต้องเผชิญทั้งปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับ รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม โดยการรับรองของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและการจัดการความรู้ (จำนวน 25 ท่าน) พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้รับรองรูปแบบ และมีความคิดเห็นว่ารูปแบบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้ ซึ่งได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญที่ระดับมากที่สุด รูปแบบนี้มีลักษณะเด่น คือ การบูรณาการจัดการจัดการความรู้ กระบวนการกลุ่มและเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แนวสร้างสรรค์นิยม การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลตามสภาพจริง (บัณฑิตจักรวิโรจน์, 2550) รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพ คณะศึกษาศาสตร์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ฉลาด จันทสมบัติ, 2551) ตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่งผลให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อตัวแบบการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก (แก้วเวียง นานาผล, 2551) การจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ทำให้ รูปแบบการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพเหมาะสมในระดับมาก และผู้บริหารและคณาจารย์มีความพึงพอใจและประเมินความสำเร็จของการจัดการความรู้ในระดับมาก จึงสามารถนำไปใช้ป็นรูปแบบสำหรับการพัฒนาการจัดการความรู้ในคณะ หรือสถาบันทางการศึกษาต่อไป (ฉลองรัฐ อินทรีย์, 2550)

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นให้ความสำคัญกับกระบวนการ สอดคล้องกับ ผลจากการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพที่พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบย่อย กระบวนการ และองค์ประกอบย่อยผลผลิต มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในขนาดใกล้เคียงกัน โดยที่ “องค์ประกอบย่อยกระบวนการ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสำคัญมากที่สุดและมีความแปรผัน ร่วมกับโมเดลการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพในระดับที่สูงมากคือ ร้อยละ 95.0 แสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพควรให้ความสำคัญกับกระบวนการ (จิรัชมา วิเชียรปัญญา, 2549)

อีกทั้ง รูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่พัฒนาขึ้นยังสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

นอกจากนี้ยังเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 โดยเฉพาะในมาตรา 28 ที่ว่า “...จะพัฒนาวิชาการวิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม” จะต้องมีกรปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป ตามที่ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2543) กล่าวว่าสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ขั้นใหม่ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างเหมาะสม และสถาบันอุดมศึกษาจะตอบสนองความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้ย่อมต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรทุกฝ่ายที่จะต้องบูรณาการทั้งเนื้อหาวิชา วิธีการ เทคนิค กลยุทธ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน เข้ากับแนวคิดของโลกของความรู้ โลกของการเรียนรู้ และที่สำคัญ โลกของการทำงาน เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคใหม่ (อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2003) ที่ส่งเสริมสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน ผู้วิจัยเชื่อมั่นได้ว่า นักวิชาการ นักการศึกษา นักจัดการความรู้ และผู้สนใจทั่วไปสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้ ดังนี้

1. แนวทางการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม

- 1.1 ในทุกขั้นตอนสามารถปรับวิธีการ เทคโนโลยี สื่อ หรือเครื่องมือได้ตามความเหมาะสม ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน
- 1.2 ในขั้นตอนการจัดการความรู้สามารถจัดการเรียนสอนตามเนื้อหาและเวลาตามที่ต้องการ หรือยืดหยุ่นเนื้อหาและเวลาได้
- 1.3 ในการจัดการความรู้สามารถสลับขั้นตอนการจัดการความรู้ หรือผสมขั้นตอน ได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิก
- 1.4 กิจกรรมการจัดการความรู้สามารถเพิ่ม ปรับลดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม
- 1.5 กิจกรรมการจัดการความรู้บางกิจกรรมสามารถมอบหมายนอกเวลาเรียน หรือนอกเวลาปฏิบัติงานได้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

2.1 การจัดการความรู้ต้องมุ่งความรู้ที่เป็นเป็นความรู้เชิงสร้างสรรค์จะจัดการสู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นสำคัญ

2.2 ผู้เรียนที่ดำเนินการจัดการความรู้ต้องมีการกำกับตนเอง (Self – Directed)

2.3 ทีมจัดการความรู้ต้องมีการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)

2.4 ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนเป็น “ผู้อำนวยการความสะดวก” ที่คอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกให้การจัดการความรู้บรรลุผล

2.5 สภาพแวดล้อม บรรยากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต้องเอื้อต่อการจัดการความรู้และการคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี จึงควรทำการวิจัยเพื่อขยายผลต่อไปในลักษณะอื่น ดังนี้

1. ควรมีการนำไปศึกษากับองค์กรอื่นทุกหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน
2. ควรนำไปการจัดการความรู้ในสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชน
3. ควรนำไปทดลองใช้กับการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ และระดับชั้นอื่นๆ
4. ควรนำไปใช้ร่วมกับการเรียนรู้ รูปแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบร่วมกัน การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านผู้เรียน เช่น ความสามารถในการแสวงหาความรู้ เมตาคอกนิชัน ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ ลีลาการเรียนรู้ การแสดงตัวตน เป็นต้น
6. ควรนำไปประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรม การฝึกอบรมแบบผสมผสาน (Blended Training)
7. ควรนำไปทดลองใช้กับการเรียนรู้บน m – Learning, u-Learning, Web-Based Learning, Social Media, Social Network
8. ควรมีการศึกษาคูณลักษณะที่เหมาะสม ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในการสร้างสรรค์สำหรับสังคมสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กานต์สุตา มาฆะศิริานนท์. (2546). การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์การภาคเอกชน. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิติรัตน์ สีหพันธ์ จิตรกร โพธิ์งาม และชื่น ศรีสวัสดิ์. (2550). การจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.
- เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก. (2552). รายงานวิจัย การจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- _____ . (2552). รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาสู่สังคม. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- แก้วเวียง นานาผล. (2551). การพัฒนาตัวแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ขวัญตา ศรีเกษม. (ม.ป.ป.). การจัดการความรู้ในสถานศึกษา. วารสารบทความทางวิชาการ : ความเป็นผู้นำทางการศึกษา 1. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรศักดิ์ ศิริรัตนพล. (2550). รูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- จิรัชฌา วิเชียรปัญญา. (2549). การพัฒนาต้งบ่งชี้ร่วมสำหรับการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองรัฐ อินทรีย์. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. (2550). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้ครูเพื่อศิษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ฉลาด จันทรสุมบัตติ. (2551). รูปแบบการจัดการความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2551. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- ฉลาด จันทรสุมบัตติ, โกศลย์ เทศบุตร, รุ่งทิพย์ สิงพร และธีระ ภูดี. (2550). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้ครูเมื่อศิษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลาด จันทรสุมบัตติ, บุญชม ศรีสะอาด, วิจารย์ พานิช และวิเชียร ชิวพิมาย. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์,
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2542). “แนวคิด แนวทางในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้” แนวทางการศึกษาและวิจัยระดับปริญญาเอก. ชลบุรี: สำนักงานสนับสนุนกองทุนวิจัย.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2547). “การจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา” สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เตือนใจ รักษาพงศ์. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2546). โรงเรียนในฝันกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน. การประชุมใหญ่สามัญและประชุมวิชาการ ประจำปี 2546 วันที่ 15-18 ธันวาคม 2546. ณ โรงแรมแอมบาส ซาเตอร์ กรุงเทพมหานคร.
- ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, บุญชม ศรีสะอาด และวิเชียร ชิวพิมาย. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เมษายน – มิถุนายน 2550. มหาสารคาม : สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.
- นฤมล ต้นธสุเรศรัจ. (2549). การจัดการความรู้กับการศึกษาตามอัธยาศัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัย ธรรมมาธิราช. ฉบับที่ 1 ปีที่ 1 (มิถุนายน – พฤศจิกายน 2549).
- นวลละออ แสงสุข. (2550). การศึกษาการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นวลจิตต์ ชาวเกียรติพงศ์. (2545). การจัดการเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา.
- เบญจวรรณ ศรีโยธิน มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ และชุตินา มาลัย. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการความรู้ของอาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

- บุญส่ง หาญพานิช. (2546). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2549). การจัดการความรู้ของเครือข่ายทางสังคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพนธ์ ผาสุขยัต. (2547). การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพฯ : ไย้ไหม.
- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ .การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://images.suwalaiporn.multiply.multiplycontent.com/attachment/0/> เมื่อ 27 มกราคม 2553.
- ปัทมวารรณ สิงห์ศรี. (2550). การศึกษาระบบการจัดการความรู้ในสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ มหบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์การ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- พรชูลี อาชวอำรุง. (2001). การจัดการความรู้ในการอุดมศึกษา. วารสาร สอ.ประเทศไทย ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤศจิกายน, 2001). กรุงเทพมหานคร : สันติศิริการพิมพ์.
- พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยี การศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมย์. (2543). การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา: การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://www.edu.chula.ac.th/eduinfo/ed_resch/pansak.pdf เมื่อ 28 มีนาคม 2554.
- พีรพงศ์ ภัคศิริ. (2550). การจัดการความรู้ในศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนตาบอด. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พสุ เดชะรินทร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเล่นกับสังคมแห่ง
การสร้างสรรค์ .กรุงเทพฯธุรกิจ 24 มี.ค. 2552 หน้า10. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก
<http://library.acc.chula.ac.th/Article/2552/Pasu/BangkokBiznews/B2403092.pdf> เมื่อ 27
มกราคม 2553.
- พสุ เดชะรินทร์. เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ สร้างสรรค์กันแค่ไหน? คณะพาณิชยศาสตร์และการ
บัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย pasu@acc.chula.ac.th กรุงเทพฯธุรกิจ วันอังคารที่ 22
กันยายน พ.ศ. 2552. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก
<http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2009q3/2009september22p2.htm> เมื่อ 27
มกราคม 2553.
- รสมาริน ญาณบุญ. (2550). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการ
จัดการความรู้ของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2549). สเกลคู่มือใหม่ในการใช้แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต.
เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1. สมุทรสาคร : บริษัทไทยพัฒนารายวันการ
พิมพ์จำกัด.
- วารสารณ์ สามโกเศศ จากมติชนออนไลน์ ข้อมูล : CERI : Creative Economy Research Initiative.
[ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.konthairakkan.com/2009-08-24-20-13-10/2009-09-02-04-41-06.html> เมื่อ 27 มกราคม 2553.
- วิจารณ์ พานิช. องค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย (สกว.). [ออนไลน์]. สืบค้นจาก
[http://www.nokkrob.org/index.php?file=forum&obj=forum.view\(cat_id=cp-csm,id=3\)](http://www.nokkrob.org/index.php?file=forum&obj=forum.view(cat_id=cp-csm,id=3))
เมื่อ 27 มกราคม 2553.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). “การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้” การบรรยาย ณ
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วันที่ 10 มกราคม 2546.
- _____ . (2546). “สู่การสร้างสรรค์สูงส่งเต็มศักยภาพการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย”
สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.). [ออนไลน์]. สืบค้นจาก www.kmi.or.th
เมื่อ 3 ส.ค. 2552.
- _____ . (2547 ก). การจัดการความรู้ คือ อะไร : ไม่ทำไม่รู้ "การจัดการความรู้เพื่อ
คุณภาพที่สมดุล" สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.). [ออนไลน์]. สืบค้น
จาก http://www.sci-educ.nfe.go.th/download/kmDoc/what_is_KM.doc เมื่อ 3 ส.ค.
2552.
- _____ . (2547). “การจัดการความรู้: ปัญญาที่ต้องสร้าง ภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วน
หน้า” สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.). [ออนไลน์]. สืบค้นจาก
www.kmi.or.th. เมื่อ 3 ส.ค. 2552.

- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง “หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- วิลาวลัย มาคุ้ม. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย นำประเสริฐชัย. (2546). เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้. *ไมโครคอมพิวเตอร์*, 21, 103-107.
- สรสิริ วรวรรณ. หม่อมหลวง. (2548). การวิเคราะห์การจัดการความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ชุมชน : กรณีศึกษาวิทยุชุมชนในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2003) . สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสังคมยุคใหม่. วารสาร สอ. ประเทศไทย. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน, 2003). กรุงเทพมหานคร : สันติศิริการพิมพ์.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2549). การใช้การจัดการความรู้ในชั้นเรียน : กรณีศึกษาวิชาสาขาเทคโนโลยีการศึกษา. วารสารเทคโนโลยีทางปัญญา ฉบับที่ 1 ปีที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2549) ขอนแก่น: หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- อัศรพงษ์ สัจจวาทิต. (2546). *ปรัชญาการศึกษาแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- B.Rubentein-Montano et al. (2005) **A Systems Thinking Framework for Knowledge Mangement**. [online] Retrived October 10, 2005, from <http://userpages.umbc.edu/~buchwalt/papers/KM10-FINAL.htm>
- Bergeron, Bryan. (2003). **Essentials of Knowledge Management**. New Jersey : John Wiley and Sons, Inc.
- Carroll, John M. (2003). “Knowledge Management Support for Teacher” **Educational Technology Research and Development**. 51(4).
- Coukos-Semmel, Eleni Dainne. (2002). “Knowledge Management : Progress and Strategies used in United States Research Universities”. **Dissertation Abstracts International**. 63(02) : 516-A; August
- Demarest, M. (1997). “Understanding Knowledge Management.” **Journal of Long Range Planning**. 30 (3) : 374-384.

- Eales, R.T.J. (2004). A Knowledge Management Approach to User Support. **Conferences in Research and Practice in Information Technology, 28**. [online] Available <http://crpit.com/confpapers/CRPITV28Eales.pdf>
- Faliciano, J. L.(2007). **The Success Criteria for Implementing Knowledge Management Systems in an Organization**. [online] Available : <http://proquest.umi.com/pqweb>
- Gustafson, K. (2003) "Knowledge Management Strategies to Enhance a Nursing Curriculum" **A Poster Presentation at the 36th Annual Western Institute of Nursing Assembly in Scottsdale, Arizona April 10-12**. [online] Available : http://dept.washington.edu/pettt/papers/WIN_poster_text.pdf.
- Hirschbuh, John ; & Bishop, Dwight. (2002, January). Using Knowledge Management to Deliver Distance Learning. **British Journal of Educational Technology**. 33 (1): 89 – 93.
- Liebowitz, Jay and Suen, Ching Y. **Developing Knowledge Management Metrics for Measuring Intellectual Capital**. Journal of Intellectual Capital (1,1). 2000.
- McCarthy, A.F.(2006). **Knowledge Management : Evaluation Strategies and Processes Used in Higher Education**. [online] Available : <http://proquest.umi.com/pqwebppen>
- Metaxiotis, Kostas. And Psarras, John. (2003). **"Applying Knowledge Management in Higher Education: The Creation of a Learning Organisation"** [online] Available: <http://Web%20Base\S0219649203000541km.htm>.
- Milam, John H. (2001) "Knowledge Management for Higher Education" **ERIC DIGEST**. University of Virginia.
- Natarajan, G. and Shekhar, S. (2001). **Knowledge Management : Enabling Business Growth**. Malaysia : McGraw-Hill.
- Nonaka and Takeuchi. (1995). **The Knowledge Creating Company**, Oxford University Press, New York, NY.
- Nonaka and Takeuchi. (2004). **Hitotsubashi on Knowledge Management**. Singapore : John Wiley and Sons (Asia).
- O'Dell, C., C. Jackson Grayson, Jr. and N.Essaides. (1998). **"If Only We Knew What We Know : The Transfer of Internal Knowledge and Best Practice"**. The Free Press, USA.
- Oosterlinck, Prof. A. and Leuven, Rector K.U. **"Knowledge Management in Post-Secondary Education: Universities"** [online] Available: <http://www.brint.com/km/whatis.htm>.
- Peter A.C. Smith. (2002). **The Leadership Alliance**. [online] Available: www.tlainc.com/article.97.htm.2002.

- Petrash, G. (1996) Dow's Journey to a Knowledge Value Management Culture. **European Management Journal**. 14,4 : 365-373.
- Probst, G., S. Raub, and K.Romhardt. (2000). **Managing Knowledge Building Blocks for Success**. John Willey & Sons Ltd, England.
- Sabherwal, R. (2003). An Empirical Study of the Effect of Knowledge Management Processes at Individual, Group, and Organizational Levels. **Decision Sciences**. 34(2), 225-250.
- Sridharan, Bhavani and Kinshuk. (2002). **Knowledge Management and Reusability in Internet Based Learning**. Proceedings of the International Conference on Computers in Education, Los Alamitos, CA: IEEE Computer Society, 1398-1399.
- Stevens, Cindy P. (2002). Evaluating the Effectiveness of Concept mapping as strategy for developing a knowledge Management model for an Urban Technical Institute's Digital Campus. **Dissertation Abstracts International**. [online] Available : <http://thailis.unit.net.th/DAO/main.nsp>
- Tiwana, A. (2001). **The Essential Guide to Knowledge Management**. NJ : Prentice Hall.
- Turban, E., and Aronson, J. E. (2001). **Decision Support Systems and Intelligent Systems**. Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.
- Van Zulingen, S. J., Streumer, J. N., & Stoker, M. (2006). **Changing Organization : Knowledge Management and Human Resource Management**. In J. N. Streumer (ed.), *Work-Related Learning* (pp. 217-242). London : Springer.
- Wiig, K. (1993). **Knowledge Management Foundations**. Schema Press, USA.

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นนทลี พรธาดาวิทย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประนอม พันธุ์ไสว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ

สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.คำรณ สิริชนกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โตโพธิ์ไทย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แสงเดือน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. อาจารย์ ดร. เทียมยศ ปะสาวะโน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบการจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์สู่สังคมและเศรษฐกิจ

สร้างสรรค์ในการเรียนรู้ระดับปริญญาตรี

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ ณ สงขลา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร	มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา วิริยเวชกุล	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลภรณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณมน จีรังสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนนิง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ธีระภูธร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาณี เล็งศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร

10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุญาณี เดชทองพงษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศวิวัส ยอดล้ำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชิด อินทะกนก มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร รักษาสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14. ดร.อเนกพล เกื้อมา สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15. ดร.ไพฑูรย์ ศรีฟ้า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16. ดร.วรัท พฤษภากุลนันท์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
17. ดร.อมรทิพย์ เจริญผล สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

